

KALLELSE

Nämnd Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid 2018-02-06 Klockan 08:00

Plats Mötesrum Sunnanö, kommunkontoret, Östhammar

Besök Nr **ÄRENDELISTA**

Föredragande

1	8.00	Hargs Hamn AB, information	Jacob Spangenberg
Curt Nilsson, Peeter
Nömm
2	8.30	Överläggning, aktuella mark- och planfrågor	Helen Åsbrink
Jonas Svensson
Charlotte Köhler
Tomas Bendiksen
3	9.30	Idrottens prioriterade frågor inför valet 2018, Upplands Idrottsförbund	Madeleine Andersson,
Dag Söderberg, Dima
Sarour, Jonas Lennström,
Maria Nyström, Susanna
Westman
4	10.10	Utredningsuppdrag av idrottsanslagningar i Östhammar i samband med bygge av ny grundskola	Jonas Lennström och Ma-
ria Nyström, Susanna
Westman
5	10.30	Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser, antagande	Marcus Jacobsson
6		BRIS region Mitt, ansökan om bidrag	
7		Förlängning av avtal närvårdsenheten	
8		Kontrasignation av kommunstyrelsens skrivelser	
9	11.00	Rapportering från myndigheter och kommuner till vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2016-2021	Camilla Andersson
10		Svar på Remiss Miljöprogram Region Uppsala för perioden 2019 - 2022	Camilla Andersson
11	11.20	Svar på Remiss: Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022	Peter Källman
12		Svar på Remiss, betänkandet Nästa steg? – Del 2. Förslag till en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)	
-

- 13 Val av ombud till Kommuninvest ekonomisk förenings ordinarie föreningsstämma
- 14 Anmälningssärende. Samordningsförbundets delårsrapport 2017
- 15 Anmälningssärende. Internkontrollplan för 2018, Överförmyndarnämnden
- 16 Anmälningssärende. Verksamhetsplan och budget för 2018. Överförmyndarnämnden
- 17 Anmälningssärende, Gästrike vattens protokoll
- 18 Anmälningssärende. 390 miljoner som ska hjälpa ensamkommande att stanna kvar i kommunen betalas ut i december 2017
- 19 Anmälningssärende. Protokoll från Regionfullmäktige 2017-09-27
- 20 Anmälningssärende. Protokoll från Regionstyrelsen 2017-12-19
- 21 Kurser och konferenser

Sekreterare Maria Wallin

Ordförande Jacob Spangenberg (C)

1

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Hargs Hamn AB, information

Curt Nilsson och Peeter Nömm Hargs Hamn AB besöker arbetsutskottet.

Arbetsutskottets beslut

2

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Överläggning, aktuella mark- och planfrågor

Bygg- och miljönämndens ordförande, bygg- och miljöchef, tekniska utskottets ordförande samt teknisk chef inbjuds till arbetsutskottet för informationsutbyte och diskussion angående aktuella frågor.

Arbetsutskottets beslut

3

Dnr

Dpl

Idrottens prioriterade frågor inför valet 2018, Upplands Idrottsförbund

Distriktidrottschef Dag Söderberg, integrationssamordnare Dima Sarour och sakkunnig intressepolitik Madeleine Andersson besöker arbetsutskottet tillsammans med kultur- och fritidsnämndens presidium.

Arbetsutskottets beslut

4 Dnr KS-2018-31 Dpl 382
Dnr KFN-2018-57

Utredningsuppdrag av idrottsanläggningar i Östhammar i samband med bygge av ny grundskola

Handling A

Kultur- och fritidsnämnden har 2017-03-16 beslutat

Kultur- och fritidsnämnden uppdrar åt Kultur- och fritidsförvaltningen att göra en förstudie innehållande inventering av tillgängliga lokaler och anläggningar i Östhammars kommun samt statistik över nyttjande både när det gäller fritidsverksamhet och skolans användning. Förstudien bör innehålla önskade behov från Barn- och utbildningsförvaltningen och idrottslivet samt en omvärldsbevakning. Förstudien bör även ge förslag på fortsatt projektering/handläggning av lokalförsörjningsfrågan och specifikt lokalfrågan för Östhammars tätort i relation till den nya skolan. Förstudien redovisas vid kultur- och fritidsnämndens sammanträde 2017-06-22.

Utvecklingsledare Peter Jansson föredrar ärendet.

Arbetsmaterial delas ut på sammanträdet och en muntlig redovisning av nuläge presenteras.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott har 2017-06-08 beslutat

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

Projektledare Madelene Freij föredrar ärendet.

Lisa Norén (S) yttrar sig i ärendet.

Kultur- och fritidsnämndens har 2017-06-22 beslutat

En långsiktigt hållbar och ekonomisk strategi för lokalförsörjningsfrågan behöver en djupare analys. Förslagsvis görs den med hjälp av en oberoende konsult för bästa möjliga resultat.

Utvecklingsledare Peter Jansson föredrar ärendet.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskotts förslag

Kultur- och fritidsnämnden godkänner Utredning av idrottsanslaggningar i Östhammar och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Lisa Norén (S), Hans Lagenius (S) och Katarina Ståhlbrand (C) yttrar sig i ärendet.

Kultur- och fritidsnämnden har 2017-12-08 beslutat

Kultur- och fritidsnämnden godkänner Utredning av idrottsanslaggningar i Östhammar och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Kultur- och fritidsnämndens presidium och kultur och fritidschef föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

5

Dnr KS-2017-650

Dpl 003

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser, antagande

Handling B¹⁻³

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur vi ska resa, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur vi som anställd eller förtroendevald ska förhålla oss till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan vi faktiskt ändra detta mönster.

Vi ska alltid:

- Fundera om resan behöver göras eller om ärendet kan lösas på annat sätt
- Välja gång, cykel eller kollektiva färdmedel i första hand om resan ändå behöver göras
- Tillhandahålla fordon till vår personal som har de lägsta CO2-utsläppen för de resor där det ej är möjligt att använda kollektiva färdmedel

Östhammars kommun vill, tillsammans med våra anställda och förtroendevalda, göra vad vi kan för att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser. Hur vi vill göra det tydliggör vi i bilagda Riktlinjer för hur vi reser.

Arbetsutskottets beslut

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser sänds på remiss till samtliga nämnder och förvaltningar. Remisstiden är t.o.m. 2017-12-31.

Marcus Jakobsson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

6

Dnr KS-2018-13

Dpl 993

BRIS region Mitt, ansökan om bidrag

Handling C

Bris är en politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation. Deras verksamhet kretsar kring stöd och hjälp till utsatta barn och unga. Deras möjlighet att hjälpa står i direkt relation till det ekonomiska stöd de får av företag, privatpersoner och fonder. Bris får även medel från kommuner och landsting, vilket är mycket viktigt för deras arbete. Målet för Bris verksamhet är att stärka barn och ungas rättigheter i enlighet med FNs barnkonvention och förbättra deras levnadsvillkor. Bris skall särskilt bistå utsatta barn och unga samt upprätta möjligheter för barn och unga att föra en dialog med vuxna. Verksamheten utgår alltid från barnets behov.

BRIS region Mitt ansöker om bidrag med totalt 43 680 kr för kommunens 4 368 antal barn.

Arbetsutskottets förslag

7	Dnr SN-2017-231	Dpl 901
	Dnr KS-2018-23	Dpl 901

Förlängning av avtal närvårdsenheten

Handling D

Region Uppsala och Östhammars kommun har ett avtal för närvårdsenheten i Östhammar. Avtalet är giltigt till 2018-02-28. Utifrån nu gällande avtal ska parterna arbeta fram ett nytt avtal som ska gälla från 2018-03-01. Detta arbete pågår, men nu gällande avtal behöver förlängas till 2018-06-30. En förlängning av avtalet behöver fastställas av kommunstyrelsen.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Socialnämnden har beslutat 2017-12-20

Socialnämnden godkänner förslaget att förlänga avtalet för närvårdsenheten. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag

8

Dnr KS-2018-63

Dpl 940

Kontrasignation av kommunstyrelsens skrivelser

Kommunchef Peter Nyberg, kommunjurist Inger Modig Lind, administrativ chef Linn Sunnelid och teknisk chef Annila Bexelius har av kommunstyrelsen 2015-09-15, § 200 utsetts att var för sig kontrasignera underskrifter av ordföranden eller vice ordföranden.

Annila Bexelius har slutat sin tjänstgöring i Östhammars kommun. Ny teknisk chef fr.o.m. 2017-12-14 är Helen Åsbrink.

Förslag till beslut

Föreslås att namnen borttages och att endast titlarna kvarstår.

Kommundirektör, kommunjurist, administrativ chef och teknisk chef utses att fr o m 2018-02-06 och tillsvidare, var för sig kontrasignera underskrifter av ordförande och vice ordförande.

Arbetsutskottets förslag

9

Dnr KS-2018-39

Dpl 901

Rapportering från myndigheter och kommuner till vattenmyndigheterna om genomförandet av åtgärdsprogram 2016-2021

Handling E

De fem vattenmyndigheterna har beslutat om åtgärdsprogram för vattenförvaltningscykeln 2016-2021. Programmen riktar åtgärder till 11 centrala myndigheter och till samtliga länsstyrelser och kommuner. Utöver att genomföra de myndighetsspecifika åtgärderna ska alla kommuner och övriga ansvariga senast den 28 februari varje år rapportera föregående års genomförande av åtgärder till de fem vattenmyndigheterna.

Kommunens rapportering är baserad på uppgifter från Strategienheten, Bygg- och miljöförvaltningen samt Gästrike vatten.

Rapporten ska vara vattenmyndigheterna tillhanda den 28 februari 2018.

Camilla Andersson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

10

Dnr KS-2017-975

Dpl 900

Svar på Remiss Miljöprogram Region Uppsala för perioden 2019 - 2022

Handling F¹⁻²

Region Uppsalas nuvarande miljöprogram gäller för perioden 2015 till och med 2018. En remissversion är nu framtagen för att uppdatera och förnya programmet för kommande period. Programmet omfattar Region Uppsalas interna miljöarbete. I programmet lyfts vikten av samverkan. Region Uppsala önskar synpunkter på förslag till programmet samt om, och i så fall hur, remissinstansen kan hjälpa regionen att uppnå sina miljömål.

Camilla Andersson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

11	Dnr KS-2018-18 Dnr KFN-2018-2 Dnr SN-2018-17 Dnr BUN-2018-8	Dpl 900
----	--	---------

Svar på Remiss: Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

Dnr KOB2016-0163

Handling G¹⁻⁴

Den regionala kulturplanen är Region Uppsalas beskrivning av insatser på kulturområdet under åren 2019-2022. Kulturplanen visar en viljeriktning för de kulturverksamheter som Region Uppsala ansvarar för eller samarbetar med på ett särskilt sätt. Planen låter tre kulturstrategiska utvecklingsområden ta form:

1. Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
2. En hög kulturell delaktighet i en region för alla
3. En attraktiv livsmiljö i en växande region

Rubrikerna knyter an till Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi (RUS) med dess tre strategiska områden. Åtagandet i RUSen är att ”utveckla en kulturregion med internationell lyskraft”. I kulturplanen har kulturfrågorna utvecklats och fördjupats under vart och ett av de olika områdena. Här tydliggörs vilka satsningar och prioriteringar som Region Uppsala avser att göra på kulturområdet under de kommande fyra åren.

Region Uppsala vill bidra till att möjliggöra ett rikt konst- och kulturliv för invånarna i hela Uppsala län. Kultur bidrar till invånarnas möjligheter att leva ett gott liv. Det sker på platser där kulturella uttryck i samspel med människor ges förutsättningar att verka.

Mötesplatserna för människor och konst och kultur kan vara fysiska eller digitala. Kultur uppstår i mellanrummen mellan mänskliga möten eller mellan olika kulturyttringar.

För att nå visionen krävs samverkan. Region Uppsala samverkar med kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

Tillsammans med kommunerna samt med aktörer inom olika samhällsområden, strävar Region Uppsala i riktning mot den gemensamma visionen: ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft.

Det är Region Uppsalas ambition att i denna kulturplan visa att konst och kultur i Uppsala län är en viktig del i utvecklandet av en framgångsrik geografisk region. Region Uppsala är en av flera medspelare med syfte att stärka kulturlivet och där gemensamma resurser samlas på statlig, regional och kommunal nivå för att nå satta mål på kulturområdet i Uppsala län.

Föreligger förslag på yttrande från kultur- och fritidsnämnden daterat 2017-02-01.

Arbetsutskottets förslag

12

Dnr KS-2017-943

Dpl 900

Svar på Remiss, betänkandet Nästa steg? – Del 2. Förslag till en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)

Ku2017/02410/DISK

Handling H

Remissen finns att

hämta: <http://www.regeringen.se/4ac4f9/contentassets/e430f9cd44004739a6c145deb85db796/nasta-steg-del-2.-forslag-for-en-starkt-minoritetspolitik>

Utredningen redovisade delbetänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60) i juni 2017. Flertalet av de frågor som ingick i direktiven avhandlas där. I samband med detta förlängdes utredningens uppdrag till mitten av november 2017.

Utredningen fick i nytt uppdrag att analysera vad den finlandssvenska gruppen i Sverige har för ställning, och att överväga om den ska erkännas som nationell minoritet. Samtidigt innebar förlängningen av uppdraget att utredningen kunde arbeta vidare med ytterligare frågor.

Utöver frågan om finlandssvenskarnas ställning har utredningen behandlat två frågor som särskilt angetts i de ursprungliga direktiven. För det första frågan om Sverige bör utöka sina nuvarande åtaganden enligt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan). För det andra uppdraget att överväga behovet av åtgärder för att förbättra kvalitativa data om de nationella minoriteterna.

Därutöver har utredningen, inom ramen för sitt kvarstående, breda mandat att göra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken, valt att behandla ett antal frågor som tillkommit under den fortsatta utredningstiden.

Remissvar ska ha kommit in till Kulturdepartementet senast 2018-03-06.

Förligger förslag på yttrande från finsk koordinator, Hans Raab daterat 2018-01-11.

Arbetsutskottets förslag

13

Dnr KS-2018-43

Dpl 911

Val av ombud till Kommuninvest ekonomisk förenings ordinarie föreningsstämman

Kommuninvest ekonomisk förenings har ordinarie föreningsstämman 2018-04-26.

Peter Nyberg har fullmakt sedan 2016-03-22 att företräda Östhammars kommun vid föreningsstämman KS § 90b/2016. Fullmakten gäller tillsvidare.

Kommunstyrelsen har att utse en ersättare.

Arbetsutskottets förslag

14

Dnr KS-2017-944

Dpl 042

Anmälningssärende. Samordningsförbundets delårsrapport 2017

Handling I

Föreligger delårsrapport 2017 från Samordningsförbundet.

Arbetsutskottets förslag

15

Dnr KS-2018-27

Dpl 003

Anmälningsärende. Internkontrollplan för 2018, Överförmyndarnämnden

Handling J

Överförmyndarnämnden har tagit fram en internkontrollplan för 2018. Överförmyndarnämnden är ansvarig för det interna kontrollarbetet och har antagit kontrollplan för 2018.

Arbetsutskottets förslag

16

Dnr KS-2018-28

Dpl 042

Anmälningsärende. Verksamhetsplan och budget för 2018. Överförmyndarnämnden

Handling K

Överförmyndarnämnden har antagit verksamhetsplan och budget för 2018.

I verksamhetsplanen beskriver nämnden hur överförmyndarverksamheten skall bedrivas under 2018. Verksamhetsplanen tar även upp de mål och uppdrag som nämnden fått från kommunfullmäktige i värdkommunen Uppsala i de fall där de är relevanta för samtliga sex kommuner i samverkan.

Arbetsutskottets förslag

17

Dnr KS-2017-785

Dpl 042

Anmälningsärende, Gästrike vattens protokoll

20171116-10048, 20171218-10032

Handling L

Protokoll från styrelsemöte 2017-11-23 och protokoll från 2017-12-13 föreligger.

Arbetsutskottets förslag

18

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Anmälningsärende. 390 miljoner som ska hjälpa ensamkommande att stanna kvar i kommunen betalas ut i december 2017

Handling M

Information om delutbetalningen av statlig ersättning för asylsökande som Migrationsverket kommer genomföra under december 2017.

Arbetsutskottets förslag

19

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Anmälningssärende. Protokoll från Regionfullmäktige 2017-09-27

Handling N

Arbetsutskottets beslut

20

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Anmälningsärende. Protokoll från Regionstyrelsen 2017-12-19

Handling O

Arbetsutskottets beslut

21

Dnr KS-2018-65

Dpl 027

Kurser och konferenser

Arbetsmarknadsdagen mars 2018.

Arbetsutskottets beslut

Utredning av idrottsanläggningar i Östhammar

Bakgrund

Kultur- och fritidsförvaltningen har genomfört en inventering av idrottsanläggningar i kommunen och tittat specifikt på Östhammar med anledning av byggande av ny skola. Vi har bjudit in samtliga föreningar som bedriver verksamhet i kommunens anläggningar till dialogmöte angående verksamhet och önskemål i framtiden. Kommunfullmäktige har beslutat projektering av ny idrottshall i Östhammar. Här följer redovisning av behov och utmaningar utifrån idrottslivet och omvärldsbevakning som bl.a. lutar sig mot Riksidrottsförbundets strategi som innebär ny syn på träning och tävling.

Anläggningar och lokaler i Östhammars tätort

- **Ny idrottshall** bör byggas i första hand anpassad till de verksamheter som har största behovet idag, men ändå med flexibilitet för förändringar. Fullstor idrottshall som klarar måtten för både tävlings- och träningsverksamhet för innebandy inklusive läktarkapacitet enligt Innebandyförbundets norm för relevant tävlingsnivå. En sådan anläggning klarar även de flesta övriga inomhusidrotter. Det behov som också signaleras i Östhammar är utrymme för gymnastik och friidrott i form av korridor med möjlighet till hoppträning.
- **Frösåkershallen:** När ny idrottshall är klar står gamla Frösåkershallen inför renovering. Med tanke på Riksidrottsförbundets strategi om att locka flera till idrott/fysisk aktivitet och Regeringens förslag om ökat antal lektionstimmar i ämnet Idrott och hälsa kan en lämplig anpassning av den anläggningen vara fokus på gymnastik, motorik och motionsträning.
- **Simhallen:** Stora renoverings/investeringsbehov för att driva vidare enligt simhallsutredningen. Kartläggningen av föreningslivets användning av simhallen visar på måttlig föreningsverksamhet. Anläggningens storlek möjliggör varken ökad föreningsverksamhet eller simskoleverksamhet, därför är inte föreslagna åtgärderna enligt statusinventeringen tillräckliga om simhallen ska kunna användas för en bred verksamhet.
- **Ishallen (ÖSK-hallen).** Stora renoveringsbehov. Tekniska kontoret har budgeterat för byte av kylsystem till samma typ som i Gimo, vilket kan innebära energieffektivisering även när det gäller anläggningarna runt ishallen. Eftersom investeringen kommer att påverka internhyran måste kultur- och fritidsnämnden få ett besked om hur budget påverkas för att ta aktiv ställning till prioritering.

- **Brottarlokalen.** Kommunens lokal som hyrs ut till Östhammars Brottklubb av Tekniska kontoret. Föreningen är positiv till att andra verksamheter nyttjar lokalen, men det måste vara verksamheter som inte negativt påverkar brottarmattan. Lokalen skulle kunna verksamhetsanpassas för att passa flera verksamheter och i samband med det övertas verksamhets- och bokningsmässigt av kultur- och fritid.
- **Räddningstjänsthallen:** Används för motionsträning. Lokalen är på sikt prioriterad som luftskyttelokal, när nuvarande skyttelokal rivs i samband med Frösåkersskolans nybyggnad. Detta beslutades av kultur- och fritidsnämnden för att möjliggöra Idrottslyft-finansiering av ny skytteanläggning. För skytteverksamheten är lokalen inte optimal eftersom de breddmässigt förlorar två skjutbanor jämfört med nuvarande skyttelokal.
- **Kristinelundshallen:** tillhör skolan men hyrs ut till föreningsverksamhet kvällstid och helger av Kultur- och fritidsförvaltningen. Bra lokal för föreningsverksamhet som klarar sig på mindre yta, men inte helt optimalt att tillträde sker via skolans lokaler.
- **Frösåkersvallen:** Kommunens enda friidrottsanläggning. Renoverades för några år sedan men omläggningen av banorna blev inte helt lyckad, vilket medför att möjlighet att anordna tävlingar är mycket begränsad. Ny renovering behövs för att anläggningen ska vara godkänd för tävlingsändamål, Servicebyggnad för utrustning och maskinförvaring bör tas med i underhållsplan.
- **Skyttelokalen:** Källarvåningen i Frösåkersskolan. Byggdes som skyddsrum (statlig finansiering) och skyttelokal (överenskommelse mellan föreningsledare och kommunledningen) när Frösåkersskolan byggdes. Används som skytte- och gruppträningslokal. Kommer att rivs i samband med nytt skolbygge.
- **Grusplan vid Frösåkershallen:** Kastträning, friidrott samt viss fotbollsverksamhet när inte gräsplanerna kan användas. Dessutom boulebanoor som sköts och används av pensionärsföreningar.
- **Kulturskolans lokaler:** BoU ansvarar och kan hyra ut till föreningar. BoU:s föreningstaxa är dyrare än KoF föreningstaxa, men med en gemensam syn skulle dessa lokaler kunna nyttjas för t.ex. viss gruppträningsverksamhet på samma sätt som Kristinelundshallen.

Föreningsdrivna anläggningar

- **Östhammars IP** fotboll och tennis, ÖSK samt multiarena, spontanidrott), IBK Östhammar
- **Gräsplan Frösåkershallen** (ungdomsfotboll ÖSK)
- **Hinderbana Frösåkersvallen** (Östhammars Hinderbaneförening)..

Utredningens slutsatser

- Ny idrottshall byggs enligt SKL:s måttbok för Innebandy inklusive fällbar läktare. Möjlighet till korridor avsedd för gymnastik och friidrott un-

- dersöks. Nya hallen bör byggas samman med Frösåkershallen för att möjliggöra gemensamt nyttjande av omklädnings- och duschutrymmen.
- För ishallen önskas utredning om nytt kylsystem ger möjlighet att ishallen kan multianvändas t.ex. som matcharena för innebandy, evenemangsalokal, korridor för friidrott och gymnastik m.m.? Om så är möjligt skulle den nya hallen kunna byggas med optimerade verksamhetsytor och utan läktare.
 - Simhallen i nuvarande form läggs ner i stället för att renoveras till relativt hög kostnad. Ytorna omvandlas till verksamhetsytor eller omklädnings- och duschutrymmen beroende på var den nya hallen placeras.
 - Kultur- och fritid får verksamhetsansvar för samtliga idrottslokaler. Därmed ökar möjligheten att fördela tider till ändamålsenliga lokaler för föreningsverksamheten, även dagtid när skolan inte nyttjar lokalen. Det innebär ett effektivare nyttjande av kommunala lokaler och samordning när det gäller inköp och underhåll av utrustning. Även skolan behöver då boka sina tider, men med förtur,
 - Utredning önskas hur Brottarlokalen kan verksamhetsanpassas för att möjliggöra för andra verksamheter som komplement till brottningen. Behovet av renovering och energieffektivisering bör även utredas och kostnadsberäknas.
 - Utredning önskas om Räddningstjänstlokalen kan anpassas mera för motionsträning och bättre alternativ kan skapas för luftsytteverksamheten.
 - För att stärka möjligheten för fotbollens verksamhet skulle en utredning kunna göras om Östhammars SK:s ungdomsplan mellan Frösåkersvallen och ishallen vid ett övertagande av kommunen förses med konstgräs med huvudsyfte ungdomsfotboll och mått enligt Fotbollsförbundets "Framtidens fotboll" för ungdomsverksamhet. Om möjligt uppvärmd med energi från ishallen för nyttjande av fotbollsföreningar, skolan och spontanidrott..

Kommunens tillsammans-perspektiv, förvaltningssamverkan

- För att skapa en långsiktigt hållbar anläggningssituation ska Kultur- och fritidsförvaltningen ha en god och systematisk samverkan med Tekniska kontoret kring investeringar, projektering, kostnader, byggrätter m m utifrån en nära dialog med våra föreningar och idrottsrörelsen för att möta framtidens syn på träning och tävling för ökad folkhälsa för alla.
- När det gäller gemensamt nyttjande av många av anläggningarna krävs även en samsyn med i första hand BoU-förvaltningen, men även Socialförvaltningen för att öka möjligheten till fysisk aktivitet för äldre och personer med funktionsvariationer. Ligger väl i linje med Riksidrottsförbundets vision om livslångt idrottande.
- På lång sikt bör simhallsfrågan kopplas mot tillväxt och attraktivitet. I omvärldsperspektiv är simhall alltför dyr för att bygga enbart för förenings- och skolverksamhet utan skapas i många kommuner i samverkan med näringslivet med besöksnäring, attraktivitet och tillväxt som drivkraft. Som erfarenheten i Norrtälje kommun skulle då en simhall i fram-

tiden kunna byggas i Östhammar med målgrupp även fritidboende och året runt-öppet.

- För att möjliggöra brett nyttjande av hela kommunens anläggningar är det av stor vikt att utveckla infrastrukturen, framför allt kollektivtrafiken mellan våra serviceorter. Det är även viktigt att se till helheten med trafikmiljö och parkeringsmöjligheter i anslutning till anläggningarna.

Strategienheten
Marcus Jakobson

Resepolicy

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur vi ska resa, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur vi som anställd eller förtroendevald ska förhålla oss till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan vi faktiskt ändra detta mönster.

Vi ska alltid:

- Fundera om resan behöver göras eller om ärendet kan lösas på annat sätt
- Välja gång, cykel eller kollektiva färdmedel i första hand om resan ändå behöver göras
- Tillhandahålla fordon till vår personal som har de lägsta CO₂-utsläppen för de resor där det ej är möjligt att använda kollektiva färdmedel

Östhammars kommun vill, tillsammans med våra anställda och förtroendevalda, göra vad vi kan för att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser. Hur vi vill göra det tydliggör vi i bilagda Riktlinjer för hur vi reser.

Marcus Jakobson
Energi- och klimatstrateg

Strategienheten
Marcus Jakobson

Riktlinjer för hur vi reser

Omfattning och berörda

Riktlinjerna är styrande för resor som sker inom tjänsten eller politiska uppdrag och som betalas av Östhammars kommun. Riktlinjerna syftar till ett mer miljöanpassat, hälsofrämjande och kostnadseffektivt resande.

Ansvar

Samtliga medarbetare och förtroendevalda i Östhammars kommun har ett ansvar för att känna till riktlinjerna och planera sina resor så att de följer dessa. Varje chef ansvarar också för att medarbetarna känner till riktlinjerna för tjänsteresor och följer upp att dessa efterlevs. I de fall olika aspekter kommer i konflikt med varandra beslutar ansvarig chef utifrån ett helhetsperspektiv, där miljöpåverkan, tidsåtgång för resan, arbetsuppgifternas art och medarbetarnas individuella förutsättningar och behov beaktas. För revidering av riktlinjerna krävs beslut av kommunstyrelsen.

Riktlinjer för vilka färdmedel vi ska välja vid tjänsteresor:

Fundera först på om det finns ett alternativ till fysisk resa

Möjligheterna att använda olika typer av digital kommunikation för möten ökar hela tiden. I samband med att ett möte planeras av medarbetare och förtroendevalda i Östhammars kommun ska det övervägas om det istället är möjligt att ersätta det fysiska mötet med telefonmöte eller möte via dator. Ställ också en förfrågan om denna möjlighet i kontakten med extern eller intern mötesarrangör när du bjuds in till ett möte. Kontakta IT-kontoret om du behöver hjälp.

Korta resor

För tjänsteärenden upp till 2 km enkel väg ska promenad eller cykel användas när väder och väglag så tillåter. I de fall som elcykel finns tillgänglig på arbetsplatsen ska den användas i stället för bil för uppdrag upp till 5 km enkel väg. Hjälms bör användas vid cykling i tjänsten och arbetsgivaren ska tillhandahålla sådan. Om du på din arbetsplats har denna typ av tjänsteuppdrag på rimligt cykelavstånd och saknar tjänstecykel eller elcykel, kan du prata med din chef om att köpa in sådan.

Buss

För resor mellan kommunens tätorter ska buss användas. Detsamma gäller för resa till Uppsala liksom till Arlanda eller Stockholm där kombinationen av buss

och tåg ska användas. Genom att åka kollektivt minskar vi vår organisations klimatpåverkan, sänker kostnaderna (bilkostnader, bränslekostnader, parkeringsavgifter) samt frigör kommunens bilar för de uppdrag de är tänkta för, vilket är för transporter dit kollektiva färdmedel inte når.

Bilar ska ej stå parkerade i Uppsala, Arlanda eller Stockholm, och därmed vara låsta för annan angelägen användning. Genom att åka kollektivt har vi också möjlighet att t.ex. förbereda oss för mötet som vi ska på, eller på annat sätt arbeta, vilket torde uppväga eventuell tidsvinst med att åka bil.

Kommunens bilar

Kommunens bilar ska användas främst för uppdrag inom kommunen dit kollektivtrafik inte når. Som exempel kan nämnas möten, besiktningar eller tillsyn utanför tätorterna eller hemtjänstens längre resor mellan olika brukare. Hemtjänsten ska så långt möjligt ruttplanera för minsta möjliga miljöpåverkan.

Ett annat exempel på när bil kan användas kan vara när uppdraget kräver det, t.ex. när tyngre eller skrymmande utrustning behöver fraktas. Är resan nödvändig för besiktning av objekt etc. så sträva efter att samla upp ett antal ärenden till ett tillfälle för att optimera resorna och tidsåtgången för dessa.

Kvällstid och helger är kollektiva möjligheter mer begränsade. För tjänsteuppdrag som påbörjas kvällstid och helg kan bil därför vara ett alternativ till kollektiva färdmedel.

Östhammars kommun tillhandahåller ett antal poolbilar som företrädesvis finns placerade på Bilstagårdets parkering nära kommunhuset i Östhammar. Dessa är tillgängliga att boka för alla förvaltningar via intranätet. Bilpoolen tillhandahåller så kallade supermiljöbilar, vilket innebär elbilar och laddhybrider, men även en konventionell miljöbilsklassad bil med dragkrok samt en minibuss finns att boka. En poolbil kommer också finnas stationerad i Gimo.

Egen bil

Användning av egen bil för tjänste- eller förtroendeuppdrag ska undvikas. Resa med egen bil ska godkännas av behörig chef eller motsvarande innan resan påbörjas. Möjligheten att i första hand använda kollektiva färdmedel och i andra hand kommunbil ska alltid prövas innan godkännande sker. Om egen bil ändå måste användas ska samåkning eftersträvas.

Tåg

Långväga resor inom Sverige ska i första hand ske med tåg. Tågbiljett ska om möjligt beställas 14 dagar i förväg för att erhålla lägsta möjliga pris. Inom Sverige gäller normalt att resan sker i 2:a klass. Kostnad för tågresor ersätts alltid av arbetsgivaren, även om kostnaden är högre än motsvarande resa med bil.

Flyg

Flyg utnyttjas i första hand för utrikesresor samt till destinationer där tåg eller buss i linjetrafik inte utgör ett realistiskt alternativ. Generellt gäller att resan

måste vara längre än 50 mil för att flyg ska övervägas. Till destinationer som Göteborg och Malmö ska dock tåg alltid väljas.

Anslutningsresor och resor på destinationsorten

Inom Sverige ska anslutningsresor göras med kollektiva färdmedel i första hand. Resor på destinationsorten ska i första hand göras med kollektiva färdmedel och i andra hand med taxi eller hyrbil. Vid beställning av taxi eller hyrbil ska miljöbil efterfrågas.

Beställning av resor

Beställningar av biljetter, hotellrum, hyrbilar m.m. ska göras genom den resebyrå som Östhammars kommun har avtal med. Resebyrån ska hjälpa varje resenär på ett sådant sätt att Östhammars kommuns riktlinjer för tjänsteresor följs.

Konferensarrangemang och möten

Konferenser i egen regi ska i första hand förläggas inom länet, och så att allmänna kommunikationer kan användas. Mötes- och konferenstider anpassas till allmänna kommunikationer. Denna anpassning ska göras för alla typer av möten och sammanträden.

Tillämpning av riktlinjerna

Riktlinjerna anger hur resor som görs inom tjänsten eller uppdraget ska göras. För att vara mer konkret förtydligar den också hur vi ska resa till vissa angivna destinationer eller uppdrag. Riktlinjerna i övrigt kan av givna skäl inte detaljstyra vilken lösning som är den optimala i varje enskild situation, utan utgår från att varje medarbetare och förtroendevald på bästa sätt tillämpar riktlinjerna så att deras intention, att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser, nås.

Marcus Jakobson
Energi- och klimatstrateg

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2017-09-04 beslutat att Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser sänds på remiss till samtliga nämnder och förvaltningar.

Remissvar ska lämnas till kommunstyrelsen senast 2017-12-31

Synpunkter

Barn- och utbildningsnämnden anser att resepolicy och riktlinjerna ligger väl i linje med kommunens miljömål. En viktig fråga gäller kommunens bilar som idag endast finns placerade på Bilstagårdets parkering nära kommunhuset i Östhammar. Enligt nämnden bör det finnas så kallade supermiljöbilar även i Alunda, Gimo, Österbybruk och Öregrund. Finns inte detta så blir riktlinjerna heller inte tillämpliga i alla delar för samtliga medarbetare i Östhammars kommun.

Om egen bil ändå måste användas vid något tillfälle så bör det i riktlinjerna lyftas att samåkning är ett önskvärt alternativ.

Översyn behöver ske av information på intranätet och i Chefshandboken så att informationen stämmer överens med resepolicy och riktlinjerna. Särskilt text kring traktamenten, färdtidsersättning och dylikt kan behöva kompletteras med länkar till resepolicy.

Barn- och utbildningsnämnden anser att det är viktigt att tillämpningen av riktlinjerna och policy följs upp centralt.

Delges
Kommunstyrelsen

§ 86

Dnr BUN-2017-083 Dpl 003
Dnr KS-2017-650 Dpl 003

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2017-09-04 beslutat att Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser sänds på remiss till samtliga nämnder och förvaltningar.

Remissvar ska lämnas till kommunstyrelsen senast 2017-12-31.

Arbetsutskottets förslag 2017-09-28

Barn- och utbildningsnämnden beslutar om yttrandet vid sammanträdet 2017-10-19.

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2017-10-19

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

§ 157

Dnr BMN-2017-2373

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden ser positivt på den föreslagna resepolicy och dess riktlinjer.

Beskrivning av ärendet

Remiss har skickats från Kommunstyrelsens arbetsutskott. Remisstiden är till och med 2017-12-31.

Förvaltningen ser inget att invända mot i remissen gällande resepolicy och riktlinjer för hur vi reser i Östhammars kommun.

§ 42

Dnr KS-2017-650

Dpl 003

Resepolicy i Östhammars kommun samt riktlinjer för hur vi reser

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur vi ska resa, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur vi som anställd eller förtroendevald ska förhålla oss till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan vi faktiskt ändra detta mönster.

Tekniska kontorets förslag till remissvar föreligger.

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet ställer sig bakom tekniska kontorets förslag till svar gällande resepolicy och riktlinjer för Östhammars kommun.

(Bilaga 2)

Tekniska förvaltningen

Svar på remiss om ny resepolicy samt tillhörande riktlinjer

Tekniska förvaltningen har inga synpunkter på förslaget till resepolicy utan tycker att det är bra att kommunen har en ambition att minska utsläppen och sträva efter ett miljövänligt resande.

Tekniska kontoret

Annika Bexelius
Teknisk chef

§ 204

Dnr SN-2017-177

Dpl 003

Yttrande gällande resepolicy samt riktlinjer för hur vi reser

Socialnämnden har fått förslag till resepolicy och riktlinjer för hur vi reser på remiss. Policyn och riktlinjerna är framtagna för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur anställda och förtroendevalda ska förhålla sig till olika transportslag.

Policyn omfattar att vi ska fundera över om resan behövs och välja gång, cykel eller kollektivtrafik i första hand. När kollektiva färdmedel inte är möjliga att använda ska kommunen tillhandahålla fordon med de lägsta koldioxidutsläppen.

Riktlinjerna omfattar ansvar för att följa desamma, planering av möten och resor för att minska miljöpåverkan samt hur man väljer transportslag vid olika avstånd och förhållanden.

Föreligger tjänsteutlåtande med förslag till yttrande.

Nämndsekreterare Rebecka Modin föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-12-06

Socialnämnden yttrar sig enligt nedanstående:

Socialnämnden har inget att erinra gällande resepolicy.

Följande ändringar föreslås i riktlinjerna:

- Medarbetarens eget ansvar för att känna till fastställda policys bör lyftas fram.
- Formuleringen om hemtjänstens bilanvändning bör ändras till ”Hemtjänsten ska så långt möjligt ruttplanera för minsta möjliga miljöpåverkan.”
- Stycket om användande av kommunbilar på kvällstid bör ändras så att bedömningen av hur man använder bil inte påverkas av tillgången på bilar.
- Stycket om konferenser i egen regi bör ändras så att det bara lyfter fram att det ska gå att åka kollektivt till konferensen. Det är en onödig begränsning att de även ska förläggas inom länet.

Yrkande

Anna-Lena Söderblom (M) yrkar att punkten i förslaget till yttrande som föreslår en ändring i riktlinjen gällande konferenser i egen regi stryks.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att socialnämnden beslutar att bifalla Anna-Lena Söderbloms (M) yrkande.

Socialchef Håkan Dahlqvist och nämndsekreterare Rebecka Modin föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Åsa Lindstrand (-).

Socialnämndens beslut

Socialnämnden yttrar sig enligt nedanstående:

Socialnämnden har inget att erinra gällande resepolicy.

Följande ändringar föreslås i riktlinjerna:

- **Medarbetarens eget ansvar för att känna till fastställda policys bör lyftas fram.**
- **Formuleringen om hemtjänstens bilanvändning bör ändras till ”Hemtjänsten ska så långt möjligt ruttplanera för minsta möjliga miljöpåverkan.”**
- **Stycket om användande av kommunbilar på kvällstid bör ändras så att bedömningen av hur man använder bil inte påverkas av tillgången på bilar.**

Delges:
Kommunstyrelsen

Östhammar kommun
Socialnämnden
Box 66
742 21 ÖSTHAMMAR

oktober 2017

Ansökan om bidrag till Bris region Mitt

Målet för Bris verksamhet är att stärka barns och ungas rättigheter och förbättra deras levnadsvillkor. Bris skall särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer samt upprätta möjligheter för barn och unga att föra en dialog med vuxna.

Bris har en unik position jämfört med andra organisationer genom vår närhet till barns och ungas berättelser. Vi har en hög kompetens kring barnrätt och stöd till barn och unga vilket är en av förklaringarna till Bris starka varumärke. Kännedomen är hög, över 90 procent av alla i åldrarna 12–18 år känner till Bris. Bris har också en unik historia som en etablerad organisation som för många ”alltid har funnits för barn och unga”.

Den digitala utvecklingen går fort. Idag har 96 procent av alla 16-åringar tillgång till det mobila nätet. För bara fem år sedan var motsvarande siffra mindre än 10 procent. De flesta barn och unga som tar kontakt med oss gör det idag online, nästan samtliga från en mobil plattform. Barn och unga i hela landet når Bris stödverksamhet och nätet känner inga kommungränser. Både nationellt och internationellt är Bris i framkant vad det gäller digitalt stöd.

Bris stödverksamhet bemannas idag av anställda kuratorer. Det allra vanligaste samtalsämnet är psykisk ohälsa. Alla barn och unga i Sverige erbjuds kvalificerat och utökat stöd. Förutom de kurativa samtalen tar även kuratorerna uppdrag av barn som kan gälla att företräda barnet i kontakter med myndigheter eller upprätta anmälan. Bris erbjuder även gruppstöd.

Vår långa erfarenhet av kontakter med barn och unga har resulterat i en hög kompetens bland annat i fråga om att bedöma vilka insatser som behövs för att försvara barns och ungas rättigheter. Bris är på så sätt ett viktigt komplement till den offentliga sektorn.

Under hösten 2016 startade Bris en ny verksamhet - Bris nätverk. Det är en del av vårt utåtriktade arbete och är uppbyggt utifrån Bris fem regioner. Alla som brinner för barnrätt ges genom Bris nätverk möjlighet att möta likasinnade, skapa dialog och samverka mellan professionella från olika delar av samhället; den ideella, privata eller offentliga sektorn. Syftet är att stärka barnets rättigheter genom bland annat en mobilisering av lokalsamhället.

Bris unika ställning som barnrättsorganisation grundar sig på kombinationen av direktkontakt med barn, ett stort kunnande om barns livsvillkor och en skarp analys av barnrätt och barns faktiska situation i samhället. Bris är ett skydds nät för barn i utsatta situationer eftersom alla barn hör av sig anonymt och kostnadsfritt till oss. Det finns många barn som berättat hur deras kontakt med Bris blev vändningen under en svår period.

Genom att bidra ekonomiskt visar ni ert engagemang för barnrättsfrågor och för Bris verksamhet så att vi även fortsättningsvis kan stötta alla barn som kontaktar oss.

Vi ansöker härmed om föreningsbidrag från Östhammar kommun för 2018. Totalt 43 680 kr för kommunens 4 368 antal barn.

Med vänlig hälsning

Elena Luckey

Regionombud elena.luckey@bris.se

Om Bris

- Bris grundades 1971 och är en politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation.
- Vår verksamhet kretsar kring stöd och hjälp till utsatta barn och unga.
- Alla under 18 kan anonymt höra av sig till Bris varje dag, året runt, genom att mejla, chatta, ringa 116 111 eller chatta med Brisbot.
- Varje år har Bris 25 000 stödjande kontakter med barn. 4 av 10 samtal till Bris handlar om psykisk ohälsa.
- Bris erbjuder ett indirekt stöd till barn genom Bris vuxentelefon om barn.
- Bris jobbar för att förbättra barns och ungas villkor och rättigheter i enlighet med barnkonventionen.
- Med utgångspunkt från barnens berättelser driver vi opinionsarbete för att uppmärksamma barnrättsfrågor.
- Bris är en insamlingsorganisation och vår möjlighet att hjälpa barn och unga står i direkt relation till det ekonomiska stöd vi får.
- Bris är en medlemsorganisation med drygt 4800 medlemmar över hela landet.
- Bris förbundskansli ligger i Stockholm. Bris har fem regioner, Nord, Väst, Syd, Mitt och Öst. Därifrån drivs arbetet med Bris nätverk, medlemmar, volontärer och kontakterna med landets kommuner.

Bilagor med ansökan från Bris Mitt

1. Bris verksamhetsplan 2017 med Budget 2017 och prognos 2018
2. Bris Årsberättelse 2016. Innehållande Verksamhetsberättelse, Årsredovisning, Effektrapport och Revisionsberättelse.

(Bris är en juridisk person och har en och samma årsredovisning)
3. Bris långsiktiga plan 2017-2021.
4. Nätverksinbjudan.

BRIS – Barnens Rätt I Samhället

Box 10147 | 121 28 Stockholm-Globen
Besöksadress: Arenavägen 61, Johanneshov

Tel: 08-598 888 00
www.bris.se | Org.nr: 80 20 13-3420

PG: 90 15 04-1 | BG: 901-5041

Verksamhetsplan Bris 2017

med utsikt mot 2018 och 2019

Antagen 5 december 2016 av Bris förbundsstyrelse

Innehåll

Innehåll.....	2
Inledning	3
Målbild 2017.....	3
Vision.....	4
Syfte.....	4
Målgrupper.....	5
Värderingar.....	5
Nuvarande situation	6
Insikter & framtiden.....	8
Framgångsfaktorer	9
Aktiviteter.....	10
Kompetens	15
Relationer.....	15
Organisation	17
Ekonomiska förutsättningar	18
Uppföljning.....	19

Inledning

Vilken riktning ska Bris ta 2017 för att indikera en ny period i Bris historia, där ett enat Bris tillsammans stärker barnets rättigheter genom att stödja, mobilisera och göra barns röster hörda?

Denna verksamhetsplan är den första planen i en ny strategiperiod för Bris, som sträcker sig mellan åren 2017-2021.

En utgångspunkt för denna plan är en önskan från såväl personal, förbundsstyrelse samt medlemmar att tydliggöra Bris målbild och hur Bris ska organiseras för att nå dit. Denna plan fokuserar på de stora övergripande målen som är prioriterade för Bris under 2017. Den löpande verksamheten beskrivs översiktligt. Verksamhetsplanen ska vara vägledande för Bris samtliga enheter i det fortsatta arbetet och i detaljerade planer.

Verksamhetsplanen är uppbyggd enligt LOTS®. Alla Bris enheter: Regionenheten, HR/Kansli, Stödenheten, Insamling, Kommunikation och påverkan (KOP) samt GS med stab har varit delaktiga i arbetet.

Målbild 2017

Bris är en modern barnrättsorganisation som står upp för varje barns rätt till psykisk hälsa. Stödverksamhetens erbjudande har breddats och fler barn får kunskap, råd och stöd av Bris. Bris har stärkt sin samverkan med andra aktörer i samhället. Bris nätverk har etablerats i våra regioner och är en attraktiv mötesplats för barnets rättigheter. Det månatliga givande från privatpersoner har ökat markant. Bris uppfattas som barnens röst i samhället.

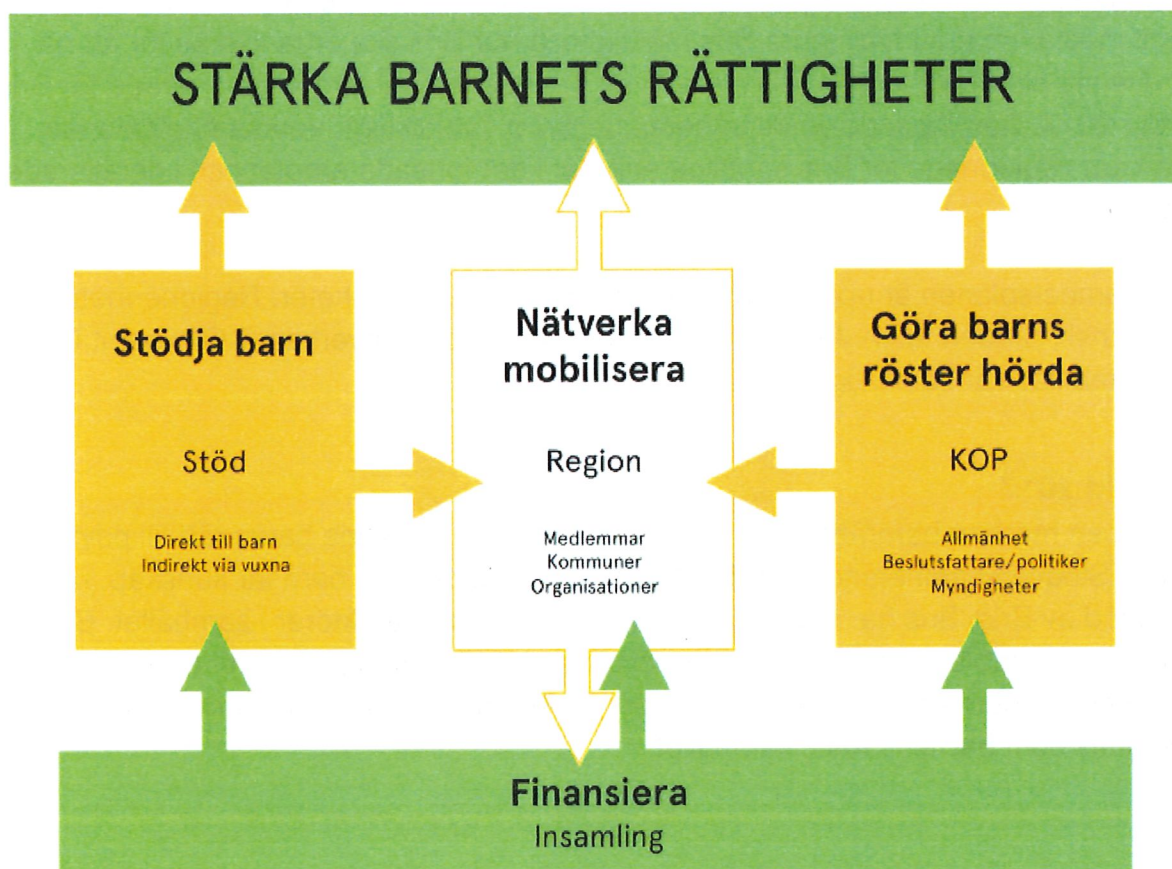
Vision

Ett samhälle där barnets rättigheter respekteras i samhällets alla delar och där varje barn känner till sina rättigheter.

Syfte

Att stärka barns rättigheter genom att stödja, mobilisera samhället och göra barns röster hörda.

Så här illustreras Bris syfte, verksamhetsområden och organisation:

GS med stab har det övergripande ansvaret att genomföra förbundsstyrelsens beslut. De har den kontinuerliga kommunikationen med förbundsstyrelsen inför förbundsstyrelsemöten, verksamhetskonferens och kongress. GS med stab har också ansvar för ekonomi och målstyrning.

HR/Kanslienheten har en stöttande funktion till övriga enheter utifrån områdena HR, IT, administration, kontorsservice och ekonomi. Inom enheten ligger även stöd till förbundsstyrelse och ledningsgrupp samt ansvar för styrdokument och rapportering till Svenska Insamlingskontroll/FRII etc.

Stödenheten bedriver stöd till barn och unga utifrån det enskilda barnets behov. Bris stöderbjudande består av råd och information, kurativa samtal, stödjande insatser och stödgrupper. Bris erbjuder också vuxna stöd, som ett indirekt stöderbjudande till barn, genom information och råd via Bris vuxentelefon – om barn. Allt stöd på Bris är tillgängligt och kvalitetssäkrat.

Regionenheten arbetar för att mobilisera samhällets aktörer regionalt genom "Bris nätverk", samlingsplatsen för barnets rättigheter. Regionenheten är också länken mellan Bris medlemmar och organisationen och arbetar tillsammans med insamlingsenheten med medlemsrekrytering. Bearbetning av och samverkan med kommuner och landsting sker från regionenheten.

Kommunikation, Opinion och Påverkan (KOP) har uppdraget att göra barns röster hörda genom att bedriva opinion gentemot medier och långsiktigt påverkansarbete gentemot politiker och beslutsfattare. På KOP samordnas Bris externa kommunikation och varumärkesarbete.

Insamlingsenheten bedriver insamling från privatpersoner, företag, organisationer, stiftelser kommuner och landsting, och andra aktörer i syfte att finansiera Bris hela verksamhet.

Målgrupper

Bris verksamhet har tre målgrupper:

- Barn och unga under 18 år.
- Intressenter som kan påverka barnets rättigheter, som politiker, beslutsfattare, medier m fl.
- Bidragsgivare, som allmänhet, företag och stiftelser.

Värderingar

Bris värderingar vilar på barnsynen i barnkonventionen.

Bris värdeord som är vägledande i arbetet är: *Värme*, *Professionalism* och *Hopp*.

Med *värme* menas att vi möter andra med nyfikenhet, öppenhet och intresse. Vi agerar jämlikt med respekt och medmänsklighet. Vi är närvarande i varje möte.

Med *professionalism* menas att vi agerar med kompetens och mod att utföra vårt uppdrag på ett ansvarsfullt sätt.

Med *hopp* menas att vi förmedlar och stärker tron på att förändring är möjlig i allt vi gör.

Nuvarande situation

Vad är viktigt för oss att känna till, var är vi idag och varför?

Barn och unga i Sverige

Sverige var ett av de första länderna i världen med att ratificera (skriva under) FN:s deklaration om barnets rättigheter - barnkonventionen. Sedan dess har rättigheterna för barn och unga stärkts genom skärpt lagstiftning inom flera områden, bland annat barnets rätt till stöd och skydd. Barnets möjligheter till inflytande har också ökat inom många delar av samhället. Samtidigt ser vi en motsatt utveckling. Den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige. Mer än var femte ung uppger att hen känner oro eller ångest. (Källor: Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, MUCF och WHO). Andelen är ännu högre bland unga tjejer. FN:s barnrättskommitté har uttryckt oro för den höga andelen självmord bland unga i Sverige, den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa.

Trycket på samhällets stödinsatser är stort. Stödet som erbjuds unga skiljer sig åt i Sverige. Psykisk ohälsa är även det vanligaste ämnet i barns kontakter med Bris. 22 procent av samtalen 2015 handlade om någon form av psykisk ohälsa. Barn berättar om allt ifrån tillfällig nedstämdhet och oro till depression, självskadebeteende och tankar om att avsluta sitt liv. Den gemensamma nämnaren är att det inte finns någon annan vuxen som de kan vända sig till.

Under 2015 kom närmare 70 000 barn till Sverige för att söka skydd. De flydde från kriget i Syrien, fattigdom och utsatthet i Afghanistan och Nordafrika. De allra flesta var pojkar i övre tonåren. Ungefär hälften var ensamkommande. För barn som kommit till Sverige på flykt är utsattheten flerfaldig. Många bär med sig svåra erfarenheter eller lever tillsammans med vuxna som bär på trauman. Barn som flytt har stora individuella behov. De kan ha erfarenhet av traumatiserade händelser och möter en vuxenvärld som brister i stöd och skydd. För många kan utsattheten få konsekvenser långt efteråt, som svårigheter i skolan, i relationer till kompisar och föräldrar eller som psykisk ohälsa. Det är en grupp av barn som inte får sina rättigheter tillgodosedda.

Vi lever i en allt mer globaliserad värld. FN:s har fastställt globala mål (Agenda 2030) för en hållbar och rättvis värld där Sverige är utsett som s.k. pathfinder i arbetet mot våld mot barn. I Sverige förväntas FN:s konvention om barnets rättigheter att bli lag under 2018. Det innebär att barnkonventionen inkorporeras i svensk lagstiftning. Ett stort och utmanande arbete kommer att pågå med att utveckla praxis i domstolar och följa hur barnkonventionen tillämpas av enskilda handläggare runtom i kommunerna. Bris behöver och kommer att följa den utvecklingen noggrant och bidra med information, stöd och kunskap till samhällets instanser och till allmänheten.

Omvärlden och Bris

Bris har hög kännedom bland både barn och unga. Ungefär 93 procent av alla känner till Bris stödverksamhet (SIFO 2015).

Bland stödorganisationer till barn och unga är Bris ensam om att erbjuda unga ett professionellt tillgängligt stöd med anställda kuratorer. Bris har också ett unikt erbjudande och kompetens i att ha stödgrupper till barn som förlorat en anhörig i självmord och till barn placerade i familjehem.

Den digitala utvecklingen går fort. Idag har 96 procent av alla 16-åringar tillgång till mobilt nät. För bara fem år sedan var motsvarande siffra mindre än 10 procent. De flesta barn och unga som tar kontakt med Bris gör det idag online, nästan samtliga från en mobil plattform. Utvecklingen ställer stora krav på vuxenvärlden att följa med i samma takt. Internationellt är Bris i framkant vad gäller digitalt stöd. Potentialen att nå fler barn och unga ligger framförallt i digitala erbjudanden med råd och information som når många barn och unga i hela Sverige.

Konkurrensen bland insamlingsorganisationer är fortsatt hög. I Sverige har 426 organisationer 90-konton. Stora internationella insamlings organisationer som Oxfam och Action Aid etablerar sig snabbt och framgångsrikt, parallellt med mindre organisationer med fokus på en särskild fråga, som "Refugees Welcome" och "Ensamkommandes förbund".

Allmänhetens bidrag till ideella organisationer har ökat de senaste fem åren. Totalt gav allmänheten 7 115 Mkr till välgörenhetsorganisationer 2015. Förtroende är avgörande för vilken organisation en person väljer att skänka en gåva till. Trots en hög kännedom har Bris en låg andel insamlade medel från allmänheten jämfört med andra insamlingsorganisationer (välgörenhetsbarometern 2016). Drygt hälften av Bris insamlade medel kommer från företag.

Även det ideella engagemanget är fortsatt stort i Sverige. Det finns en tendens att engagemanget ändrat karaktär mot att bli mer tillfälligt. Bris har drygt 4500 medlemmar, och har under 2016 brutit trenden med sjunkande medlemstal. Mer än 9 av 10 medlemmar stödjer Bris ändamål, utan att vara engagerade som förtroendevalda eller volontärer. Bris har 77 förtroendeuppdrag och ungefär 100 volontärer.

Insikter & framtiden

Bris unika position

Bris har en unik position jämfört med andra organisationer genom närhet till barn och ungas berättelser. Vi har "ett öra mot marken" och en hög kompetens kring barnrätt och stöd till barn och unga, vilket är en förklaring till Bris starka varumärke. Bris har också en unik historia och som en etablerad organisation som för många "alltid har funnits för barn och unga".

För att fortsatt vara relevanta för våra målgrupper behöver Bris ännu tydligare och mer högljutt driva frågor och mobilisera samhället i dessa, som att bryta trenden med den växande psykiska ohälsan bland barn och unga. Bris behöver också utveckla stöderbjudandet, framförallt digitalt.

Det som gör Bris starkt är när organisationen enas i budskap och satsningen för att tillsammans göra skillnad. De olika delarna "drar" varandra och bidrar till att summan av delarna blir större än delarna i sig. Bris synlighet ger effekter i insamling, påverkansarbete och antalet medlemmar.

Förutsättningen för Bris existens är att medel samlas in. Genom att bidra ger människor sitt engagemang och visar att de stöttar upp och står bakom Bris. Det är ett sätt att kanalisera engagemang som vi ska ta tillvara på i betydligt högre utsträckning i framtiden. Under 2017 och framåt vill vi se en tydlig ökning av insamling generellt med fokus på privat givande, och en klar ökning av medlemsantal och ett ökat engagemang bland medlemmar.

Framgångsfaktorer

Vad ska vi fokusera på för att bli uppskattade och framgångsrika?

”Ett Bris för barnets rättigheter”

Det finns några faktorer som gör Bris helt unikt, det som gör just Bris till Bris. Det ena är att arbeta stödjande för barn. Bris finns där för att lyssna, hjälpa och stödja. Det andra är att göra barns röster hörda genom att baserat på vad vi vet och hör agera på det. Vi ska reagera när barns rättigheter åsidosätts och ge kunskap och förslag som bidrar till och möjliggör förändring. I arbetet med att stödja och göra barns röster hörda ska vi vara proaktiva, ligga i framkant och ständigt utveckla oss.

En tredje faktor är Bris förmåga till samverkan. Det är samverkan inom organisationen och tillsammans med andra som gör Bris konkurrenskraftigt och starkt. Vi vet att det är när Bris samverkar i en gemensam rörelse och en del i samhället som vi når effekt och gör skillnad. Ledord för Bris 2017 är därför att skapa ”Ett Bris för barnets rättigheter”.

För att fortsätta vara framgångsrika i arbetet med att stärka barnets rättigheter behöver Bris under 2017 ha fokus inom fem områden:

- 1. Implementera ett rättighetsbaserat perspektiv i Bris**
Ägare: HR/Kansli.
Involverade: alla enheter
- 2. Särskilt fokus på insamling från allmänheten för ökad intäkt**
Ägare: Insamling.
Involverade: KOP och Region
- 3. Mobilisera människor i Sverige för barnets rättigheter**
Ägare: Region.
Involverade: KOP, Insamling och Stöd
- 4. Utveckla Bris stöderbjudande till ett mer attraktivt stöd för barn, utifrån deras rättigheter, behov och situation.**
Ägare: Stöd.
Involverade: HR/Kansli och KOP
- 5. Vara den pådrivande aktören för att bryta den psykiska ohälsan bland unga i Sverige**
Ägare: KOP.
Involverade: Stöd, Region, Insamling

Aktiviteter

Vad ska vi göra, hur och när för att nå våra mål?

1. Implementera ett rättighetsbaserat perspektiv i Bris **Ägare: HR/Kanslienheten**

Övergripande:

Grunden i ett rättighetsbaserat arbete är en helhetssyn på människan, tilltro till individens egen förmåga och synen på människan som en social varelse med ett behov av att finnas i ett sammanhang. Bris verksamhet grundar sig i barnet som rättighetsbärande subjekt. Det betyder att varje barn är unikt, med mänskliga rättigheter, vars röst är värd att lyssnas på. Allt vi gör på Bris ska genomsyras av detta rättighetsbaserade perspektiv, oavsett om vi jobbar direkt med stöd till barn, med insamling, kommunikation, är förtroendevald eller annat. För att säkerställa högsta möjliga kvalitet och trovärdighet i allt arbete vi gör, behöver hela organisationen (anställda och förtroendevalda) bland annat få fördjupade kunskaper i rättighetsbaserat arbete, styrdokument och presentationsmaterial uppdateras.

Under 2017 kommer ett antal aktiviteter genomföras för att säkerställa att vi på alla områden har ett rättighetsbaserat perspektiv i hela organisationen.

Övergripande aktiviteter HR/Kanslienheten 2017:

- Ta fram och genomföra "case-baserad" grundutbildning i rättighetsbaserat arbete för samtliga anställda och förtroendevalda.
- Se över möjligheten att ta fram en digital utbildning, baserat på Bris barnsyn.
- Utbilda Bris större samarbetspartners och leverantörer i rättighetsbaserat arbete och Bris barnsyn.
- Visualisera Bris barnsyn på våra kontor.
- Ta fram informationsmaterial om Bris och barns rättigheter till barn.
- Möjliggöra kategorisering av rättigheter vid dokumentation på stödenheten.
- Uppdatera styrdokument, presentationsmaterial och andra viktiga dokument för att säkerställa att de genomsyras av ett rättighetsbaserat perspektiv.
- Genomföra ett "IT-omtag", samt fortsätta den digitala utvecklingen genom byte utveckling av nya digitala plattformar, samt uppbyggnad av intranät i Sharepoint, samt implementering av ett nytt affärssystem (CRM).
- Anpassning till PUL och den nya dataskyddslagen GDPR som träder i kraft under 2018.
- Genomföra Bris kongress.

2. Särskilt fokus på insamling från allmänheten för ökad intäkt **Ägare: Insamlingsenheten**

Övergripande:

Vi vet att det finns ett engagemang hos allmänheten för Bris verksamhet och en vilja att stötta med gåvor. Detta ska vi fånga under hela året. Genom att varva synlighet i media, telemarketing och postala utskick fokuserar vi på att få in dessa nya givare. Framförallt ska ett nytt koncept för månadsgivande, som lanseras under årets första kvartal, lägga grunden för den ökade tillväxten. Inom ramen för månadsgivandet strävar vi alltid efter att inkludera medlemskap. En viktig förändring vi kommer att göra är att anpassa kommunikationen för att skapa lojala givare baserat på sättet de har valt att stötta Bris, hur ofta de ger och när de gav senast. För att möjliggöra tillväxt ska vi göra det enkelt att ge sitt stöd genom olika tekniska betallosningar. Målsättningen är att intäkterna från allmänheten ska stadigt öka.

Under året kommer LinkedIn vara en ny kanal att nå företag. Sidan kommer att visa Bris som en aktiv organisation, genom att synliggöra befintliga samarbeten och kampanjer, och på så sätt locka nya partners. För att jobba effektivt, rätt insats för rätt intäkt, kommer vi se ett ännu tätare samarbete mellan företags säljarna.

Ansökningarna kommer successivt under året tydligare spegla Bris långsiktiga utveckling och ambition inom organisationen. Arbetssättet kommer i större utsträckning bestå av möten med syfte att bygga relationer då detta är en framgångsfaktor. Målsättningen är att detta nya angreppssätt ska generera fler godkända ansökningar med större belopp.

Verksamheten följs upp genom månatlig avstämning mot budget och nyckeltal.

Övergripande aktiviteter Insamlingsenheten 2017:

- Vid flera tillfällen bearbeta nya givare med telemarketing för att bli månadsgivare.
- Öka antalet givare bland annat genom bris.se, telemarketing och utskick.
- Öka frekvensen på anpassad kommunikation mot olika typer av givare.
- Öka kunskapen om Bris, genom regelbunden kommunikation, för att skapa engagerade och lojala givare.
- Utveckla automatiserade funktioner i CRM-systemet för att möjliggöra en ökad och differentierad kommunikation samt för att optimera nyttjandet av personalens kompetens.
- Ansökningar från stiftelser och organisationer.
- I samarbete med Regionenheten öka antalet medlemmar i Bris.

3. Mobilisera människor i Sverige för barnets rättigheter

Ägare: Regionenheten

Övergripande:

Trots att Sverige sedan många år tillbaka (1990) åtagit sig att följa FN:s konvention om barnets rättigheter är det fortfarande vanligt att barnets rättigheter kränks. Det är något som Bris vill ändra genom att mobilisera människor runt om i Sverige i Bris nätverk, mötesplatsen för barnets rättigheter. Det är en ny del av vårt utåtriktade arbete och är uppbyggt utifrån Bris fem regioner. Nätverket ska möjliggöra möten, dialog och samverkan mellan professionella från olika delar av samhället, den ideella, privata eller offentliga sektorn.

Under 2017 etableras nätverket som den mest attraktiva mötesplatsen för barnets rättigheter i Sverige. Utöver att få ta del av ny kunskap och inspiration via nyhetsbrev bjuds nätverkets medlemmar in till Bris nätverksträffar, under 2017 totalt 10 stycken runt om i landet. Dessa träffar är själva motorn i en mobilisering som startar inför träffarna och fortsätter efter dessa. I det arbetet fyller Bris regionråd en viktig funktion genom att öppna dörrar till möten med nyckelpersoner inom områden som är viktiga för Bris.

Under 2016 bröt Bris sin negativa medlemsutveckling genom att öka antalet medlemmar. Det är något som vi fortsatt ska arbeta för genom ytterligare satsningar på medlemsrekrytering. Under 2017 ska vi även stärka medlemmarnas inflytande.

Samtliga 290 kommuner i Sverige, får varje år en ansökan om bidrag ifrån Bris för vår stödverksamhet. Sedan 2015 gör vi vårt yttersta för att få till en ökad kontakt och dialog med fler kommuner runt om i landet. Ett viktigt uppdrag handlar om att få in bidrag till verksamheten men också om en ökad geografisk kännedom om Bris och möjlighet till stöd för barn och unga i hela Sverige. Bris nätverk blir ett viktigt verktyg in i detta arbete.

Övergripande aktiviteter 2017

- Etablera Bris nätverk.
- Genomföra totalt 10 lokala nätverksträffar i landet, 2 i varje region.
- Öka antalet medlemmar i samarbete med Insamlingsenheten.
- Ökat medlemsinflytande genom närmare dialog med medlemmar.
- Utveckla regionrådets funktion i att bistå regionerna i dess roll att mobilisera för barnets rättigheter.
- Underhåll och vidareutveckling av CRM-systemet.

4. Utveckla Bris stöderbjudande till ett mer attraktivt stöd för barn, utifrån deras rättigheter, behov och situation.

Ägare: Stödenheten

Övergripande:

Enhetens uppdrag är att bedriva stöd direkt och indirekt, olika former av kvalificerat vuxenlett stöd som anpassas utifrån varje barns behov och förutsättningar.

Kännedomen om Bris är hög bland barn och unga, 93 procent av alla unga 12-18 år, känner till Bris (SIFO 2015). Stödet som Bris erbjuder ska vara tillgängligt och kvalificerat. För att vara relevanta för vår målgrupp barn och unga under 18 år måste Bris stöderbjudande ständigt utvecklas till ett mer attraktivt stöd för barn. Att utveckla Bris digitala plattform och stöderbjudande är viktiga steg för att, av barn och unga, uppfattas som lättillgängligt, närvarande och kunniga.

Övergripande aktiviteter Stödenheten 2017

- Utveckling av Bris digitala stöderbjudanden i enlighet med det Svenska Postkodlotteriet-finansierade projektet "Nästa generation stöd på nätet". Projektet löper fram till och med september 2017 och syftar till att tillvarata de tekniska möjligheterna med nätet och utveckla nya former för stöd, anpassat till barnets vardag och behov.
- Utveckling av Bris gruppstöd. Som ett led i att utveckla nuvarande stödverksamhet, nå fler målgrupper och också kunna erbjuda ett fördjupat stöd till valda målgrupper barn och unga utvecklar Bris stödgruppserbjudandet och bygger en tydlig struktur för det. Bris har identifierat tre målgrupper för riktat stödgruppsarbete som arbetet inriktas mot: familjer efter suicid, familjehemsplacerade barn och barn på flykt. Gruppstödet kommer utvecklas i både fysiska träffar samt online.
- Stödenheten och KOP kommer gemensamt genomföra ett projekt om inkludering i idrotten samarbete med Riksidrottsförbundet. Projektet är treårigt, med start 2017.
- Enheten kommer att fortsätta bedriva stöd direkt och indirekt till barn och unga via information/ kunskap/råd, kurativa samtal, uppdragsarbete samt stödgrupper. Stödenheten kommer fortlöpande arbeta med att metodutveckla och kvalitetssäkra den dagliga verksamheten under året.

5. Vara den pådrivande aktören för att bryta den psykiska ohälsan bland unga i Sverige

Ägare: Kommunikation, opinion och påverkansenheten (KOP)

Övergripande:

Sedan 1990-talet har den psykiska ohälsan bland barn och unga ökat. Psykisk ohälsa är också det vanligaste området som barn pratar med Bris om. Det är nu dags att mobilisera för att bryta trenden med den psykiska ohälsan. KOP:s fokusprojekt under 2017 är att Bris ska vara den pådrivande aktören för att bryta den psykiska ohälsan hos barn och unga i Sverige. I slutet på 2017 ska frågan om barns rätt till hälsa ha varit en fråga som syns i media. Regeringen har kraftsamlat och Bris har varit en synlig aktör både inom politiken och i opinionen och våra krav har tydliggjorts och kommit fram bra. Bris har bidragit till att olika samhällsaktörer arbetar intensivt för att bryta trenden med den ökade psykiska ohälsan bland barn.

2017 blir också året då Bris återupptar en systematisk lansering av en årsrapport samt ytterligare en tematisk rapport. Lansering av rapporterna kommer att ske i mars och september på fem orter. Årsrapporten i mars har temat psykisk ohälsa. Rapport nr 2 lanseras på samma sätt i september och har temat psykisk ohälsa hos barn med erfarenhet av flykt.

Under 2017 återupptas arbetet med Bris-akademin som ett sätt att föra ut Bris kompetens och barns röster i hela landet. En föreläsarbank ska byggas upp och vi erbjuder föreläsningar på aktuella teman. Kommunikationen är kopplad till barnkonventionen och de globala målen i Agenda 2030.

Övergripande aktiviteter KOP 2017

- Opinionsbilda kring barns psykiska ohälsa/rätt till hälsa genom b.l.a. debattartiklar, pressmeddelanden, kampanjer, ett aktivt deltagande i debatter, föreläsningar samt publicering av rapporter om psykisk ohälsa.
- Systematisera Bris påverkansarbete och engagera politiker i våra frågor genom nätverkande i bland annat tvärpolitiska barngruppen, nätverket för barnkonventionen och delta under Almedalen.
- Ha en aktiv närvaro i media.
- Bidra till att Bris ger stöd till barn som mår psykiskt dåligt samt sprida kunskap om rätten till hälsa genom att ta fram informationsmaterial/stöd till barn (som idolkort, poddar och filmer etc.)
- Lansera ny webb.
- Bidra till att det privata månatliga givandet ökar genom kampanjer med budskap om psykisk ohälsa och relationsbyggande kommunikation.
- Systematisera och sprida Bris arbete med barns inflytande.
- Skapa en kommunikation kring Bris roll i relation till Agenda 2030.
- Erbjud föreläsningar mot betalning inom ramen för Bris-akademin.
- Införa ett rättighetsbaserat Bris dokumentationssystem.

Kompetens

Vilken kompetens behöver vi och hur säkerställer vi den?

Bris verksamhetsplan och strategi utgör grund för Bris arbete med kompetensförsörjning. Utifrån dessa dokument görs årligen en inventering av såväl kortsiktiga som långsiktiga kompetensbehov varpå en prioritering av insatser görs. Inför 2017 har nedan strategiska kompetensbehov konstaterats.

Bris behöver en hög kompetens inom barnrätt, som omfattar såväl expertkompetens som en bred grundkompetens inom hela organisationen. Detta förutsätter bland annat en satsning på att ta fram och genomföra en grundutbildning i barnrätt för samtliga anställda och förtroendevalda under 2017.

Den digitala utvecklingen i samhället sker mycket snabbt och för att Bris ska fortsätta vara en aktuell aktör för våra intressenter förutsätts att vi ligger i framkant inom den digitala utvecklingen. Då digital teknik i sig inte är en kärnverksamhet för Bris, samverkar vi med experter inom området så som t ex Microsoft och Candidator, samtidigt som vi omvärldsbevakar och vidareutbildar vår personal.

Agenda 2030 och globalisering kommer att vara nya fokusområden inom Bris under denna verksamhetsperiod. Viss kompetens inom området finns i organisationen, men satsningar kommer att göras på att hämta in ytterligare kunskap samt på ett aktivt deltagande i relevanta nätverk.

För att skapa en så relevant verksamhet som möjligt för så många som möjligt, är mångfald en central utgångspunkt. Ur ett kompetensperspektiv är mångfald viktigt för att förstå och vara relevant i olika kontexter. Ur ett verksamhetsperspektiv är det också en målsättning att barn och Bris intressenter ska uppfatta att verksamheten representerar mångfalden i samhället.

Relationer

Vem ska vi samarbeta med och hur?

Den viktigaste plattformen för Bris relationer är Bris nätverk som stärker samverkan mellan professionella från olika delar av samhället, den ideella, privata eller offentliga sektorn.

För att nå ut med barns röster samverkar Bris också med andra barnrättsorganisationer, exempelvis inom ramen för regeringens barnrättsdelegation och nätverket för barnkonventionen.

Bris finansiering förutsätter också goda relationer med sponsorer och givare. Att bygga relationer med företag som stöttar Bris är en konstant process som syftar till att öka deras aktivering, intäkt och synliggörande av samarbetet. Som ett resultat av detta blir Bris även en attraktiv partner för nya sponsorer. Att bygga relationen med givarna är en förutsättning för lojalitet och ökad intäkt vilket sker i nära samarbete med KOP:s insatser.

Under 2017 kommer Bris bland också att samarbeta med myndigheter, civilsamhälle, kommuner och andra helplines i världen.

Organisation

Vem ansvarar för vad och hur säkerställer vi ett konstruktivt samarbete?

Bris ska vara en platt organisation, med tydligt ansvar baserat på Bris olika enheter. Arbetet ska organiseras utifrån tydliga mål och ansvarsfördelningar där var och en är väl införstådd med Bris övergripande strategiska inriktning och mål, samt med en tydlig bild av hur deras respektive ansvarsområden bidrar till dessa.

Verksamheten leds av generalsekreteraren (GS) som ansvarar gentemot Bris förbundsstyrelse. Förbundsstyrelsen väljs vid kongressen som hålls vartannat år, samt vid regionala medlemsmöten. GS är talesperson för Bris, vilket kan delegeras beroende av ämne. Det finns en ansvarig chef för respektive enhet.

Ekonomiska förutsättningar

Vilka intäkter, kostnader och investeringar leder detta till? Vilken finansiering behöver vi och hur säkerställer vi den? Vad ska vi göra vid avvikelser?

Bris vill på sikt ha en månatlig, stabil intäktskälla i form av privata autogirogivare som utgör grunden i vår finansiering. Bris behöver därför skifta sin intäktskarta så att andelen insamlade medel från allmänheten blir större i förhållande till totala intäkter, samtidigt som intäkter från övriga grupper inte minskar. Att "växla upp" allmänheten kräver tid och resurser, vilket gör att Bris under 2017 är beroende av projektmedel från till exempel stiftelser. Det minskade basstödet från Postkodlotteriet innebär en intäktsminskning på 8 miljoner kronor (2017 jämfört med 2015) och vi tror inte att det är möjligt att öka intäkterna i samma utsträckning, utan Bris måste även se över sina kostnader.

Verksamhetsplanen innehåller en tydlig satsning på privat givande som återspeglas i budgeten i form av satsningar på tillväxt, till exempel genom tele marketing, utveckling av CRM-systemet (för att automatisera och effektivisera processer) och en förbättring av webben. I denna satsning ingår även att diversifiera budskapet i våra utskick till medlemmar respektive givare eftersom tillväxtaktiviteterna även räknar med att bidra till ökat antal medlemmar.

Bris kommer att mobilisera människor i Sverige för barnets rättigheter bland annat genom Bris nätverk. Budgeten innehåller kostnader för tio träffar, två i varje region, vi räknar även med att kunna söka bidrag såväl nationellt som regionalt för aktiviteterna.

För att kunna driva frågan om psykisk ohälsa bland unga satsar Bris resurser på två rapporter samt en kommunikationskampanj i frågan. Vi hjälper även barn indirekt genom att stötta idrottsledare som möter barn i ett projekt med Riksidrottsförbundet, finansierat av Allmänna Arvsfonden.

Bris utvecklar sitt stöderbjudande till barn genom att bredda vår stödgruppsverksamhet. Bland annat tittar vi på ett samarbete med Eskilstuna kommun samt ett med Stockholms Stad. Bris kuratorer möter även barn i vår chatt, mail och telefon. Under 2017 kommer projektet "Nästa generation på nätet", finansierat av Svenska Postkodlotteriet, att slutföras, vilket innebär en bättre chatt.

Flera av Bris satsningar innebär ett behov av en uppdaterad IT-struktur och arbetet med detta har redan påbörjats, men fortsätter under våren 2017, vilket också innebär kostnader.

Samtliga satsningar är avhängiga av att Bris lyckas med sina intäktsmål i budgeten. Detta är beroende av att vi beviljas de bidrag vi har sökt från stat, kommun och landsting, samtidigt som gåvor och bidrag från allmänheten, företag och stiftelser behöver öka något jämfört med tidigare år. Utfall mot budget kommer att följas upp månadsvis och vid negativa avvikelser på intäktssidan, kommer en revidering av kostnaderna att ske.

Uppföljning

VAD SKA VI FÖLJA UPP HUR OCH NÄR?

De återkommande uppföljningsmetoderna är följande.

- Årlig undersökning Bris nätverk.
- Årlig medieanalys (redaktionell och social media).
- Månatlig uppföljning av nyckeltal kopplat till verksamhetsplan

Bris verksamhetsplan uppdateras och beslutas årligen av Bris förbundsstyrelse.

Bris - barnens rätt i samhället
Prognos 2018

RESULTATRÄKNING (TSEK)	Utfall	Budget*	Budget	Prognos
BRIS	2015	2016	2017	2018
Medlemsavgifter	1 565	1 600	1 800	1 900
Gåvor				
- Gåvor från allmänheten	10 577	8 835	10 905	13 400
- Villkorade donationer	431	0	0	0
- Gåvor från företag och företagssamarbeten	21 362	23 447	22 073	22 800
- Postkodlotteriet basstöd	18 000	18 000	10 000	10 000
- Stiftelser/organisationer	1 770	1 400	1 650	1 650
Summa gåvor	52 141	51 682	44 628	47 850
Utbildningar	1 590	578	282	280
Övriga intäkter	1 355	168	146	0
Bidrag				
- Verksamhetsbidrag Socialstyrelsen	2 406	2 400	3 000	3 000
- Statliga projektbidrag	1 587	830	1 310	1 000
- Projektbidrag Postkodlotteriet	372	4 157	4 111	0
- Projektbidrag stiftelser och föreningar	0	0	2 462	7 359
- Bidrag från kommuner/landsting	7 100	6 113	6 636	7 100
Summa bidrag	11 465	13 500	17 519	18 459
Finansiella intäkter	171	50	50	50
TOTALA INTÄKTER	68 287	67 578	64 426	68 539

KOSTNADER	Utfall	Budget*	Budget	Prognos
Enhetsskostnader exkl. internfördelningar	2015	2016	2017	2018
Direkta verksamhetskostnader				
- Stöd- och regionalverksamhet samt Kommunikation/Opinion/Påverkan	-39 551	-39 861	-38 269	-42 900
- Insamling	-8 608	-10 990	-10 376	-10 800
- Administration	-1 305	-933	-1 505	-1 355
Totalt direkta verksamhetskostnader	-49 464	-51 784	-50 150	-55 055
Kostnader för fördelning till verksamheten				
- Ekonomi/HR/IT/Stab	-12 593	-12 351	-10 634	-9 880
- Gemensamma kostnader BRIS	-3 246	-3 372	-3 639	-3 600
Totala kostnader för fördelning	-15 839	-15 723	-14 273	-13 480
TOTALA KOSTNADER före omställning	-65 303	-67 507	-64 423	-68 535
Summa omställningskostnader	-2 334	0	0	0
TOTALA KOSTNADER efter omställning	-67 637	-67 507	-64 423	-68 535
RESULTAT före omställning	2 985	72	3	5
RESULTAT efter omställning	650	72	3	5

*bokslut 2016 publiceras i april 2017

Vårdstyrelsen

Protokoll

Sammanträdesdatum:

2017-02-27

§ 25/17

Dnr VS2017-0016

Avtal Närvårdsenheten Östhammar

Beslut

Vårdstyrelsens beslut

Överenskommelsen för närvårdsenheten i Östhammars kommun godkänns enligt bilaga.

Bilaga § 25

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun och Landstinget i Uppsala län kom den 3 juni 2010 överens om att utveckla närvården i Östhammars kommun. Som ett resultat av överenskommelsen inrättades en närvårdsenhet vid Östhammars vårdcentrum.

Närvårdsenheten ska vara en gemensam verksamhet för kommunen och Region Uppsala med 18 vårdplatser. Verksamheten riktar sig primärt till äldre multisjuka men omfattar även barn och ungdomar under 17 år. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Socialtjänstlagen (SoL).

Utgångspunkten och inriktningen för verksamheten ska vara ett flexibelt nyttjande av tillgängliga vårdplatser. Det ska ske löpande över tid utifrån de behov som uppstår. Det innebär att fördelningen av vårdplatser kan variera över tid och att vård och omsorg ska ges utifrån verksamhetens uppdrag. Avgörande och styrande ska vara vårdtagarnas behov inom ramen för närvårdsenhetens fastställda kompetens och kapacitet.

Finansiering

Överenskommelsen är en förlängning på ett år av tidigare överenskommelse. Det innebär att Region Uppsala svarar för 60 procent och kommunen för 40 procent av närvårdsenhetens kostnader. Under år 2017 ska en genomlysning av verksamhetens ekonomi genomföras för att ta fram beslutsunderlag för framtida långsiktig kostnadsfördelning.

Kopia till

Hälsa och habilitering

Primärvården

Östhammars kommun

Exp. 2017-

Sign.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Vårdstyrelsen

Protokoll

20 (19)

Sammanträdesdatum:

2017-02-27

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

i

Avtal Närvårdsenhet Östhammar

Parter

Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar

Region Uppsala
Box 602
751 25 Uppsala

Bakgrund

Östhammars kommun (nedan Kommunen) och Region Uppsala (nedan Regionen) kom 2010 överens om att utveckla närvården i Östhammars kommun. Av överenskommelsen framgår att en närvårdsenhet ska inrättas på Östhammars vårdcentrum med Kommunen som huvudman. I följande avtal preciseras förutsättningarna för närvårdsenheten.

Verksamhet, uppgift och uppdrag

Närvårdsenheten ska vara en för Kommunen och Regionen gemensam verksamhet med 18 vårdplatser. Verksamheten riktar sig primärt till äldre multisjuka och omfattar inte barn och ungdomar under 17 år. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Socialtjänstlagen (SoL).

Utgångspunkten och inriktningen på verksamheten ska vara ett flexibelt utnyttjande av tillgängliga vårdplatser. Detta ska ske löpande över tid utifrån de behov som uppstår. Detta innebär att fördelningen av vårdplatser kan variera över tid och att vård och omsorg ska ges utifrån verksamhetens uppdrag. Avgörande och styrande ska vara vårdtagarnas behov inom ramen för närvårdsenhetens fastställda kompetens och kapacitet.

För att säkerställa att vård och omsorg sker på ett optimalt sätt ska rutiner finnas som tydliggör verksamhetens olika ansvarsområden. Rutinerna ska även beskriva hur samarbete och samverkan ska ske mellan parterna.

Närvårdsenheten ska användas för invånare i Östhammars kommun som är i behov av:

- Utredning, diagnostik, inleda/ompröva medicinsk behandling inom allmänmedicin
- Medicinsk behandling som inte kan ges i bostaden och som inte behöver specialistsjukvårdens resurser.
Vård i livets slutskede/palliativ vård och sviktplatser för den specialistanknutna hemsjukvården (SAH) utifrån brukarens behov
- Utredningsplats för gruppen mest svårt sjuka äldre
- Rehabilitering och habilitering, enligt riktlinje Rehabilitering och habilitering i samverkan 2016-07-21¹
- Utredning av omsorgsbehov.

¹ Rehabilitering och habilitering i samverkan, DocPlusSTYR-10068 Version: 1.0

Beslut om inläggning

Innan beslut om inläggning ska samråd ske mellan enhetschef för närvårdsenheten och läkare vid närvårdsenheten. Vid eventuell oenighet avgör ansvarig för verksamheten om inläggning kan ske utifrån brukarens behov samt tillgänglig kompetens vid enheten.

Jourtid fattas beslut om inläggning av primärvårdensläkare i samråd med verksamheten.

Beslut om inläggning enligt HSL fattas av primärvårdens läkare eller av närvårdsenhetens läkare.

Beslut om inläggning av patienter inskriva i sjukhusansluten hemsjukvård (SAH) fattas av patientansvarig läkare eller av närvårdsenhetens läkare, under jourtid av primärvårdens läkare, i samråd med närvårdsenheten. Det mobila SAH-teamets kompetens utgör ett stöd till närvårdsenheten för dessa patienter.

Beslut om korttidsplats inom ramen för SoL fattas av Kommunens biståndshandläggare. Med korttidsplats avses bäddplats utanför det egna boendet avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt. Vårdtagaren ska även vid behov få hälso- och sjukvårdsinsatser tillgodosedda enligt HSL utifrån den bemanning och kompetensnivå som finns på närvårdsenheten.

Kvalitets- och ledningssystem

Närvårdsenheten ska följa bl.a. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9), patientsäkerhetslagen (2010:659) samt patientlagen (2014:821). Kommunens kvalitets- och ledningssystem ska gälla vid närvårdsenheten.

Läkemedel

Rutiner för läkemedelshantering ska upprättas enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården (SOSFS 2000:1). Region Uppsala ansvarar för att beskriva omfattningen av läkemedelsförråd.

Kompetens och personal

Kommunen är arbetsgivare för samtlig personal utom läkarresursen vid närvårdsenheten. Kommunen åtar sig att bemanna närvårdsenheten med legitimerad samt övrig omvårdnadspersonal i sådan omfattning att en god och säker vård och omsorg säkerställs.

Kommunen ansvarar för att personalen vid närvårdsenheten har relevant kompetens. Behovet av kontinuerlig kompetensutveckling och fortbildning ska systematiskt identifieras och tillgodoses. Vid kompetensutvecklings- och fortbildningsinsatser ska möjligheter till samordning mellan Kommunen och Regionen tillvaratas.

Hälsa och habilitering inom Regionen svarar för läkarresursen i den omfattning som överenskommes mellan parterna. Läkarresursen ska ha relevant kompetens så att god vård säkerställs. Omfattning och innehåll beträffande konsultstöd till läkarresursen regleras i särskild ordning. Vid bedömning av läkarresursens storlek ska hänsyn tas till möjligheterna att göra bedömningar av vårdbehov genom hembesök.

Utrustning för drift av verksamheten

Dokument ska upprättas med beskrivning av innehåll och omfattning av närvårdsenhetens faciliteter, läkemedel, medicinsk teknisk utrustning och övrig utrustning samt förråd. Beskrivningen ska även omfatta utemiljön. Begäran om inköp av utrustning hanteras av ledningsgrupp för närvårdsenheten.

Medicinskt ansvar

Läkaren har det medicinska ansvaret vad gäller diagnos och behandlingsval samt övergripande patientansvar. Den medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS) har ansvaret för att patienterna får en säker och ändamålsenligt hälso- och sjukvård av god kvalitet inom kommunens ansvarsområde.

Enhetschef har det medicinska verksamhetsansvaret.

Dokumentation

Verksamheten ska dokumenteras i enlighet med patientdatalagen (2008:355), socialtjänstlagen (2001:453) och andra gällande författningar.

Ledning, styrning och samverkan

Den politiska styrningen av närvårdsenheten utövas av den politiska styrgruppen för närvårdssamverkan som är en partsammansatt grupp av politiker från Regionen och Kommunen. Syftet med den politiska styrgruppen är att säkerställa utveckling av närvården i Östhammars kommun.

En ledningsgrupp med två representanter från vardera Kommunen och Regionen har ansvaret för att verksamheten drivs och utvecklas i enlighet med föreliggande avtal. Medicinska rådet integreras i närvårdsenhetens ledningsgrupp. Gruppen rapporterar till den politiska styrgruppen.

Enhetschefen för närvårdsenheten har:

- personalansvar för närvårdsenheten
- ansvar för att utveckla verksamhetens kvalitet
- uppdrag att inrätta adekvat verksamhetsuppföljning
- mandat att utse arbetsgrupper för olika projekt, arbetsområden eller specifika förbättringsarbeten som ska utföras inom ramen för verksamheten

Till enhetschefens förfogande för hantering av verksamhetsnära frågor inrättas ett råd bestående av Kommunens MAS och representant för primärvården.

Enhetschefen ingår i socialförvaltningens linjeorganisation.

Ekonomiska förutsättningar

Regionen svarar för 60 procent och Kommunen för 40 procent av närvårdsenhetens kostnader. Vårdtagaren betalar vårdavgift till Regionen enligt av Regionen fastställda taxor samt omsorgsavgift till Kommunen enligt av Kommunen fastställd taxa för korttidsplats.

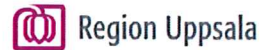
Under år 2017 ska en genomlysning av verksamhetens ekonomi genomföras för att ta fram beslutsunderlag för framtida långsiktig kostnadsfördelning mellan parterna.

Budgeten för verksamheten beslutas årligen av Kommunen och Regionen. Preliminär budget ska vara fastställd senast 1 oktober årligen.

Underskott täcks av respektive huvudman med den andel som respektive huvudman svarar för av de totala kostnaderna. Överskott återförs till respektive huvudman med motsvarande andel.

Uppföljning och rapportering

Verksamheten ska årligen upprätta en verksamhetsberättelse med årsresultat samt tre kvartalsrapporter. Av verksamhetsberättelsen ska framgå vårdutnyttjande och medelvårdtider för olika

patientkategorier, bemanning, ekonomi och verksamhetens kvalitet. Kvartalsrapporterna ska bestå av relevanta nyckeltal för som möjliggör god styrning och uppföljning av verksamheten. Verksamhetsberättelsen tillställs den politiska styrgruppen för närvård samt är en del av verksamhetsredovisningen till vårdstyrelsen i Regionen och till socialnämnden i Kommunen.

Utvärdering

Utvärdering av verksamheten ska göras inför ny avtalsperiod. Utvärderingen påbörjas i god tid innan avtalets utgång.

Avtalstid

Detta avtal gäller från den 1 mars 2017 till och med den 28 februari 2018.

Nytt avtal

Parterna är överens om att 2017 gemensamt utarbeta ett avtal under som ska börja gälla den 1 mars 2018.

Tvist

Tvist med anledning av detta avtal ska i första hand avgöras av den inrättade ledningsgruppen bestående av representanter från Kommunen och Regionen. Kan inte överenskommelse nås där hänskjuts frågan till den politiska styrgruppen närvård för avgörande.

Utväxling av avtal

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit varsitt.

Malena Ranch
Vårdstyrelsen Region Uppsala

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2016-2021 - Rapportering från Östhammars kommun för 2017

FÖRSLAG TILL BESLUT

Östhammars kommun beslutar att rapportera kommunens genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram i enlighet med bilagd sammanställning.

BAKGRUND

De fem vattenmyndigheterna har beslutat om åtgärdsprogram för vattenförvaltningscykeln 2016-2021. Programmen riktar åtgärder till 11 centrala myndigheter och till samtliga länsstyrelser och kommuner. Utöver att genomföra de myndighetsspecifika åtgärderna ska alla kommuner och övriga ansvariga senast den 28 februari varje år rapportera föregående års genomförande av åtgärder till de fem vattenmyndigheterna. Kommunerna berörs främst av 8 åtgärder, se bilaga.

Vattendirektivet har införts i svensk lagstiftning via bl.a. vattenförvaltningsförordningen (förordningen (SFS 2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön) samt via miljöbalkens 5 kap;

4-6§§ Vattenmyndigheterna beslutar om de åtgärder som myndigheter eller kommuner behöver vidta för att miljö kvalitetsnormerna ska följas.

8 § Kommuner och myndigheter ska inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs.

Utöver denna årliga rapportering använder vattenmyndigheterna också andra underlag som kommunens svarar på för att bedöma det samlade genomförandet av åtgärderna;

- Naturvårdsverkets Enkät om Miljöbalkstillsyn för verksamhetsåret 2017
- Boverkets Plan och Byggenkät 2018
- Kemikalieinspektionens krav på återrapportering av tillsyn hantering av växtskyddsmedel

Syftet med den årliga rapporteringen är att säkerställa att miljökvalitetsnormerna följs för de vatten och ansvarsområden som ligger inom myndigheternas/ kommunernas verksamheter. Den samlade rapporteringen utgör också en del av Sveriges rapportering av åtgärdsarbetet till EU-kommissionen.

Rapporteringen ingår också som en del av poängsättningen i **Aktuell Hållbarhets ranking** av Sveriges kommuners miljöarbete, ett av kommunens prioriterade resultatmått inom det prioriterade insatsområdet En hållbar kommun.

Den årliga rapporteringen har samordnats av Strategienheten med underlag från Bygg- och miljöförvaltningen och Gästrike vatten.

Bilagor:

- 1. Östhammars kommuns rapportering till Vattenmyndigheten för 2017*
- 2. Kommunernas 8 åtgärder i åtgärdsprogrammet*

BILAGA 1

Rapportering av 2017 års genomförande av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2016-2021

Östhammars kommuns svar i blått.

Del 1. Miljötillsyn (åtgärd 1,2,3,4,5c)

1) Hur har behovet av att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten via tillsyn beskrivits i behovsutredningen enligt miljötillsynsförordningen?

Behovet av tillsyn har beskrivits (i behovsutredningen) utifrån en geografisk indelning baserat på miljö kvalitetsnormerna för vatten.

- Behovet av tillsyn för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten har beskrivits (i behovsutredningen) utifrån annan indelning, beskriv vilken.
- Prioriteringen av tillsynen är baserat på vattnets ekologiska och/eller kemiska status i områden med specifika problem.
- I behovsutredningen är inte miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen.
- Kommunen har inte gjort någon behovsutredning
- Kommunen har gjort på annat sätt, förklara kortfattat hur

2) Hur har miljö kvalitetsnormer för vatten använts som prioritering i tillsynsplanen enligt miljötillsynsförordningen? Flera alternativ kan väljas.

Behovet av tillsyn har beskrivits (i tillsynsplanen) utifrån en geografisk indelning baserat på miljö kvalitetsnormerna för vatten.

- Behovet av tillsyn för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten har beskrivits (i tillsynsplanen) utifrån annan indelning, beskriv vilken.
- Prioriteringen av tillsynen är baserat på vattnets ekologiska och/eller kemiska status i områden med specifika problem.
- I tillsynsplanen är inte miljö kvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen.
- Kommunen har inte gjort någon tillsynsplan.
- Kommunen har gjort på annat sätt, förklara kortfattat hur

3) Vilka tre verksamhetsområden prioriterar kommunen i sin tillsyn för att uppnå miljökvalitetsnormen för vatten inom kommunen enligt Miljöprövningsförordningen (MPF 2013:251)?

Prioriterade verksamhetsområden enligt MPF		Vilka avrinningsområden berörs? Beskriv kortfattat
1	2. kap jordbruk	Alla lantbruk har haft tillsyn sedan 2012 och går i rullande schema beroende på storlek och risk. Inget avrinningsområde prioriterat. ¾ inom Olandsån.
2	28 kap. Rening av avloppsvatten	Östhammarsfjärden, Olandsån. Tillsyn inom enskilda avlopp prioriteras. Påverkar vattenförekomster i kust men också längs vattendrag som mynnar i kustområdet.
3	-	-

4) Hämta nedanstående uppgifter från kommunens tillsynsplan och behovsutredning enligt miljötillsynsförordningen. Siffran inom parentes är åtgärdens nummer i åtgärdsprogrammet.

a. Hur många objekt finns totalt i kommunen av följande verksamheter?

(För B-verksamheter [jordbruksverksamhet och reningsverk] ange endast de objekt där kommunen har tillsynen.)

Verksamhet (åtgärdsnr i parentes)	Antal objekt
(2) Tillståndspliktig (B) djurhållning	0
(2) Anmälningspliktig djurhållning (C), (uppskattat antal)	7
(2) Djurhållning och/eller växtodling U, (uppskattat antal)	110
(2) Hästgård * (uppskattat antal)	47 resp 7, summa 190 hästgårdar
(3) Avloppsreningsanläggning >2000 pe	6
(3) Avloppsreningsanläggning >200 pe	2
(3) Avloppsreningsanläggning 26-200 pe (uppskattat antal)	20
(3) avloppsledningsnät	28
(4) Små avlopp <25 pe (uppskattat antal)	7000
(5) Vattenskyddsområde allmänna**	10
(5) Vattenskyddsområde enskilda**	0

* Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

** Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

b. Vilket planerat tillsynsbehov har följande verksamheter per år?

(ange antal dagar, hämta från senaste behovsutredning)

Verksamhet (åtgärdsnr i parentes)	Planerat årligt tillsynsbehov (ange antal dagar)
(2) Tillståndspliktig (B) djurhållning	0
(2) Anmälningspliktig djurhållning (C)	7 x 0,5 dagar
(2) Djurhållning och/eller växtodling U	50 x 0,3 dagar
(2) Hästgård *	50 x 0,3 dagar
(3) Avloppsreningsanläggning >2000 pe	30
(3) Avloppsreningsanläggning >200 pe	10

(3) Avloppsreningsanläggning 26-200 pe	10
(3) avloppsledningsnät	0
(4) Små avlopp <25 pe	400
(5) Vattenskyddsområde allmänna**	20
(5) Vattenskyddsområde enskilda**	0

* Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

** Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

c. Vilken tillsyn blev genomförd 2017? (uppskattat antal dagar)

Verksamhet (åtgärdsnr i parentes)	Genomför tillsyn (ange antal dagar)
(2) Tillståndspliktig (B) djurhållning	-
(2) Anmälningspliktig djurhållning (C)	3,5 dagar
(2) Djurhållning och/eller växtodling U	0
(2) Hästgård *	0
(3) Avloppsreningsanläggning >2000 pe	30
(3) Avloppsreningsanläggning >200 pe	10
(3) Avloppsreningsanläggning 26-200 pe	10
(3) avloppsledningsnät	0
(4) Små avlopp <25 pe	400
(5) Vattenskyddsområde allmänna**	20
(5) Vattenskyddsområde enskilda**	0

* Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

** Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

5) Om miljö kvalitetsnormen har använts som prioritering i tillsynsplanen, utveckla hur det gjorts för de olika verksamheterna. Flera verksamheter kan beskrivas.

Det hade inte gjort så stor skillnad gällande jordbrukstillsynen, då 3/4 av jordbruksverksamheter koncentrerad till Olandsån och det då blir naturligt att bedriva tillsynen där. Dock finns inte tid att besöka områden utanför själva gårdscentren. Gällande enskilda avlopp har vi dock prioriterat inventering runt känsliga vattenförekomster som Östhammarsfjärden, och planerar sedan att gå vidare till övriga områden, bl.a. Olandsån.

6) Vilka krav tillämpas på små avlopp i kommunen för att begränsa utloppen av fosfor och kväve där det behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas?

Flera alternativ kan väljas.

- Hög skyddsnivå
- Normal skyddsnivå
- Andra högre krav på små avlopp
- Annat, [beskriv kortfattat](#)

Vi använder förbud för markbaserad rening inom detaljplanerat område. Vid krav på sluten tank ställs också krav på snålspolande toalett.

7) Vilket/vilken ytterligare stöd/vägledning från er länsstyrelse behövs för att kunna uppfylla åtgärderna inom miljötillsynen (åtgärd 1, 2, 3, 4, 5c)?

Vi har behov av tillsynsvägledning gällande Lantbrukstillsyn, det har inte funnits en enda handläggartreff sedan vår nuvarande handläggare inom området började år 2012. Inom enskilda avlopp även behov av tillsynsvägledning och kommunträffar för att byta erfarenheter. Inom det temaområdet har vi även behov av länsamordning och kompetensutveckling inom planområdet, för att diskutera krav vid t.ex. detaljplanering.

Del 2. Dricksvattenskydd och vattenuttag (åtgärd 5a,5b,5e)

Åtgärd 5a

8) Hur många aktiva vattentäkter har kommunen huvudmannaskap för?

16

Av de vattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

8

9) Hur många reservvattentäkter har kommunen huvudmannaskap för?

1

Av de reservvattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

0

10) Finns utpekade framtida vattentäkter för kommunen, t ex i regional vattenförsörjningsplan, vattenplan el. motsvarande?

Nej.

Kommunal vattenförsörjningsplan är under framtagande. Beräknas bli färdig 2018.

11) För de vattentäkter som saknar skydd, pågår eller planeras arbete med att ta fram vattenskyddsområde?

Ja och nej.

Arbete pågår med att förnya vattenskyddsområdet för Ed och Börstil. Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre. Kommunens miljömål anger att samtliga vattentäkter ska ha vattenskyddsområde senast 2018. Målet kommer vara svårt att nå inom utsatt tid, men inriktningen bedöms kvarstå.

Åtgärd 5b

15) Hur många av kommunens befintliga vattenskyddsområden är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 jan. 1999)?

7

16) Med syfte att säkerställa att vattentäkter har ett erforderligt skydd, har kommunen gjort en översyn av vattenskyddsområdets föreskrifter och/eller avgränsningar för vattenskyddsområden som är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 jan. 1999)?

Nej.

Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre.

17) Hur många av de befintliga vattenskyddsområdena behöver revideras för att uppnå ett tillfredsställande skydd?

7

Åtgärd 5e

18) Hur många av kommunens aktiva vattentäkter har tillstånd för vattenuttag?

9

Pågår eller planeras arbete med att säkerställa tillstånd till vattenuttag för kommunens vattentäkter?

Ja och nej.

Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med tillstånd för vattenuttag för samtliga vattentäkter. Resultatet från den kommunala vattenförsörjningsplanen kommer att ligga till grund för prioriteringen.

Del 3. Fysisk planering (åtgärd 5d,6)

19) Finns det en kommunal vattenförsörjningsplan?

Nej.

Vi har precis inlett arbetet att ta fram en kommunal vattenförsörjningsplan.

20) Finns det en regional vattenförsörjningsplan som omfattar kommunen?

Nej.

Länsstyrelsen har precis inlett arbetet med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan, där Östhammars kommun ingår i arbetet.

21) Hur används kommunala och/eller regionala underlag för vattenförsörjningsplanering i översikts- och detaljplaneringen?

(ex. regional eller kommunal vattenförsörjningsplan, underlag om klimatförändringarnas eventuella påverkan på vattenförsörjningen, beskrivning av vattenresurser m.m)

- o som ett tematiskt tillägg till gällande översiktsplan*
 - o som en fristående del som ger underlag till gällande översiktsplan*
 - o som en ingående del av kommunens VA-plan*
 - o som en fristående del som ger underlag till kommunens VA-plan*
 - o genom en vattenöversikt*
 - o genom en vattenplan*
 - o kommunala eller regionala underlag för vattenförsörjning saknas*
- X annat: (fritextsvar)**

Vattenförsörjningsplan saknas, men övriga underlag som länsstyrelsens underlag för klimatanpassning, kommunens VA-strategi etc. ingår delvis som underlag inarbetade i översiktsplanen antagen 2016, i övrigt finns hänvisningar till dem som bilagor för detaljplanarbetet. I detaljplanarbetet finns stora behov av en vattenförsörjningsplan och en VA-plan för att effektivisera planläggningen.

22) Har kommunen genomfört en miljöbedömning av gällande översiktsplan där man tagit med miljökvalitetsnormer för vatten?

Ja.

På en övergripande nivå finns miljökvalitetsnormerna med i MKB för antagen översiktsplan och mark- och vattenanvändningskartan, men inte fördjupande så att vi har pekat ut och utvärderat områden utifrån miljökvalitetsnormerna.

23) Har kommunen tagit hänsyn till eventuella åtgärdsbehov som finns i VISS för de vattenförekomster som berörs av gällande översiktsplan?

Nej.

24) Har kommunen tagit hänsyn till hur möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna för vatten kan påverkas i de avrinningsområden som gällande översiktsplan omfattar?

Ja.

Den ekologiska statusen har funnits med som ett underlag i framtagandet av ÖP 2016, men enbart på övergripande nivå. Genom sammanvägning av flera anspråk och värden har den ekologiska statusen delvis påverkat mark- och vattenanvändningskartan, men inte i detalj och ännu ej för tätorterna. Nu pågår arbetet med att ta fram FÖP för kommunens största tätorter, då kommer frågan aktualiseras.

25) Har kommunen gjort andra insatser kopplade till arbetet med gällande översiktsplan för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten?

Nej.

Om det finns fler sätt som kommunen har genomfört sin detaljplanering på i syfte att nå miljö kvalitetsnormerna, beskriv dessa.

I detaljplaneprocessen begär vi in dagvattenutredningar och beskrivningar av lösningar för vattenförsörjning och avloppsvatten, samt beskrivning hur recipienten kommer påverkas av planläggningen. Här delar vi dock samma behov som många kommuner i att få konkret vägledning i hur vi ställer bra krav på dagvattenutredningar och hydrogeologiska utredningar i detaljplanearbetet.

Del 4. Dagvatten och Vatten- och avloppsplaner (åtgärd 7,8)

28) Har kommunen en plan, strategi, policy eller liknande för hantering av dagvatten i syfte att begränsa utsläpp till vattenmiljöer? Planen kan ingå i en VA-plan eller vara fristående.

Nej.

Vi hanterar idag dagvattenfrågan i varje enskild detaljplan eller exploateringsprojekt.

29) Har kommunen en vatten- och avloppsvattenplan?

Nej.

Åtgärder för kommuner

Kommunerna har 8 åtgärder i åtgärdsprogrammet

Åtgärd 1

Kommunerna

ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken inom sina verksamhetsområden, avseende verksamheter som påverkar vattenförekomster, i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska medföra att det för sådana verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras löpande.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Generalläkaren 1](#), [Havs- och vattenmyndigheten 1, 2 och 5](#), [Kemikalieinspektionen 1](#), [Naturvårdsverket 1, 2, 3, 5 och 7](#) samt [Länsstyrelserna 3 och 5](#).

Åtgärden är en revidering av åtgärd 32 i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2009-2015.

Åtgärd 2

Kommunerna

ska bedriva tillsyn så att

a) utsläppen av kväve och fosfor från jordbruk och hästhållning minskas samt att

b) tillförseln av växtskyddsmedel minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan.

Åtgärden ska medföra att det för berörda verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Jordbruksverket 6](#), [Kemikalieinspektionen 1](#) och [Länsstyrelserna 7](#). Åtgärdens genomförande stödjer åtgärderna [Jordbruksverket 1 och 2](#) samt [Länsstyrelserna 6](#).

Åtgärden är ny i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2016-2021.

Åtgärdsprogram 2016-2021

Åtgärd 3

Kommunerna

ska prioritera och genomföra sin tillsyn så att de ställer de krav som behövs för att utsläppen av näringsämnen och prioriterade och särskilda förorenande ämnen från

a) avloppsledningsnät och

b) avloppsreningsverk

minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Naturvårdsverket 1 och 7](#), [Kemikalieinspektionen 1](#), [Läkemedelsverket 1](#), samt [Länsstyrelserna 1 och 3](#) samt [Kommunerna 6, 7 och 8](#).

Åtgärden är ny i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2016-2021.

Åtgärd 4

Kommunerna

ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom:

a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas,

b) att prioritera tillsynen av enskilda avlopp för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden ska påbörjas omgående genomföras kontinuerligt.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Havs- och vattenmyndigheten 1](#), [Länsstyrelserna 8](#) samt [Kommunerna 6 och 7](#).

Åtgärden är en revidering av åtgärd 33 i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2009-2015.

Åtgärdsprogram 2016-2021

Åtgärd 5

Kommunerna

ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt

- a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn
- b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före miljöbalkens införande och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås,
- c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden,
- d) uppdatera översiktsplanerna med regionala vattenförsörjningsplaner,
- e) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Boverket 1](#), [Generalläkaren 2](#), [Havs- och vattenmyndigheten 6](#), [Trafikverket 1](#), [Länsstyrelserna 4, 5 och 9](#) samt [Kommunerna 6 och 7](#).

Åtgärden är ny i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2016-2021, med undantag för inrättande av vattenskyddsområden.

Åtgärd 6

Kommunerna

ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Boverket 1](#), [Länsstyrelserna 4 och 9](#) samt [Kommunerna 5, 7 och 8](#).

Åtgärden är en revidering av åtgärd 36 i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2009-2015.

Åtgärdsprogram 2016-2021

Åtgärd 7

Kommunerna

ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Havs- och vattenmyndigheten 6](#), [Naturvårdsverket 1 och 7](#), [Boverket 1](#) samt [Kommunerna 5 och 6](#).

Åtgärden är en revidering av åtgärd 37 i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2009-2015.

Åtgärd 8

Kommunerna

ska utveckla planer för hur dagvatten ska hanteras inom kommunen med avseende på kvantitet och kvalitet. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Sammanhang

Åtgärdens genomförande stöds av åtgärderna [Naturvårdsverket 1 och 7](#). Åtgärdens genomförande stödjer åtgärderna [Länsstyrelserna 5](#) och [Kommunerna 6 och 7](#).

Åtgärden är ny i vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2016-2021.

Åtgärder för bättre vatten

Åtgärdsprogrammet talar om vilka åtgärder som behöver genomföras av myndigheter, länsstyrelser och kommuner för att miljö kvalitetsnormerna ska följas.

Åtgärdsprogrammet riktar sig till centrala myndigheter, länsstyrelserna och kommunerna som åtgärdsutförare. Programmet redovisar vad kommuner och myndigheter behöver göra för att distriktets vatten ska följa miljö kvalitetsnormerna. Syftet är alltså att peka på vad som behöver göras för att gå från dagens status till våra vatten till målet, det vill säga miljö kvalitetsnormerna. Vad som exakt ska göras och hur är inte något Vattenmyndigheterna styr över. Det planeras i samarbete med länsstyrelserna, andra naturvårdande myndigheter, vattenråden och liknande samarbetsorgan, näringslivet och allmänheten. Eller så avgörs det i prövningsprocesser i domstolar.

Åtgärdsprogrammet inriktas på vatten med problem eller där kvaliteten riskerar att försämrats, och vad som behöver göras för att miljö kvalitetsnormerna ska följas.

I mitten av december 2016 fattade vattendelegationerna i de fem vattendistrikten beslut om nya åtgärdsprogram för Sveriges vatten för perioden 2016-2021. Det innebär starten på ny fas där ansvariga myndigheter och kommuner behöver se till att takten på vattenåtgärder ökar. De beslutade åtgärdsprogrammen finns att ladda ner i högerboxen här på sidan.

Vad är en åtgärd?

Själva begreppet åtgärd kan ha olika innebörd i olika delar av åtgärdsprogrammet. För myndigheter och kommuner handlar det om att vidta administrativa åtgärder, som att utveckla eller använda olika styrmedel. Det kan till exempel handla om nya eller ändrade föreskrifter, framtagande av vägledning och strategidokument, förstärkt tillsyn eller utvecklad tillståndsprövning, fysisk planering och rådgivning. När dessa administrativa åtgärder omsätts i praktiken så leder de till fysiska åtgärder, som till exempel att ett enskilt avlopp kopplas på det kommunala avlopps nätet, nya utsläppsvillkor för en verksamhet, utrivning av ett vandringshinder, ändrad spridning av gödsel eller plantering av en ny skyddszon längs med ett vattendrag. I databasen [VISS](#) samlas alla fysiska åtgärder, allt från de som är möjliga till de som är genomförda och där finns även ett [åtgärdsbibliotek](#). Vad som definierar en åtgärd framgår av manualen "[Åtgärder i VISS - Praktisk handledning av, och teknisk dokumentation över åtgärdsplaneringen i VISS](#)".

Vattenförvaltningens blå tråd

De åtgärder som finns i åtgärdsprogrammet är alla en del av den blå tråden. Den blå tråden löper från fysiska åtgärder och upp till administrativa åtgärder på nationell nivå som i sin tur leder till att miljö kvalitetsnormer kan följas i våra vatten.

Den blå tråden i åtgärdsprogrammet knyter ihop de administrativa åtgärderna. Till exempel är länsstyrelserna många gånger helt beroende av att nationella myndigheter tar fram en vägledning för länens arbete. Länsstyrelserna i sin tur behöver stötta och vägleda sina kommuner i vattenförvaltningsarbetet.

Åtgärdsprogram 2016-2021

Då behovet av åtgärder är olika över landet har varje vattendistrikt ett eget åtgärdsprogram. Distrikten har även bestämt [vilka utmaningar som gäller just för det distriktet](#).

Uppföljning av genomförda åtgärder

Varje år ska alla myndigheter som har en åtgärd rapportera till vattenmyndigheterna hur genomförandet av åtgärdsarbetet går (åtgärd 1 [Rapportering av genomförda åtgärder](#)). Uppföljningen av åtgärdsarbetet används sedan för planering av framtida åtgärdsprogram. Vattenmyndigheterna har en kontinuerlig dialog med åtgärdsmyndigheter och kommuner för att få en effektiv samverkan kring åtgärdsarbetet.

Varför gör vi ett åtgärdsprogram för vatten?

I Sverige är det vattenmyndigheterna som har uppdraget att ta fram ett åtgärdsprogram för vatten i enlighet med ramdirektivet. Bland annat står följande i vattenförvaltningsförordningen kap 6 §1:

Vattenmyndigheten skall upprätta förslag till och fastställa ett åtgärdsprogram för vattendistriktet /.../. Åtgärdsprogrammet skall ange de åtgärder som behöver vidtas för att miljökvalitetsnormerna som avses i 4 kap. skall kunna uppfyllas.

Vi har sammanställt utdrag ur lagtexter på en egen sida, [Vem ska göra vad enligt lagen](#).

Det är [vattendelegationen](#) som fattar beslut om åtgärdsprogrammet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Synpunkter gällande remiss Miljöprogram Region Uppsala för perioden 2019-2022

FÖRSLAG TILL BESLUT:

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på remissförslaget:

- Miljöprogrammets övergripande mål och målområden stämmer väl överens med de **prioriterade fokusområden** Östhammars kommun har i sina miljömål – energi & klimat, vatten, natur och giftfri miljö. Detta **möjliggör regional samverkan** inom samtliga områden. Redan idag har kommunen ett starkt samarbete med Upplandsstiftelsen i frågor gällande naturvård och friluftsliv. Vi ingår också i Uppsala Kemikalienätverk precis som Region Uppsala, och där ser vi ytterligare samordningsmöjligheter både vad gäller information motsvarande Stoppa Kemikalieonödan och krav vid upphandlingar.
- Vi bedömer vi att de prioriterade områdena verkar täckas in väl med de mål och åtgärder som föreslås. Vi ser **positivt på de tydliga kopplingarna till hälsa och friskvård** i flera av målområdena.
- Liksom Region Uppsala har Östhammars kommun mål om **ekologiska livsmedel**. Vi arbetar parallellt med att öka andelen **närproducerade livsmedel** och skulle gärna se samarbeten kring även denna fråga inom regionen, för att stödja de gröna näringarna och öka biologisk mångfald i närmiljön.
- Östhammars kommun kan bidra till att uppnå Regionens miljömål genom **fortsatta samarbeten** inom **kemikalieområdet** (information, upphandling, ev. utbildningar för personal), genom vårt omfattande samarbete med Upplandsstiftelsen för **naturvård, friluftsliv och folkhälsa**, genom vårt aktiva arbete inom klimat och energiområdet, för att **öka andelen kollektivåkande, solceller och eldrivna fordon**. Här borde finnas sam-

ordningsvinster om vi är fler aktörer inom regionen som arbetar åt samma håll. Ett exempel kan vara laddstationer för elbilar.

- Vi är också intresserade av att hålla oss informerade och eventuellt kunna bidra i arbetet med gynnande av **ekosystemtjänster och grönytor** vid regionens fastigheter i vår kommun, såsom föreslagen åtgärd med ängsytor vid Östhammars sjukhus.
- Östhammars kommun vill poängtera det som också beskrivs i miljöprogrammet, att det finns en tydlig **koppling och ett ömsesidigt beroende mellan den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och miljöprogrammet**, eftersom frågor som ryms inom RUS kan vara förutsättningar för möjliggörandet av miljöprogrammet (infrastrukturfrågor, regionsarbeten, utvecklingsfrågor som vattenförsörjning etc). Miljöprogrammet i sin tur kan tydliggöra och konkretisera vad den egna organisationen kan göra för att bidra till RUS målsättningar.

BAKGRUND

Region Uppsalas nuvarande miljöprogram gäller för perioden 2015 till och med 2018. En remissversion är nu framtagen för att uppdatera och förnya programmet för kommande period. Programmet omfattar Region Uppsalas interna miljöarbete. Som regionalt utvecklingsansvarig har Region Uppsala även uppdrag att driva på och samordna arbete för en hållbar regional utveckling. Åtgärder inom det regionala utvecklingsuppdraget ligger utanför ramen för detta miljöprogram.

Miljöprogrammet vill dock visa på hur Region Uppsala ska vara en del i omställningen till ett hållbart samhälle genom att regionens verksamhet bedrivs med hållbar och effektiv resursanvändning, samt minskad miljöpåverkan.

Programmet är en revidering av nuvarande miljöprogram med tre övergripande mål om minskad miljöpåverkan, hälsosam och giftfri miljö, samt hållbar och effektiv resursanvändning.

I programmet lyfts vikten av samverkan. Region Uppsala önskar synpunkter på förslag till programmet samt om, och i så fall hur, remissinstansen kan hjälpa regionen att uppnå sina miljömål.

Bilaga:

Miljöprogram Region Uppsala 2019-2022, remissversion dec 2017

Miljöprogram

Region Uppsala 2019 – 2022

CRS.

REMISSVERSION
Dec 2017

Vår del i omställningen till en hållbar utveckling

Region Uppsalas verksamhet är till för att skapa förutsättningar för hälsa, hållbarhet och utveckling för alla som lever och verkar i Uppsala län.

Region Uppsala har varit ISO 14001-certifierade sedan 2005. Detta dokument är Region Uppsalas sjunde miljöprogram och gäller för åren 2019 till och med 2022. Genom programmets policy, mål och åtgärder, strategiska arbetssätt och identifierade framgångsfaktorer, visar vi här hur vår verksamhet ska bedrivas med hållbar och effektiv resursanvändning samt minskad miljöpåverkan. Miljöprogrammet gäller för Region Uppsalas samtliga förvaltningar samt de verksamheter som arbetar på vårt uppdrag¹.

Världen, Sverige och Uppsala län står idag inför stora miljömässiga utmaningar. Med detta miljöprogram visar Region Uppsala hur vi ska vara en del i omställningen till ett hållbart samhälle, och arbeta för att nå egna, regionala, nationella, europeiska och globala målsättningar.

Miljöprogrammet

...är del i strävan mot Region Uppsalas strategiska mål att bidra till en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling.

...visar hur Region Uppsala vill ta sig an åtaganden för att uppnå den regionala utvecklingsstrategins (RUS) mål om minskade utsläpp av växthusgaser, samt mål om ökat resande i kollektivtrafiken och ökad andel kollektivresor jämfört andra motoriserade resor. Med miljöns påverkan på hälsa finns också en koppling till målet om att länets invånare ska ha landets högsta självskattade hälsa.

...utgår från Sveriges nationella miljö kvalitetsmål och prioriterade mål i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Programmet ansluter, och är ett direkt bidrag, till de nationella målen om en minskad klimatpåverkan och om en giftfri miljö, och bidrar indirekt även till övriga.

...ska ses som bidrag till arbetet för att uppnå FN:s globala mål - Agenda 2030. Programmets mål och åtgärder kopplar till ett flertal av de globala målen.

¹ Programmet gäller Region Uppsalas interna verksamheter. Sedan 2017 ansvar Region Uppsala för det regionala utvecklingsuppdraget. Insatser inom detta uppdrag ryms inte inom ramen för detta program.

Region Uppsalas miljöpolicy²

Genom hälso- och sjukvård, habilitering och tandvård bidrar Region Uppsala till att främja god hälsa och välmående hos invånarna i länet. Vår verksamhet omfattar också kultur, kollektivtrafik, regional utveckling och fastighetsförvaltning. All verksamhet påverkar miljön, både lokalt och globalt. Utsläpp till luft, mark och vatten, en minskad biologisk mångfald och störda ekosystem ger på sikt hälsorisker.

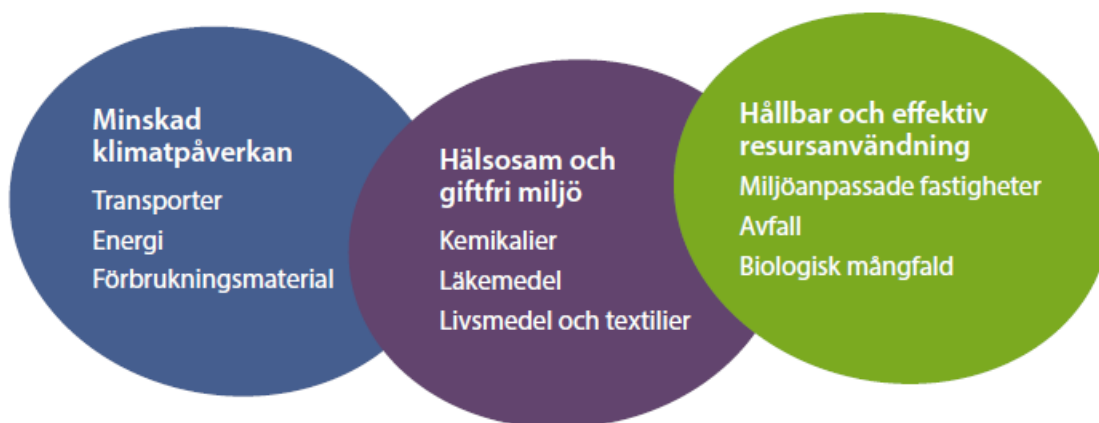
För att ständigt minska vår miljöpåverkan bedriver Region Uppsala ett förebyggande och systematiskt miljöarbete som bland annat fokuserar på minskade utsläpp, resurshushållning och kretsloppstänkande. Utöver de grundläggande myndighetskraven och miljölagstiftningens krav, bygger miljöarbetet på de tre övergripande miljömålen *Minskad klimatpåverkan*, *Hälsosam och giftfri miljö*, samt *Hållbar och effektiv resursanvändning*:

- **Vi minskar vår klimatpåverkan** genom att exempelvis välja kollektiva transporter som använder fossilfria drivmedel och produktion av energi från förnyelsebara resurser. Vi hushållar med energi och väljer varor med låg klimatpåverkan.
- **Vi minimerar våra utsläpp** av farliga ämnen till luft, mark och vatten genom att exempelvis inte sprida läkemedel och kemikalier som är skadliga för miljö och hälsa. Vi väljer ekologiskt producerade livsmedel och textilier.
- **Vi använder resurserna effektivt** under hela deras livscykel. Vi ställer hållbarhetskrav vid upphandling, ser över användningen av olika produkter och har ett kretsloppstänkande i avfallshanteringen. Vi värnar den biologiska mångfalden som är grunden för livsviktiga processer som rening av luft och vatten och pollinering av växter.

² Miljöpolicyen fastställdes av landstingsfullmäktige i juni 2014. Här korrigerad utifrån regionbildande och uppdraget om regional utveckling.

Miljöprogrammets övergripande mål och målområden

Region Uppsala har tre övergripande miljömål med tillhörande målområden:

Olika mål och målområden hänger ofta ihop, och åtgärder inom ett område kan ha effekter inom ett eller flera andra mål och målområden.

Inom målområdena redogörs kortfattat för påverkan på miljö, hälsa och ekonomi. Negativ miljöpåverkan har ofta tät koppling även till negativa hälsomässiga och ekonomiska effekter, i vårt län och/eller i världen i stort. Åtgärder inom ett område kan därmed ge upphov till positiva effekter även inom andra målområden, och samtidigt ge ökad hälsa och en mer långsiktigt hållbar ekonomi.

Tabell 1: koppling mellan nationella miljö kvalitetsmål och Region Uppsalas miljömål

Nationella miljö kvalitetsmål	Region Uppsalas målområden
1. Begränsad klimatpåverkan	Transporter, energi, förbrukningsvaror, avfall
2. Frisk luft	Transporter, energi, avfall
3. Bara naturlig försurning	Transporter, energi, kemikalier
4. Giftfri miljö	Transporter, kemikalier, läkemedel, livsmedel och textilier, avfall
5. Skyddande ozonskikt	Kemikalier
6. Säker strålmiljö	Miljöanpassade fastigheter
7. Ingen övergödning	Transporter, livsmedel och textilier
8. Levande sjöar och vattendrag	Transporter, läkemedel, livsmedel och textilier, biologisk mångfald
9. Grundvatten av god kvalitet	Transporter, kemikalier, läkemedel, livsmedel och textilier,
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård	Transporter, läkemedel, livsmedel och textilier
11. Myllrande våtmarker	Biologisk mångfald
12. Levande skogar	Transporter, livsmedel och textilier, biologisk mångfald
13. Ett rikt odlingslandskap	Livsmedel och textilier, biologisk mångfald
14. Storslagen fjällmiljö	Transporter, energi, kemikalier, läkemedel
15. God bebyggd miljö	Transporter, energi, miljöanpassade fastigheter, avfall
16. Ett rikt växt- och djurliv	Transporter, energi, livsmedel och textilier, biologisk mångfald

Minskad klimatpåverkan

Den nationella Miljömålsberedningen bedömer att historiska och pågående utsläpp av växthusgaser redan ger upphov till påtaglig och allvarlig klimatförändring, vilket medför oacceptabla risker för ekosystem och samhällen. För att nå Parisavtalets mål om att hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader, och sträva mot att begränsa den till 1,5 grader, krävs att världens samhällen i snabb takt ställer om till nollutsläpp av koldioxid och andra växthusgaser, utsläpp som behöver övergå till negativa nivåer under andra hälften av det här århundradet.

Region Uppsalas verksamheter är beroende av transporter och energi, och inom hälso- och sjukvården krävs idag stora mängder förbrukningsvaror. Region Uppsala har som vision att vara fossilbränslefritt till år 2020. Genom att sätta mål för våra transporter, energianvändning och förbrukningsvaror ska Region Uppsala ta sig an utmaningen att ställa om till nollutsläpp av växthusgaser.

Transporter

Miljöpåverkan från transporter är en av Region Uppsalas mest betydande miljöpåverkande aktiviteter. Vägtrafikens avgasutsläpp påverkar naturen genom utsläpp av försurande, gödande och ozonbildande ämnen. Förbränning av fossila bränslen som bensin och diesel ger upphov till utsläpp av koldioxid och bidrar därmed till klimatförändringar. Utöver konsekvenser på miljön påverkar klimatförändringarna också direkt och indirekt människors hälsa, vid exempelvis ökad risk för kraftiga oväder och spridning av sjukdomsbärande organismer. Buller från trafik kan orsaka ohälsa genom till exempel stress och sömnsvårigheter.

Samtidigt som kollektivtrafikens utsläpp påverkar miljö och hälsa så är utsläppen per resenär betydligt mindre med kollektivtrafiken, i jämförelse med att resenärerna hade färdats med bil³. En övergång till fossiloberoende fordon och fossilfria bränslen minskar påverkan på klimatet. Eftersom kollektivtrafiken också är yteffektiv i förhållande till biltrafik, är en övergång från bil till kollektivtrafik positivt för stadsmiljön och minskar utsläppen från transporter i länet. Sociala, ekonomiska, miljömässiga och hälsomässiga vinster kommer av en nära och tillgänglig behovsanpassad hälso- och sjukvård, samt exempelvis möjligheten att kunna ta cykel till arbetet.

³ Branschgemensamt miljöprogram, Svensk kollektivtrafik, november 2013 samt SOU 2003:067 *Kollektivtrafik med människan i centrum*

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	Målen uppnås genom att:
100 procent av den allmänna kollektivtrafiken utföras med fossilfria bränslen⁴	färdigställa en ny stadsbussdepå, inklusive pipeline för biogas.
utsläppen av kväveoxider från kollektivtrafiken minskat med 15 procent, jämfört med 2018	säkerställa tillgången, till och leverans av, biogas.
utsläppen av partiklar från kollektivtrafiken minskat med 10 procent, jämfört med 2018	följa upp bränslebesparing/ energieffektivisering i aktuella befintliga avtal
nettoutsläppen av koldioxid⁵ från kollektivtrafiken minskat med 15 procent, jämfört med 2018	byta ut fordon enligt tecknade trafikavtal och kravställa i kommande trafikupphandlingar
busstrafiken använda 5 procent mindre energi per personkilometer, jämfört med 2018	genomföra uppdrag för elektrifiering av linje i stadsbusstrafiken
utsläpp av koldioxid från sjukresor [revidering av målet bereds – arbetet inte klart till remissutskick]	ta fram en handlingsplan för energieffektivitet inom Kollektivtrafikförvaltningen
	stimulera fler patienter och brukare att åka kollektivtrafik istället för egen bil och taxi till vårdinrättningar ⁶ .
	utveckla telemedicin och distansmöten så att patienten i ökad utsträckning kan få vård nära hemorten
	vid upphandling ställa krav på ökande andel fossilfria bränslen
koldioxidutsläppen från tjänsteresor⁷ vara 15 procent lägre per anställd, jämfört med 2018	följa upp Region Uppsalas resepolicy ⁸ och mäta antalet Skype- och videokonferensmöten
	följa upp den interna klimatväxlingen på inrikes flygresor till Göteborg, Malmö och Umeå ⁹
koldioxidutsläppen från resor till och från arbetet vara 4 procent lägre per anställd, jämfört med 2018	genomföra projekt som uppmuntrar medarbetare att cykla, åka kollektivt eller samåka till arbetsplatsen
	Region Uppsalas samtliga arbetsplatser, där så är möjligt, når minst nivå cykelutmärkt, i Uppsala kommuns kriterier för cykelvänlig arbetsplats ¹⁰ .
100 procent av Region Uppsalas fordonsflotta¹¹ vara fossiloberoende¹²	Region Uppsala köper eller leasar fordon som drivs av förnybara alternativ. Fordonen ska tankas och laddas med förnybara alternativ, vilket följs upp i förvaltningarnas mål och handlingsplaner

⁴ Svensk Kollektivtrafik definierar fossilfritt drivmedel som biodrivmedel som är godkänt som biodrivmedel av tillsynsmyndigheten enligt "Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen". El ursprungsmärkt med Bra miljöval.

⁵ Hänsyn tas till drivmedlens produktions- och distributionsled i enlighet med schabloner utifrån rapporteringssystemet Frida.

⁶ Detta genom en tillgänglig kollektivtrafik, samt bland annat utveckling av projekt där det med kallelsen till vårdbesök finns biljett till kollektivtrafiken.

⁷ Med tjänsteresor avses tåg, flyg, fordon som är leasade eller köpta av Region Uppsala, egen bil i tjänsten och hyrbil

⁸ Region Uppsala resepolicy reglerar bland annat att distansmöten ska övervägas i möjligaste mån, samt att cykel, gång eller kollektivtrafik ska prioriteras vid kortare tjänsteresor och tåg vid längre tjänsteresor.

⁹ Intern klimatväxling har införts för flygresor tur och retur Göteborg Malmö och Umeå. Innebärande en höjning av flygpriset, inkluderat buss och taxi, med 30 %.

¹⁰ Regionkontoret i samarbete med Fastighets och service arbetar fram strategi för att uppnå åtgärden. I förvaltningarnas mål och handlingsplan kan de ställa krav på cykelvänliga arbetsplatser. Se Uppsala kommuns kriterier för cykelvänlig arbetsplats <https://www.uppsala.se/kampanjisidor/cykelvanlig-arbetsplats/>

¹¹ Personbilar, lätta och tunga lastbilar, minibussar, blodbuss och ambulanser

¹² Enligt Region Uppsala innefattar denna definition i dagsläget förnybara alternativ som vätgas, el, biogas (fordonsgas), etanol (E85/ED95), RME och HVO. Ett fossiloberoende fordon är ett fordon som är typgodkänt för att köras på ett kommersiellt tillgängligt drivmedel som till minst 75 % är tillverkat av förnybara råvara.

De infrastruktursatsningar som behöver ske för att fasa över till biodrivmedel kommer att beredas inom ramen för Region Uppsalas ordinarie investeringsprocess. Övriga åtgärder för att uppnå målen om att fasa ut icke-fossila bränslen samt en ökad energieffektivitet inom kollektivtrafiken, ryms i Kollektivtrafikförvaltningens ordinarie investerings- och driftbudgetar.

Ett flertal projekt har genomförts för att stimulera fler att cykla eller åka kollektivt till arbetet. Utvärderingar visar att exempelvis ökad cykling ger minskad sjukfrånvaro för de deltagande, vilket leder till minskade kostnader. Åtgärd för att nå nivå cykelutmärkt vid arbetsplatser beräknas innebära en investeringskostnad på 1 miljon kronor per år under programperioden.

Vård och möten på distans möjliggör minskat resande, vilket ska kunna ge minskade kostnader med bibehållen eller höjd kvalitet.

Energi

En effektivare användning av energi bidrar till minskad belastning på klimatet och miljön samt till en tryggare och mer robust energiförsörjning. Utfasning av fossila bränslen kan ge positiva effekter på den lokala luftkvaliteten, vilket minskar problematiken kring astma och allergier. Partiklar och kväveoxider från fossila bränslen bidrar också till ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar, lungcancer och kol.

Varje sparad kilowattimme (kWh) samt egen produktion av förnybar elenergi kan bidra till en minskad energiproduktion av fossila bränslen. Region Uppsala har gjort, och ämnar att fortsatt göra, stora satsningar på ökad energieffektivisering och förnybar energi. Region Uppsala bidrar också till solcellsforskningen genom att utveckla en testbädd för solcellsforskning i samarbete med Stuns¹³.

¹³ STUNS – Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle, www.stuns.se

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målen uppnås genom att:</i>
den totala använda energin (el, kyla och värme) för Region Uppsalas fastigheter vara minst 14 procent lägre per kvadratmeter ¹⁴ och år, jämfört med 2018	miljöbyggnadskrav och kriterier för energi ska gälla vid nybyggnation minst nivå silver och större ombyggnation minst nivå silver
	genomföra energieffektiviseringsåtgärder utifrån energikartläggningar
	kontinuerlig följa upp och analysera energistatistik från samtliga energislag.
	arbeta kontinuerligt med energiledningssystem samt använda livscykelkostnads kalkyler (LCC) som beslutsunderlag vid investeringar av teknisk utrustning och system.
	ställa explicita energikrav vid upphandling av energianvändande utrustning.
den egna produktionen av förnybar elenergi motsvara 3 procent av den totala mängden inköpt elenergi ¹⁵	installera ca 1250 kWp ¹⁶ solceller, vilket motsvarar solcellsanläggningar på cirka 5 000 m ² takyta
inköp av energi vara ursprungsmärkt med Bra miljöval el samt koldioxidneutral fjärrvärme och fjärrkyla ¹⁷	följa upp att certifikat upprätthålls, och att kraven efterlevs, vid upphandling av energi (värme, el och kyla)

Åtgärder för ändrad produktion av energi skapar ett investeringsbehov på 49 miljoner kronor och för minskad energianvändning och intrimning i befintliga byggnader krävs investeringar på 83 miljoner kronor. Åtgärder för egenproduktion av förnybar energi (solceller) skapar ett investeringsbehov på 28 miljoner kronor.

När målen är uppnådda sparar Region Uppsala cirka 16 GWh på det befintliga fastighetsbeståndet, vilket skulle leda till en kostnadsreduktion på 12 miljoner kronor om året¹⁸, minus avskrivningar och ränta¹⁹.

Förbrukningsvaror

Användningen av engångsprodukter ökar inom vården till följd av bland annat allt högre hygien- och effektivitetskrav. Engångsmaterial krävs i vissa fall för att antalet vårdrelaterade

¹⁴ Bruksarean (BRA) är alla våningsplans area och begränsas av de omslutande byggnadsdelarnas insida.

¹⁵ År 2022 har Region Uppsala installerat solceller motsvarande ca 15 000 m². 3 % motsvarar ca 1,8 GWh och en kostnadsreduktion med 1,5 miljoner kronor årligen (i dagens elpris).

¹⁶ Kilowattpeak – kWp – indikerar hur mycket energi solcellerna genererar under optimala förhållanden, till exempel mitt på dagen en solig dag.

¹⁷ Kostnaden för certifikaten uppgår uppskattningsvis 1 MSEK årligen. Koldioxidneutral fjärrvärme och fjärrkyla går endast att köpa in i Uppsala (2017).

¹⁸ Beräknat med 2017 års energipriser

¹⁹ De ekonomiska konsekvenserna redovisas och bereds via investeringsplanen.

infektioner ska hållas på en låg nivå och för patienters och personals säkerhet. Det strategiska arbetet med att minska användningen av förbrukningsvaror utförs därför på ett sådant sätt att vården bedrivs med hög kvalitet.

Merparten av produkterna är tillverkade av plast där råvaran har fossilt ursprung. Regioner/landsting använder i sin verksamhet stora volymer av förbrukningsvaror vilket ger en stor klimatpåverkan²⁰ samt bidrar till ökade avfallsmängder²¹.

En övergång, när möjligt, till flergångsartiklar sparar råvaror och energi, då färre material och produkter behöver produceras. En minskad förbrukning av fossilbaserad plast kan minska patienters exponering av miljöfarliga kemikalier och ökar graden av förnyelsebara material med minskad klimatpåverkan.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målet uppnås genom att:</i>
användningen av förbrukningsvaror på Region Uppsalas minskningslista²² minskat med 10 procent, jämfört med 2018	<p>uppdatera minskningslistan tillsammans med en referensgrupp (bestående av Varuförsörjningen, Vårdhygien m.fl.) och lägga till fler förbrukningsvaror av fossil plast</p> <p>identifiera förbrukningsvaror från fossilbaserad plast av engångskaraktär som kan fasas ut eller bytas mot vara i förnybart- eller flergångsmaterial</p>
minst fem förbrukningsvaror av fossilbaserad plast på Region Uppsalas minskningslista fasats ut eller bytts mot förbrukningsvara i förnybart- eller flergångsmaterial	<p>i samarbete med övriga regioner/landsting i Varuförsörjningen²³, samt externa parter, ställa ännu skarpare krav i upphandling</p> <p>genomföra fördjupade utredningar av miljöpåverkan från förbrukningsvaror</p> <p>utreda Steriltekniska avdelningens kapacitet att hantera större mängder av flergångsartiklar</p> <p>skapa bättre förutsättningar för beställare och andra att välja varor med mindre klimatpåverkan</p> <p>utbilda medarbetare om klimatsmarta produkter som de kan beställa</p>

De föreslagna åtgärderna beräknas ge merkostnader på ca 100 000 kronor per år. Kostnaderna avser i huvudsak utredning och jämförelse av klimatpåverkan från förbrukningsvaror. Minskat svinn och minskad överanvändning av engångsprodukter kan ge ekonomiska besparingar i form av minskade inköpskostnader samt minskade kostnader för avfallshantering. Att fasa ut förbrukningsvaror av fossilbaserad plast kan innebära ökade kostnader, men med ökade volymer kan kostnaderna åter minska.

²⁰ 40 procent av Region Skånes klimatpåverkan: Region Skånes totala klimatpåverkan - Uppföljning, målanalys och klimatneutralitet år 2020, 2013. 27 procent av Örebro's klimatpåverkan: Miljöredovisning för programperioden 2008–2011, Örebro läns landsting, 2012.

²¹ Se mer i målområde Avfall nedan.

²² Här listas förbrukningsvaror som verksamheter ska minska användningen av och anger ersättningsartiklar som är bättre ur klimatsynpunkt. Inför programperioden 2019-2022 startar ett arbetet med att uppdatera artiklar på minskningslistan.

²³ Varuförsörjningen (ett samarbete mellan fem regioner/landsting) sköter upphandling och inköp av förbrukningsvaror till Region Uppsala.

Hälsosam och giftfri miljö

Farliga kemiska ämnen i produkter, varor och byggnader kan hamna i miljön, och tas upp av växter, djur och människor. För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska.

Inom hälso- och sjukvården används läkemedel och kemikalier. Genom att sätta miljömål för användningen av dessa, samt för våra inköp av livsmedel och textilier, arbetar Region Uppsala för en hälsosam och giftfri miljö.

Kemikalier

Kemikalier finns i kemiska produkter, som till exempel färg och laborierkemikalier, men allt fler farliga kemikalier finns som tillsatser även i vanliga varor, som textilier, leksaker och byggnadsmaterial. För många kemikalier saknas fortfarande kunskap om hur de påverkar människors hälsa och miljön, samt hur kemiska ämnen kan samverka och vilka effekter den sammanlagda exponeringen kan leda till. Miljöfarliga kemikalier är giftiga för mark- och vattenlevande organismer, svårnedbrytbara i reningsverken och kan lagras upp i växter och djur. De kan redan i låga halter ge oönskade effekter på ekosystem och människor. Påverkan från kemikalier kan ske direkt eller på längre sikt.

De miljöfarliga kemikalier som förekommer inom Region Uppsala är nödvändiga för att verksamheterna ska kunna utföra sina uppdrag, som till exempel diagnostisering av sjukdomar. Spridning av miljöfarliga kemikalier till naturen förhindras genom att Uppsala vattens riktlinjer efterlevs och genom rutiner för säkert omhändertagande av kemiskt avfall. Vid upphandlingar ställs krav på vilka ämnen som inte bör förekomma.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målen uppnås genom att:</i>
100 procent av Region Uppsalas särskilt farliga kemiska produkter ²⁴ utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ, och utbyte genomförts där så är möjligt	en projektplan för utfasning av miljö- och hälsofarliga kemiska produkter tas fram ²⁵ fortsatt ställa miljökrav vid upphandling av kemikalier/kemiska produkter samt genomföra uppföljning av ställda krav aktivt deltagit i nationellt samarbete kring kemikaliesubstitution
användningen av förbrukningsartiklar innehållande ftalater minskat med 5 procent ²⁶ , jämfört med 2018	fortsatt ställa miljökrav vid upphandling av förbrukningsartiklar samt följa upp ställda krav underlätta för verksamheterna att välja ftalatfria alternativ
andelen A- och B-klassade ²⁷ byggmaterial per projekt vara minst 90 procent	fortsatt ställa miljökrav vid alla byggprojekt samt följa upp ställda krav utbilda projektledare
projekt för utfasning av leksaker/ lekmaterial innehållande farliga kemikalier genomförts	ta fram riktlinjer/broschyr för utrensning, inköp och gåvor. utbilda berörd personal kring barns hälsa och kemikalier rensa ut leksaker/lekmaterial i väntrum/avdelningar, samt upphandla/avropa säkra alternativ

Åtgärderna beräknas ge merkostnader på cirka 600 000 kronor. Kostnaderna avser i huvudsak inköp av nya leksaker/nytt lekmaterial. Därutöver kan en ökad uppföljning innebära ökade kostnader för laboratorieanalyser.

Läkemedel

Användningen av läkemedel är en naturlig och avgörande del i den moderna hälso- och sjukvården. Läkemedel innehåller verksamma substanser som är avsedda att vara biologiskt aktiva, och används i stor omfattning, vilket gör att de med stor sannolikhet även påverkar organismer i miljön. Eftersom läkemedel till stor del utsöndras ur kroppen utan att brytas ner kan läkemedlen nå vattenmiljön via avloppssystemet. Det finns en risk att djur och växter som lever hela sina liv i vattnet påverkas eftersom läkemedelssubstanserna är biologiskt aktiva ämnen som kan ge effekt även vid låga halter. De långsiktiga effekterna är dock inte studerade och själva förekomsten av läkemedel i till exempel grundvatten väcker farhågor om möjliga problem i framtiden.

²⁴ Hit räknas kemiska produkter som uppfyller kriterierna för SVHC-ämnena ("Substances of very High Concern"), det vill säga cancerframkallande, mutagena, reproduktionstoxiska och miljöfarliga ämnen.

²⁵ Handlingsplanen har följande delmål; Sammanställa ny avvecklingslista över Region Uppsalas särskilt farliga kemiska produkter, med hjälp av kemikaliedatabasen KLARA; Utarbeta riktlinjer/metodstöd för praktiskt avvecklingsarbete; Utbilda nyckelpersoner inom kemikalieintensiva verksamheter

²⁶ Mätt i antal artiklar.

²⁷ Enligt den klassificeringsdatabas som används inom Region Uppsala är A-klassade byggnadsmaterial det bästa miljöalternativet och B-klassade det näst bästa.

Spridning av antibiotika till miljön riskerar att främja utveckling av resistenta mikroorganismer. Detta är ett allvarligt hot mot människors hälsa eftersom infektionssjukdomar blir svårare att bota, och behandlingar som transplantationer och cytostatikabehandlingar kanske inte kommer kunna genomföras om vi har för hög antibiotikaresistens. 26 procent av utsläppen av antibiotika sker vid sjukhusen. Akademiska sjukhuset är det första sjukhuset i Sverige som testar lokal rening av läkemedelsrester.

Mål	Åtgärder
<i>År 2022 ska:</i>	<i>Målen uppnås genom att:</i>
utsläpp av läkemedel med hög risk för miljöpåverkan enligt handlingsplan²⁸ minskat	en handlingsplan tas fram för att bedöma vilka som är de mest miljöbelastande läkemedelssubstanserna för Region Uppsala. informera förskrivare, samt i samråd med läkemedelskommittén diskutera prioriterade substanser och alternativ, utifrån handlingsplan
Akademiska sjukhuset minskat sina halter av antibiotika²⁹ i avloppsvatten med i genomsnitt 20 procent, jämfört med 2018	genomföra vidare pilotförsök för att utreda möjligheten att rena bort antibiotika och resistenta mikroorganismer från avloppsvattnet vid Akademiska sjukhuset, i samarbete med Uppsala universitet utifrån resultat av pilotförsök implementera lämplig metod för att minska halterna av antibiotika i utgående vatten från Akademiska sjukhuset
antibiotikaförsäljningen, mätt i antalet expedierade recept per 1000 invånare i länet, minskat årligen under programperioden	uppföljning och informationsinsatser till förskrivare tillsammans med STRAMA ³⁰
utsläppen av klimatpåverkande medicinska gaser vara 10 procent lägre, jämfört med 2018	fortsatt utreda och identifiera åtgärder som kan minska användningen av sövningsgaser installera reningsanläggningar för lustgas vid befintliga anläggningar och ge möjlighet för framtida rening av sövningsgaser vid nybyggnation
kasserade läkemedel sett som kilo avfall minska med 5 procent på Akademiska sjukhuset, jämfört med 2018	tillsammans med läkemedelsförsörjningsprojektet inom FAS (Framtidens Akademiska sjukhus) se över lagerhållning och distribution av läkemedel på Akademiska sjukhuset

Inom Region Uppsala kasseras läkemedel för uppskattningsvis ca 30–60 miljoner kronor per år. En minskad mängd kasserade läkemedel skulle innebära en minskad risk för miljöpåverkan och lägre kostnader. Om användningen av sövningsgaser kan halveras skulle det ge en besparing på cirka 1 miljon kronor per år.

Ett pilotreningsverk för att rena bort antibiotika och resistenta mikroorganismer med ozon beräknas kosta runt 1,2 miljoner kronor för ombyggnad, rening och kemiska analyser. En permanent implementering för rening av läkemedelsrester i avloppsvatten beräknas kosta mellan 1 - 5 miljoner kronor, beroende på metod och prestanda.

²⁸ Handlingsplanen tas fram med hänsyn till substansernas inneboende miljöfarlighet, förskrivna volymer samt uppmätta halter i reningsverk samt ytvatten inom Region Uppsalas geografiska område.

²⁹ Enligt handlingsplan identifierade antibiotika med hög risk för miljöpåverkan.

³⁰ STRAMA är Strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens

Livsmedel och textilier

I ekologisk odling av livsmedel används inte kemiska bekämpningsmedel som kan läcka till sjöar och grundvatten. Odlingen gynnar den biologiska mångfalden. I samband med upphandlingar av livsmedel och kostproduktion ställs krav som minst motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd. Genom att ställa höga krav på djurskydd främjas även en djurhållning med låg användning av antibiotika, vilket minskar risken för utveckling av antibiotikaresistens.

Odling av kaffe och bomull påverkar människor och natur i de länder där odlingen sker. På kaffeodlingar som är certifierade av Fairtrade eller motsvarande märkning, är de farligaste bekämpningsmedlen förbjudna. På ekologiska odlingar används inte kemiska bekämpningsmedel alls, vilket minskar bekämpningsmedlens skada på natur och människor vid kaffeodlingarna. Bekämpningsmedel från bomullsindustrin dödar uppskattningsvis 22 000 människor varje år och cirka 3 miljoner människor förgiftas och drabbas av andra sjukdomssymptom. Med miljömärkta textilier ställs krav på odlingen samt beredningen av textilfibern till färdig produkt, vilket gagnar både människa och miljö.

I samverkan Kost³¹ arbetar Region Uppsala och Region Västmanland tillsammans för att under perioden exempelvis hitta en leverantör av MSC-märkt fisk och för att, i första hand, varugrupperna kött, mejeri, frukt och grönt ska vara ekologiska. Målsättningar finns också för minskad klimatpåverkan från patientmat³², genom bland annat omställning från animaliska till gröna proteiner. Därtill sker inom ramen för Samverkan Kost exempelvis åtgärder för att hitta leverantörer för närodlade råvaror och minskat matsvinn.

³¹ Samverkan Kost Region Uppsala och Region Västmanland. Patientmat till Akademiska sjukhuset tillagas inom ramen för samverkan. Samverkan styrs av politisk kostnämnd, som beslutade om prioriteringar och målsättningar 2017-12-07.

³² Klimatpåverkan ska vara mindre än 0,85 CO₂e/kg per såld portion 2022.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	Målen uppnås genom att:
andelen ekologiskt producerade³³ livsmedel vara minst 55 procent av det totala inköpsvärdet.	i upphandlingen av livsmedel ställs krav att en viss andel av livsmedlen ska vara ekologiskt producerade. inom ramen för Samverkan Kost arbeta för att hitta en leverantör av ekologisk kyckling
andelen livsmedel som har producerats med etiska och socialt godtagbara förhållanden³⁴ vara minst 25 procent av det totala inköpsvärdet.	det kaffe och té, samt de bananer som upphandlas är ekologiskt producerat och märkt med Fairtrade eller motsvarande märkning.
minst 25 procent av de textilier som omfattas av textiltjänst vara miljömärkta eller uppfylla kriterier för detta	krav ställs vid tvättupphandling att en andel av textilierna ska vara miljömärkta. ³
100 procent av babytextilier vara ekologiskt producerade	krav ställs vid tvättupphandling att textilierna ska vara märkta med EU Eco-label eller motsvarande

Merkostnaden för inköp av ekologiskt producerade och miljömärkta textilier ryms inom existerande budget.

Hållbar och effektiv resursanvändning

Jordens resurser är begränsade, både sett till råvaror och ekosystemtjänster. För att säkerställa en hållbar utveckling krävs att dagens produktion och konsumtion av varor och tjänster håller sig inom gränserna av vad natur och samhällen klarar av.

Region Uppsala är mitt i en stor om- och nybyggnation av våra fastigheter. Vår verksamhet producerar stora mängder avfall. Region Uppsala arbetar för en hållbar och effektiv resursanvändning genom att ställa mål om miljöanpassade fastigheter och förebyggande och hantering av avfall. I förvaltandet av våra grönytor och genom Upplandsstiftelsens verksamhet sätter vi mål för att gynna biologisk mångfald.

Miljöanpassade fastigheter

Fastighet och service förvaltar cirka 700 000 m² med ett mål om minimerad miljöbelastning. Under åren 2019 - 2022 planeras omfattande ny- och ombyggnationer vars miljöbelastning måste minimeras eftersom detta kommer att påverka Region Uppsalas miljöprestanda under

³³ Ekologiska produkter har odlats och förädlats enligt EU-direktivet för ekologisk produktion. I Sverige är KRAV-märkning vanligast.

³⁴ Varor, främst livsmedel, som syftar till att förbättra arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer genom rättvis handel. Den vanligaste märkningen är Fairtrade, men även Utz certified och Rainforest Alliance förekommer.

³ Andelen miljömärkta produkter beräknas genom värdet av miljömärkta produkter av totala värdet av textilstocken. Följande miljömärkta produkter kan ingå: EU Eco-label, Svanen, Bra miljöval Klass 1 och 2 och GOTS..

lång tid framöver. Region Uppsala säkrar miljöpåverkan från verksamhetens fastigheter genom att bland annat:

- Upprätta ett specifikt miljöprogram i samband med varje större byggprojekt.
- Följa upp och mäta de betydande miljöaspekterna vid såväl byggprojekt som av befintliga fastigheter.
- Använda branschgemensamt miljöberäkningsverktyg för byggnader vilket baseras på livscykelanalysmetodik (LCA), vilket gör det möjligt att ta fram en klimatdeklaration för en byggnad.
- Utvärdera och välja konstruktioner och byggnadssätt med låg klimatpåverkan.
- Kravställa, miljöutvärdera samt dokumentera samtliga byggmaterial och installationer som används vid ny- och ombyggnation.
- Arbeta fortlöpande med att minimera användningen av energi, avfall, vatten och säkerställa att vi beaktar den biologiska mångfalden vid fastighetsförvaltning.
- Arbeta kontinuerligt med att inventera och dokumentera miljöstatusen hos befintliga fastigheter³⁵, för att möjliggöra ständig förbättring.

Uppförandet av en fastighet har en stor miljöpåverkan sett ur ett livscykelperspektiv. Därför behöver byggmaterial, konstruktioner och produktionssätt med låg miljöpåverkan väljas och byggavfall minimeras eller kunna återvinnas.

En certifiering enligt Miljöbyggnad innebär att material och konstruktioner miljöutvärderas samt att inomhusmiljöaspekter beaktas. Miljöbyggnad ställer krav på låg energiförbrukning och att en hög andel av energitillförsel ska vara förnybar. Miljöcertifieringen ger ett kvitto på fastighetens miljöegenskaper och vilken påverkan fastigheten kan medföra i framtiden.

Region Uppsala arbetar kontinuerligt med att välja konstruktioner och byggnadssätt med mindre klimatavtryck, till exempel genom användande av träkonstruktioner. Genom att erbjuda en god inne- och utemiljö i våra fastigheter främjar vi en god hälsa för våra medarbetare och patienter.

Region Uppsalas miljökrav och ambitioner bör i möjligaste mån beaktas vid inhyrning av fastigheter, där verksamhet sker på uppdrag av Region Uppsala.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målet uppnås genom att:</i>
nyproduktioner och större ombyggnationer av Region Uppsala fastigheter som sker under programperioden vara certifierade och verifierade enligt Miljöbyggnad ³⁶	miljökrav ställs vid upphandling av entreprenad för byggprojekt, konsulter och entreprenörer vid ny- respektive större ombyggnation.
	kontinuerligt utvärdera och följa upp pågående byggprojekt så att gällande krav efterlevs.
	användningen av byggmaterial, deras miljöpåverkan, samt var de byggs in i våra fastigheter, kontrolleras och dokumenteras.

³⁵ Med en fastighets miljöstatus utreds fastighetens status med avseende på inne- och utemiljö, byggmaterial, energi och naturresurser

³⁶ Vid nybyggnation ska byggprojektet sträva efter att uppnå Miljöbyggnad guld (byggnadsnivå) och vid större ombyggnation sträva mot uppnå Miljöbyggnad, silver (byggnadsnivå). Styrande dokument från Fastighet och service ska gälla som lägsta nivå för respektive betyg på aspektnivå i Miljöbyggnad.

Kostnaderna för att genomföra en certifiering och verifiering av ett ombyggnads- eller nybyggnadsprojekt varierar mycket, beroende på projektets storlek och komplexitet. Kostnaden ingår i respektive byggprojekt och motsvarar en mindre del av den totala kostnaden³⁷.

Avfall

De flesta produkter som vi använder i vår vardag blir förr eller senare avfall. För att ta hand om avfallet så bra som möjligt ur ett miljö- och klimatperspektiv har EU rangordnat hanteringen av avfall i en så kallad avfallstrappa.

- Enligt avfallstrappan bör vi i första hand se till att *förebygga* uppkomsten av avfall för att minska användningen av jordens resurser och påverkan på miljön. Inom Region Uppsala görs detta genom kravställandet vid upphandling och genom att verksamheterna minimerar sin resursförbrukning.
- *Återanvändning* av avfall innebär att produkter eller komponenter återanvänds för samma syfte som det de ursprungligen var avsedda för. Region Uppsala strävar efter att återanvända så mycket utrustning som möjligt både internt och genom biståndsverksamhet.
- Region Uppsala *materialåtervinner* ungefär en tredjedel av allt verksamhetsavfall som produceras. Genom att återvinna avfall minskar mängden jungfruligt material som bryts i naturen, och resurserna finns kvar till kommande generationer.
- Två tredjedelar av Region Uppsalas avfall går till *energiåtervinning*. Detta ger samhällsekonomiska vinster då den utvunna energin från förbränningen kan utnyttjas till el- och fjärrvärmeproduktion men ger samtidigt utsläpp av tungmetaller, dioxiner och försurande ämnen.
- Mindre än en procent av Region Uppsalas avfall läggs på soptippen för så kallad *deponering*. Att deponera sitt avfall är ur miljösynpunkt det sämsta alternativet av omhändertagande.

³⁷ Kostnaden för certifiering och verifiering av Miljöbyggnad är uppskattningsvis 800–1 700tkr beroende på storlek på fastighet och dess komplexitet.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målen uppnås genom att:</i>
andelen materialåtervunnet avfall³⁸ ökat med minst 8 procent, jämfört med 2018	öka kompetensen hos personal som är involverad i avfallsprocessen
	källsorteringsinventering vid Region Uppsalas sjukhus
	genomföra plockanalyser vid Region Uppsalas sjukhus
	utreda möjligheterna att materialåtervinna materialslag som inte innefattas av producentansvar
den totala mängden avfall per vårdtillfälle³⁹ vara lägre, jämfört med 2018	utreda möjligheten att upphandla förpackningsmaterial som går att återvinna
	kartlägga och skapa ett effektivt avfallsflöde inom fortsatt fastighetsutveckling av Akademiska sjukhuset
	öka kompetensen hos personal som är involverad i avfallsprocessen
	förebygga uppkomsten av avfall vid upphandling
	utreda möjligheten att förebygga avfall inom olika delar av avfallsprocessen
	utreda möjligheterna till en ökad återanvändning
utreda nyckeltal för avfallsminskning	
	utveckla metoder för att minska matavfallssvinnet

Resurser för att genomföra åtgärderna ryms inom existerande ramar.

³⁸ Räknat på antal kilo materialåtervunnet avfall exkl matavfall. Med materialåtervunnet avfall avses de avfallsslag som återanvänds till nya produkter genom materialutnyttjande. Gäller verksamhetsanknutet avfall från de större sjukhusområdena Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping. Byggavfall källsorteras också, men styrs via egna mål inom Fastigheter och service.

³⁹ Gäller verksamhetsanknutet avfall från de större sjukhusområdena Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping. Byggavfall källsorteras också, men styrs via egna mål inom Fastigheter och service. Med vårdtillfälle avses antal vårdtillfällen i slutenvården (avgränsas av in- och utskrivning inom ett medicinskt verksamhetsområde) samt antal öppenvårdsbesök exkl. telefonkontakter och hembesök.

Biologisk mångfald

”Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.” Ur SÖ 1993:7, Artikel 2 i Riokonventionen om biologisk mångfald.

Biologisk mångfald innebär en rikedom av arter i olika livsmiljöer. Vi är helt beroende av naturen och ekosystem som fungerar. Naturen ger oss en mängd råmaterial, inte minst som en källa till läkemedel. Till exempel kommer många läkemedel mot infektionssjukdomar eller cancer härifrån⁴⁰. Genom att bevara och återskapa miljöer där det finns en stor biologisk mångfald ger vi kommande generationer en slags försäkring eftersom vi inte kan veta vad som behövs i framtiden.

Region Uppsalas egna grönytor i form av träd, buskar, gräsmattor, ängar och planteringar har betydelse för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster, exempelvis grönytoras förmåga att rena luft och vatten, samt pollinering.⁴¹ I städer är även trädens förmåga att sänka temperaturen viktig.

Som en ekosystemtjänst räknas också naturens dokumenterat positiva effekt för hälsan ur en mängd perspektiv.⁴² Undersökningar visar att naturupplevelser bland annat leder till minskad stress och ökar vår motivation till rörelse. Naturen är också en social arena där det skapas meningsfulla sammanhang som bidrar till en bättre livskvalitet. Naturen har stor potential för arbete med folkhälsa. Iordningställda platser i naturen är betydelsefulla för grupper med specifika behov, till exempel för personer med olika funktionsnedsättningar.

⁴⁰ Naturen är tillbaka, Läkemedelsvärlden 25 maj 2007

⁴¹ Miljö & Utveckling, *En tredjedel av den frukt och de grönsaker vi stoppar i oss hade inte existerat utan pollinerare*, 15 oktober 2013.

⁴² Stockholms läns landsting/Länsstyrelsen i Stockholm, *Ekosystemtjänster i Stockholmsregionen – ett underlag för diskussion och planering* Rapport 2013:3. s. 35 ff.

Mål	Åtgärder
År 2022 ska:	<i>Målen uppnås genom att:</i>
Upplandsstiftelsen genomfört insatser för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i länet	ytterligare fyra naturområden med höga naturvärden och rekreativvärden fredas långsiktigt ⁴³
	ytterligare 200 hektar biologiskt värdefulla ängs- och hagmarker ställs i ordning ⁴⁴
Upplandsstiftelsen genomfört åtgärder för att stimulera allmänhetens friluftsliv i hela länet, tillgängliggjort natur och verkat för ett förebyggande folkhälsoarbete	ytterligare sex stycken våtmarker återskapas för att gynna fiskar, fåglar, groddjur och andra arter
	ytterligare fem särskilt intressanta besöksmål, så kallade Smultronställen, vidareutvecklas för bland annat funktionsnedsatta så att det vid programperiodens slut finns anpassade Smultronställen i alla länets kommuner
	ytterligare 25 kilometer vandringsleder och naturstigar görs tillgängliga.
	Upplandsstiftelsen verkar för naturskoleverksamhet i alla länets kommuner
	Upplandsstiftelsen verkar för att fler kommuner utvecklar naturskoleverksamhet till äldre elever, till exempel gymnasielever
	Upplandsstiftelsen etablerar nätverk för arbete med folkhälsa i naturen i alla länets kommuner, samt plattformar för aktiviteter
	Wiks naturpark utvecklas ytterligare genom ett samarbete mellan Upplandsstiftelsen, Region Uppsalas Kultur och bildning samt Uppsala kommun ⁴⁵
Fastighet och service tillgängliggjort fler gröna, läkande miljöer i anslutning till fastigheter, dess stråk och entréer	riktlinjer för projekt och förvaltning av grönytor inom Region Uppsala fastslås som styrande dokument i förvaltningen Fastighet och service, och arbete i enlighet med riktlinjerna påbörjas ⁴⁶
	en så kallad fickpark ⁴⁷ inom Akademiska sjukhusområdet/Region Uppsala anlagts
Fastighet och service arbetat aktivt för den biologiska mångfalden och gynnan av ekosystemtjänster både vid anläggning och skötsel av grönytor	en utredning görs med beaktande av olika miljöer, så kallade biotoper, för att kunna optimera nyttjandet av våra grönytor. Resultatet från utredningen ska användas för att skapa "Riktlinjer för grönytor" för hela Region Uppsala
	ängsytorna ha skapats vid Östhammars sjukhus
utredning skett av möjligheterna att reducera vattenförbrukningen	utreda olika alternativ för reduktion av vattenförbrukningen inom Region Uppsalas fastighetsbestånd
utredning skett om möjligheten att öka tillvaratagande av dagvatten inom Region Uppsalas fastighetsbestånd⁴⁸	utreda olika alternativ för tillvaratagande av dagvatten inom Region Uppsalas fastighetsbestånd

Åtgärder för att nå målen för Upplandsstiftelsen finansieras inom ramen för Upplandsstiftelsens budget. För anläggandet av en fickpark uppskattas kostnaden för projektering, anläggning samt garantiskötsel i 2 år att uppgå till cirka 1,5 miljoner kronor, beräknat på en park av storleksordningen 800 m². Konsultkostnad för en inventering och förslag på åtgärder för en

⁴³ Med långsiktigt avses förvärv, inträngsersättning eller ett långsiktigt avtal, till skillnad mot till exempel muntliga överenskommelser utan ersättning.

⁴⁴ Värdefulla ängs- och hagmarker ställs i ordning i samarbete med mark- och djurägare och organisationer som exempelvis Världsnaturfonden. En fortsatt skötsel av marken möjliggörs ofta genom EU:s miljöstöd.

⁴⁵ Området ska lyftas fram som ett gott exempel på ett lättillgängligt naturområde med stor betydelse för både biologisk mångfald, friluftsliv, folkhälsa och kulturmiljö.

⁴⁶ Riktlinjer ska fastslås under 2019 och arbete påbörjas senast 2020. I riktlinjerna beskrivs hur ekosystemtjänster gynnas med fokus på läkande miljöer, barns behov och biologisk mångfald

⁴⁷ Fickpark är en liten park där du kan sitta i en grön, avkopplande miljö med något att uppleva året om som växer, vattenspel och/eller konst. En mångfald av växter på en liten yta kan ge rum för djurliv som fåglar och pollinerande insekter.

⁴⁸ I arbetet bör Länsstyrelsen i Uppsala läns regional vattenförsörjningsplan beaktas.

rikare, biologisk mångfald inom Region Uppsalas grönytor beräknas till cirka 500 000 kronor. En anläggning och garantiskötsel i 2 år för nyskapade ängar beräknas till 150 000 kronor.

Åtgärderna kan ses som en samhällsekonomisk investering, inte minst för Region Uppsala eftersom flera insatser främjar en god folkhälsa.

Genom Upplandsstiftelsen verkar huvudmännen Region Uppsala och Uppsala läns kommuner för att bevara och vårda den biologiska mångfalden. Upplandsstiftelsen främjar också möjligheterna för länets invånare att vistas i naturen. Barnens och ungdomarnas möjligheter till naturupplevelser och rörelse prioriteras särskilt. För mer information, se <http://www.upplandsstiftelsen.se/>

Samverkan med andra aktörer i länet, såsom Region Uppsala, kommunerna, andra myndigheter, föreningar och markägare är en förutsättning för Upplandsstiftelsens arbete.

Remissvers.

Strategiska arbetssätt

För att uppnå uppsatta mål och genomföra fastställda åtgärder krävs strategiska arbetssätt. Region Uppsala arbetar förebyggande och systematiskt genom ledningssystem med organisering och uppföljning. Under programperioden ska Region Uppsalas upphandlingar och inköp av varor och tjänster, samt finansiella placeringar, beakta och bidra till miljöprogrammets mål och intentioner.

Förebyggande och systematiskt arbete

Miljöledningssystem

För att garantera systematik och effektivitet är Region Uppsala sedan 2005 miljöcertifierat enligt ISO 14001:2004. Certifieringen innebär bland annat krav på utformning och uppföljning av miljöprogrammet. Region Uppsala har härigenom också förbundit sig att följa miljölagstiftningen, uppnå satta miljömål, fatta beslut utifrån faktabaserade underlag, samt ständigt minska verksamhetens negativa påverkan på den yttre miljön. Alla Region Uppsalas förvaltningar ska bidra i arbetet med miljöprogrammet, genom att bryta ner programmet i egna handlingsplaner med detaljerade mål och åtgärder.

Miljöorganisation

För att effektivt kunna förankra beslut, förmedla nyheter, och inhämta förslag på förändringar i miljöarbetet, finns ett miljönätverk inom Region Uppsala. Det består av en miljösamordnare per förvaltning och drygt 400 miljöombud. Ansvar för miljöarbetet följer linjeorganisationen, men miljönätverket stöttar cheferna. Vid Akademiska sjukhuset, Fastigheter och service samt vid Regionkontoret finns personal med strategisk kunskap och specialistkompetens inom miljö, som bistår alla förvaltningar i miljöfrågor.

Uppföljning

I Region Uppsalas årliga miljöredovisning följs miljöprogrammets miljömål upp. De mål som bryts ner på förvaltningsnivå följs även upp halvårsvis och redovisas i samband med övrig verksamhetsuppföljning. Analys sker utifrån om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att målen ska uppnås. Utöver detta granskar externa och interna miljörevisorer att organisationen har ett fungerande miljöarbete och hela tiden minskar sin miljöpåverkan. Samtliga enheter revideras minst en gång vart tredje år. En egenkontroll av respektive chef sker via det årliga uppföljningsverktyget VerkSAM. Det är av största vikt att uppföljning sker också av våra upphandlade produkter och tjänster, samt våra finansiella placeringars miljöpåverkan.

Upphandling med miljökrav och socialt ansvarstagande

Region Uppsalas upphandlingar ska genomföras affärsmässigt, effektivt, etiskt och med beaktande av såväl miljömässiga som sociala hänsynstaganden. Upphandlingar där varorna eller tjänsterna påverkar viktiga miljöfrågor, eller har en tydlig koppling till socialt ansvar, prioriteras. Vid prioriterade upphandlingar ställs avancerade miljökrav som utgår från miljöpåverkan under hela livscykel.

Region Uppsala är i många fall en stor kund, och kan genom upphandlingar påverka utbudet på marknaden i en miljöanpassad riktning. När regioner/landsting samverkar blir effekten än mycket större. Region Uppsala stödjer och ingår det nationella samarbetet mellan regioner och landsting angående hållbarhetskrav i upphandling. I samarbetet ingår att ställa, och följa upp, sociala och miljömässiga krav i offentlig upphandling.

De hållbarhetskrav som ställs i upphandlingar ska kunna följas upp, vilket kräver tydlighet i förfrågningsunderlag samt metoder, kompetens och resurser för uppföljningen.

För att arbetet mot ökad hållbarhet genom upphandling ska ge full effekt är det av största vikt att de hållbara upphandlade alternativen avropas av verksamheten.

Hållbara finansiella placeringar

Region Uppsala ska investera sitt kapital efter principer som syftar till ett långsiktigt företagande, med största möjliga hänsyn till miljökonsekvenser, respekt för medmänniskor och minimerad risk för allmänhetens hälsa.

I förvaltningen av Region Uppsalas pensionsmedel görs finansiella placeringar i räntebärande värdepapper och aktier. Investeringar ska undvikas i företag som, till en icke oväsentlig del, arbetar med att prospektera, exploatera, utvinna eller producera kol, olja och gas. Icke oväsentlig del innebär att denna andel inte ska överstiga 5 %, vilket är rådande branschpraxis. Region Uppsala ska i sitt arbete verka för att denna nivå sänks. Kapital ska inte investeras i företag som kränker arbetsrättsliga villkor eller likabehandling av arbetskraft på grund av bakgrund.

Möjligheten att tillämpa en positiv urvalsprocess, där placeringar väljs som aktivt främjar mänskliga rättigheter, förnyelsebar energi, miljö samt god affärsetik, ska övervägas.

Region Uppsalas kapitalförvaltare ansvarar för att dessa etiska hänsynstaganden vid finansiella placeringar följs. Uppföljning av efterlevnaden ska genomföras årligen.

Övergripande framgångsfaktorer

Kunniga och engagerade medarbetare

För att Region Uppsala ska nå miljömålen behöver medarbetarna ha engagemang och kunskap, om miljöfrågor och om verksamheternas möjlighet att minska sin miljöpåverkan. Alla anställda har därför tillgång till aktuella rutiner, utbildningsmaterial och annan information på Region Uppsalas intranät.

Än mer kan göras för att väcka och ta vara på medarbetares engagemang. Miljönätverket med miljösamordnare och miljöombud sprider information och nyheter, och kan hämta in idéer och innovations- och förbättringsförslag. Kunskap och engagemang som föds på arbetet kan också appliceras hemma i vardagen.

God samverkan med andra aktörer

För ett framgångsrikt arbete krävs i många fall samarbete och samverkan. Det är därför avgörande att de som representerar Region Uppsala i olika samverkansforum bär med sig miljöprogrammets intentioner och målsättningar i dialog och förhandlingar. Region Uppsala har gemensamma nämnder med andra landsting/regioner, där kostnämnden och varuförsörjningsnämnden har bäring på delar av innehållet i detta program.

Region Uppsala samverkar därtill med ett flertal organisationer, inom flera områden, lokalt liksom nationellt:

- Upplandsstiftelsen ansvarar för mål inom målområdet om biologisk mångfald. Upplandsstiftelsen är en ideell förening där Region Uppsala och länets kommuner är medlemmar.
- Arbets- och miljömedicin vid Akademiska sjukhuset är ett kunskapscentrum och har en expertfunktion för Region Uppsala, Region Gävleborg och Landstinget Dalarna i arbetet med att utreda och förebygga ohälsa som kan orsakas av arbets- eller omgivningsmiljön.
- Region Uppsala samarbetar med andra landsting och regioner i frågor som rör till exempel kemikaliesubstitution, upphandling och miljöpåverkan av läkemedel.
- Region Uppsala är medlem i Uppsala klimatprotokoll, Uppsala kemikalienätverk och samarbetsgruppen för kemikaliehanteringssystem. Region Uppsala är också medlem i Sveriges ekokommuner, Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund, Mälardalens vattenvårdsförbund, Biogas Öst och Svealands kustvattenvårdsförbund.

Ambitiösa målsättningar med bred politisk förankring

Region Uppsala har, genom systematiskt arbete och engagemang, tydligt minskat sin miljöpåverkan genom åren. Genom ett ständigt driv och ambitiöst sätta mål med bred politisk förankring, kan Region Uppsala ligga i framkant i omställningen till ett miljömässigt hållbart samhälle.

Kulturnämnden, Region Uppsala

Yttrande över remissen *Kultur i en nyskapande kunskapsregion, Region Uppsalas kulturplan 2019-2022*

Östhammars kommun vill inledningsvis framhäva att det är en väl genomarbetad kulturplan som Region Uppsala har tagit fram. Den innehåller många satsningar och prioriteringar som är relevanta för Östhammars kommun, och vi ser fram emot ett gott samarbete med Region Uppsala och de berörda institutionerna under den kommande samverkansperioden.

Kulturplanen visar på höga ambitioner att utveckla den kulturella och konstnärliga arenan till att bli en allt viktigare faktor i samhällsutvecklingen i stort. Planen visar på en vision som innebär att kulturen kan verka som sammanhållande och utvecklande kraft, inte minst ekonomiskt och socialt.

Barnperspektivet

Östhammars kommun vill understryka vikten av att barnens eget skapande är lika viktigt som deras delaktighet i kulturutbudet och rätt att ta del av kulturaktiviteter på sina egna villkor. Dessutom vill vi framhålla att ungdomar många gånger saknar lokaler att vara i samt deras önskan att få möjligheter att prova på att utöva kultur i olika former.

Region Uppsalas prioriteringar för 2019 -2022 när det gäller ”främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet” känns oerhört viktiga och relevanta.

Om tillgänglighet

Det är positivt att arbetet med tillgänglighet, jämlikhet och mångfald lyfts fram, såsom det presenteras i inom utvecklingsområde 1, konstpolitik. Där presenteras även förslag som rör tillgänglighetsfrågor på Uppsala stadsteater. En viktig aspekt när det gäller kulturplanering och samhälls- och stadsplanering, är att tillgänglighet och delaktighet blir en naturlig del av planeringen. Det är väsentligt att röra sig bort från tillgänglighet som ett undantag, att i största mån utveckla miljöer där till exempel funktionshinder blir den normativa utgångspunkten. Rörande tillgänglighets- och delaktighetsfrågor blir även digitaliseringen alltmer intressant att utveckla. En aspekt att ta i beaktande är att se digitalisering som ett komplement och att de mellanmännsliga relationerna och mötena alltid kommer att vara viktiga och avgörande, inte minst för välbefinnande och personlig utveckling. Detta lyfts fram på ett bra sätt genom att poängtera att digitalisering i sig inte har något egenvärde (se avsnittet om digitalisering).

Inom det kulturpolitiska området (se plan) är det positivt att frågan gällande behov lyfts som en faktor för vidare utveckling av utbud och aktiviteter. Mottagare och medskapare av kulturen är den viktigaste källan till vad som ska ske ”imorgon”. Det blir en viktig demokratisk drivkraft i sammanhanget.

Kultur och hälsa

Östhammars kommun ser liksom regionen ett ökat arbete med kultur och hälsa som ett angeläget utvecklingsområde. En eventuell satsning på ett projektbidrag för kultur på äldreboenden är särskilt positivt.

Satsningar på kultur och hälsa är en betydelsefull del av samhällsutvecklingen, därför är det positivt att läsa om planerade satsningar. Inspirationsdagen för personal inom vård och omsorg är ett uppskattat initiativ som kan utvecklas ännu mer i sitt innehåll. Gällande kultur för äldre finns fortfarande stora utmaningar. Det handlar bland annat om att inte omedvetet reproducera uppfattningar om äldre som endast mottagare av kultur, de är i allra högsta grad medspelare i att skapa och utveckla kulturen. Inte minst är de bärare av kultur och kulturarv och genom att skapa fler möten över åldersgränserna, skulle den muntliga och kroppsliga berättartraditionen möjliggöra ett bevarande och många gånger ett pånyttfödande av kulturen. Konkret skulle det kunna handla om att i större utsträckning skapa möjlighet för äldre och barn att interagera och lära av varandra. Ur ett hälsoperspektiv är det också en angelägen fråga, vilken funktion varje individ bör ha i ett sammanhang. Äldre som grupp tenderar att tappa både sammanhang och funktion. Vård och omsorg i Östhammars kommun har arbetat med äldre och barn i skapande verksamhet. Det har visat på väldigt goda effekter, både fysiskt och mentalt för de äldre men det har även fungerat som pedagogiskt verktyg och möjlighet till lärande för barnen.

En viktig målgrupp som inte lyfts fram så tydligt i planen är alla de äldre personer som inte berörs av insatser från vård och omsorg och kanske inte får ta del av kultur i vården. Om det finns en ambition att arbeta specifikt med den målgruppen borde det beskrivas tydligare i texten. Just inom denna grupp finns stora utmaningarna när det gäller att minska ensamhet, isolering och socialt och kulturellt utanförskap. Möjligen kan de anses ingå i den stora allmänheten men då är det lätt att missa de utmaningar som vissa äldre har när det gäller att delta i samhälls- och kulturlivet. Ett konkret förslag skulle kunna vara att utveckla konceptet *Kulturbuss* (se s. 26) även för andra målgrupper, som exempelvis äldre.

Sammanfattning av förslag och kommentarer:

- Utveckla innehållet i inspirationsdagen på Wik genom att ha ett större fokus på bemötande, beteenden och värdegrund kopplat till kulturaktiviteter och det sociala innehållet inom vård och omsorg.
- Fortsätta utveckla digitalisering som ett komplement och underlättande funktion men samtidigt lägga stort fokus på mänskliga möten.
- Involvera aktuella målgrupper i arbetet med utbud och behovsinventering. Använd medskapande för att öka delaktighet.

- I kulturmöten tänka gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.
- Skapa möjlighet för ensamma äldre/funktionshindrade att vara delaktiga i kulturlivet. Undersök vilka hinder som finns i dagsläget och hitta fördelaktiga lösningar som att exempelvis ha *Kulturbuss* för äldre.
- Ha en tydligare beskrivning i texten, förslagsvis under avsnittet *Kultur och hälsa*, där målgruppen äldre som inte får ta del av kultur i vården, lyfts fram. Om de berörs, bör detta beskrivas utförligare i planen. Den insats som beskrivs är inspirationsdagen för personal, vilket är en bra satsning men det finns en stor grupp äldre med begränsningar (utan insatser) som inte kommer i kontakt med den personalgruppen.
- Definiera vilka som ingår i *allmänheten*, när detta begrepp används.

Avslutningsvis är det positivt med planer för att utveckla samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner, en framgångsfaktor för alla parter i vidare arbete.

Scenkonst

Vidareutveckling av scenkonstkarusellen tillsammans med länets kommuner liksom främjandet av tillgänglig scenkonst vid funktionsvariationer är särskilt angelägna prioriteringar.

Uppsala stadsteater

De satsningar och prioriteringar för Uppsala stadsteater som planen lyfter fram under perioden är på det stora hela bra. För Östhammars kommun är det angeläget att Uppsalas stora kommunala kulturinstitutioner på sikt får ett ökat regionalt ansvar. Detta gäller i synnerhet tillgången till institutionerna för kommunens barn. Det är mycket föredömligt att Uppsala stadsteater under 2017 införde gratis skolföreställningar för länets alla kommuner. För att skolor från Östhammars kommun ska ta sig till Stadsteatern krävs dock mer formaliserad samordning, till exempel genom kulturgaranti eller Skapande skola. Östhammars kommun vill gärna att en årskurs per år kan besöka teatern och det kräver att man tillsammans ser över föreställningstider och hur de förhåller sig till skolornas möjlighet att nyttja kulturbuss.

Musik i Uppland

Musik i Upplands prioritering för ökad närvaro i länet i samarbete med kommunerna och civilsamhället är särskilt positiv.

Kulturarv och kulturmiljöer

Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet

Satsningen på att stärka kommunerna i kulturarvsarbetet är särskilt positiv och mycket relevant för Östhammars kommun. Bildandet av ett regionalt nätverk för kulturmiljöfrågor har varit med som en prioriterad åtgärd i flera regionala kulturplaner men hittills inte blivit av. Östhammars kommun ser gärna att Region Uppsala gör mer än stödjer bildandet av ett sådant nätverk. Vi ser att regionen bildar det och att det kan göras redan under 2018.

Antikvarisk kompetens saknas i Östhammars kommun och en modell med sådan placerad på Upplandsmuseet kan vara en lösning. Det är dock värt att i sammanhanget framhäva att för att en kommunal antikvarisk funktion ska fungera väl krävs stark lokal närvaro. Det antikvariska perspektivet behöver integreras i en mängd olika kommunala processer för att skickliggöra kommunerna att i bevara, främja och utveckla sina kulturmiljövärden. Tillika behöver en antikvarisk funktion ha god insyn i och förståelse för varje kommuns planeringsprocesser och arbetsätt. Hur kommunerna kan stärkas i sitt kulturmiljöarbete bör som ett första steg diskuteras ingående i ovan nämnda regionala nätverk för kulturarvs- och kulturmiljöfrågor.

Satsning: Vallonbruken

En strategi för att ta tillvara på de uppländska vallonbrukens potential är en mycket positiv satsning ur Östhammars kommuns perspektiv. Samordning saknas idag på området och för att komma framåt i denna ytters angelägna fråga krävs att en stark aktör kliver in och tar på sig ansvaret för såväl samverkan mellan en mängd olika intressenter, som rollen som en drivande aktör i regionen för att utveckla vårt gemensamma arbete kring besöksnäring och destinationsutveckling kopplat till vallonbruken. Det faller sig naturligt att Region Uppsala, med ansvar för besöksnäring och kulturarv inom regional utveckling, tar den rollen.

§ 10

Dnr KFN 2018-2

Dpl 900

Region Uppsalas kulturplan 2019-2022
Remissyttrande

Bilaga 8

Östhammars kommun har fått Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 för remiss.

Samrådstitid: 19 december 2017 – 20 februari 2018.

Kultur- och fritidschef Susanna Westman och kulturstrateg Peter Källman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och överlämnar ärendet till nämnden för beslut.

Tjänsteförslag till yttrande delas ut på sammanträdet.

Kulturstrateg Peter Källman föredrar ärendet.

Lisa Norén (S), Caroline Schnell (S) och Anna Frisk (S) yttrar sig i ärendet.

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar tjänsteförslaget till yttrande som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Delges:
Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

Yttrande angående Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

Östhammars kommun vill inledningsvis framhäva att det är en väl genomarbetad kulturplan som Region Uppsala har tagit fram. Den innehåller många satsningar och prioriteringar som är relevanta för Östhammars kommun, och vi ser fram emot ett gott samarbete med Region Uppsala och de berörda institutionerna under den kommande samverkansperioden.

Scenkonst

Vidareutveckling av scenkonstkarusellen tillsammans med länets kommuner liksom främjandet av tillgänglig scenkonst vid funktionsvariationer är särskilt angelägna prioriteringar.

Uppsala stadsteater

De satsningar och prioriteringar för Uppsala stadsteater som planen lyfter fram under perioden är på det stora hela bra. För Östhammars kommun är det angeläget att Uppsalas stora kommunala kulturinstitutioner på sikt får ett ökat regionalt ansvar. Detta gäller i synnerhet tillgången till institutionerna för kommunens barn. Det är mycket föredömligt att Uppsala stadsteater under 2017 införde gratis skolföreställningar för länets alla kommuner. För att skolor från Östhammars kommun ska ta sig till Stadsteatern krävs dock mer formaliserad samordning, till exempel genom kulturgaranti eller Skapande skola. Östhammars kommun vill gärna att en årskurs per år kan besöka teatern och det kräver att man tillsammans ser över föreställningstider och hur de förhåller sig till skolornas möjlighet att nyttja kulturbuss.

Musik i Uppland

Musik i Upplands prioritering för ökad närvaro i länet i samarbete med kommunerna och civilsamhället är särskilt positiv.

Kultur och hälsa

Östhammars kommun ser liksom regionen ett ökat arbete med kultur och hälsa som ett angeläget utvecklingsområde. En eventuell satsning på ett projektbidrag för kultur på äldreboenden är särskilt positivt.

Kulturarv och kulturmiljöer

Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet

Satsningen på att stärka kommunerna i kulturarvsarbetet är särskilt positiv och mycket relevant för Östhammars kommun. Bildandet av ett regionalt nätverk för kulturmiljöfrågor har varit med som en prioriterad åtgärd i flera regionala kulturplaner men hittills inte blivit av. Östhammars kommun ser gärna att Region Uppsala gör mer än stödjer bildandet av ett sådant nätverk. Vi ser att regionen bildar det och att det kan göras redan under 2018.

Antikvarisk kompetens saknas i Östhammars kommun och en modell med sådan placerad på Upplandsmuseet kan vara en lösning. Det är dock värt att i sammanhanget framhäva att för att en kommunal antikvarisk funktion ska fungera väl krävs stark lokal närvaro. Det antikvariska perspektivet behöver integreras i en mängd olika kommunala processer för att skickliggöra kommunerna att i bevara, främja och utveckla sina kulturmiljövärden. Tillika behöver en antikvarisk funktion ha god insyn i och förståelse för varje kommuns planeringsprocesser och arbetsätt. Hur kommunerna kan stärkas i sitt kulturmiljöarbete bör som ett första steg diskuteras ingående i ovan nämnda regionala nätverk för kulturarvs- och kulturmiljöfrågor.

Satsning: Vallonbruken

En strategi för att ta tillvara på de uppländska vallonbrukens potential är en mycket positiv satsning ur Östhammars kommuns perspektiv. Samordning saknas idag på området och för att komma framåt i denna ytters angelägna fråga krävs att en stark aktör kliver in och tar på sig ansvaret för såväl samverkan mellan en mängd olika intressenter, som rollen som en drivande aktör i regionen för att utveckla vårt gemensamma arbete kring besöksnäring och destinationsutveckling kopplat till vallonbruken. Det faller sig naturligt att Region Uppsala, med ansvar för besöksnäring och kulturarv inom regional utveckling, tar den rollen.

**Kulturnämnden
Region Uppsala**

Remiss: Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 (Dnr KOB2016-0163)

Remissinstanser:

1. Enköpings kommun
2. Heby kommun
3. Håbo kommun
4. Knivsta kommun
5. Tierps kommun
6. Uppsala kommun
7. Älvkarleby kommun
8. Östhammars kommun
9. Stiftelsen Musik i Uppland
10. Folkrörelsearkivet för Uppsala län
11. Föreningen Företagens historia Uppsala län
12. Stiftelsen Upplandsmuseet (inkl länshemslöjdskonsulentverksamheten)
13. Uppsala stadsteater
14. Riksteatern Uppsala län
15. Uppsala Läns Bildningsförbund
16. Länsstyrelsen i Uppsala län
17. Uppsala universitet
18. Sveriges lantbruksuniversitet
19. KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd
20. Ideell kulturallians, Stockholm
21. Kulturskaparrådet vid Kultur och bildning
22. Eric Sahlström Institutet
23. Grönsöö kulturhistoriska stiftelse
24. Stiftelsen Leufsta
25. Medicinhistoriska museet, Uppsala

Ni inbjuds härmed att lämna synpunkter på Region Uppsalas regionala kulturplan 2019-2022. Remissvaren ska ha inkommit till Kulturnämnden, Region Uppsala, 751 85 Uppsala, senast den 20 februari 2018. Ert remissvar bör även sändas med e-post till kultur@region uppsala.se.

I remissen ligger att Region Uppsala vill ha synpunkter på planen, i första hand där

remissinstansen är direkt berörd av denna. Detta hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på andra delar.

Upplysningar lämnas av:

Pernilla Högström, t.f. kulturdirektör, tfn 018-611 62 63,
pernilla.hogstrom@region uppsala.se

Jeanette Wetterström, utredare, tfn 018-611 62 67,
jeanette.wetterstrom@region uppsala.se

Kultur i en nyskapande kunskapsregion

Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

REMISSVERSION: Kulturnämnden 2017-12-13

Innehåll

Region Uppsalas vision.....	4
Visionen: Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft ..	4
Kulturpolitiska utgångspunkter 2019-2022	5
Region Uppsalas avsikter under perioden	5
Kulturplanen är det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten	5
Demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund.....	5
Armlängds avstånd	6
Nationella kulturpolitiska mål	6
Regionala kulturpolitiska utgångspunkter	7
Tre kulturstrategiska områden	7
Kultur som hållbar utveckling	8
Kulturstrategiska utvecklingsområden 2019-2022.....	9
UTVECKLINGSOMRÅDE 1: Konstpolitik.....	10
Mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion.....	10
Region Uppsala ska verka för en främjande konstpolitik.....	10
Konstpolitiska satsningar 2019-2022	10
Scenkonst.....	11
Satsning: Scenkonstkarusellen	11
Teater.....	12
Uppsala stadsteater	12
Främjande av teater	13
Dans	14
Satsning: Dans i rörelse	14
Främjande av dans	15
Musik.....	16
Musik i Uppland.....	16
Litteratur	17
Satsning: Litteraturens fält	18
Bild och formkonst	19
Satsning: Breddad plats för konst.....	19
Främjande av bild och form.....	20
Film och rörlig bild.....	21
Filmkulturell verksamhet.....	22
De professionella kulturskaparnas villkor	23
UTVECKLINGSOMRÅDE 2: Kulturpolitik	26
Mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla	26
Region Uppsala ska verka för en inkluderande kulturpolitik	26
Kulturpolitiska satsningar 2019-2022	26
Allas rätt till kulturlivet	26
Kultur för, av och med barn och unga	29
Satsning: Samverkan för kulturskolorna	30
Satsning: Kulturbuss även för gymnasieskolor	30
Främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet	31

Kultur och hälsa	32
Satsning: Kultur och hälsa	32
Strategiskt arbete med kultur och hälsa	33
Folkbildning	34
Wiks folkhögskola	35
Läsfrämjande	36
Civilsamhället i kulturlivet	37
Regional enskild arkivverksamhet.....	38
Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län	38
Företagens historia Uppsala län.....	39
UTVECKLINGSOMRÅDE 3: Kulturplanering	41
Mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region	41
Region Uppsala ska verka för en utvecklande kulturplanering	41
Satsningar inom kulturplanering 2019-2022	41
Kultur och regional utveckling.....	42
Konst i det offentliga rummet.....	43
Mötesplatser, lokaler och arrangörer	44
Digitalisering	45
Satsning: Digitalisering	45
Regional biblioteksverksamhet	46
Regionbibliotek Uppsala	46
Kulturarv och kulturmiljöer	48
Wik	49
Satsning: Gamla Uppsala museum	50
Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet	50
Satsning: Vallonbruken	50
Regional museiverksamhet	51
Upplandsmuseet	51
Hemslöjdsfrämjande verksamhet	53
Kultursamverkan	55
Mål: Tydliga strukturer för ökad regional samverkan.....	55
Region Uppsala ska stärka en inkluderande samverkan med länets olika kulturaktörer	55
Satsningar på kultursamverkan 2019-2022	55
Regionala mötesplatser för dialog.....	55
Gemensam agenda.....	56
Nyckelbegrepp för samverkan.....	56
Satsning: Kulturting.....	56
Genomförande och uppföljning	59
Kommunikation	59

Region Uppsalas vision

Visionen: Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft

Den regionala kulturplanen är Region Uppsalas beskrivning av insatser på kulturområdet under åren 2019-2022. Kulturplanen visar en viljeriktning för de kulturverksamheter som Region Uppsala ansvarar för eller samarbetar med på ett särskilt sätt. Planen låter tre kulturstrategiska utvecklingsområden ta form:

1. Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
2. En hög kulturell delaktighet i en region för alla
3. En attraktiv livsmiljö i en växande region

Rubrikerna knyter an till Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi (RUS) med dess tre strategiska områden. Åtagandet i RUSen är att ”utveckla en kulturregion med internationell lyskraft”. I kulturplanen har kulturfrågorna utvecklats och fördjupats under vart och ett av de olika områdena. Här tydliggörs vilka satsningar och prioriteringar som Region Uppsala avser att göra på kulturområdet under de kommande fyra åren.

Region Uppsala vill bidra till att möjliggöra ett rikt konst- och kulturliv för invånarna i hela Uppsala län. Kultur bidrar till invånarnas möjligheter att leva ett gott liv. Det sker på platser där kulturella uttryck i samspel med människor ges förutsättningar att verka. Mötesplatserna för människor och konst och kultur kan vara fysiska eller digitala. Kultur uppstår i mellanrummen mellan mänskliga möten eller mellan olika kulturyttringar.

För att nå visionen krävs samverkan. Region Uppsala samverkar med kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar. Tillsammans med kommunerna samt med aktörer inom olika samhällsområden, strävar Region Uppsala i riktning mot den gemensamma visionen: *ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft*.

Det är Region Uppsalas ambition att i denna kulturplan visa att konst och kultur i Uppsala län är en viktig del i utvecklandet av en framgångsrik geografisk region. Region Uppsala är en av flera medspelare med syfte att stärka kulturlivet och där gemensamma resurser samlas på statlig, regional och kommunal nivå för att nå satta mål på kulturområdet i Uppsala län.

Kulturpolitiska utgångspunkter 2019-2022

Region Uppsalas avsikter under perioden

- Regional kulturplan 2019-2022 ska vara *det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala under den kommande perioden ställer sig bakom och respekterar gemensamma *demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala värnar principen om *armlängds avstånd*.
- Kulturpolitiska beslut som fattas av Region Uppsala ska förvalta det statliga uppdraget och eftersträva *de nationella kulturpolitiska mål* som beskrivs i denna kulturplan.

Kulturplanen är det ledande och långsiktiga styrdokumentet för den regionala kulturverksamheten

Den regionala kulturplanen ska vara ett styrdokument som vägleder det konkreta beslutsfattandet på olika nivåer. Region Uppsala har fört dialoger med kommunerna, haft samråd med det professionella kulturlivet, med institutioner, det fria kulturlivet, med det civila samhället, med ungdomar och vuxna. Parterna har fört fram behov, värdeord och visioner för konst- och kulturområdets utveckling i Uppsalaregionen. Sakkunniga inom verksamhetsområdena har bidragit med underlag och politiken har varit delaktig i framtagandet av planen. Det är Region Uppsalas uppgift att främja och stödja kulturlivet på bästa sätt och fatta beslut som strävar efter att nå gemensamma och överenskomna mål. Därför fungerar den regionala kulturplanen som den viktigaste kulturpolitiska utgångspunkten inför åren 2019-2022.

Demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund

Kulturplanen tar sin utgångspunkt i grundläggande värderingar som har överenskommit och diskuterats genom samverkan. Region Uppsala ingår i kultursamverkansmodellen, som är en förutsättning för att statliga bidrag årligen fördelas i stöd till regional kulturverksamhet. Modellen innebär att beslut fattas i samverkan mellan en rad olika samarbetsparter i en demokratisk process. Alla som vill ska ha möjlighet att delta i kulturlivet eller att uttrycka sig fritt genom eget skapande.

Många gemensamma mål som syftar till att stärka och utveckla en demokratisk utveckling uttrycks i internationellt giltiga dokument och överenskommelser. Region

Uppsala arbetar aktivt med de globala målen för en hållbar utveckling och de 17 delmålen i Agenda 2030. Även FN och EU är viktiga aktörer för att värna de mänskliga rättigheterna inom många olika kulturella delområden.

År 2005 antogs Unescos (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. Sverige har anslutit sig till konventionen, som är viktig i ett internationellt perspektiv. Några mål är att skapa förutsättningar för kulturer att fritt kunna blomstra och samspela och på så sätt berika varandra, liksom främja fri rörlighet för idéer och kulturyttringar.

Armlängds avstånd

Region Uppsala ställer sig bakom principen om att respektera den konstnärliga integriteten, som det beskrivs i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) kulturpolitiska positionspapper (2015). Att respektera konstnärlig integritet innebär armlängds avstånd. Kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen kan användas men den ska inte vara involverad i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut. Politisk styrning ska ske genom att sätta ramar för verksamhet och för hur offentliga medel får användas, exempelvis genom att lämna generella kulturpolitiska uppdrag.

Nationella kulturpolitiska mål

Region Uppsala fördelar statsbidrag till regional kulturverksamhet. Den ansvariga statliga myndigheten är Statens Kulturråd. Region Uppsala fördelar de statliga årliga verksamhetsbidragen till regionalt kulturliv och stödjer och lämnar uppdrag till kulturinstitutioner som syftar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska mål som antogs av Riksdagen i december 2009. Medan de regionala målen ska vara styrande för Region Uppsalas insatser på kulturområdet, är de nationella målen samtidigt vägledande. De nationella målen lyder:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att nå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionala kulturpolitiska utgångspunkter

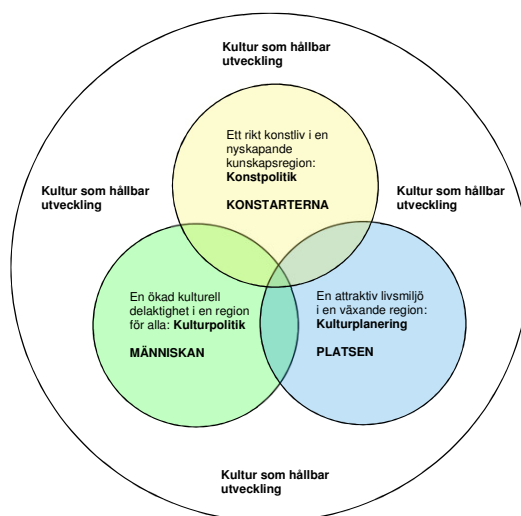
Region Uppsala är huvudman för vissa kulturinstitutioner, konst- och kulturfrämjande verksamheter, biblioteksfrämjande verksamhet och en folkhögskola. Det innebär ett särskilt huvudmannansvar. Dessutom stödjer Region Uppsala vissa andra kulturinstitutioner, folkbildningsverksamheter, kulturorganisationer, festivaler och fria kulturskapare ekonomiskt genom bidrag och stipendier. Kulturnämnden med dess förvaltning Kultur och bildning har Region Uppsalas uppdrag att arbeta för att verkställa beslutade kulturpolitiska mål och uppdrag. Till Kultur och bildning hör en stab, samt enheterna Wiks folkhögskola med filialen Uppsala folkhögskola, Wik slott och konferens, Regionbibliotek Uppsala med sjukhusbiblioteket och Kulturenheten med strategier, projektledning för konstnärlig gestaltning samt konsulentverksamheter. Kulturnämndens långsiktiga och strategiska mål är:

- *Region Uppsala utvecklar kultur- och kunskapsregionen genom ett konst- och kulturliv som präglas av mod, bildning och delaktighet.*

För att nå målet arbetar Region Uppsala aktivt med samverkan och regelbundna dialoger med länets åtta kommuner. Kulturplan och målsättningar har diskuterats på politisk nivå i olika forum.

Tre kulturstrategiska områden

De strategiska områden Region Uppsala utgår ifrån för att stödja och främja den regionala konst- och kulturutvecklingen har tre utgångspunkter: konstarnas, människans och platsens utveckling. Till dessa områden hör tre politikområden: konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. De tre områdena kan illustreras i följande modell:

Figur 1: Region Uppsala utgår från tre kulturstrategiska utvecklingsområden som strävar efter att främja och stödja den regionala kulturverksamheten. Dessa tre områden hanteras politiskt genom konstpolitiska beslut, kulturpolitiska beslut och beslut om kulturplanering. Region Uppsalas politik avser att främja och stödja i sin tur främst konstarnas utveckling, människornas och invånarnas utveckling samt de olika platsernas utveckling i regionen. Kultur som hållbar utveckling omfattar samtliga tre perspektiv.

Kultur som hållbar utveckling

Kulturverksamhet bidrar till samhällets långsiktiga hållbarhet och knyter an till flera delmål i Agenda 2030. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) beskriver de utmaningar som Uppsala län står inför till följd av en föränderlig omvärld. Av de faktorer som identifieras påverkas kulturlivet främst av en snabb globalisering med inflyttning och befolkningsökning, teknikförändringar och risk för ökade sociala splittringar i samhället.

I de dialoger som Region Uppsala fört om den kommande kulturverksamheten i Uppsala län, har kultur förts fram som en fjärde hållbarhetsdimension tillsammans med en ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet för samhällsutvecklingen. Uppsalaregionen är en växande region och städer och orter behöver utvecklas som hållbara platser och sociala sammanhang över en längre tid, där kultur ges vikt och utrymme för de människor som bor här. Flera kommuner är tillväxtkommuner. Kulturella värden behöver beaktas tidigt i bygg- och planeringsprocesser, vid utveckling av besöksmål eller vid planering av kommunikationer. Det kräver även samverkan med de omgivande regionerna. Håbo, Knivsta, Uppsala och Östhammar har framför allt utbyten med Stockholms län, medan Älvkarleby och Tierp har ett grannskap till Gävle (Gävleborg) samt Enköping till Västerås (Västmanland) och Strängnäs (Södermanland). Närheten till Arlanda och Stor-Stockholm medför en stor arbetspendling och många arbetsmöjligheter liksom kulturella influenser för såväl kulturellt deltagande som utövande. Det gör det enkelt att ta sig till Stockholm för att ta del av konst- och kulturupplevelser, men också att kulturskapare eller gästspel lätt tar sig till Uppsalaregionen för framträdanden här. Uppsala län saknar t.ex. högre konstnärliga utbildningar, vilket medför att Stockholmsområdet lockar många unga med ambitioner att verka professionellt i kulturlivet. Det planerade fyrspåret mellan Stockholm och Uppsala kommer att medföra ökat bostadsbyggande och förbättrade kommunikationer inom hela regionen och kan bidra till att kulturskapare kan fortsätta bo och vara verksamma i Uppsala län i högre grad framöver.

Människans förmågor till konst, kreativitet och innovationskraft hör samman med hennes drivkraft att skapa mening i tillvaron. Humanism, kultur och bildning kan bidra till att skapa förståelse i ett mångskiftande samhälle. Det ingår i det regionala uppdraget att stärka en hållbar kulturutveckling inom länet. Det kan ske genom att skapa rum för interregionala dialoger i syfte att finna gemensamma lösningar, t.ex. genom att stärka samverkan med Stockholmsregionen eller genom att främja Region Uppsalas möjligheter att delta i gemensamma samhällsbyggnadsprocesser där kultur får ta plats. Den fjärde dimensionen med kultur som hållbar utveckling omfattar därför samtliga tre kulturstrategiska områden.

Kulturstrategiska utvecklingsområden 2019-2022

På följande sidor följer en beskrivning av mål, satsningar och prioriteringar av verksamhet inom vart och ett av de tre kulturstrategiska områdena under åren 2019-2022.

1. Konstpolitiskt mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
2. Kulturpolitiskt mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla
3. Kulturplaneringens mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region

Målsättningar avser målbilder för kommande period inom varje kulturstrategiskt område. Målen utgår från att konst och kultur har ett egenvärde, men även att kultur kan vara främjande inom andra samhällsområden för det som brukar benämnas aspektpolitik. Målen är övergripande och kan i en årlig aktivitetsplan brytas ner i konkreta handlingar och indikatorer för uppföljning.

Satsningar inom de olika strategiska områdena avser extra resurskrävande insatser som avser att stärka utvecklingen inom varje utvecklingsområde.

Prioriteringar inom de olika verksamhetsområdena avser styrning av aktiviteter och resurser inom befintliga ekonomiska ramar samt inom det redan givna och grundläggande konst- och kulturpolitiska uppdraget.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1: KONSTPOLITIK

Mål: Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion

Region Uppsala ska verka för en främjande konstpolitik

Målet för Region Uppsalas konstpolitik är att länet ska ha ett rikt konstliv av hög kvalitet.

För att nå målet ska Region Uppsala:

- Underlätta för professionella kulturskapare att verka i länet
- Stimulera till ökad bredd och mångfald i länets konstliv
- Visa öppenhet för ny teknik, nya konstformer och konststartsövergripande arbetssätt
- Främja internationalisering och gränsöverskridande möten
- Bidra till att konst och kultur blir mer tillgängligt i hela länet

Konst är här synonymt med konstarterna och innebär gestaltning av upplevelser, idéer och kunskap i konstnärlig form inom till exempel litteratur, bild- och formkonst, musik, teater, dans och film.

Konstpolitiska satsningar 2019-2022

Under kulturplanepreioden ska Region Uppsala:

- Öka *tillgängligheten* till musik, scenkonst, litteratur och konst av hög kvalitet i länet genom en fortsatt utveckling av de subventionerade turnéformerna *Konsertkarusellen, Scenkonstkarusellen, Litteraturkarusellen* samt *Konstkuben* i samverkan med länets åtta kommuner. Den regionala samverkan kring turnémodellerna stärks och satsningen främjar allas möjlighet till kulturupplevelser, tillgänglighet, kvalitet och konstnärlig förnyelse i länet.
- Stärka *de kulturella infrastrukturerna för dans, bild och form samt litteratur* genom att permanenta och vidareutveckla de tre tidigare projektbaserade satsningarna inom olika konstområden. Målet främjar konstnärlig utveckling och allas möjligheter att ta del av kulturupplevelser i sitt närområde, dvs både utövare och publik. Satsningarna stödjer även kulturskaparnas möjligheter att verka i Uppsalaregionen.

Scenkonst

En stor del av de statliga, regionala och kommunala insatserna till kulturlivet stödjer scenkonstens utveckling. Scenkonsten är det ekonomiskt högst prioriterade området inom konstpolitiken, vilket beror på att det är personalintensiva verksamheter med många aktörer på såväl som bakom scenen i produktionerna. För att ge föreställningar av hög kvalitet krävs professionella aktörer och musiker samt tillgängliga scener med avancerad scenteknik för att skapa en intressant utveckling för scenkonsten. Flera scener finns i Uppsala, men det byggs och skapas nya scenrum och kulturhus runt om i länets kommuner – t.ex. i Enköping, Tierp, Östhammar och Knivsta – som under kulturplaneperioden kommer att fyllas med innehåll och ge nya spelmöjligheter. Nya rum ger ökade möjligheter att presentera scenkonst på nya platser och blir en kvalitetshöjning för länet. Samtidigt leder det till ett stärkt samarbete mellan Region Uppsala och kommunerna, liksom mellan offentliga aktörer, producenter och olika arrangörer.

Länet har idag flera viktiga scener. I centrala Uppsala finns Uppsala Konsert & Kongress (UKK), ett modernt hus med ett varierat kulturutbud, såsom spelmansstämman Oktoberstämman och en rad andra uppträdanden av internationella storheter och artister. Där huserar länsmusikorganisationen Musik i Uppland liksom Uppsala Internationella Gitarrfestival, som brukar förlägga sin festivalvecka dit under hösten. UKK är en ledande aktör för besöksnäringen i länet med många besökare årligen. I Uppsala finns även Reginateatern i kommunal regi och Gottsunda Dans & Teater som är en ideell förening. I Tobo i Tierps kommun finns Eric Sahlström Institutet (ESI), som arbetar för folkmusik, folksång och folkdans som levande kultur i samhället. ESI har utbildningar, kurser och fördjupningar och strävar efter att bli ett centrum i världen för nyckelharpan. ESI är ackrediterad av Unesco för att arbeta med rådgivning samt konventionen om skyddandet av det immateriella kulturarvet, med den levande nyckelharpstraditionen och med folkdans. För dansen i länet är SU-EN Butoh Company en viktig aktör och curerar konceptet K.R.O.P.P, liksom MaudsArt med Dansfiket. Sedan 2014, när Köttinspektionen etablerades, har teatern, dansen och konsten fått en ny gemensam plats i Uppsala.

Statliga och regionala bidrag inom kultursamverkansmodellen lämnas till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, som stödjer utvecklingen inom konstarterna och som utövas av professionella yrkeskårer. Verksamheterna kännetecknas av en hög kvalitet och en mångsidig verksamhet med utgångspunkt i de nationella, regionala och kommunala målsättningarna.

Satsning: Scenkonstkarusellen

Under perioden 2019-2022 kommer Region Uppsala satsa på att vidareutveckla subventionsmodellen *Scenkonstkarusellen*. Det är en turnéslinga i Uppsala län som bidrar till att fler invånare har möjlighet att uppleva teater, dans och nycirkus av hög kvalitet i sitt närområde. Kultur och bildnings teaterkonsultent och scenkonstproducent genomför och utvecklar Scenkonstkarusellen i samverkan med kommunerna. Scenkonstkarusellen

strävar efter att nå nya målgrupper i hela länet, t.ex. genom att visa upp scenkonst på oväntade platser. Ungdomar och unga vuxna är en målgrupp och strävan är att modellen framöver kan skapa en plattform för unga att bli delaktiga. Scenkonstkarusellen produceras i två olika format, ett större och ett mindre, beroende på mottagarens möjlighet att ta emot produktioner och samverka med civilsamhället i den egna kommunen.

Ambitionen under kulturplaneperioden är att utveckla Scenkonstkarusellen till att samtliga åtta kommuner ingår i subventionsmodellen och att mer scenkonst kan tillgängliggöras i hela länet. En utvecklingsmöjlighet av modellen är att Region Uppsala skulle kunna ingå i det nyetablerade europeiska nätverket för turnéverksamhet på landsbygd och mindre platser – *European Rural Touring Forum*. Ett medlemskap skulle kunna skapa internationella utbyten och att genom interregionala samarbeten i Sverige öka möjligheterna för europeiska gästspel i länet.

Teater

Störst utbud av teater finns i Uppsala. Närheten till Stockholm och Arlanda ökar utbyten och gästspel, gör det lätt att skapa samarbeten och underlättar ett stort flöde av kontakter och utbyten för såväl utövarna som publiken. Uppsala län saknar en länsteater. Därför fungerar Uppsala stadsteater ofta som inspiration för de teaterintresserade i hela länet. Uppsala stadsteater AB har Uppsala kommun som ägare och huvudfinansiär och uppbär statliga verksamhetsbidrag inom kultursamverkansmodellen.

Uppsala stadsteater

Uppsala stadsteater strävar efter att genom en rik repertoar med hög konstnärlig nivå positionera sig som en av Sveriges främsta teatrar. Teatern ska också vara en levande mötesplats i staden som är öppen för alla medborgare, och ett kraftcentrum i länets kulturella utveckling.

På de fyra scenerna spelas egenproducerade föreställningar i en mängd olika genrer. Till det kommer internationella och inhemska gästspel samt andra publika evenemang. Valet av produktioner görs utifrån en vilja att ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer. En stor ensemble med spännvidd beträffande ålder, etnicitet och social bakgrund är en förutsättning för att kunna upprätthålla ett generöst utbud och en dynamisk repertoar med förankring i samtiden.

Uppsala Stadsteater avser att utveckla sin mångåriga satsning på barn- och ungdomsverksamheten. Ett av målen är att öka barn och ungas tillgång till kultur samt inflytande i kulturlivet, exempelvis genom riktade insatser mot grupper som inte har en självklar ingång till teatern. I Uppsala kommuns modell för kulturgaranti kommer teatern att spela en viktig roll. Kostnadsfria skolföreställningar i kommunen och länet är en vital del av verksamheten, liksom dramapedagogiska aktiviteter av olika slag. Satsningen görs under föresatsen att inte enbart betrakta barn och unga som mottagare, utan att också ge

dem plats på scenen eller i andra kreativa sammanhang.

De närmsta åren görs en satsning i flera spår på teaterns publikutveckling, som bland annat inrymmer en omfattande ombyggnad av foajé och andra publika utrymmen. Visionen är att förnya interiören på ett sätt som gör huset öppnare, mer estetiskt tilltalande och modernare ifråga om faciliteter/teknik som stärker teatern som betydande mötesplats. Satsningen är nära sammankopplad med utvecklingen av teaterns ”digitala scen” som innehåller både konstnärliga projekt och fördjupning kring befintliga föreställningar. För Uppsala stadsteater är tillgänglighetsaspekten central – ombyggnaden kommer att underlätta teaterbesöket för personer med olika typer av funktionsvariationer.

Uppsala Stadsteater fortsätter att aktivt utvidga sitt internationella kontaktnät. Samarbeten med utländska regissörer och konstnärer ger publiken tillgång till banbrytande konstnärliga uttryck, samtidigt som teatern blir en av de kulturaktörer som tillsammans med utbildningsväsende och näringsliv kan sätta Uppsala och länet i förbindelse med resten av världen.

Uppsala stadsteaters prioriteringar 2019-2022:

- Eftersträva en rik repertoar med hög konstnärlig nivå som ska vara en kraft för hela den regionala kulturutvecklingen.
- Utveckla foajéer, teknik och teaterhusets interiör för att stärka teatern som öppen mötesplats för alla människor i staden och i länet.
- Fortsätta att utveckla och bygga barn- och ungdomsverksamheten konstnärligt såväl som pedagogiskt för fler barn och större bredd.
- Arbeta med den ”digitala scenen” och skapa digital interaktion mellan teater och publik.
- Stärka den internationella lyskraften genom att arbeta med internationella gästspel, samarbeten och utbyten.
- Sätta fokus på de nationella minoriteterna som är en stor grupp i Uppsalaregionen.

Teaterns prioriteringar under kulturplaneperioden svarar väl mot samtliga nationella kulturpolitiska mål. Inte minst kan målen betonas som rör konstnärlig kvalitet och förnyelse, att främja internationella utbyten och samverkan, barns och ungas rätt till kultur samt även funktionshinderspolitiken.

Främjande av teater

De regionala konsulenterna vid Kultur och bildning stödjer konstarna på en regional nivå. För teaterkonsulenterna innebär det att stödja förutsättningarna för teater i hela länet. Teaterkonsulenterna har dubbla uppdrag, dels av Region Uppsala och dels av organisationen Riksteatern Uppsala län och arbetar då med att stödja de lokala Riksteaterföreningarna samt den regionala föreningens styrelse. Riksteatern är en paraplyförening för länets arrangörsföreningar och erhåller årligt verksamhetsbidrag från Region Uppsala. Därutöver främjar och fortbildar teaterkonsulenterna olika målgrupper

inom scenkonstområdet i nära samverkan med scenkonstproducenten, som arbetar med produktion och repertoarläggning av Scenkonstkarusellen.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Vidareutveckla Scenkonstkarusellen tillsammans med länets kommuner.
- Främja tillgänglig scenkonst vid funktionsvariationer genom inspiration från nationella och internationella tillvägagångssätt.
- Utveckla arbetet med dramapedagogisk verksamhet riktat till pedagoger i skola och kulturskolor i länet, samt främja barns och ungas eget skapande under loven.
- Kartlägga behov av förnyade former av arrangörstöd och öka stödet till de fria professionella utövarna inom scenkonsten.
- Göra insatser för de nationella minoriteterna t.ex. med riktade insatser för scenkonsten inom minoritetsspråken utöver redan återkommande finska gästspel.

Prioriteringarna eftersträvar t.ex. de nationella kulturpolitiska målen om kvalitet och förnyelse för teaterns förutsättningar i länet, barns och ungas rätt till kultur, internationella utbyten och ökat deltagande i kulturlivet.

Dans

Utvecklingen av den professionella dansen stöds genom samverkan mellan aktörer och offentliga organisationer. Från regionalt håll görs insatser för att stärka dansarnas och dansområdets förutsättningar att verka långsiktigt i länet. Samverkan med andra län och aktiviteter sker genom olika nätverk och är centralt för att lyckas.

Satsning: Dans i rörelse

Att stärka dansen och dess kulturella infrastruktur i Uppsala län är ett fortsatt prioriterat område för Region Uppsala under kommande period. Ett viktigt steg är att Kultur och bildning blivit medlem i Dansnät Sverige som bidrar till ökade möjligheter för publiken att få en dansupplevelse i närområdet, t.ex. genom dansgästspel och beställningsverk. Även scenkonstproducenten planerar för att minst en produktion i turnéprogrammet för Scenkonstkarusellen ska vara en dansföreställning under ett spelår.

Det saknas institutioner för dans i Uppsala län. Tidigare var utbudet av dans koncentrerat till Stockholm men sedan projektet *Dans i rörelse* påbörjades har utbudet av dans på länets scener ökat betydligt. Region Uppsala erhöll år 2015 ett treårigt utvecklingsbidrag från Statens Kulturråd för projektet och avsikten är att permanenta de förstärkningsinsatser som påbörjats. Efter projektet kommer namnet *Dans i rörelse* fortsätta att känneteckna satsningen på att stärka den kulturella infrastrukturen för professionell danskonst i Uppsala län. Det sker genom insatser på tre områden:

- Tillgänglighet och kulturell infrastruktur, med fokus på arrangörer, publikutveckling och att främja tillgången till danskonst för invånare i hela länet.

- Utveckling av den nutida dansen, med fokus på internationellt och interkulturellt utbyte, mångfald och konstnärlig förnyelse.
- De professionella dansarna och koreograferna, med fokus på mötesplatser, fortbildning och andra stödjande insatser för målgruppen.

Arbetet fortsätter publikt och pedagogiskt genom bland annat arrangemang av danssamtal, kringaktiviteter, workshops och *masterclasses*, vilket ökar kunskapen om dans och når en bredare publik. *Mentorsprogram* och *residens* för dansare och koreografer erbjuder plattformar för erfarenhets- och kunskapsutbyte samt konstnärlig utveckling. Samarbetet med Uppsala Konsert & Kongress är lyckosamt för att kunna erbjuda nationella och internationella gästspel, men en utvecklingsmöjlighet är även att finna fler samarbetsparter inom Dansnät Sverige. Även gränsöverskridande samarbeten mellan dans och konst uppmuntras genom beställningsverk som produceras på annorlunda spelplatser och undersöker det offentliga rummet och hur detta aktiveras med danskonst. Prioriteringarna möter väl de nationella kulturpolitiska målen samt stärker dansens kulturella infrastruktur i länet.

Främjande av dans

Danskonsulenten vid Region Uppsala arbetar aktivt med att realisera visionerna i satsningen *Dans i rörelse*. I Uppsala län finns professionellt verksamma inom danskonsten. Förutsättningarna för att vara professionellt verksam i länet har förbättrats. Danskonsulenten arbetar för att stärka och skapa strukturer för den professionella dansen medan danspedagogen främst utvecklar barns och ungas eget skapande. Uppdraget är att främja, samordna, utveckla och stärka dans som konst och uttrycksform. Samverkan sker även med scenkonstproducenten.

Tillgänglighet, jämlikhet och mångfald är aspekter i arbetet, liksom att öka kunskapen om dans och lyfta dans för dem med funktionsvariationer. En strävan är att bidra till nya tankar kring vad dans är och ställa frågor om vilka kroppar och åldrar som får ta plats på scenen, för att utmana stereotyper. Inom ramen för den professionella dansen ska länet erbjuda en mångfald av dansuttryck, bland annat med fokus på de nationella minoriteterna.

Danspedagogen arbetar med att främja och utveckla dans som konst- och uttrycksform med barn och unga som prioriterad målgrupp. Uppdraget är att verka strategiskt och för en hållbar utveckling inom det danspedagogiska fältet. Det sker mot bland annat universitet, skola och förskola, dansskolor samt ungdomsverksamhet på fritiden. Koreografitävlingen *Skapa dans* för unga, samarrangemang med kommunerna kring dans för barn i länet, sommarjobb inom dans och olika dansprojekt arrangeras. Pedagogen strävar efter att utveckla samarbetet med Uppsala universitet för att öka kunskaperna om dans ur ett pedagogiskt perspektiv.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta driva satsningen *Dans i rörelse*.
- Samverka kring konststartsövergripande kompetensutveckling.
- Förstärka det nätverk för dans som konsumenten anordnar och testa nya metoder för erfarenhetsutbyten och inspiration.
- Samverka med och stödja dansare och koreografer i länet.
- Fortsätta samarbetet med Uppsala Konsert & Kongress om ”Dans för ung publik”.

Musik

Musiklivet i länet är omfattande. Uppsala är körtätt och Uppsala universitet, studentnationerna, Svenska kyrkan, andra samfund och kulturföreningar har tillsammans ett omfattande musikutbud. Många unga människor i länet framför livemusik, men det råder brist på mellanstora livescener särskilt i Uppsala, vilket försvårar erfarenhetsbyggande och återväxt inom moderna musikgenrer för såväl utövare som arrangörer. Steget kan vara stort för unga utövare till de större musikscenerna t.ex. Katalin i Uppsala och Uppsala Konsert & Kongress.

Inom verksamhetsområdet för professionell musik har länsmusiken Musik i Uppland i uppgift att presentera musik av hög kvalitet i hela länet. De har repetitioner och konserter i Uppsala Konsert & Kongress, där de också hyr kontorslokaler.

Musik i Uppland

Levande musik av hög kvalitet ska finnas att tillgå oavsett vem du är eller var i länet du bor. Det är den grundläggande tanken med Musik i Upplands uppdrag. Målet är att nå alla invånare i alla delar av samhället. Stiftelsen Musik i Uppland har Region Uppsala som huvudman och uppdragsgivare. Organisationen arbetar med musik i många olika konstellationer och genrer och vill presentera professionella konserter i hela länet med såväl ett nationellt som internationellt utbud. Vidare genomför Musik i Uppland projekt, workshops, amatör- och arrangörsstödsinsatser.

Musik i Uppland har flera olika ensembler – Uppsala Kammarorkester, Linnékvintetten, Trio X och Uppsala Kammarorkester. En etablerad och uppskattad turnéverksamhet är *Konsertkarusellen*, som genom omfattande subventioner och kommunal medfinansiering samarbetar med lokala arrangörsföreningar och stödjer musikturnéer i länet.

Konsertkarusellen erbjuder professionell och hög musikalisk kvalitet såväl i städerna som på mindre orter. Inriktningen mot barn och unga utövare inom en rad musikstilar sker genom Imagine som ger tillfälle för unga att uppträda på en stor scen.

Dessutom anlitas ett stort antal frilansande ensembler och musiker regelbundet. Ett ständigt arbete pågår med att hitta nya infallsvinklar, nytt innehåll och nya format att

presentera musiken på. Det innebär att öppna dörrar för nya upplevelser, ny publik och nya möten. Under kulturplaneperioden avser Musik i Uppland att:

- Fokusera på frågor som rör jämställdhet, tillgänglighet, interkulturellt och internationellt arbete.
- Regelbundet framträda inom Region Uppsalas och kommunernas Kultur i vårdenverksamhet.

Diskussioner förs om hur insatser ska kunna göras för att tillgängliggöra musikutbudet via digitala lösningar och sociala medier. En strävan är även att ingå i fler internationella utbyten och samarbeten.

De nationella och regionala kulturpolitiska målen är implementerade i Musik i Upplands verksamhet på olika sätt. Prioriteringarna handlar t.ex. om allas tillgång till kulturupplevelser, kvalitet och konstnärlig förnyelse, levandegöra kulturarvet, främja internationellt och interkulturellt utbyte samt främja barns och ungas rätt till kultur.

Musik i Upplands prioriteringar 2019-2022:

- Förstärka pedagogiska insatser för barn och unga avseende skolkonserter och offentliga konserter.
- Värna det fria professionella musiklivet genom engagemang av musiker och beställningar av nykomponerade verk och arrangemang.
- Öka närvaron i länet utöver Konsertkarusellen genom ett fördjupat samarbete med länets kommuner och civilsamhället.
- Verka för att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för musikaliskt utbyte och för att bredda publiken.
- Ingå samarbeten med regionala musik- och kulturorganisationer och länets övriga kulturliv avseende konserter och projekt.

Litteratur

Uppsala län har ett rikt litterärt arv och är en levande skivaregion med många aktiva författare på alla nivåer, såväl professionella som amatörer. Litteraturen har sedan flera år varit ett prioriterat utvecklingsområde i de regionala kulturplanerna. Region Uppsala stödjer Litteraturcentrum i Uppsala län, samarbetar med Uppsala Författarsällskap och samverkar med länets båda folkhögskolor och deras skivarelinjer. Länets litterära arv vårdas även genom kontakter med och stöd till Jan Fridegård Sällskapet och Stig Dagerman-sällskapet. I anknytning till deras författarskap delas priser ut till samtida verksamma författare.

Länet präglas av en mångfald av invånare och litterära uttryck. Här finns exilförfattare och de som skriver på andra språk än svenska. Runt om i världen förföljs författare, skribenter och konstnärer när de försöker använda sig av rätten att fritt uttrycka sina

åsikter. För att stödja yttrandefriheten och det fria ordet erbjuder Uppsala kommun sedan år 2008 *Fristad Uppsala*, ett tvåårigt vistelsestipendium som söks genom medlemsorganisationen ICORN för förföljda författare, skribenter och konstnärer.

En god tillgång till och kännedom om olika litterära traditioner kan gynna förnyelsen av litteraturen som konstform, liksom vara en inspiration för samtida kulturskapare. Poetiska och nylitterära former har ofta ett ungt tilltal, såsom Poetry Slam. *Ordsprak* – Uppsala Internationella Poesifestival, har utvecklats till Nordens största poesifestival för Spoken Word och hålls årligen i Uppsala på Reginateatern. Där gestaltas litteraturen på en internationell och gränsöverskridande scen, med uppläsning av texter i samspel med publiken.

Författarnas, litteraturens och läsningens villkor förändras snabbt på den litterära marknaden. Det totala medieutbudet har de senaste decennierna ökat enormt, och liksom andra medier förlorar boken snabbt sin aktualitet då det ständigt utkommer nya, konkurrerande titlar. Samtidigt breddas och förbättras tillgången till litteratur genom ny teknik för att lyssna, läsa och skriva via ljudböcker, e-böcker och olika litterära appar.

Skaparvillkoren och möjligheterna att verka konstnärligt som yrkesverksam påverkas av villkoren på litteraturens fält. Här har Kultur och bildning identifierat att skribenter kan behöva konstpolitiska stödformer, för att främja en gynnsam utveckling av litteraturens ställning i länet.

Satsning: Litteraturens fält

Region Uppsala strävar efter att stödja författarna och förstärka den kulturella infrastrukturen för litteraturen som konstområde i Uppsala län. Regionbibliotek Uppsalas arbete hittills med litteraturen som konstform har visat att eftersökta behov hos författare ofta handlar om möjlighet till utbyten med kollegor, ökad kunskap om bokmarknaden samt möjligheterna att göra research. En litteraturkonsulent har även under senare år tillkommit.

Det tidigare utvecklingsprojektet *Den utökade litteratursatsningen* som delfinansierades av Statens Kulturråd, har nu permanentats och fortsätter utvecklas under namnet *Litteraturens fält*. Litteratursatsningen omfattar bibliotekspersonal och folkbibliotek, de professionella författarna, civilsamhället, folkbildningen samt bokbranschen i vid mening. Tidigare har en författarutredning och en forskningsrapport genomförts inom projektet. Satsningen fortgår med att stödja litteraturlivets utveckling regionalt och skapa en relation till andra regionala konstformer och arbetsfält. Ökad samverkan planeras med det nationella och internationella kulturlivet. Värdefull kunskapsdelning sker med andra län och regioner genom nätverksträffar och löpande kontakter. Arbetssättet utgår från begreppet relationell bildning, som är ett fokus på samverkan med länets alla aktörer inom litteraturområdet. Litteratursatsningen omfattar även ett mentorskapsprogram som startade 2017 och samverkan sker med Uppsala kommuns fristadsförfattare, som har möjlighet att delta.

En viktig del av satsningen utgörs av *Litteraturkarusellen*, som arrangeras av Regionbibliotek Uppsala med kommunal medfinansiering. Litteraturkarusellen erbjuder högkvalitativa program av författarbesök och skivrarverkstäder som turnerar i länets alla kommuner. Det finns ett behov av att skapa litterära scener i länet, som kan bidra till att stärka strukturerna för litteraturen som konstform. Bibliotek Uppsala har en författarscen med regelbundna program.

Litteratursatsningen eftersträvar de nationella kulturpolitiska målen för litteraturen, där litteraturen som konstform och läsning som konstnärlig upplevelse samt som en väg till bildning betonas. Fler aktörer inkluderas för att nå utveckling och utmana befintliga mönster på litteraturfältet, så att möten mellan skrivare och skivrarintresserade i alla åldrar sker. Kulturjournalister, översättare och kritiker är litterära upphovspersoner som behövs för ett vitalt litteraturliv och för att litteraturen som konstform ska fortsätta utvecklas. *Mötesplats Litteratur* är sammankomster för branschen på olika teman i arrangemang av Regionbibliotek Uppsala. Litteratursatsningen ska undersöka internationella utbyten genom residensverksamhet, liksom samverkan mellan konstater. Erfarenheter visar att konstnärer och författare via residensprogram tar steg vidare mot professionalisering genom just residensverksamhet.

Bild och formkonst

I länet finns många aktiva konsthantverkare och konstnärer inom bild- och formområdet. De institutioner i länet som arbetar aktivt med bild- och formkonsten är kommunala eller drivna av fria aktörer. Uppsala konstmuseum, Bror Hjorths hus, Köttinspektionen, Åhuset och Galleri 1 har alla verksamhet i Uppsala. I övriga kommuner kan nämnas Laxön i Älvkarleby, Enköpings konsthall och Tierps konstförening i samarbete med Tierps bibliotek och Sadelmakarlängan i Österbybruk. Ett mindre antal gallerier finns i länet och en kartläggning av dessa som gjordes hösten 2015 visade att ett antal residensverksamheter har startats i länet under de senaste åren. Sammantaget ger dessa förutsättningar en god möjlighet till olika typer av samarbeten. Nya insatser kan stärka bild- och formkonstområdet i länet.

På statlig nivå har bild och formområdet förts in i kultursamverkansmodellen år 2018 i enlighet med regeringens handlingsplan för bild och form. Genom nio punkter stärks området samt en utredning om konstnärernas villkor – den s.k. konstnärspolitiska utredningen – tillsattes. På regional nivå eftersträvas att tillgängliggöra bild och formkonst för fler. Dessutom ska olika insatser förbättra förutsättningarna för konstnärer att vara verksamma i länet.

Satsning: Breddad plats för konst

Region Uppsala har genomfört en kraftig resursförstärkning på främjandeverksamheten inom bild- och formkonsten i och med att bild och form tillkom som ett område i

kultursamverkansmodellen 2018. Ytterligare en åtgärd har varit att Kultur och bildning initierat utvecklingsprojektet *Breddad plats för konst* med stöd från Statens Kulturråd. Under den kommande kulturplaneperioden är ambitionerna att permanenta arbetssätten efter projektets upphörande.

Breddad plats för konst syftar till att stärka och utveckla bild och formområdet regionalt genom satsningar inom pedagogik, infrastruktur och metodutveckling. Målet är en ökad delaktighet bland länets invånare och tillgängliggörande av den samtida konsten för invånarna på nya platser och genom nya metoder. Det handlar om geografisk spridning och infrastruktur, om att stödja de professionellt verksamma konstnärerna i länet och om att utveckla konsten i den offentliga miljön genom mentorskapsprogram. Förhoppningen är en breddad delaktighet där den konstpedagogiska kompetensen kommer att utvecklas i satsningar tillsammans med närliggande län. Tillkommer gör även insatser inom normkritik och HBTQ-perspektiv kopplat till bildkonsten.

Ett viktigt inslag för spridning och tillgängligheten till konstlivet är arbetet med *Konstkuben*, som är en mobil utställningsyta som erbjuder länets invånare möjligheten att ta del av samtidskonst på olika platser i länet. Syftet är att bild och formkonst ska nå ännu fler invånare i länet, men också att erbjuda en plattform för aktuella samtal och debatter.

Främjande av bild och form

Vid Kultur och bildning finns en konstkonsulent som på heltid stödjer, främjar och utvecklar bild- och formområdet i länet. Kvaliteten har stärkts betydligt och nätverk för länets kommuner har byggts upp för att stärka infrastrukturen och förutsättningarna för bild- och formområdet i hela länet. Ett ökat fokus ligger på projekt som når länets alla invånare och som ökar tillgänglighet och delaktighet och motverkar åldersdiskriminering inom konstområdet.

Ett utvecklingsarbete sker inom det konstpedagogiska arbetet för att erbjuda fortbildning för utställningsarrangörer, tjänstemän och professionella konstnärer. Det genomförs genom ett interregionalt samarbete kring Konstdygnet med ambuleringar och värdskap. Satsningen VideoGUD fortsätter i samverkan med Gävleborgs och Dalarnas län och undersöker videokonstens möjligheter att finna nya platser. Nya inslag är samverkan med dansen. Tillsammans produceras beställningsverk på annorlunda spelplatser där verken undersöker det offentliga rummet och hur det kan aktiveras. En förstudie i samarbete med UniArt under ledning av Rasmus Ölme har initierats för ett mer långsiktigt forskningsarbete. Flera beställningsverk har hittills genomförts.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Permanenta projektet *Breddad plats för konst* och utveckla *Konstkuben*.
- Stödja länets kommuner i deras arbete med 1 %-regeln. Regeln innebär att 1 % av byggkostnaderna avsätts till konstnärlig gestaltning av de byggda lokalerna.

- Samverka med Uppsala stadsteater och Uppsala kommun för att fortsätta visa samtida offentlig konst i teaterns galleri. Galleriet fungerar som en plattform för diskussion och medborgardialog kring offentlig konst.
- Låta barn och unga möta och själva få skapa konst, genom samarbeten med befintliga institutioner, fria aktörer och studieförbund.
- Kartlägga de professionella bildkonstnärernas arbetsvillkor i länet. Detta som grund för en handlingsplan för bild- och formområdet i länet och för att få gemensamma mål och strategier för professionella konstnärer, utställningsarrangörer och kommunala verksamheter inom området.

Film och rörlig bild

Film och rörlig bild är ett område i förändring. Den snabba tekniska utvecklingen och den digitala tekniken har gjort det billigare och mer tillgängligt för fler människor att vara verksamma inom området och kunna uttrycka sig konstnärligt genom film och rörlig bild. Det skapar en grund för att fler erfarenheter visas fram genom film och rörlig bild. Det gynnar en ”bredd och mångfald av berättelser” på det sätt som visionen är för den nya svenska filmpolitiken som trädde i kraft 1 januari 2017 sida vid sida med kvalitetsmålen. De filmpolitiska mål som satts av Riksdagen är:

- Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet.
- Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.
- Filmavet bevaras, används och utvecklas.
- Svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet.
- Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande.
- Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet.
- Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

I Uppsala län finns ett växande antal utövare som på hel- eller deltid uttrycker sig genom film. De produktioner som erhåller regionalt stöd får numera en allt större spridning såväl regionalt, nationellt som internationellt. Film och rörlig bild är relativt enkelt och billigt att sprida internationellt genom textning och via nätet. På samma vis kan internationell film visas lokalt, något som sker vid Uppsala Internationella Kortfilmfestival som har blivit ett årligt och uppskattat inslag i Uppsalas kulturliv. Nu bildas fler lokala filmfestivaler, t.ex. i Tierp, vilket ökar möjligheterna för filmskapare att delta med sina verk och möta en publik.

Runt om i Uppsalaregionen finns intressanta kulturhistoriska miljöer som har en relativt outnyttjad potential som inspelningsplatser. Det finns få filmutbildningar i länet, men Nordens folkhögskola Biskops-Arnö har dokumentärfilmskurser som är eftertraktade. I avsaknad av filmrelaterade institutioner och centrala produktionsbolag, är den regionala filmverksamheten istället ett nav för det fria filmskapandet i länet.

Filmkulturell verksamhet

Region Uppsalas filmkonsulentverksamhet består av en konsulent och en mediepedagog. Deras uppdrag är att utveckla och öka kunskapen om film, media och den rörliga bilden genom en rad fortbildningsinsatser för länets invånare. Dessa riktas främst till lärare, filmare och barn och unga. För de unga är syftet att främja eget filmskapande. Samverkan sker även konstartsöverskridande med övriga konsulentverksamheter inom andra konstformer.

I en värld där filmen och den rörliga bilden intar en stark ställning är betydelsen av pedagogiska verktyg viktig, t.ex. lärarfortbildningar, workshops för olika åldersgrupper som både är praktiska och teoretiska, samt stödandet av skolbio i länet. Insatser görs även inom Skapande skola. Ännu en uppgift är att kunna föreslå konstnärlig kompetens och fördjupad kunskap i att använda film och rörlig bild i skolundervisningen eller vid kommunernas kulturskolor.

Filmkonsumenten lämnar produktionsbidrag. Stödformerna utgår från förutsättningen att filmskaparna arbetar i litet format med en oftast liten filmbudget och relativt mycket begränsade ekonomiska förutsättningar. Därutöver anordnas nätverk som växlar mellan erfarenhetsutbyten i liten skala till *master classes* med professionella filmskapare på en hög nivå. Även inom det filmkulturella området planeras igångsättandet av mentorskapsprogram och residensverksamhet. Till filmverksamhetens resurser finns även ett teknikförråd bestående av kameror, mikrofoner, ljud- och ljusutrustning samt en steadicam som lånas kontinuerligt till filmproduktioner i länet.

Då filmverksamheten är en liten del i Kultur och bildnings verksamhet har mycket vunnits genom samarbeten med andra län. Tillsammans med filmverksamheterna i Södermanland, Västmanland och Örebro län har *Noomaraton* utvecklats till en nationell tävling i spontanfilm. Samarbetet erbjuder vidare gemensamma kurser för filmare, biografträffar för biografidkare och kommunala tjänstemän, samt satsningen på unga talanger genom festivalerna *UngFilmFramåt* och *Spektra*. Ett fortsatt utvecklingsarbete kan garantera en hög utbildningskvalitet. Arbetet med VideoGUD resulterar i att nyproducerad videokonst visas på allmänna platser såsom på folkhögskolor, bibliotek och kulturhus.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Att utveckla de regionala festivalerna och visningskvällarna till större plattformar för möten och utbyten, särskilt inom kort- och dokumentärfilm och därmed främja visningsmöjligheter på biograf och genom nya visningsfönster.
- Inrätta ett utvecklingsprojekt inom film och rörlig bild i syfte att förstärka infrastrukturen i likhet med övriga konststartsområden, för att främja möjligheter till mentorskap och residens även inom film och rörlig bild.
- Fortsätta samarbetet med Uppsala Internationella Kortfilmfestival, som genom en organiserad distributionsplan kan erbjuda ungdomar, vuxna och större grupper visningar av internationell kortfilm på olika platser i länet, där även möten mellan lokalt verksamma filmare och filmare från olika delar av världen främjas.
- Vidareutveckla VideoGUD med fler visningsstationer samt öka den regionala anknytningen genom att använda stationerna som fönster för regionalt producerad film.

De professionella kulturskaparnas villkor

Jämte kulturinstitutionerna finns det som brukar kallas det fria kulturlivet. Dit hör länets professionella kulturskapare som söker sig en konstnärlig väg på egen hand och genom egna konstnärliga uttryck. Kulturskaparna är professionella i den mening att de ofta har en lång konstnärlig utbildning och erfarenhet bakom sig men utövar sitt yrke på platser utanför institutionernas scener och visningsrum eller genom tillfälliga projekt, samarbeten och engagemang. Kulturskapare verkar även vid kulturinstitutionerna, men medan kulturinstitutionerna uppbär årliga verksamhetsbidrag är villkoren för de professionella kulturskaparna begränsade och ofta ekonomiskt utmanande. Det behöver en särskild konstpolitisk uppmärksamhet och ett stöd för sin verksamhet.

Forskning har visat att den kreativa kärnan för vad som skapar en kulturell hållbarhet på sikt i ett samhälle – de enskilda kulturskaparna – sällan erhåller den ekonomiska förtjänsten för sina idéer och konstnärliga verk, även om de kan bli ekonomiskt lönsamma på sikt. Därför är det av vikt att stödja en kulturell infrastruktur som ger fria kulturskapare och fria grupper en bättre möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala konst- och kulturlivets utveckling. Det är vanligt att professionella kulturskapare saknar fasta anställningar, är frilansare eller har andra deltidsjobb för att få en möjlighet att fortsätta sin konstnärliga yrkesbana. De kan ha olika uppdragsgivare eller vara egna företagare. Det är av vikt att stödja kulturskaparna i deras drivkrafter och skapa ett spelrum för kulturskapandets villkor. Det kan ske genom en konstnärspolitik som strävar efter att stödja t.ex. arrangörskap, bättre förutsättningar på platser för kultur, sociala arenor, nätverk och goda arbetsmöjligheter i länet.

Region Uppsala kommer fortsätta att tillhandahålla bidrag och stipendier som kan komma enskilda kulturskapare och det fria kulturlivet tillgodo. Varje år utdelas ett tvåårigt konstnärligt utvecklingsstöd. Det är ett arbetsstipendium till en enskild kulturskapare på

100 tkr per år och delas ut till verksamma inom olika konstarter. Ett sådant stöd kan bidra till en möjlighet att ägna sig åt ett konstnärligt utvecklingsarbete under en längre sammanhängande tid. Även på kommunal nivå ges en mängd bidrag och stipendier till det fria kulturlivet. Sedan många år delar Region Uppsala även ut årliga kulturstipendier inom en rad olika konststartsområden. Samtliga stipendieformer har varje år många sökande och det visar behovet av ekonomiskt stöd till kulturskapare. För fria grupper och kulturföreningar finns möjlighet att ansöka om projektbidrag, för nyskapande initiativ och kulturprojekt med regional anknytning. Även projekt med internationella inslag samt professionell kultur för barn och unga prioriteras.

De regionala konsulenterna gör särskilda insatser för att stödja utvecklandet av den kulturella infrastrukturen och kulturskapare inom de olika konststartsområdena. Konsulenterna bidrar till att stärka konstarnas synlighet i länet, göra kartläggningar, anordna kompetensutveckling och stödja de professionella utövarnas förutsättningar inom Uppsalaregionen. Ett mål för samtliga konsulenter är att arbeta konststartsövergripande, utbyta erfarenheter, skapa en bredare kunskapsbas och stödja samarbetsmöjligheterna hos de professionella kulturskaparna. Tillsammans stärker Region Uppsala under kommande kulturplanepperiod möjligheterna för kulturskapare att kunna ta del av *mentorskapsprogram* och *residensverksamheter* inom konstområdena främst dans, bild och form, samt litteratur. Mentorskapsprogrammen kan vara viktiga för dem som befinner sig tidigt i yrkeskarriären. Mentorskap är en kompetensutveckling för både mentorer och adepter på många plan, konstnärligt och yrkesmässigt. Region Uppsala samverkar även med Konstnärernas riksorganisation i projektet *Konsten att delta*, för att underlätta för nyanlända professionella bildkonstnärer att bli verksamma i länet. På musiksidan sker samverkan med kulturskapare genom att Musik i Uppland anlitar många frilansande musiker och genomför samarbeten. Därtill görs beställningsverk. De regionala konsulenterna håller liv i kontakter och arrangerar mötesplatser, nätverk och workshops kring aktuella frågor.

En viktig fråga som aktualiserats under senare år är den om hot och våld mot enskilda kulturskapare. Medan myndigheter och kulturinstitutioner har ett organiserat säkerhetsarbete vid incidenter saknar enskilda kulturskapare helt skyddssystem. Region Uppsala fortsätter därför att arbeta aktivt med frågan i samverkan med kulturskaparna. Andra frågor som är viktiga för kulturskapare är att det behöver finnas gynnsamma förutsättningar för att kunna fortsätta vara verksam i länet. Många kulturskapare flyttar till Stockholm och söker yrkesmöjligheter där. Stödformerna på nationell nivå kommer inte heller kulturskapare som är verksamma utanför Stockholmsområdet tillgodo i lika hög grad. Uppsalaregionen rymmer såväl stadsbygd som landsbygd. På landsbygden finns möjligheter till lokaler och ateljéer till lägre hyror. I städerna saknas lokaler till rimliga hyror, men där finns de konstnärliga sammanhangen och kontaktytorna. Uppsala kommun har under de senaste åren infört ett särskilt ateljéstöd.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta utdelningen av det tvååriga konstnärliga utvecklingsstödet.
- Höja stipendiebeloppet för övriga kulturstipendier för professionella kulturskapare.
- Stärka arbetet med mentorskapsprogram, residens, workshops och nätverk för att stödja enskilda kulturskapares möjligheter att verka i länet, samt stödja internationella samarbeten och utbyten.
- Arbeta för att motverka den hot- och våldsbild som finns mot konstnärer, författare och utställningsarrangörer genom gränsöverskridande nätverk för fortbildning, genom upplysning och informationsspridning praktiskt samt genom arrangemang av workshops på temat.
- Initiera samverkan med Stockholms läns landsting för att finna samarbetsmöjligheter för kulturskapare att verka inom hela Uppsala-Stockholmsregionen.
- Arbeta för att konsulentfrämjande stöd stärker de professionella konstnärernas villkor. Region Uppsala bidrar t.ex. med kunskap och tillämpning av MU-avtalet (om Medverkans- och Utställningsersättning) vid länets institutioner och utställningsarrangörer.
- Arrangera fortbildning för länets kulturskapare för att möjliggöra fler stipendieansökningar och bidragsansökningar från länet hos de nationella myndigheter och aktörer som fördelar stöd inom kulturområdet.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2: KULTURPOLITIK

Mål: En hög kulturell delaktighet i en region för alla

Region Uppsala ska verka för en inkluderande kulturpolitik

Målet för Region Uppsalas kulturpolitik är att länets invånare ska vara kulturellt delaktiga.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Ge länets invånare möjlighet att vara skapande, kreativa och aktiva
- Ge länets invånare ökad tillgänglighet till konst- och kulturupplevelser
- Uppmuntra och stödja länsinvånarnas möjlighet till bildning
- Främja demokrati och underlätta för människors möten

Kultur är här de värderingar, traditioner och livsstilar som håller samman en grupp, en befolkning eller ett samhälle i social gemenskap. Kulturbegreppet omfattar, förutom den professionella konsten inom alla konstarter, även deltagarkultur, amatörkultur, bildningsverksamhet och kulturarv.

Kulturpolitiska satsningar 2019-2022

Under kulturplaneprodukten ska Region Uppsala:

- Samverka med kommunerna till stöd för kulturskolorna, för att främja barns och ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet.
- Utvidga konceptet Kulturbuss till att inkludera länets gymnasieskolor, för att stödja tillgången till kultur för både barn och ungdomar.
- Stärka området Kultur och hälsa genom att Kultur och bildning samordnar och utökar riktade aktiviteter.

Allas rätt till kulturlivet

Att fritt delta i kulturlivet utgör en mänsklig rättighet. I Sveriges regeringsform står t.ex. att grundläggande mål för offentlig verksamhet bland annat ska vara den enskildes "kulturella välfärd". Det offentliga bygger på allas lika möjligheter att delta och vara inkluderade i samhället.

Kulturlivet i Uppsala län, med dess mötesplatser, uttryck och händelser, är en arena för såväl individuell som samhällelig och demokratisk utveckling som bidrar till samhällets långsiktiga hållbarhet. Att möta konst och kultur, att skapa själv och att delta i kulturella samtal och sammanhang öppnar upp nya perspektiv. Erfarenheter av kultur skapar

identitet, ger möjlighet till reflektion över svåra frågor och ger insikt i och förståelse för andra erfarenheter än den egna välkända. Region Uppsala och offentliga kulturaktörer arbetar för att kulturlivet i Uppsala län ska vara öppet, inkluderande och välkomna alla – oavsett vem deltagaren är och vilka förmågor och vilken bakgrund deltagaren har. Offentligt finansierade kulturverksamheter finns till för alla länsinvånare och ska aktivt arbeta för att allas rätt och möjlighet att delta i kulturlivet respekteras och tillgodoses. Då behöver en mångfald av erfarenheter rymmas inom kulturlivet.

Myndigheten för Kulturanalys skiljer i sin studie *Vilken mångfald?* (2017) på arbetsgivarperspektivet och verksamhetsperspektivet. En ökad kunskap vid kulturorganisationernas arbetsplatser ökar möjligheterna att även verksamhetsutövandet genomsyras av jämlikhetsfrågor. Kultur och bildning har under flera år arbetat med olika aspekter av diskrimineringslagstiftningen. Dagens lagstiftning lyfter fram sju grunder för diskriminering, på vilka det är förbjudet att missgynna eller kränka någon: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Region Uppsala har ett systematiskt arbetsmiljöarbete där motverkandet av diskrimineringsgrunder och ett uppmuntrande av mångfald ingår som aspekter. Det skapar en förståelse för hur normer fungerar som en del av ett likabehandlingsarbete som främjar mångfald och motverkar diskriminering.

Medvetenheten om vilka skyldigheter det offentliga har inom kulturlivet har ökat. Alla regionala kulturverksamheter med statliga bidrag var senast 2016 tvungna att uppfylla statens delmål för funktionshinderspolitiken för att erhålla bidrag. Handikappförbunden själva introducerade samma år begreppet *funktionsrätt*. Det kan användas som en övergripande term för de rättigheter personer med funktionsvariationer har.

Offentliga verksamheter ska bjuda in och välkomna alla, liksom sträva efter att angå och engagera alla. De ska erbjuda ett utbud, men också sträva efter en levande dialog med alla grupper av länsinvånare, och att lyssna till efterfrågan och behov. Det innebär för offentliga kulturverksamheter att skapa en medvetenhet om vilka grupper, berättelser och uttryck som ofta lyfts fram, vilka som ofta exkluderas, och varför – och ständigt agera för att förändra bilden.

Ett normkritiskt förhållningssätt kan vara till hjälp i dessa frågor, det vill säga att vända ljuset från det som betraktas som avvikande till det som betraktas som normalt – att synliggöra de normer som råder i samhället i stort och i olika sammanhang, samt att reflektera över deras konsekvenser.

Jämställdhetsintegrering eller jämtegrering är ett annat sätt, en början för att sedan kunna tänka in fler aspekter. Det är i ljuset av det som arbetet för att upptäcka och undanröja hinder för allas lika möjlighet till delaktighet och inflytande i kulturlivet, ständigt pågår. Det innebär att ha en medvetenhet om och ödmjukhet inför komplexiteten i frågor om hot och trakasserier inom kulturlivet, makt och diskriminering, och att inse att arbetet aldrig

blir färdigt. Det är det värdefullt att utrusta sig med nyfikenhet och mod att testa nya idéer, metoder och förhållningssätt – att våga misslyckas och testa igen.

Uppsala län är en liten del av världen, men i länet ryms erfarenheter, språk, historia och berättelser från många delar av världen. Länet präglas av etnisk, kulturell och språklig mångfald, vilket är en stor tillgång som ska tas tillvara. Kopplingar till andra delar av Sverige och världen berikar och utvecklar kulturlivet i länet på många olika sätt. I möten mellan olika erfarenheter, kulturuttryck och perspektiv sker dynamisk utveckling och nya tankar och kreativitet föds. Offentligt finansierade kulturverksamheter ska ha länets etniska, kulturella och språkliga mångfald som en självklar utgångspunkt i sitt arbete, för att kunna angå och engagera alla i länet.

I Sverige finns *fem erkända nationella minoriteter*: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de befolkat Sverige under lång tid (samer är även ett urfolk) och att de har en egen religiös, kulturell eller språklig tillhörighet. Myndigheter och offentliga verksamheter har ett särskilt ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. Det gäller inte minst barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och att använda sitt minoritetsspråk. Region Uppsala samt majoriteten av kommunerna i Uppsala län är dessutom förvaltningsområden för finska, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service och främja finsk kultur. Arbetet med att lyfta fram och främja den etniska och kulturella mångfalden i Uppsala län förutsätter en öppen och lyhörd dialog med länsinvånarna och samråd med civilsamhället, inte minst de nationella minoriteternas organisationer.

Ett perspektiv och ett verktyg för att åstadkomma mellanmännsliga möten som präglas av ömsesidig respekt och jämlikhet, är *interkulturell dialog*. Utgångspunkten är ett synsätt där identitet och kultur är en ständigt pågående process, som något föränderligt och icke statiskt, något som skapas i möten mellan människor. Interkulturalitet handlar om att dela kunskap och erfarenheter över kulturgränser, med utgångspunkten att olika perspektiv berikar och leder till förnyelse.

Interkulturell dialog handlar om att åstadkomma gränsöverskridande möten med fokus på gemensamma intressen och det som förenar, för att närma människor till varann snarare än att skilja åt. På så sätt kan interkulturell dialog främja integration, den process där människor etableras i samhället samtidigt som samhället förändras utifrån befolkningssammansättningen. Genom upplevelse av konst och kultur sker ständigt interkulturell dialog som öppnar nya föreställningsvärldar. Möten mellan människor främjas genom kulturlivets mötesplatser.

Allas lika rätt till och möjlighet till delaktighet i kulturlivet är en utgångspunkt som ska genomsyra offentligt finansierade kulturverksamheter, på alla områden. Kulturverksamheter ska såväl granska sina egna organisationer och sin personalsammansättning, variationen i kulturutbudet eller verksamheten, samt publiken

eller deltagarna. Rapporter om kulturvanor från Myndigheten för Kulturanalys visar att socioekonomiska skillnader spelar roll för deltagandet i kulturlivet. Trösklarna för att delta i kulturlivet är högre för scenkonstföreställningar med höga biljettpriser och om kultur inte finns tillgängligt i närområdet. Det är lägre trösklar för ett eget kulturutövande i hemmet, som att lyssna på musik eller streama film som kan göras oftare. Ges verkligen alla lika möjligheter till delaktighet och inflytande, eller finns det uppenbara eller dolda hinder för vissa grupper eller individer?

Dessa tre områden – organisation, utbud eller verksamhet, samt publik eller deltagare, kan ses helt separat från varann, men det kan även finnas samband då diskriminerande strukturer på ett område leder till detsamma på ett annat område. Arbetet för lika rättigheter och möjligheter är ett ständigt pågående arbete med en ödmjuk och öppen inställning, med kreativitet och med en strävan efter kunskap och förbättring.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Att följa nationella riktlinjer från Statens kulturråd angående tillgänglighet till kulturlivet och funktionshinderspolitiken.
- Att ta med centrala utgångspunkter och tvärperspektiv i uppdrag och överenskommelser som görs med kulturaktörer.
- Anordna mötesplatser för att genom dialog främja integration.

Kultur för, av och med barn och unga

Arbetet med barn och ungas rätt till kultur tar sitt avstamp i FN:s barnkonvention och speciellt i artikel 31 om ”...barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet...”. Även de nationella kulturpolitiska målen betonar barns och ungas rätt till kultur. Genom att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande kan barn och unga behålla och utveckla sin fantasi. De kan ifrågasätta och konkretisera kunskap, skapa mening samt främja sitt självständiga tänkande.

Det finns en stark politisk vilja att stödja barns och ungas kulturutövande och deltagande i kulturlivet. Inom kulturförvaltningarna är det vanligt med särskilda barn- och ungdomskultursekreterare i kommunerna som besitter värdefulla kunskaper. Barn- och ungdomskulturområdet har en stor spännvidd. Små barns behov och utövande skiljer sig från behoven och önskemålen på kulturlivet hos ungdomar och unga vuxna. Därmed skiljer sig de strategiska insatser som görs på kommunal och regional nivå för barn och unga i olika åldrar.

Kultur och bildning genomförde 2017 en kartläggning i länet av ungdomars behov. Ungdomarna påtalade att de saknade lokaler att vara i, att de ville ta plats och synas i det offentliga rummet med sin konst och att det fanns många engagerade inom den moderna spelkulturen i dess olika former och uttryck. Ungdomarna önskade också få möjligheter att prova på att utöva kultur i olika former. Fritidsgårdar, studieförbund, bibliotek och

regionala konsulenter spelar en stor roll kring barn och ungdomars fria tid och möjlighet att utöva kultur. Kultur och bildning lämnar också årliga verksamhetsbidrag till ungdomsorganisationernas regionala nivå.

Satsning: Samverkan för kulturskolorna

Skolbarnen i länets kommuner har möjligheten att delta i ett antal kulturskolor. Musik- och kulturskolor ger en plats för barns möjlighet till eget skapande, möte med olika kulturer samt deltagandet i det lokala kulturlivet. Kulturskolorna är utformade enligt olika lokala profiler. Aktörerna kan vara kommunerna, men i Uppsala ges även stöd till andra aktörer för att bedriva kulturskoleverksamhet, t.ex. studieförbundet Studieförbundet.

I dialoger som Region Uppsala för med kommunerna har kulturskolornas betydelse kommit upp som ett tema med en önskan om samverkan. Viss samverkan sker redan idag mellan den kommunala och regionala nivån. Uppsala Kulturskola i Stenhagen har ett samarbete med Musik i Upplands tre ensembler i en El Sistema-modell för barnen, där musik och sociala aktiviteter kombineras. Även de regionala konsulenterna stöttar och främjar kulturskolorna genom riktad fortbildning för skolans pedagoger vid olika seminarier.

I enlighet med förslagen i Kulturskoleutredningen har Statens kulturråd år 2018 inrättat ett nationellt kulturskolecentrum. Uppdraget är att ansvara för kunskapsutveckling, samverkan och uppföljning samt att fördela bidrag. Man ska även initiera och sprida forskning. Under kommande kulturplanperiod följer Region Uppsala utvecklingen och eventuella förslag på nationell nivå. Kulturskoleutredningen föreslog att regionerna ska ta ett ökat ansvar för en regional samordning av kulturskolefrågor samt att området förs in i kultursamverkansmodellen.

Region Uppsalas satsning på en samverkan under perioden 2019-2022 avser att ta aktiv del i omvärldsbevakning, följa aktuell forskning och initiera kompetensskapande nätverk för erfarenhetsutbyte med kulturskolorna.

Satsning: Kulturbuss även för gymnasieskolor

Verksamheten med *Kulturbuss* fortsätter. Sedan år 2006 erbjuder Region Uppsala länets skolklasser, förskolor och fritidshem möjlighet att under kollektivtrafikens lågtrafiktider resa kostnadsfritt till kultur- och naturaktiviteter som finns angivna enligt en resmålslista. Antalet resande är mellan 15 000 – 20 000 per år för elever och lärare tillsammans. Satsningen på Kulturbuss har utvecklats under åren till att även gälla under lov. En önskvärd särskild satsning är att utvidga konceptet till länets gymnasieskolor, så att möjligheterna ökar för fler unga i hela länet att få ökad tillgång till kulturella resmål.

Främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet

Kapitlet om barn och unga har efter dialoger med många parter kommit att kallas kultur för, av och med barn och unga. Det är viktigt att betona de olika perspektiven på barn och ungas kulturliv, att uppmärksamma barnperspektivet med barnens egna skapande likaväl som deras delaktighet i kulturutbudet och rätt att ta del av kulturaktiviteter på sina egna villkor.

På regional nivå utför Kultur och bildning ett strategiskt arbete för barn- och ungdomskulturen. I nätverket *Kulturkraft* samlas konsulenter, pedagoger och producenter inom områdena litteratur, dans, film, hemslöjd, bild och form, kulturarv, musik och teater. Samtliga är verksamma i organisationer där Region Uppsala är huvudman eller större bidragsgivare. Kulturkraft arbetar både strategiskt och operativt med kultur för barn och unga. Det strategiska arbetet innefattar t.ex. spridning av goda exempel samt bevakning och fördjupning inom olika områden som tillgänglighet, mångfald och jämställdhet inom barn- och ungdomskulturområdet. Det operativa arbetet syftar bland annat till att ge barn och unga möjlighet att ta del av professionell konst och kultur i skolan och på sin fritid. Detta sker bland annat genom seminarier, utbudsdagar och nätverksträffar.

Några av länets kommuner har *Kulturgaranti* som säkerställer barns och ungdomars möjlighet att under skolperioden få möta den professionella kulturen. Kulturgarantin är ett samarbete mellan kultur- och skolförvaltningarna. Uppsala kommun utreder möjligheterna att införa en kulturgaranti. Utöver det har eleverns möte med professionell kultur i skolan utvecklats de senaste åren i och med regeringens satsning på *Skapande skola*. Länets kommuner och flertalet friskolor söker och erhåller statliga medel för Skapande skola. Värt att nämna är även utomhuspedagogiken med sin koppling mellan kulturarv, kultur- och naturmiljöer och som är en särskild pedagogik att tillägna sig skolämnena. Upplandsstiftelsens arbete med *Naturskolan* riktar sig bland annat till skolbarn.

På regional nivå arbetar konsulenter med att stötta och främja kultur i skolan genom studiedagar för skolans pedagoger, biblioteken och kulturskapare samt fortbildning för kulturinstitutioner, kulturskolor, bibliotek, studieförbund och andra intresserade. För att underlätta och säkerställa kvaliteten på aktörer inom kultur i skolan vill Region Uppsala skapa en pedagogbank.

Region Uppsala gör insatser för att stärka barns och ungas kulturvanor och egna skapande på fritiden. Flera av de regionala kulturverksamheterna arrangerar festivaler där unga utvecklas och visar upp sitt eget skapande. Några exempel är Skapa Dans, Focus Filmfestival, Imagine och Unga skrivare. Region Uppsala fördelar även årligen en rad bidrag och stipendier för att stödja barn- och ungdomsverksamhet, t.ex. kulturstipendier för unga mellan 13 och 20 år. Förutom de nämnda bidragen till ungdomsorganisationerna och ungdomsstipendierna delas priset "Årets Uppskattning" ut till en aktör som har gjort betydande insatser inom barn- och ungdomskulturområdet. Inom dansområdet finns

sedan många år tillbaka en satsning för feriearbete inom dans, Danssommartjobbet, som bör utvecklas till fler konstområden för att ungas egna skapande ska utvecklas i länet.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Öka dialogen med ungdomar om aktuella kulturfrågor genom samverkan med organisationen Barnombudet i Uppsala län.
- Skapa en pedagogförmedling för att underlätta för skolorna att hitta aktörer för Skapande skola och Kulturgaranti.
- Stödja kommunerna i deras arbete för att möjliggöra feriearbete för ungdomar inom flera konstformer.

Kultur och hälsa

Sedan 1950-talet har landstinget i Uppsala bedrivit kulturaktiviteter för patienter i vården. Det finns en lång och beprövad erfarenhet av kultur i vården liksom kunskaper och traditioner att arbeta vidare med. Runt om i världen har relationerna mellan kultur och hälsa numera uppmärksammats genom att nya forskningsrapporter visat på evidens för kulturens hälsofrämjande effekter och sambandet mellan kultur och hälsa hos individen. Kulturens läkande kraft bygger på individens medskapande och förmågan och önskan att ta ett eget ansvar för sin hälsa genom deltagandet i kulturaktiviteter.

Utgångspunkten för Region Uppsalas arbete med kultur och hälsa är att kulturverksamheter för patienter inte är medicinsk behandling, utan bygger på frivilligheten att ta del av ett sammanhang med kulturella förtecken. Lämpligheten att delta i kulturaktiviteter görs tillsammans av behandlare och patient. Satsningen på kultur och hälsa knyter an till nationella kulturpolitiska mål om att främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Vid Lasarettet i Enköping testas en digital plattform för kultur i vården – *Kulturarenan*.

Satsning: Kultur och hälsa

Region Uppsala genomförde under år 2016 en försöksverksamhet med kulturaktiviteter i vården vid två vårdcentraler med en uppföljningsrapport av en oberoende part. Insatser med kultur för att främja hälsan hos asylsökande gjordes även till följd av den stora flyktingvågen hösten 2015.

Under kulturplaneperioden kommer ytterligare satsningar att göras inom kultur och hälsa. Tillsammans med en del andra regioner samverkar Region Uppsala sedan 2017 med Region Jönköping kring Kulturunderstödd rehabilitering genom att bistå med deltagare till kontrollgrupper. Utifrån utvärderingar av olika erfarenheter kommer Region Uppsala att besluta om en handlingsplan och vilka konkreta aktiviteter som arbetet med kultur och hälsa ska omfatta. Det finns t.ex. planer om att utlysa ett särskilt projektbidrag för kulturprojekt vid äldreboenden i länets kommuner. Det finns även möjligheter att

tillämpa olika internationellt prövade metoder som *Shared reading* (deltagarna träffas och läser tillsammans under handledning) och dans för Parkinsonpatienter. Satsningen kan omfatta såväl analog kultur som digitala metoder.

Strategiskt arbete med kultur och hälsa

Kultur kan på ett unikt sätt gå bakom orden. Kulturella uttryck är bärare av nycklar som kan öppna och förändra vårt medvetande på ett djupare plan än vad orden förmår.

Enligt WHO:s definition är hälsa "ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom och funktionsnedsättning." Hälsan kan vara en process där människor erfar en känsla av meningsfullhet och sammanhang. Faktorer som påverkar hälsan är enligt Nationella Folkhälsokommittén stress och belastning, socialt stöd och nätverk, arbetssituation, självförtroende, förmåga att ha kontroll över sin tillvaro, hopp samt framtidstro.

Människan är en kännande, tänkande och kreativ individ, som behöver stimulans för båda sina hjärnhalvor. Forskning visar att hjärnans formbarhet kan påverkas när vi upplever kultur. När hjärnan förändras följer en rad effekter som till exempel ökad minneskapacitet, nya kontaktytor mellan hjärnans olika nätverk och därmed ökad möjlighet till nyinläring. De nationella satsningarna – "Den kulturella hjärnan" vid Karolinska Institutet och "Centrum för kultur och hälsa" vid Göteborgs Universitet – ger möjligheter för regionerna att samlas och ta del av den internationella spetsforskningen om relationerna mellan kultur, hjärna, lärande och hälsa. Kunskapen om vetenskapliga framsteg sprids och upptäckter inom kultur och hälsa kommer berörda beslutsfattare och professioner samt intresserad allmänhet till del.

Region Uppsala arbetar med kulturaktiviteter och kulturprogram i vården och med konstnärlig gestaltning av vårdmiljöer, för att möjliggöra tillgång till kultur för främjad hälsa. Region Uppsala har tidigare genomfört en försöksverksamhet med kulturaktiviteter inom vården. Två vårdcentraler deltog, där patienter med stress, smärta eller lättare psykisk ohälsa erbjöds att ingå i gruppaktiviteter under ledning av kulturpedagoger. Genom ett självskattningsformulär har deltagarna med egna ord fått beskriva vad de tycker. Deltagarna uppskattade aktiviteterna och uttryckte ett önskemål om att verksamheten ska kunna erbjudas till fler. Även kulturpedagogernas erfarenheter har följts upp.

Region Uppsalas Kultur i vården-verksamhet riktar sig till en bred målgrupp. Genom att förlägga kulturprogram till vårdlokaler, caféer och bibliotek ges patienter, närstående och personal ges tillgång till kulturevenemang. Många fria kulturskapare, Musik i Uppland, Upplandsmuseet och studieförbund är på olika sätt engagerade inom Kultur i vården. Region Uppsala driver ett regionalt nätverk för dem som arbetar med Kultur i vården i länet. Region Uppsala är aktiv i det nationella nätverket "Kultur i vården".

I takt med att vi lever allt längre ökar antalet äldre människor i befolkningen. Självklart har denna grupp lika stor behållning av, och rätt till, kultur som alla andra. Både i att se på kultur men även till eget skapande och deltagande. Därför ska äldre ges god tillgång till ett brett kulturellt utbud. För att skapa mer kunskap kring äldres behov av kultur, både som social aktivitet och för att främja hälsan, anordnar Region Uppsala en inspirationsdag vartannat år för personal från vård och omsorgsverksamhet i länets kommuner. Region Uppsala genomför också seminarier, både för personal och för kulturarbetare, kring aktuell forskning och hur den kan omsättas till praktisk verksamhet. Samarbeten sker även mellan förvaltningar inom Region Uppsala, till exempel med Akademiska sjukhusets rehabcentrum.

Efter det stora flyktingmottagandet 2015 gjorde Region Uppsala åren därpå en särskild insats för att genom kultur främja hälsan hos asylsökande och ensamkommande barn. Viss bidragsgivning har gjorts till aktiviteter på boenden och i det offentliga för att bryta isoleringen. Studieförbund och kulturaktörer erhöll arrangemangsstöd för kulturprojekt för målgruppen.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Bevaka och delta i forskning med arbetet kring kulturaktiviteter inom vården/kulturunderstödd rehabilitering.
- Anordna inspirationsdag vartannat år för vårdpersonal om kultur för äldre.
- Löpande anordna seminarier om kultur och hälsa.

Folkbildning

I Uppsalaregionen, som så starkt präglas av akademisk miljö, högre utbildning och kvalificerad forskning, framstår begreppet *bildning* betydelsefullt. Bildning mäts inte som utbildning och examina utan utgår i första hand från människans särskilda förutsättningar och önskemål. Därmed inte sagt att bildning och utbildning står i motsatsförhållande till varandra. Den gemensamma nämnaren är en strävan att odla humanistiska värden, inhämta kunskap och förse individen med redskap att utvecklas i ett socialt sammanhang.

I detta sammanhang spelar *folkbildningen* – som är en del av det *livslånga lärandet* – en central roll. Folkbildningen bidrar till kulturutvecklingen i länet och samspelar med såväl det professionella kulturlivet som amatörkulturen.

Folkbildningsrådet har i ett idédokument beskrivit folkbildningens fem kännetecken:

- Lärandet relateras till människans hela livssituation
- Kunskap och bildning har ett egenvärde
- Folkbildningen är fri och frivillig
- Deltagaren är aktiv medskapare

- Samhällsengagemang stimuleras och kanaliseras genom folkbildningens förankring i folkrörelse och föreningsliv

Folkbildningsverksamheten i länet bedrivs av studieförbunden samt Wiks folkhögskola och Nordens Folkhögskola Biskops-Arnö. Samtliga är betydelsefulla aktörer i det civila samhällets kulturliv och samverkan med folkbiblioteken, kulturinstitutionerna, universiteten och det övriga samhället är väl förankrad. Folkhögskolorna erbjuder dels kortare kurser inom en rad olika ämnen, dels terminskurser som kan vara en plattform för vidare studier. I hög utsträckning anknuter kurserna till det estetiska området.

När folkbildningens organisationer presenterar sig är några nyckelord särskilt centrala: *Demokrati, delaktighet, inkludering och egenmakt*. Både studieförbunden och folkhögskolorna betonar vikten av att studiecirkel och folkhögskolekurser är *mötesplatser* för bildning, dialog, kreativitet och social samvaro. På flera sätt stärker folkbildningen det angelägna integrationsarbetet i länet och gör hälsofrämjande insatser.

Folkbildningen verkar inom flera olika konst- och kulturområden. Den präglas av flexibilitet liksom av deltagarnas behov och önskemål. Folkbildningens organisationer fungerar både som kulturproducenter och arrangörer och svarar för ett stort utbud av kulturprogram och evenemang som ofta är tillgängliga för en bred allmänhet.

I Region Uppsala är elva studieförbund verksamma. Studieförbunden samverkar ofta med kommunerna, företrädesvis med kulturförvaltningar och bibliotek, men också med förvaltningar som handhar äldreomsorg, social omsorg och fritidsfrågor. I många fall fungerar de lokala studieförbunden som knutpunkt för samarbetsprojekt och bildandet av nätverk. En tillgång i det lokala kulturlivet är också studieförbundens möjlighet att ställa samlingslokaler, ateljéer, verkstäder och teknik till förfogande vilket bidrar till den kulturella infrastrukturen i länet. De är också av stor betydelse för amatörkulturens möjlighet för människor att delta i kulturlivet och det egna utövandet.

Uppsala Läns Bildningsförbund, ULB, är folkbildningens gemensamma mötesplats i länet och samlar folkbildningsorganisationerna för samverkan, erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete.

Region Uppsalas prioritering 2019-2022:

- Verka för att statens fyra syften med folkbildningen tillgodoses: stärka demokratin; påverka den egna livssituationen; utjämna utbildningsklyftor; öka delaktigheten i kulturlivet.

Wiks folkhögskola

Region Uppsala är huvudman för och driver verksamheten vid Wiks folkhögskola och filialen Uppsala folkhögskola. På Wiks folkhögskola ges ettåriga kurser och flera olika kortkurser. Förutom en rad kurser knutna till det estetiska området anordnas

tolkutbildningar och kurser för dem med syn- och hörselnedsättningar. Allmänna behörighetsgivande kurser och etableringskurser för nyanlända ges vid filialen Uppsala folkhögskola.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Etablera verksamheten vid Uppsala folkhögskola i de nya lokalerna i Ultuna.
- Fördjupa och utveckla de estetiska linjerna var för sig och linjeövergripande.
- Delta i utvecklingen av Wikområdet och kulturmiljön i sin helhet i samverkan med Wiks slott och andra intressenter.
- Utveckla möjligheterna att använda det nya, flexibla scenrummet i verksamheten.

Läsfrämjande

Enligt de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande ska alla i Sverige, oavsett bakgrund och utifrån vars och ens specifika förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Med den utgångspunkten har Kulturrådet definierat läsfrämjande ur kulturpolitisk synvinkel och att det handlar om att; göra läsare läskunniga; öppna vägar till litteraturen för den som inte läser; öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar; ge fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur; ta bort hinder för läsning, bredda en repertoar och stärka läsarens självförtroende och läsaridentitet (ur *Handlingsprogram för läsfrämjande, Statens kulturråd 2014*).

Biblioteken ska lägga särskilt fokus på de prioriterade målgrupper som lyfts i bibliotekslagen: personer med annat modersmål än svenska; personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna; personer med funktionsvariationer samt barn och unga, såväl generellt som i tidigare nämnda målgrupper. Kulturrådet nämner också specifikt vikten av att arbeta med barn och vuxna som inte läser, eller som läser i liten omfattning. I samtliga fall bör delaktighet främjas. Regionbibliotek Uppsala kommer under kulturplaneperioden att fortsätta det läsfrämjande arbetet i enlighet med de nationella mål som ställs upp från Kulturrådet och i bibliotekslagen.

Regionbiblioteket kommer fortsatt att fungera samordnande och stödjande för det sektorsövergripande samarbetet *Språknätet*, som samlar bibliotek, barnhälsovård och öppen förskola i arbetet med de minsta barnens språkutveckling. Här läggs en viktig grund för att så många barn som möjligt redan från tidig ålder får möta berättelser, ramsor och böcker.

Regionbiblioteket håller i ett nätverk för länets bibliotekspersonal som arbetar med barn och unga, och här planeras och drivs ett kontinuerligt arbete för såväl metod- som kompetensutveckling inom det läsfrämjande området.

Ny teknik driver på behovet av metodutveckling inom det läsfrämjande arbetet. Den digitala läsningen växer för varje år, och formerna för att ta till sig litteratur blir fler. Tillgängligheten till litteratur växer genom nya tekniker. I det digitala kompetenslyftet som de regionala biblioteksverksamheterna leder 2018–2020 blir det läsfrämjande arbetet en viktig del.

Det finns starka samband mellan barns och vuxnas läsande – läser de vuxna läser barnen. Vuxnas läsning kan stärkas genom biblioteksverksamhet och evenemang kring läsning. Arbetsplatsbibliotek kan öppna vägar till läsningen och till det lokala folkbiblioteket. Men biblioteksverksamhet på arbetsplatser behöver ofta stöd. Därför kommer Regionbibliotek Uppsala under kulturplaneperioden att kartlägga, stödja och utveckla arbetsplatsbiblioteksverksamhet i länet. Ett samarbete kommer att inledas med kommunernas bibliotek, arbetsplatser, studieförbund och fackföreningar.

Region Uppsalas prioriteringar 2019–2022:

- Att inom det nationella digitala kompetenslyftet på biblioteksområdet 2018–2020 koppla läsfrämjande till ny teknik och till arbetet med tillgängliga medier.
- Att stödja metod- och kompetensutveckling samt samverkan inom det läsfrämjande området gentemot barn och unga.
- Att i alla läsfrämjande sammanhang lyfta de prioriterade målgrupper som anges i bibliotekslagen.
- Utveckla läsfrämjande och uppsökande biblioteksverksamhet mot vuxna via arbetsplatser.

Civilsamhället i kulturlivet

Civila samhällets organisationer har en betydelsefull roll för att främja en regional kulturutveckling. Föreningsstödet ligger främst på de olika kommunerna genom ekonomiska bidrag, lokalhållning och projektstöd till lokala arrangemang. Det ideella föreningslivet har betydelse för arrangörskap i kommunerna och för amatörkulturens roll.

I *Palett för ett stärkt civilsamhälle* (SOU 2016:13) ges en definition av vad civilsamhället är: ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen”. Utredarna pekade på en kunskapsbrist hos offentliga myndigheter som skapar en bristande förståelse för det civila samhället.

För att stärka dialogen, förståelsen och samverkan med civilsamhällets aktörer inom kultursamverkansmodellen, ingick Kultur och bildning år 2016 ett samarbete med Ideell kulturallians och projektet *Kvalitet i civilsamhällets kultursamverkan* (KICK). Arbetet fortgår kontinuerligt och kontakterna stärktes först med ungdomsorganisationer och etniska organisationer, eftersom det varit svårt att tidigare ta del av deras röster och inspel

trots föreningarnas stora räckvidd och betydande insatser inom kulturlivet. Samverkan kan stärkas genom de metoder som tillägnats genom samarbetet med Ideell kulturallians.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta samverkan med en mångfald företrädare för det civila samhällets organisationer inom kultursamverkansmodellen.
- Pröva nya metoder för kontakter med det civila samhällets organisationer.

Regional enskild arkivverksamhet

I Uppsala län finns två regionalt finansierade enskilda arkiv, Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län och Företagens historia Uppsala län. Dessa ingår i kultursamverkansmodellen och har statliga bidrag.

Propositionen *Kulturarvspolitik*, föreslog att en särskild utredning ska tillsättas om arkivsektorn där också de enskilda arkivens situation uppmärksammas. Utredningens förslag kan ligga till grund för en kulturpolitik för arkivsektorn under mandatperioden 2018–2022.

Föreningen Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Folkrörelsearkivets bestånd speglar 150 år av folkrörelser och föreningsliv i Uppsala län. För huvudmannskapet svarar föreningarna själva som medlemmar i den ideella föreningen Folkrörelsearkivet. När en förening bestämmer sig för att leverera sina handlingar till Folkrörelsearkivet så är det till en organisation som står självständig från myndighetsförvaltning och dess lagstiftning. Arkivlokalerna delas med Stadsarkivet vid Fyriskällan intill Stadsbiblioteket i centrala Uppsala.

De enskilda länsarkiven i länet, Folkrörelsearkivet och Företagens historia, är viktiga för att spegla ”den andra historien”, den historia som inte grundar sig på myndighetsutövning. Det källmaterial Folkrörelsearkivet förvaltar belyser folkliga aspekter, minoriteternas, industrialisternas och civilsamhällets historia. Folkrörelsearkivet har en folkbildande uppgift i att upplysa om hur arkiven kan tolkas som källor och i vilket historiskt sammanhang informationen ska förstås. Arkivet ska inom sitt kompetensområde, om folkrörelserna och den regionala historiska utvecklingen i Uppsala län från senare halvan av 1800-talet och framåt, förmedla både en källkritisk medvetenhet och en kontextuell kunskap för källtolkningen och förståelsen av denna historia.

Folkrörelsearkivet är en kulturarvsinstitution och en del av en forskningsinfrastruktur. För såväl yrkesforskaren som amatörforskaren garanteras mångsidighet i insamlingen, autenticitet och god sökbarhet i bevarade handlingar. Ytterst bidrar Folkrörelsearkivet till både kunskapsutveckling, bildning och demokrati.

Att trygga fortsatt nyförvärv av arkiv är en angelägen fråga som kräver resurser för att kunna lösas. Därtill kommer ett utvecklat e-arkivsystem att behövas. Ordnande och sökbarhet är en förutsättning för att arkivet ska utnyttjas för forskning och utåtriktad verksamhet.

Som ideell förening, med andra föreningar som medlemmar, är Folkrörelsearkivet en institution med djupa förgreningar i civilsamhället och denna dubbla position är det viktigt att vidareutveckla. Folkrörelsearkivet ska sträva efter att vidga kretsen av medlemmar med sikte på geografisk spridning och mångfald. Äldre personer är en viktig målgrupp för Folkrörelsearkivet men verksamheten vänder sig också till barn och ungdomar, genom samverkan med utbildningsväsendet. En viktig uppgift är att understödja skolans arbete med historisk och samhällsvetenskaplig kunskap i kombination med informationssökning och källvärdering.

Folkrörelsearkivets prioriteringar 2019-2022:

- Samverka med Uppsala landsarkiv och Uppsala stadsarkiv om värdskapet för arkivsveriges stora kongress AVEC (arkivveckan) 2020.
- Organisera verksamheten så att ordnande och förtecknande håller jämna steg med arkivleveranserna.
- Prioritera digitalisering av ålderskänsligt material som till exempel ljudupptagningar.
- Utveckla stödjepunkter för verksamhet i olika delar av länet (bibliotek, kulturhus).
- Bidra till att utveckla Fyriskällan som ett lokalhistoriskt centrum.
- Utveckla den arkivpedagogiska verksamheten för skolor och förskolor och kurser för Folkrörelsearkivets föreningsmedlemmar.

Företagens historia Uppsala län

Företagens historia är en ideell förening vars verksamhetsidé är att ta hand om, ordna och förvalta den historia som företagen i länet avsatt i form av arkivalier, fotografier, filmer, musik och föremål. Uppdraget innefattar också att levandegöra, tillgängliggöra och använda det arkiverade materialet. Arkivlokalerna är belägna i Uppsala Business park.

Arkivet ska vara en naturlig mötesplats för besökare av alla slag där möjlighet finns att diskutera frågeställningar som individen och samhället, jämställdhet, källkritik och det analoga samhället i förhållande till det digitala. Med utgångspunkt från historien, bilder och dokument kan samtal föras om vilken information man kan lita på och hur världen ser ut idag jämfört med tidigare. Arkivet blir då en självklar kunskapskälla som fler kan ta del av. Målgrupper är företagen själva, den intresserade allmänheten, föreningar, forskare, skola, universitet och nyanlända. Nyckelord i sammanhanget är bildning, hållbarhet och källkritiskt tänkande.

Universiteten har noterat att studenter idag tenderar att välja bort pappersbaserade källor i arkiven och i stället baserar forskningen på digitalt material via Internet. Det är därför angeläget att Företagens historia eftersträvar att digitalisera arkivbeståndet. Arkivet arbetar tillsammans med Centrum för Näringslivshistoria i Stockholm för att utveckla fungerande system. Förhoppningsvis kommer digitaliseringen på sikt att öka användningen av det stora arkivmaterialet.

Företagens historia avser också att vara en aktör som arbetar för ökad integration. Avsikten är att i samarbete med SFI-anordnare informera om Uppsalas företagshistoria. En sådan satsning kan bidra till nyanländas känsla av samhörighet med det nya samhället och förståelse för kulturhistorien och rådande normsystem. Arkivet har många exempel på att företagshistorien bygger på arbetskraftsinvandring.

Uppsala Färgmuseum förvaltas av Företagens historia och fungerar som skyltfönster och mötesplats. Uppsala Färgmuseum är skapat av företaget Upsala Färg och består av en intakt färghandel med anor från 1800-talet. Museet är upprustat efter arkivets övertagande och används idag som mötesplats för intresserade besökare. I samband med besök i den anrika museimiljön kan Företagens historia informera om länets företagshistoria, arkivets uppdrag och verksamhet samt väcka intresse för det stora källmaterial som arkivet förvaltar.

Företagens historias prioriteringar 2019-2022:

- Utveckla Företagens historia som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration.
- Utveckla innovativa lösningar för digitalisering av arkivmaterialet i samarbete med Centrum för Näringslivshistoria.
- Påbörja användningen av den nationella plattformen Alvin för långsiktigt bevarande och tillgängliggörande av digitaliserade samlingar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3: KULTURPLANERING

Mål: En attraktiv livsmiljö i en växande region

Region Uppsala ska verka för en utvecklande kulturplanering

Målet för Region Uppsalas kulturplanering är att länet ska erbjuda en attraktiv livsmiljö.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Integrera konst och kultur i det offentliga rummet och främja kultur i samhällsplaneringen
- Öka intresset och förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktor
- Arbeta för ett rikt kulturliv som kan medverka till att utveckla och stärka länets profil som besöksmål
- Implementera den av Riksdagen antagna kulturarvspolitiken i arbetet

Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och människor. Kulturplanering innefattar konstarterna, kultur i dess breda bemärkelse, bildningsverksamhet och kulturarv, men också områden som samhälls-/stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar.

Satsningar inom kulturplanering 2019-2022

Under kulturplaneperioden ska Region Uppsala:

- Stödja utvecklingen för en digitalisering på kulturområdet och öka den digitala kompetensen hos länsinvånarna.
- Arbeta för Region Uppsalas övertagande av Gamla Uppsala museum i Upplandsmuseets regi.
- Verka för att kommunernas kompetens inom kulturmiljöområdet stärks så att de nationella kulturmiljömålen kan uppnås.
- I samverkan med berörda parter ta tillvara och utveckla det unika kulturarv som vallonbruksepoken efterlämnat i form av kulturmiljöer som gruvor, gruvsamhällen och järnbruk.

Kultur och regional utveckling

Ett levande och dynamiskt kulturliv är viktigt för människors välbefinnande likaväl som för länets attraktionskraft och utvecklingspotential. Region Uppsala ska skapa förutsättningar för ett gott kulturklimat som gynnar såväl kulturskapare och kulturinstitutioner som invånare i alla åldrar.

Besöksnäringen är betydelsefull för länets utveckling. Uppsala Konsert & Kongress (UKK) drar besökare för konsert- och kulturevenemang liksom för möten och kongresser av olika slag. Ur kultursynpunkt kan den kreativa kärnan vara en reseanledning, t.ex. en konsert, ett kulturhistoriskt landmärke eller ett kulturevenemang, som också faller ut till hotell- och restaurangnäringen. Människors intressen, aktiviteter och miljöer samspelar.

Kulturevenemang av allehanda slag med konserter, teater, dans och festivaler, lockar årligen publik och tillresande gäster. Likaså internationella forskningsmöten och kulturfestivaler såsom gitarr- och kortfilmfestivalerna. En del evenemang äger rum i kulturmiljöer i länet och är betydelsefulla för länets attraktionskraft. Exempel är stora konserter i Botaniska trädgården i Uppsala, i Uppsala domkyrka och i länets övriga kyrkor, samt i bruksmiljöer. Den regionala utvecklingsstrategin anger att utvecklingskraft och kreativitet är betydande för hela regionen. Kreatörer, kulturaktörer och kulturskapare ska beredas olika plattformar där möten kan ske och nya idéer födas. *Kulturella och kreativa näringar (KKN)* ska ges möjlighet att växa och digitaliseringens och teknikens möjligheter ska tas tillvara inom konst- och kulturområdet. Erfarenheten i länet visar att KKN-företag ofta är småskaliga. Region Uppsala lämnar bidrag till organisationer som Coompanion Uppsala län och ALMI för deras arbete att stödja företagsamheten inom t.ex. kulturella och kreativa näringar.

Två betydande kulturmiljöer i länet med internationell ryktbarhet skulle med gemensamma strategiska utvecklingsinsatser kunna förstärkas som besöksmål. Det gäller fornlämningsområdet i Gamla Uppsala och de olika vallonbruken i länets norra del. I bägge fallen behövs långsiktiga handlingsplaner som tar tillvara erfarenheter som gjorts under åren, befintlig kunskap och samordnande krafter som verkar på olika nivåer.

Idag arbetar Region Uppsala med att genom en app tillgängliggöra historiska miljöer för besökare på plats. Tekniken finns vid Gamla Uppsala och Uppsala domkyrka och ska utvecklas till bl.a. slotten vid Skokloster och Wik.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsatt utveckling av digital informationsteknik som berikar upplevelsen av besök på utvalda besöksmål i länet.

Konst i det offentliga rummet

Region Uppsalas offentliga konst finns över hela länet: på sjukhusen, vårdcentralerna och tandvårdsmottagningarna, inom psykiatri och habiliteringsverksamheten. Många gånger tar konsten plats utomhus. Kultur och bildning arbetar med konstnärlig gestaltning samt följer den nationella utvecklingen mot stärkta mål för hållbara städer och den sammanhållna politiken för hållbara livsmiljöer för alla. Offentlig konst kan bidra till inkluderande, attraktiva och långsiktigt hållbara miljöer. Till det hör mål för arkitektur-, form och design för hållbara gestaltade livsmiljöer.

Konsten låter oss ta del av andras berättelser och får oss därmed att möta både bekanta och okända sidor av oss själva. Den platspecifika konsten, den som är skapad för en viss plats, aktiverar omgivningen och samspelar med platsen, rummet och alla som rör sig där. Konsten speglar den tid vi lever i och är i ständig förändring. Region Uppsala ska sträva efter att länets invånare genom den offentliga konsten ska få ta del av den samtida konstens olika uttryck och idéer. Genom pedagogisk förmedling förkortas avståndet mellan konstnären och de som tar del av konstverket. Skyltning av verken, visningar och information via digitala verktyg är metoder som ska fortsätta att utvecklas.

Kultur och bildning strävar efter tydlighet och öppenhet i de processer som är knutna till inköp och beställning av konst. Att i utställningsform visa skisser och modeller samt det senaste årets inköp till pågående konstprojekt är ett sätt att ge ännu fler möjlighet att ta del av den offentliga konsten.

Region Uppsalas cirka 20 000 konstverk representerar ett stort konstnärligt, ekonomiskt och kulturhistoriskt värde och är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv. Verken skapar tillsammans en bild av den offentliga konstens utveckling från förra delen av 1900-talet fram till idag. Behovet av inventering, tillsyn och underhåll växer ständigt då konstinnehavet ökar. Ett aktivt förebyggande arbete är en förutsättning för att undvika skador.

Region Uppsalas arbete med offentlig konst i vårdmiljö och övriga lokaler, t.ex. för administration, bygger på regeln att motsvarande 1% av byggnadskostnaden anslås av Regionfullmäktige till konstnärlig gestaltning.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Upprätta en underhållsplan för utomhuskonst. En plan för inventering av konsten finns och uppdateras kontinuerligt.
- Fortsätta arbeta för att ställa ut och redovisa inköp, skisser och modeller.
- Utveckla pedagogik och förmedling med bland annat digitala plattformar (även som ett led i att arbeta med nya konstformer).

Mötesplatser, lokaler och arrangörer

I dialoger och diskussioner om kulturlivet återkommer ofta behovet av mötesplatser. Mötesplatser kan vara plattformar för erfarenhetsutbyten, gemensamma intressen och spelplatser. Mötesplatser rör å ena sidan *platsen*, å andra sidan att platserna ska fyllas med intressant *innehåll* för deltagarna.

Några viktiga lokalhållare i länet är exempelvis Svenska kyrkan och andra samfund, studieförbunden, Folkets Hus och Parker, Bygdegårdarna och Våra gårdar. Men bristen på adekvata lokaler för professionella kulturarrangemang är fortfarande en aktuell fråga i länet. Det kan ofta handla om brist på yta, teknik, tillgänglighet eller annat som är nödvändigt för att lokalen ska kunna nyttjas för just konstnärlig verksamhet. Behovet gäller framförallt teater, dans och musik men även för andra konstformer samt utrymmen för eget skapande. Under perioden 2019-2022 kommer dock flera kommuner att öppna nya kulturhus och mötesplatser som fylls med nytt innehåll och ger nya möjligheter. Särskilt värt att nämna är länets bibliotek och biblioteksfilialer som årligen har många kulturevenemang och aktiviteter. Heby kommun var först ut i länet med *Meröppet*, att lokalen är öppen fastän ingen personal är på plats. Det har lockat nya besökare.

För att kunna sprida den professionella teatern, dansen, musiken och andra kulturaktiviteter i länet krävs dessutom ett professionellt genomfört *arrangörskap* på det lokala planet. Den mottagande parten i kommunerna är i de flesta fall en ideell verksamhet, vilket i sin tur innebär att det behövs goda förutsättningar i form av ekonomi, administrativt stöd samt förståelse från de professionella producenterna i det gemensamma samarbetet. I flera av länets kommuner är föreningarna åldrande eller så saknas arrangörsföreningar för scenkonst vilket gör det svårt att skapa en regelbunden verksamhet. Samarbete mellan Kultur och bildning, Musik i Uppland, Riksteatern centralt och regionalt samt andra kulturföreningar, är värdefullt för att stärka det lokala arrangörskapet. Det innebär att tillsammans genomföra informativa insatser om arrangörskap till kommunerna och genomföra fortbildningar inom områden som jämlikhet, tillgänglighet och digitalisering, för att stödja de befintliga arrangörerna. Scenkonstkarusellen och Konsertkarusellen kan fungera som verktyg för utveckling av arrangörskapet.

Att ha tillgång till kulturupplevelser på sin hemort bidrar till den kulturella utvecklingen i de mindre orterna i länet. Ur miljösynpunkt är det bra med närhet till arrangemangshoteller. Att med enkla medel rusta upp och se över befintliga lokaler är ett sätt att lösa problemen, ett annat är att bygga om tomma lokaler till så kallade svarta lådor med grundteknik och flexibla publikplatser, som kan inredas efter behov. De kan användas av kulturskola, studieförbund och för professionella föreställningar.

För Riksteaterföreningarna och andra arrangörsföreningar kan det vara av vikt att ha en bas – en hemmascen – i form av en lokal som fungerar för lite större föreställningar och arrangemang. Då kan publiken hitta dit och veta att evenemang sker där regelbundet.

Med många olika kulturverksamheter i lokalen och under olika tider på dygnet skapas en positiv känsla och lokalen blir en naturlig mötesplats för människor.

Region Uppsalas prioriteringar 2019–2022:

- Stödja lokalt engagemang och samarbeta med civilsamhället och länets kommuner, så att nya arrangörsföreningar startar i flera av länets kommuner.
- Genomföra en kartläggning av nuläget gällande lokaler i länet för scenkonst och andra konstformer.
- Genom teaterkonsulenterna erbjuda expertstöd från Riksteatern i projektering och genom lokala seminarier.

Digitalisering

Digitaliseringen har på ett par decennier förändrat samhället. Det omfattar allt ifrån hur vi betalar våra räkningar och har kontakt med myndigheter till skolundervisning och socialt umgänge. Hur våra arbetsuppgifter utförs, har förändrats för de allra flesta.

Digitalisering har inte ett egenvärde, utan handlar om de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Dels tillkommer vanligtvis rationaliseringsvinster, men för den offentliga sektorn kan den samhälleliga digitaliseringen bidra till förändrade förväntningar från allmänheten kring transparens, kontaktvägar och deltagande. Digitalisering kan också användas för att möjliggöra kultur för dem som har svårt att ta sig till kulturevenemang, t.ex. genom Virtual Reality-teknik för äldre på boenden samt surfplattor vid funktionsvariationer.

Bredband, teknik samt kunskap om handhavande, det vill säga digital kompetens, är en förutsättning för att kunna ta del av digitaliseringens möjligheter. Det finns ett fortsatt digitalt utanförskap som uppgår till cirka 10% av den vuxna befolkningen.

Digitaliseringen ställer höga krav på flexibilitet, kontinuerligt lärande och kritiskt tänkande hos användaren. Huvudaktörer för detta livslånga lärande, som kallas medie- och informationskunnighet (MIK), är bibliotek, studieförbund och folkhögskolor.

På kulturområdet har digitaliseringen hittills framförallt använts för att digitalisera analog kultur. Exempel på det är digitalisering av skriftlig kommunikation, samlingar och register samt distribution av film och musik. Kravet på en fri tillgång till data och konstnärliga verk ställs emot krav från upphovspersoner att värna sin rätt till ersättning för sina konstnärliga verk. Samarbete och delning kommer inte sällan i konflikt med traditionell upphovsrätt, vilket är ett område som behöver belysas och diskuteras mer.

Satsning: Digitalisering

Digitaliseringen möjliggör samtidigt nya kulturella och konstnärliga processer.

Utforskandet av de kulturella upplevelser som datorkraft kombinerat med virtuell

verklighet, förstärkt verklighet och/eller artificiell intelligens kan ge, drivs i nuläget till stor del av spelindustrin. Dessa tekniker kan förstås också användas för att levandegöra olika kulturarv, vilket nu utforskas av Region Uppsala. Kultur och bildning söker nu sätt att stödja olika konstformer som även har en utforskande konstnärlig arbetsmetod genom digitaliseringens möjligheter.

Digitaliseringen har skapat helt nya möjligheter till samarbeten och utvecklingen gör att gränserna mellan producent och kreatör, konsument och aktiv deltagare, professionell och amatör blir mer otydliga.

Kultur och bildnings ansvarsområden vad gäller digitalisering hänger samman med Region Uppsalas digitaliseringsstrategi. För att förstå de politiska processerna behövs en kunnskap om medier och information (MIK). Besöksnäring och kulturella och kreativa näringar (KKN) hänger tätt samman med digital teknik.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Bidra till att ta tillvara ny teknik och digitaliseringens möjligheter inom kulturområdet i stort och t.ex. inom museiområdet.
- Stödja intern och extern kompetensutveckling som belyser digitaliseringens möjligheter och utmaningar.

Regional biblioteksverksamhet

Inom länet finns kommunala *folkbibliotek* och *regional biblioteksverksamhet* genom verksamheten vid *Regionbibliotek Uppsala*.

Regionbibliotek Uppsala

Folkbiblioteken är nav i länets litteratur- och kulturliv. Folkbiblioteken är betydelsefulla demokratiska mötesplatser, där länets invånare har fri och jämlik tillgång till litteratur, informationsresurser och kultur. Regionbibliotek Uppsala ska i enlighet med bibliotekslagen främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för länets folkbibliotek. Detta sker till exempel genom samordning, processledning, metodutveckling och handledning. Kommunbibliotekens behov, den regionala kulturplanen, den regionala biblioteksplanen samt bibliotekslagen utgör grunden och tar ut riktningen för Regionbibliotekets arbete.

Regionbiblioteket främjar samverkan mellan kommunbiblioteken, men är också en kontaktyta mellan bibliotek, civilsamhälle och andra aktörer. Exempel på det sistnämnda är barnhälsovården (för att öka kunskapen om små barns språkutveckling hos föräldrar och andra vuxna) och folkbildningen. Regionbibliotek Uppsala samverkar med övriga läns- och regionbibliotek i landet och med Kungliga biblioteket i frågor om kvalitet, uppföljning av biblioteksplaner samt i olika satsningar.

Regionbiblioteket har under föregående kulturplaneperiod väsentligt stärkt sin samverkan med forskning, och därigenom medverkat till flera studier som gett värdefulla perspektiv på praktiskt biblioteksarbete. Under kommande kulturplaneperiod kommer denna samverkan att fortsätta.

Under åren 2018-2020 pågår den nationella satsningen *Digitalt först med användaren i fokus*, som syftar till att i ett första steg höja den digitala kompetensen hos landets bibliotekspersonal så att de i sin tur kan vara en aktiv aktör för att höja kompetensen hos invånarna. Bakgrunden är att den digitala utvecklingen accelererar och att det därför krävs en långsiktig satsning för att kontinuerligt utveckla invånarnas digitala kompetens. Folkbiblioteken utgör lokala noder i satsningen, och under kulturplaneperioden kommer Regionbiblioteket att arbeta aktivt med att planera, samordna och stödja detta arbete; både i form av kompetens- och verksamhetsutveckling.

Folkbibliotekens breda och mångfacetterade uppdrag avspeglar sig också i Regionbibliotekets arbete, som sträcker sig över områden som språkutveckling, läs- och litteraturfrämjande, biblioteksrummets utformning (fysiskt såväl som digitalt), mångspråk, digitalisering samt litteraturen som konstform. Genomgående arbetar Regionbiblioteket i sina olika projekt och satsningar med perspektiven jämställdhet, tillgänglighet och inkludering.

Sjukhusbiblioteket vid Akademiska sjukhuset i Uppsala är en del av Regionbibliotek Uppsala. Bibliotekets verksamhet når såväl patienter och deras anhöriga som sjukhusets anställda, och erbjuder tillgång till information, litteratur och kultur samt fungerar som mötesplats. Verksamheten sker dels i biblioteksrummet, dels genom uppsökande verksamhet ute på avdelningarna. Fokus under kulturplaneperioden är att sjukhusbibliotekets verksamhet ska nå fler potentiella användare.

Regionbibliotek Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Medverka i *Digitalt först med användaren i fokus*.
- Vidareutveckla språkutvecklingen hos barn genom *Språknätet* genom att pröva nya metoder för att nå de minsta barnen och deras vuxna.
- Utveckla läsfrämjande verksamhet, genom att stödja kommunbiblioteken med metod- och verksamhetsutveckling för att i högre utsträckning nå tonåringar och unga vuxna.
- Stärka och utveckla sjukhusbibliotekets verksamhet med målet att nå fler användare.

Kulturarv och kulturmiljöer

Kulturarv är ett komplext begrepp som innefattar materiella kulturprodukter i form av kulturlandskap, fornlämningar, artefakter, byggnader och miljöer liksom idéer, språk, kunskaper, berättelser, traditioner, sedvänjor, musik, dans och andra immateriella uttryck som tidigare generationer eller vi själva skapat och som vi tolkar och betraktar som en gemensam kulturell bas. Kulturarvet är inte statiskt utan förändras ständigt i tid och rum, beroende på samtidens uppfattning. Kulturarvet är inkluderande och stärker demokratin.

Kulturarvet kan bidra till god livsmiljö och kulturell välfärd och vara en resurs i samhällsbygget. Det kan även bidra till en långsiktigt hållbar utveckling, såväl socialt och ekonomiskt som miljömässigt. Ofta samverkar kulturarvet med naturlandskapet, där även naturen kan vara en del av kulturarvet, såsom att hålla landskapet öppet samt det biologiska kulturarvet.

Den under 2017 antagna kulturarvspolitiken syftar till att det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla människor, så att det offentliga samtalet vidgas och fördjupas samt att medskapande och engagemang främjas. Region Uppsala vill tydliggöra kulturarvets betydelse i den regionala utvecklingen och implementera det nya politikområdet på olika nivåer.

Sveriges ratificering av Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet har bidragit till en större medvetenhet om kulturarvets immateriella dimension och dess konkretisering i form av förteckningar (Institutet för språk och folkminnen). Den levande nyckelharpsstraditionen och knutmassofirandet vid tjugondedag jul i nordöstra Uppland är exempel på immateriella kulturuttryck i Uppsala län.

Kulturmiljö kan enklast beskrivas som en del av det vidare begreppet kulturarv. I en kulturmiljö avtecknar sig spåren av mänskliga aktiviteter under tidernas lopp. Några exempel på kulturmiljöer i Uppsala län är hällristningsområdet i Boglösa, fornlämningsområdet i Gamla Uppsala med storhögar och gravfält, de många kyrkomiljöerna med kyrka, kyrkogård, prästgård och inte sällan sockencentrum, jordbruksnäringens kulturmiljöer med byar, gårdar, hus och odlingslandskap, storgodsens landskap med slotts- och herrgårdsanläggningar, gårdar och torp, den omfattande järnhanteringsmiljöer såsom gruvor, masugnar och järnbruk samt städerna Enköping, Uppsala, Öregrund och Östhammar, stadsmiljöerna som helhet och enskilda delar.

Kulturmiljöfrågorna är tvärssektoriella och berör många politikområden och verksamheter. För att kulturmiljöaspekternas potential ska realiseras krävs tidig inkludering i samhällsplaneringens processer – lokalt, regionalt och nationellt.

Riksdagen har beslutat om att införa nationella mål som ska styra de statliga insatserna på kulturmiljöområdet och samtidigt inspirera och vägleda politiken i kommuner och regioner. De nationella kulturmiljömålen ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturarv och kulturmiljöer kan bidra till god livskvalitet och därmed öka länets attraktionskraft. Ett övergripande ansvar för tillsyn, vård, kunskapsuppbyggnad och information delas i länet mellan länsstyrelsen, kommunerna och Upplandsmuseet. Länsstyrelsen är den myndighet som tillser att kulturmiljölagen efterföljs och att känsliga kulturmiljöer värnas och vårdas.

Hembygdsrörelsen, med ett regionalt förbund och cirka 80 lokala föreningar spridda över länet, är en viktig aktör som på ideell basis arbetar med att vårda, tillgängliggöra och informera om kulturarvet och lokala kulturmiljöer.

Uppsala läns rikedom på kulturarv och mångfalden av skyddsvärda kulturmiljöer utgör en resurs i besöksmålsutvecklingen med sikte på såväl de egna invånarna som tillresande besökare från när och fjärran. Ett flertal kulturmiljöer, som till exempel Gamla Uppsala, Vendelbygden, Vallonbruken, Linnéminnena och Uppsala domkyrka, har internationell lyskraft.

Wik

Kulturmiljön Wik, ett par mil söder om Uppsala, är belägen vid mälarfjärden Ekoln. Slottet uppfördes som försvarsborg under senmedeltiden. Det så kallade Stenhuset och ett flertal byggnader från olika tider samt en omgivande park och kulturlandskap förmedlar en mångfasetterad historia om människor, makt, krig och vardag på platsen. Wik ägs och förvaltas av Region Uppsala och är ett populärt besöksmål. Där möts bildning, konferensverksamhet, folkhögskolans korta och långa kurser, rekreation med sommarens badliv och parkens natur- och kulturupplevelser. För att få underlag till en långsiktig utveckling av Wikmiljön krävs en strategisk kulturmiljöplan för utemiljön. Ett kulturmiljöprogram, som tjänar som förstudie till kulturmiljöplanen, har påbörjats 2017 och slutförs under 2018.

Upplandsstiftelsen är en viktig samarbetspartner i utvecklingen och tillgängliggörandet av viktiga besöksmål, t.ex. Wik. Det är en komplex miljö som tydligt illustrerar samspelet mellan höga natur- och kulturvärden. Det är angeläget att sprida kunskap om Wikmiljön och ytterligare utveckla platsens potential och tillgängligheten.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- Fortsatt samverkan med Upplandsstiftelsen för utveckling av Wikparken som tillgängligt besöksmål för natur- och kulturupplevelser.
- Verka för att kulturarvspolitiken får genomslag i länet och bidrar till att kulturarvet blir en angelägenhet för alla, så att det offentliga samtalet vidgas och fördjupas samt att medskapande och engagemang främjas.
- Beakta och sprida kunskap i länet om de nationella kulturmiljömålen.
- Stödja bildandet av ett forum för kulturarvs- och kulturmiljöfrågor där representanter för Upplandsmuseet, länsstyrelsen, kommunerna och regionen regelbundet möts för information, diskussion och erfarenhetsutbyte.
- Sprida kunskap om och utveckla kulturmiljön Wik som attraktivt besöksmål och som plats för bildning, möten, rekreation, natur- och kulturupplevelser samt utarbeta en långsiktig kulturmiljöplan.
- Uppmärksamma det unika kulturarv som vallonbruksepoken efterlämnat och mångfalden av kulturmiljöer i form av gruvor, gruvsamhällen och järnbruk.

Satsning: Gamla Uppsala museum

Gamla Uppsala museum är beläget strax intill fornlämningsområdet med gravhögarna och drivs idag av Riksantikvarieämbetet. Sedan några år tillbaka pågår en diskussion om att överföra ansvaret för driften till Region Uppsala i Upplandsmuseets regi. En plan har tagits fram som visar hur verksamheten skulle organiseras, vitaliseras och intensifieras. En bärande tanke är också att all ny kunskap om Gamla Uppsala som kommit i dagen de senaste åren ska presenteras på ett attraktivt sätt i nya, moderna utställningar, som t.ex. tar vara på digitaliseringens möjligheter. Ett syfte med denna stora satsning är att parallellt utveckla besöksmålet Gamla Uppsala som även inkluderar kyrkomiljön och friluftsmuseet Disagården.

Satsning: Stärka kommunerna i kulturarvsarbetet

För att statens nya kulturarvspolitik ska få genomslag i regionen och de nationella kulturmiljömålen bli möjliga att uppnå behöver kompetensen inom området stärkas på flera nivåer, bland annat i kommunerna. En modell kan vara att ge uppdraget till kommunantikvarier, med särskilt ansvar för kulturmiljöfrågorna i ett par, tre kommuner. Ansvaret för arbetsledning och uppföljning bör ges till Upplandsmuseet som också kan erbjuda ett kollegialt sammanhang.

Satsning: Vallonbruken

Järnmalmen, skogen och vattenkraften i norra Uppland gav förutsättningar för den järnhantering som formade ett stort antal järnbruk. Varje bruk var ett samhälle med välplanerad struktur för produktion, representation, bostäder och omsorg. Värningen av vallonerna på 1600-talet, tillförde smideskunskap som bidrog till näringens blomstrande utveckling. Epoken som varade under tre sekler, gick i graven i början på 1900-talet när det svenska järnet inte längre efterfrågades. Idag är de välbevarade, och i flera fall intakta bruksmiljöerna ett stycke svenskt kulturarv och tillika omistliga kulturmiljöer. Det saknas

idag en strategi för att ta vara på de olika uppländska vallonbrukens potential. En sådan ska tas fram i samverkan under perioden.

Regional museiverksamhet

Inom museiväsendet finns ett länsmuseum med regionalt uppdrag och som ingår i kultursamverkansmodellen, Upplandsmuseet. Utanför modellen lämnar Region Uppsala även verksamhetsbidrag till Medicinhistoriska museet tillsammans med Uppsala universitet.

Upplandsmuseet

Upplandsmuseet är länets kulturhistoriska museum och tillika ett levande kunskapscentrum för länets kulturhistoria. Samverkan är en självklar arbetsform och länsmuseumets regionala verksamhet stärker den kulturella infrastrukturen. Upplandsmuseet ska spegla en levande och engagerande kulturhistoria som kommuniceras och görs tillgänglig för alla. Till denna kopplas frågor om nutid och framtid med utgångspunkt från en kritisk och vetenskaplig grund. Tillsammans bildar detta en viktig demokratisk plattform i samhället. Verksamhetens ledord är Kunskap – Inspiration – Reflektion. Museet är organiserat i åtta funktionellt uppdelade avdelningar/ansvarsområden: forskning, samlingar, arkeologi, kulturmiljö, kommunikation, hemslöjd samt gemensamma kansli- och museitekniska funktioner. Huvuddelen av verksamheten, forskningen och samlingarna speglar museets tre profilmråden: jord, järn samt samhälle och makt.

Verksamheten utgår alltid från Upplandsmuseumets värdegemenskap och alla människors lika värde. Målgrupper för verksamheten är länets invånare, med särskild prioritering av barn och unga samt tillresta besökare.

Upplandsmuseumets publika verksamhet bedrivs på flera olika arenor såsom museets huvudbyggnad Akademikvarnen och museivåningen på Walmstedtska gården i Uppsala, museets friluftsmuseum Disagården i Gamla Uppsala och i samarbete med olika kulturinstitutioner och skolor i hela länet. Modern informationsteknik och digitaliseringens nya möjligheter är viktiga arbetsverktyg i museets strävanden att finna nya kanaler i verksamheten. Upplandsmuseumets arbetar aktivt med hemsida och sociala media för att vara tillgängligt för så många som möjligt och föra dialog med omvärlden. Den publika verksamheten är omfattande och består bland annat av utställningar, pedagogik, visningar, kurser, konferenser, föreläsningar, rådgivning, konsultation och publiceringsverksamhet. Beträffande den pedagogiska verksamheten är det angeläget att möta utbildningsväsendets behov och anpassa utbudet till de nya läroplanerna. Mot bakgrund av den nya kulturarvspolitiken vill Upplandsmuseumet profilera sig som central kulturarvsinstitution i länet och kulturmiljöfrågorna har hög prioritet. Upplandsmuseumet ger expertråd och kunskap om det byggda kulturarvet till allmänhet, föreningar, fastighetsägare och kommuner. Museet samverkar med länets kommuner

genom utredningar och analyser inför detaljplaneläggning och översiktsplaner samt genom att svara på remisser i plan- och bygglovsärenden. Museet bistår också Länsstyrelsen med underlag i kulturmiljöfrågor genom yttranden, samråd och besiktningar.

Upplandsmuseets trovärdighet vilar på en stark forskningsinriktning och hög vetenskaplig kompetens inom museets ämnesområden. En rad stora forskningsprojekt, samtliga inom museets tre profilområden, drivs i samarbete med universitet och högskolor, finansierade med medel från olika forskningsråd.

Museets fundament, dess omfattande bild- och föremålssamlingar belyser länets kulturhistoriska utveckling från forntid till nutid. Museet förvaltar, ordnar och vårdar samlingarna för att de ska kunna vara tillgängliga för alla. Samlingarna förvaras i moderna magasinslokaler i Morgongåva, Heby kommun.

Upplandsmuseets tillgänglighetsarbete baseras på ledorden jämställdhet, demokrati och mångfald. Tillgänglighetsaspekten innebär att museet arbetar för allas rätt till kultur och kunskap. I fokus står fysisk tillgänglighet men också digital tillgänglighet och möjlighet att söka information och kunskap i samlingarna genom exempelvis Digitalt Museum. Upplandsmuseet arbetar även med den psykosociala tillgängligheten som syftar till att alla besökare ska få ett bra bemötande, känna sig trygga och respekterade i mötet med museet. Upplandsmuseet arbetar aktivt med jämställdhets- och mångfaldsfrågorna och uppmärksammar perspektiven klass, kön, generation, etnicitet, sexuell läggning och funktionsvariation. Ett mål är att synliggöra mångfalden i samhället och säkerställa att den implementeras i museets forskning, samlande och utåtriktade verksamhet. Den uppländska hembygdsrörelsen är en stark och aktiv folkrörelse som idag organiserar 81 hembygdsföreningar och 600 enskilda medlemmar, totalt ca 15 000 personer med intresse för kulturarvsfrågorna. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund är en av Upplandsmuseets stiftare och länsmuseum svarar för hembygdsförbundets kansli, ekonomi, medlemsregister, förlag, föreningsservice och fastighetsförvaltning.

Upplandsmuseets prioriteringar 2019-2022:

- Fortsätta digitaliseringen av museets samlingar samt slutföra digitaliseringen av museets topografiska arkiv.
- Skapa en ny insamlings- och gallringsplan för samlingarna som tar hänsyn till direktiven i den nya museilagen.
- Utveckla arbetet med tillgänglighet, jämställdhet och mångfald när det gäller Upplandsmuseets forskning, samlande och utåtriktade verksamhet.
- Vidareutveckla Upplandsmuseets pedagogiska verksamhet för och med barn och unga.
- Utveckla Upplandsmuseets ställning som central kulturarvsinstitution i länet med hög kompetens inom kulturmiljöområdet.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Hemslöjdskonsulenterna i Uppsala län har Upplandsmuseet som huvudman. Konsulenterna arbetar både operativt och strategiskt med att stärka, utveckla och förnya hemslöjden i länet ur ett kulturarvs-, närings- och hållbarhetsperspektiv. Med specialkunskap inom hemslöjdsområdet fungerar konsulenterna som strateger, samordnande part och resurs för länets intresserade invånare, slöjdutövare – såväl professionella som hobbyslöjdare, föreningar och organisationer.

Myndigheten för kulturområdet Hemslöjd på nationell nivå, Nämnden för Hemslöjdsfrågor, erbjuder läns hemslöjdskonsulenterna information, utbildning och samordning inom slöjdområdet samt möjlighet att söka projektmedel en gång per år.

Hemslöjd är en kulturform i ständig rörelse och utveckling. Begreppen do-it-yourself, gerillaslöjd och makers illustrerar riktningar i tiden. Hemslöjd, slöjd och konsthantverk engagerar många människor i alla åldrar, kursledare, skolelever, lärare och vårdtagare. Många av länets invånare tar del av slöjden genom kurser, fortbildningar, utställningar, marknader, mässor och ”prova på-tillfällen” av olika slag, liksom inom vården.

Hemslöjdsverksamhet är inte sällan kopplad till ett aktivt föreningsliv inom t.ex. hemslöjdsföreningar, hembygdsföreningar, kulturföreningar och grupper som träffas regelbundet. Samarbetet med civilsamhällets olika aktörer är en viktig del av verksamheten. Ett flertal studieförbund har kurser inom slöjdområdet. Via sociala medier träffas grupper regelbundet kombinerat med möten i verkliga livet.

I strävan efter att nå nya målgrupper och etablera nya mötesplatser är samverkan en viktig del. Samarbete över konst- och kulturområden, i dialog med nya partners på nya och oväntade platser, bidrar till att göra slöjden synlig i samhället. Ett utökat samarbete med Wiks folkhögskola är ett sätt att stärka samverkan inom länet.

Även samverkan över länsgränserna är angelägen och berikande. Erfarenheterna är mycket goda av samverkansprojekt inom näringsområdet mellan Uppsala, Örebro, Västmanland, Dalarna och Gävleborg. Även nationella samarbetsprojekt växer sig allt starkare, t.ex. frågor som rör hanteringen av ull.

Hemslöjdens prioriteringar 2019-2022:

- Skapa tillfällen runt om i länet då slöjdverksamheten leder till möten mellan människor oavsett kön, ålder, kulturell bakgrund eller funktionalitet.
- Genom kursverksamhet och ”prova på-tillfällen”, med särskild satsning på barn och unga, nyanlända och personer med funktionsvariationer, ta vara på kulturarvet och beprövad kunskap om traditionella slöjdmaterial och tekniker.
- Stimulera de kulturella och kreativa näringarna genom att stärka konsulenternas stödfunktion gentemot slöjdföretagare. Utveckla en digital kanal för presentation av slöjdföretagarna.

- Vidareutveckla slöjden för barn och unga genom bland annat Skapande skola-projekt och konceptet Slöjdklubbar samt erbjuda slöjdtillfällen för unga vuxna.
- Verka för att slöjd blir ett valbart ämne i Kulturskolan i några av länets kommuner.

KULTURSAMVERKAN

Mål: Tydliga strukturer för ökad regional samverkan

Region Uppsala ska stärka en inkluderande samverkan med länets olika kulturaktörer

Målet för Region Uppsalas samverkan är en ökad och strategisk regional samverkan.

För att nå målet ska Region Uppsala

- Samverka med länets kommuner
- Samråda med det professionella kulturlivet och kulturinstitutionerna
- Samråda med professionella kulturskapare
- Samråda med representanter för det civila samhället
- Samråda med nationella minoriteter
- Ha en hög grad av samverkan med länets olika kulturaktörer
- Bidra till att det strategiska samarbetet inom kulturområdet präglas av respektfull dialog och delaktighet

I detta kapitel beskrivs hur Region Uppsala avser att satsa på långsiktiga och strategiska former för dialoger, samverkan och samråd med viktiga kulturaktörer.

Satsningar på kultursamverkan 2019-2022

Under kulturplanepreioden ska Region Uppsala:

- I samverkan med andra kulturaktörer utveckla aktiva mötesplatser i Uppsalaregionen, t.ex. minst ett större Kulturting.

Regionala mötesplatser för dialog

De dialoger som hålls om den regionala kulturverksamheten sker huvudsakligen genom Region Uppsalas kulturnämnd samt genom dess förvaltning Kultur och bildning. Kultur och bildning arrangerar nätverk, mötesplatser och dialogtillfällen och håller kontakten med många olika aktörer.

Gemensam agenda

Samverkan har blivit ett modeord för offentliga verksamheter. Det beror på att komplexa samhällsproblem kräver fler kompetenser och perspektiv för att belysas och öka den organisatoriska förmågan att finna lösningar. Samverkan kännetecknas av att handlingar sker utifrån en *gemensam agenda*, även om var och en kan agera utifrån sin särskilda roll. Effekterna av ett gemensamt arbete kan ge flerfaldigt tillbaka.

Nyckelbegrepp för samverkan

Ur dialogerna på politisk nivå och med tjänstemän kan följande nyckelbegrepp för den gemensamma samverkan identifieras.

Region Uppsalas prioriteringar 2019-2022:

- *Uppdrag:* Kulturnämnden avser att under kulturplaneperioden teckna årliga överenskommelser med de bidragsmottagare och kulturinstitutioner som ingår i kultursamverkansmodellen, vilket innebär att formulera tydliga ömsesidiga och skriftliga uppdrag.
- *Mod:* Samverkan inom de olika sammanhang som Region Uppsala anordnar ska präglas av en öppenhet som inger deltagarna modet att framföra synpunkter som kan främja samverkan och utveckling till nytta för länets kulturliv.
- *Tillit:* I det gemensamma erfarenhetsutbytet ska deltagarna kunna känna tillit i samverkan, för att bidra till att nå bästa möjliga gemensamma resultat.
- *Trygghet:* Deltagare och aktörer ska känna trygghet i samverkansprocessen och i beslutsfattandet genom att Region Uppsala ska eftersträva transparenta beslutsprocesser under kulturplaneperioden.

Satsning: Kulturting

Region Uppsala har samverkat med flera andra regioner i arrangerandet av ett årligt Kulturting. Under dialogerna inom länet har ett behov framkommit av en fördjupad samverkan med viktiga kulturaktörer inom Uppsala län. Ett sätt att stärka strukturerna är att minst en sådan större mötesplats arrangeras med gemensamma insatser under kulturplaneperioden.

Samverkan med kommunerna

Region Uppsala samverkar med länets åtta kommuner genom ett Regionalt Forum. Under forumet har inrättats ett *Regionalt samråd för kultur* för politiska företrädare i kulturfrågor. Teman för den politiska dialogen har beslutats till att vara ett kulturliv med internationell lyskraft, utveckling av fysiska mötesplatser och att utveckla barn och ungas möjligheter att skapa och delta i kulturlivet. Kulturnämnden för även andra politiska dialoger med kommunerna, t.ex. inför framtagandet av kulturplaner. I samverkan med kommunerna har följande prioriteringar föreslagits:

Region Uppsalas prioriteringar för kultursamverkan med kommunerna 2019-2022:

- Ta länets ansvar för handläggning av kultursamverkansmodellen
- Arrangera erfarenhetsutbyten inom kultursektorn med olika teman
- Möjliggöra interkommunal samverkan
- Samverka kring turnéverksamheterna för att sprida kultur till hela länet
- Undersöka möjligheter för att driva gemensamma utvecklingsprojekt
- Stå för omvärldsbevakning och kunskapsspridning från aktuell forskning
- Värna om långsiktighet i relationer och planering

Tjänstemanna-KIL

De så kallade Tjänstemanna-Kilarna har arrangerats av Kultur och bildning sedan flera årtionden tillbaka och är ett chefsnätverk för länet. KIL står för *Kultur i Länet*. Sedan kultursamverkansmodellen infördes har kulturplanernas innehåll och resultat återkommande diskuterats där, liksom en rad andra kulturfrågor. Dessa arrangeras 5-6 gånger om året. Här möts regelbundet kommunernas kulturchefer, chefer för *det professionella kulturlivet* genom kulturinstitutionerna, civilsamhället och folkbildningen. Mötena har olika teman och workshops och är tillfällen för formella och informella dialoger som ofta ligger till grund för att finna ytterligare samarbetsformer.

Politisk KIL

Politisk KIL arrangeras av Kulturnämnden 1-2 gånger per år och är en gemensam mötesplats för politik och kulturliv. I Kilen ingår politiska företrädare från kommunerna samt styrelserepresentanter från centrala kulturinstitutioner i länet. Även tjänstemän deltar i Kilarna.

Höstdialog med kulturinstitutionerna

Region Uppsalas kulturnämnd genomför varje höst dialoger med styrelserna för de kulturinstitutioner som erhåller verksamhetsbidrag inom kultursamverkansmodellen inför kommande verksamhetsår. På tjänstemannanivå förs även årliga diskussioner med övriga kulturorganisationer som erhåller årliga verksamhetsbidrag samt med de studieförbund som erhåller årliga verksamhetsbidrag från Region Uppsala.

Interregional samverkan

Region Uppsala samverkar med andra närliggande län för att utveckla konstater och metoder, t.ex. i nätverk inom konsulenternas främjandeverksamhet. Under perioden avser Kultur och bildning att utöka den interregionala samverkan i olika sakfrågor som kan

gynna den gemensamma konst- och kulturutvecklingen på ett sätt som gynnar också Uppsala län.

Dialog på nationell nivå

Region Uppsala deltar i möten på nationell nivå, t.ex. med Kulturdepartementet och Kulturrådet, samt följer utvecklingen av kultursamverkansmodellen på statlig, regional och kommunal nivå. Uppsala län var t.ex. ett av de län som utvärderades i Kulturskottets rapport *Är samverkan modellen?* (2015/2016:RFR4). Rapporten konstaterade bland mycket övrigt att modellen har lett till fler samtal, nya kontakter och att dialogerna vitaliserat samarbetet (s. 14). Det goda samtalet är ledstjärna för Uppsala läns fortsatta samverkansprocess.

Samråd med kulturskaparna: Kulturskaparrådet

För dialogerna med de professionella kulturskaparna har sedan 2012 det så kallade Kulturskaparrådet träffats. Rådet är konststartsövergripande, formaliserat och arvoderas enligt rekommendation om konsultativt arbete. Medlemmarna representerar de fria kulturskaparna och lämnar särskilt synpunkter på villkoren för kulturskaparna att verka i Uppsala län. Rådet fungerar även som remissinstans för den regionala kulturplanen. Under kommande kulturplaneperiod planeras möten ca 3-4 gånger per år.

Samråd med civilsamhället

Möten med civilsamhället arrangeras årligen. Mötesstrukturen ser olika ut. Samverkan sker med Ideell kulturallians i Stockholm och tidigare genom KICK-projektet (*Kvalitet i Civilsamhällets Kultursamverkan*), för att öka kvaliteten i dialogerna. Projektet rapporterades genom ett särskilt metodverktyg för att samråda med civilsamhället inom kultursamverkansmodellen. Särskilt är det av vikt att ta hänsyn till de sex principerna för att bidra till långsiktighet och kontinuitet i relationen mellan deltagarna (självständighet och oberoende; dialog; kvalitet; långsiktighet; öppenhet och insyn; mångfald). Formerna för samråden har genomförts i olika varianter och metoderna kommer att prövas och tillämpas vid nya möten under kulturplaneperioden.

En särskild samrådsform är den med företrädare för de *nationella minoriteternas sammanslutningar*. Inför framtagandet av kulturplanen inleddes ett gemensamt samråd med de fem nationella minoriteterna om kulturfrågor, där även Länsstyrelsen i Stockholm medverkade vid ett första tillfälle. Minoriteterna kommer fortsatt att bjudas in till gemensamma möten, enligt önskemålet från deltagarna. Vad gäller användningen av statsbidragen för finskt förvaltningsområde kommer särskilt samråd att hållas med den sverige-finska minoriteten inför val av insatser och evenemang.

Barn och ungdomars perspektiv

Kultur och bildning kommer att ta tillvara barns och ungdomars perspektiv på olika kulturfrågor. Det ska ske genom samverkan med Barnrättsombudet för Region Uppsala. En prioritering är att under kulturplaneperioden arrangera en gemensam konferens på temat barn- och ungdomskultur. Från regionalt håll görs löpande insatser för att anordna kompetensutveckling och omvärldsbevakning för befintliga nätverk och för dem som möter barn och ungdomar i kulturlivet i Uppsala län.

Genomförande och uppföljning

Region Uppsala ansvarar för genomförande och uppföljning av regionala uppdrag till kulturverksamheterna, liksom för fördelningen av de statliga verksamhetsbidragen. Det är Kulturnämnden och Kultur och bildning som driver och koordinerar arbetet. För att åstadkomma resultat av skrivningarna kommer kulturplanen liksom tidigare att brytas ner i handlings- och aktivitetsplaner, som följs upp årligen. Regionfullmäktige fastställer även årliga indikatorer för samtliga nämnder och förvaltningar. I övrigt vilar ansvaret på samtliga samverkansparter.

Kommunikation

Det är väsentligt att Region Uppsala säkerställer en god *kommunikation* i de delar som rör kultursamverkan. En god kommunikation ökar möjligheterna för en mångfald av perspektiv på kulturfrågorna och att de som önskar ska få en möjlighet att kunna delta i aktuella dialoger, samtal och debatter som föregår besluten.

Region Uppsalas prioriteringar under perioden 2019-2022:

- Ta fram en pedagogisk populärversion av den regionala kulturplanen för allmänheten.
- Ta fram årliga kommunikationsplaner.
- Genomföra en kartläggning av vilka digitala kanaler som bäst kan nyttjas för samverkan.
- Förbättra förmågan att kommunicera beslut och resultat från kulturplanens satsningar och prioriteringar.

För mer information:

Kultur och bildning

www.regionuppsala.se/kultur

§ 9

Dnr SN-2018-17

Dpl 679

Yttrande

Remiss av Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

Östhammars kommun har fått *Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022* på remiss. Kommunens remissvar lämnas av kommunstyrelsen efter synpunkter från kultur- och fritidsnämnden, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden. Socialnämndens yttrande ska lämnas till kommunstyrelsen senast 2018-01-29.

Arbetsutskottets beslut 2018-01-10

Vård och omsorgschef får i uppdrag att skriva ett förslag till yttrande.

Arbetsutskottets förslag 2018-01-10

Yttrandet antas och överlämnas till Kommunstyrelsen.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Föreligger tjänsteutlåtande och förslag till yttrande.

Tilläggsyrkande

Anna-Lena Söderblom (M) och Eva Fredriksson (KD) yrkar på att punkt fyra under rubriken Sammanfattning av förslag och kommentarer: ”Tänk gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.” inleds med ”I kulturmöten” så att punkten blir ”I kulturmöten tänka gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.”

Ändringsyrkande

Ylva Lundin (SD) yrkar på att punkt fyra under rubriken Sammanfattning av förslag och kommentarer: ”Tänk gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.” ändras så att första meningen i punkten tas bort.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandena och finner att socialnämnden beslutar att bifalla Anna-Lena Söderbloms (M) och Eva Fredrikssons (KD) tilläggsyrkande och avslår Ylva Lundins ändringsyrkande.

Vård och omsorgschef Carina Kumlin och socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Ingeborg Sevastik (V) och Åsa Lindstrand (-).

Socialnämndens beslut

Yttrandet antas och överlämnas till Kommunstyrelsen. (Bilaga 3)

Ylva Lundin (SD) reserverar sig till förmån för sitt eget yrkande.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Delges:
Kommunstyrelsen

Socialförvaltningen
Maria Ek
Socialt ansvarig samordnare
Kultur i vården

Datum
2017-01-24

Dnr
SN-2018-17

Sid
1 (2)

Yttrande över remissen *Kultur i en nyskapande kunskapsregion*, Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

Inledningsvis bör det framhållas att kulturplanen i sin helhet är ett grundligt utarbetat underlag som visar på höga ambitioner att utveckla den kulturella och konstnärliga arenan till att bli en allt viktigare faktor i samhällsutvecklingen i stort. Planen visar på en vision som innebär att kulturen kan verka som sammanhållande och utvecklande kraft, inte minst ekonomiskt och socialt.

Yttrandet är främst över områden utifrån socialförvaltningens perspektiv som på ett eller annat sätt anknyter till kulturområdet.

Det är positivt att arbetet med tillgänglighet, jämlikhet och mångfald lyfts fram, såsom det presenteras i inom utvecklingsområde 1, konstpolitik. Där presenteras även förslag som rör tillgänglighetsfrågor på Uppsala stadsteater. En viktig aspekt när det gäller kulturplanering och samhälls- och stadsplanering, är att tillgänglighet och delaktighet blir en naturlig del av planeringen. Det är väsentligt att röra sig bort från tillgänglighet som ett undantag, att i största mån utveckla miljöer där till exempel funktionshinder blir den normativa utgångspunkten. Rörande tillgänglighets- och delaktighetsfrågor blir även digitaliseringen alltmer intressant att utveckla. En aspekt att ta i beaktande är att se digitalisering som ett komplement och att de mellanmänniska relationerna och mötena alltid kommer att vara viktiga och avgörande, inte minst för välbefinnande och personlig utveckling. Detta lyfts fram på ett bra sätt genom att poängtera att digitalisering i sig inte har något egenvärde (se avsnittet om digitalisering).

Inom det kulturpolitiska området (se plan) är det positivt att frågan gällande behov lyfts som en faktor för vidare utveckling av utbud och aktiviteter. Mottagare och medskapare av kulturen är den viktigaste källan till vad som ska ske ”imorgon”. Det blir en viktig demokratisk drivkraft i sammanhanget.

Kultur och hälsa

Satsningar på kultur och hälsa är en betydelsefull del av samhällsutvecklingen, därför är det positivt att läsa om planerade satsningar. Inspirationsdagen för personal inom vård och omsorg är ett uppskattat initiativ som kan utvecklas ännu mer i sitt innehåll. Gällande kultur för äldre finns fortfarande stora utmaningar. Det handlar bland annat om att inte omedvetet reproducera uppfattningar om äldre som endast mottagare av kultur, de är i allra högsta grad medspelare i att skapa och utveckla kulturen. Inte minst är de bärare av kultur och kulturarv och genom att skapa fler möten över åldersgränserna, skulle den muntliga och

kroppsliga berättartraditionen möjliggöra ett bevarande och många gånger ett pånyttfödande av kulturen. Konkret skulle det kunna handla om att i större utsträckning skapa möjlighet för äldre och barn att interagera och lära av varandra. Ur ett hälsoperspektiv är det också en angelägen fråga, vilken funktion varje individ bör ha i ett sammanhang. Äldre som grupp tenderar att tappa både sammanhang och funktion. Vård och omsorg i Östhammars kommun har arbetat med äldre och barn i skapande verksamhet. Det har visat på väldigt goda effekter, både fysiskt och mentalt för de äldre men det har även fungerat som pedagogiskt verktyg och möjlighet till lärande för barnen.

En viktig målgrupp som inte lyfts fram så tydligt i planen är alla de äldre personer som inte berörs av insatser från vård och omsorg och kanske inte får ta del av kultur i vården. Om det finns en ambition att arbeta specifikt med den målgruppen borde det beskrivas tydligare i texten. Just inom denna grupp finns stora utmaningarna när det gäller att minska ensamhet, isolering och socialt och kulturellt utanförskap. Möjligen kan de anses ingå i den stora allmänheten men då är det lätt att missa de utmaningar som vissa äldre har när det gäller att delta i samhälls- och kulturlivet. Ett konkret förslag skulle kunna vara att utveckla konceptet *Kulturbuss* (se s. 26) även för andra målgrupper, som exempelvis äldre.

Sammanfattning av förslag och kommentarer:

- Utveckla innehållet i inspirationsdagen på Wik genom att ha ett större fokus på bemötande, beteenden och värdegrund kopplat till kulturaktiviteter och det sociala innehållet inom vård och omsorg.
- Fortsätta utveckla digitalisering som ett komplement och underlättande funktion men samtidigt lägga stort fokus på mänskliga möten.
- Involvera aktuella målgrupper i arbetet med utbud och behovsinventering. Använd medskapande för att öka delaktighet.
- I kulturmöten tänka gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.
- Skapa möjlighet för ensamma äldre/funktionshindrade att vara delaktiga i kulturlivet. Undersök vilka hinder som finns i dagsläget och hitta fördelaktiga lösningar som att exempelvis ha *Kulturbuss* för äldre.
- Ha en tydligare beskrivning i texten, förslagsvis under avsnittet *Kultur och hälsa*, där målgruppen äldre som inte får ta del av kultur i vården, lyfts fram. Om de berörs, bör detta beskrivas utförligare i planen. Den insats som beskrivs är inspirationsdagen för personal, vilket är en bra satsning men det finns en stor grupp äldre med begränsningar (utan insatser) som inte kommer i kontakt med den personalgruppen.
- Definiera vilka som ingår i *allmänheten*, när detta begrepp används.

Avslutningsvis är det positivt med planer för att utveckla samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner, en framgångsfaktor för alla parter i vidare arbete.

Barn- och utbildningskontoret
Lisbeth Bodén

Region Uppsalas Kulturplan

Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden ska yttra sig över Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 i de delar som avser nämndens ansvarsområde. Kultur- och fritidsnämnden koordinerar yttrandena från barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden. Remiss och yttrande behandlas på kommunstyrelsen 2018-02-13.

Synpunkter

Barn- och utbildningsnämnden har inga synpunkter på Region Uppsalas kulturplan 2019-2022 i de frågor som rör nämndens ansvarsområde.

Barn- och utbildningsnämnden vill dock understryka vikten av att barnens eget skapande är lika viktigt som deras delaktighet i kulturutbudet och rätt att ta del av kulturaktiviteter på sina egna villkor. Dessutom vill nämnden framhålla att ungdomar många gånger saknar lokaler att vara i samt deras önskan att få möjligheter att prova på att utöva kultur i olika former.

Region Uppsalas prioriteringar för 2019 -2022 när det gäller ”främjande av barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet” känns oerhört viktiga och relevanta.

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2018 -01- 12	
Dnr:	Dpl:

2018-01-11

Dnr KS-2017-943

REMISSSVAR på Kulturdepartementets remiss: Nästa steg? Del 2 Förslag för en stärkt minoritetspolitik

Förslag:

Östhammars kommun har erhållit utredningen ”Nästa steg? Del 2. Förslag för en stärkt minoritetspolitik för yttrande. (SOU 2017:88)”

Vi hänvisar till vårt svar på den förra remissen (SOU 2017:60), se bifogad fil - och har inget att tillägga utöver det som uttryckts där.

(Hans Raab)

Koordinator för den finskspråkiga minoritetet i Östhammars kommun

REMISSSVAR på Kulturdepartementets remiss: Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik

Östhammars kommun har erhållit utredningen ”Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik för yttrande. (SOU 2017:60)”

Utredningen är omfattande och noggrant utförd och förslagen för vidare åtgärder för stärkt minoritetspolitik är önskvärda och efterfrågade.

I utredningen riktas kritik mot Sveriges kommuner för att man inte tar tillräckligt stort ansvar för minoritetspolitiken och föreslår att alla kommuner ska ha tydliga mål med minoritetspolitiken som ska följas upp.

Utredningen kommer fram till att den nuvarande minoritetspolitiken misslyckats på flera viktiga punkter och vill nu att minoritetspolitiken inriktas mera på revitalisering och överföring av språken och kulturen mellan generationerna (varvid speciellt ungdomars delaktighet ska prioriteras) och föreslår därför bl.a. att

- Regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter inom förskolan och äldreomsorgen ska överföras från minoritetslagen till skollagen respektive socialtjänstlagen
- Lagtexten i minoritetslagen ska förtydligas. Bland annat ska förskola och äldreomsorg erbjudas *helt eller till väsentlig del* på finska, samiska eller meänkieli inom förvaltningsområden. (I stället för "helt eller delvis" som lagen säger idag).
- Kommuner ska ha skyldighet att informera äldre som ansöker om omsorg om deras språkliga rättigheter.
- Regeringen ska utreda möjligheten att inrätta språkcentrum för finska och meänkieli enligt modellen för de samiska språkcentrumen.

Alla dessa förslag är utmärkta och stöds och välkomnas av Östhammars kommun. Östhammars kommun anser vidare att minoritetspolitiken måste fås in i alla kommunens ordinarie verksamheter. Den måste finnas överallt där mänskliga rättigheter finns i kommunal och statlig verksamhet.

Delårsrapport

2017

170101--170630

SAMORDNINGSFÖRBUNDET
UPPSALA LÄN

Samordningsförbundet Uppsala län

Storgatan 27, 751 85 Uppsala
www.finsam uppsala.se

Fotografier: Åsa Fichtel
Grafisk form: Per Jonebrink, RÅDIS AB,
2017

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	5
Ordföranden har ordet	5
Sammanfattning av perioden	6
Om Samordningsförbundet Uppsala län	7
Förbundets medlemmar	8
Styrelsen	8
Revisorer	9
Kansli och utvecklingsgrupper	9
Måluppfyllelse	10
Mål 2017	10
Långsiktig samverkan	12
Projekt	14
Kompetenshöjande insatser med syfte att främja samverkan	18
Systematisk kvalitetsutveckling	19
Reviderad förbundsordning	19
Månadsvisa nyckeltal genom SUS	19
Riskanalys och internkontrollplan	19
Ekonomisk redogörelse	21
Kommentar till delårsrapport 2017	21
Samverkansinsatser	21
Förtroendevalda och förvaltning	23
God ekonomisk hushållning	23
Budget och medelstildelning	24
Kapitalförvaltning	24
Resultaträkning	25
Balansräkning	26
Kassaflödesanalys	27
Redovisningsprinciper	28
Noter	29

Uppsala 2017-10-17

Ulrik Wärnsberg
Förbundsordförande
Utsedd av
Uppsala kommun

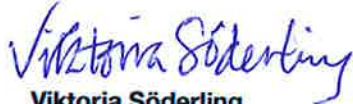
Annika Forssell
2:e vice ordförande
Utsedd av
Region Uppsala

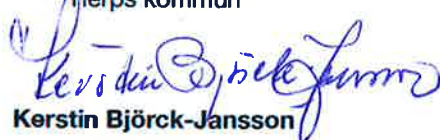
Solweig Eklund
Utsedd av
Enköpings kommun

Inger Wallin
Utsedd av
Håbo kommun

Viktoria Söderling
Utsedd av
Tierps kommun

Kerstin Björck-Jansson
Utsedd av
Östhammars kommun

Ann-Sofi Wallén
1:e vice ordförande
Utsedd av
Försäkringskassan

Lars Ahlstrand
Utsedd av
Arbetsförmedlingen

Karl-Arne Larsson
Utsedd av
Heby kommun

Göran Nilsson
Utsedd av
Knivsta kommun

Inga-Lil Tegelberg
Utsedd av
Älvkarleby kommun

Förvaltningsberättelse

Ordföranden har ordet

Utvecklad samverkan

Samordningsförbundet fortsätter sitt intensiva utvecklingsarbete för att stödja medlemmarna i deras samverkan kring arbetslivs- inriktad rehabilitering.

Allt med syfte att åstadkomma en effektiv resurshushållning för att individer i behov av samordnade insatser för arbetsrehabilitering får det stöd de behöver.

Lokala utvecklingsgrupper har nu varit aktiva i två år i samtliga kommuner. Arbetet i utvecklingsgrupperna kräver kontinuerlig anpassning för att möta de lokala behoven och utveckla en effektiv samverkan mellan fyra parter. Som ett led i att stödja våra parter så har styrelsen under våren förtydligat mål och inriktning inför 2018. Mer fokus på individer och än mer ökad flexibilitet för att möta de lokala behoven är riktningen framåt. Vi tror att detta är rätt väg att gå och ser med tillförsikt på framtiden.

Ulrik Wärnsberg
Ordförande

Förbundsordningen uppdateras

Samtliga våra medlemmar har under våren godkänt en ny förbundsordning som träder i kraft 1 juli. Förbundsordningen styr och reglerar förbundets uppdrag. Viktigaste ändringar är att mandatperioden för ledamöter förlängs till 1 april i samband med val. En valberedning tillsätts där Region Uppsala är sammankallande samt att revisorerna har rätt att i styrelsens väcka ärenden rörande granskningen av förbundet.

Kompetenshöjande insatser

Under våren har förbundet arrangerat två välbesökta seminarier med syfte att öka kunskapen om genus och jämställdhet samt om arbetsintegrerande sociala företag. Även ett studiebesök i Lund kring Samsip har arrangerats där samtliga samverkansparter erbjöds möjlighet att delta.

Systematisk kvalitetsutveckling fortsätter

Vi fortsätter att arbeta systematiskt med att kvalitetssäkra styrning och uppföljning. Som ett led i detta använder vi sedan årsskiftet riskanalyser och internkontrollplan för att säkra förbundets arbete. Resultaten av detta arbete visar att vi har god internkontroll.

Utvecklingen framåt

Samverkan är en kontinuerlig och levande process där vi tillsammans bygger vägen framåt. En effektiv resursanvändning är målet med allt vi gör, vilket ska komma individer i behov av våra medlemmars insatser till godo. Vi är hoppfulla inför framtiden.

Ulrik Wärnsberg

Ordförande i Samordningsförbundet Uppsala län

Sammanfattning av perioden 170101-170630

Måluppfyllelse

De sammantagna resultaten i delårsrapporten visar att Samordningsförbundet har uppfyllt sitt uppdrag att stödja medlemmarnas arbete att förbättra för individer i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering att närma sig eller nå egen försörjning.

Måluppfyllnaden visar att medarbetare under året fått ökad kunskap om samverkan och jämlikhet. Redovisningar av lotsärenden har skett inom långsiktig samverkan och vissa aktiviteter har skett kring arbetsintegrerade sociala företag (ASF). Parterna har dock inte ansökt om stöd gällande aktiviteter kring ASF eller för processtöd kring Europeiska socialfonden (ESF)-ansökningar i önskad omfattning. Måluppfyllnaden visar även att tilläggsresurserna inom långsiktig samverkan ej nått sina resultatmål vilket även medfört att deltagare inom beviljade insatser ej nått samma nivå som rikssnittet gällande deltagare som gått ut i arbete/studier.

Statistik

Under perioden har förbundets individinsatser stöttat 176 deltagare. Av dessa är 163 deltagare registrerade med personuppgifter i uppföljningssystemet SUS. 13 personer har registrerats in anonymt under perioden.

Av de 163 registrerade deltagarna är:

- 58 % kvinnor och 42 % män
- 45 % yngre än 30 år
- 40 % har haft offentlig försörjning i mer än 3 år
- 44 % har en grundskoleexamen eller lägre som högsta avslutade utbildningsnivå
- 13 % har någon form av eftergymnasial utbildning

50 stycken av deltagarna har avregistrerats från någon av förbundets individinsatser under perioden. Av dessa har 20 % (10 stycken) gått ut i arbete, studier eller eget företag. Av dessa 10 personer är 40 % kvinnor och 60 % män.

Systematisk kvalitetsutveckling

Sedan årsskiftet jobbar förbundet med internkontrollplan för att säkra processerna som förbundet själva äger. Internkontrollplanen visar att förbundet har god ordning på sina egna processer avseende de delar som ingår, exempelvis kring ekonomi och beslutsfattande.

Förbundet fortsätter att arbeta med månadsvisa nyckeltal för att följa progress i insatserna som förbundet finansierar. Information om uppföljning av insatserna ges till lokusgrupper och styrelsen.

Ekonomi

- För första halvåret 2017 redovisas ett underskott på 0,6 mkr.
- Andra halvåret 2017 förväntas förbruka mer medel, bland annat projekten GESAM och Samhällsorientering som har en budget på ca 1,9 mkr tillsammans.
- Prognosen för helåret 2017 är ett underskott på 5,1 mkr jämfört med budgeterat underskott på 4,7 mkr.

Om Samordningsförbundet Uppsala län

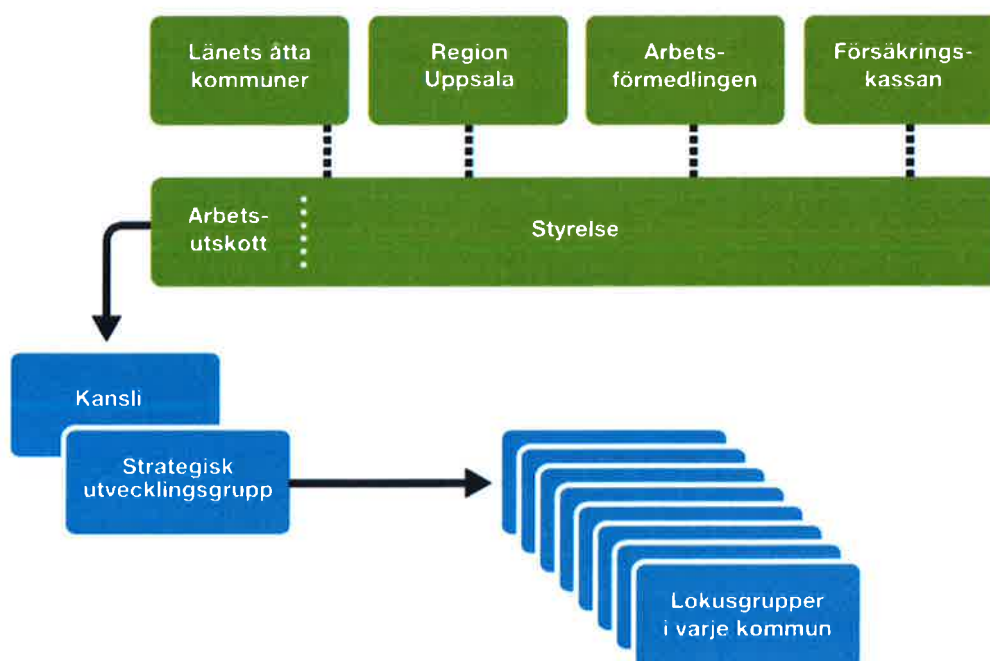
Syftet med Samordningsförbundets verksamhet är att genom finansiell samordning underlätta och förbättra möjligheterna för de individer som är i behov av samordnande rehabiliteringsinsatser så att dessa ska kunna förbättra sin förmåga att utföra ett förvärvsarbete och därigenom utveckla förutsättningarna till egen försörjning.

Förbundet ska främja samverkan och underlätta en effektiv resursanvändning inom rehabiliteringsområdet mellan försäkringskassa, arbetsförmedling, region och länets kommuner.

Samordningsförbundet verkar med stöd av Lag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (SFS 2003:1210). Även förbundsordningen reglerar förbundets arbete.

I förbundsordningen regleras följande; medlemmar, ändamål, styrelsens sammansättning, hur ledamöter utses, mandatperioder, vilka uppgifter styrelsens har, personal, revisorer, styrning och insyn. Förbundsordningen beslutas av ingående partners högsta beslutande organ, det vill säga kommunfullmäktige eller motsvarande hos övriga parter. En reviderad förbundsordning är antagen under våren av medlemmarna och träder i kraft 1 juli 2017.

Parterna har valt att jobba med lokala utvecklingsgrupper i samtliga åtta kommuner. Dessa syftar till att skapa hållbarhet i ett samverkansperspektiv, se organisationsskiss över förbundet nedan.

Förbundets medlemmar

Medlemmar i Samordningsförbundet Uppsala län är kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby samt Östhammar, Region Uppsala, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Medlemsdialoger och medlemssamråd är två forum där medlemmarna kan komma med synpunkter och påverka verksamheten. Dessa sker med politiker eller högre chefsnivå hos arbetsförmedling och försäkringskassa.

Vid medlemsdialogerna informerar förbundet om vad som skett under året, årets inriktning och tankar kring framtiden. Medlemmarna har också möjlighet att berätta om sina behov och vad de önskar att förbundet ska prioritera framåt. Dialogerna sker i de flesta fall med kommunstyrelsens arbetsutskott(AU). Under perioden har medlemsdialoger genomförts med samtliga medlemmar. Föredragande är förbundschefen. Vid flertalet av dialogerna har även förbundsordförande deltagit i år. Förväntningarna som uttrycktes var att medlemmarna vill se mer av insatser riktade mot individ. Ett medlemssamråd har genomförts under perioden. Medlemssamrådet sker med kommunstyrelsens ordförande eller högre chefsnivå hos de statliga aktörerna, exempelvis områdeschef på Arbetsförmedlingen.

Styrelsen

Förbundets styrelse består av elva ordinarie ledamöter och elva ersättare som utses av medlemmarna. Styrelsen är ytterst ansvarig för verksamheten i förbundet. De sätter mål och inriktning kring vad de vill att förbundet ska prioritera i sin finansiering av insatser, men har inte något linjeansvar mot parterna. Det är varje medlem som väljer om de vill söka medel från förbundet. Alla insatser genomförs i ordinarie verksamhet av parterna utifrån de behov de har identifierat på hemmaplan och i samverkan med övriga parter. Styrelsen består av lokalt utsedda politiker från kommun och region. Från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är det chefer, vilka de själva utsetts som ingår. Under perioden har styrelsen sammanträtt vid två tillfällen. AU har haft fyra möten under perioden.

Styrelsen har under första halvåret 2017 bestått av

Medlemsorganisation	Ordinarie ledamot	Ersättare
Enköpings kommun	Solweig Eklund (S)	Ingvar Smedlund (M)
Heby kommun	Karl-Arne Larsson (C)	Kristina Pettersson (S)
Håbo kommun	Liselotte Grahn Elg (M)	Inger Wallin (S)
Knivsta kommun	Göran Nilsson (M)	Britt-Louise Gunnar (S)
Tierps kommun	Viktoria Söderling (S)	Catarina Deremar (C)
Uppsala kommun	Ulrik Wämsberg (S)	Ismail Kamil (L)
Älvkarleby kommun	Inga-Lil Tegelberg (S)	Roger Petrini (M)
Östhammars kommun	Kerstin Björck-Jansson (C)	Pär-Olof Olsson (M)
Region Uppsala	Annika Forsell (MP)	Katarina Holm (M)
Försäkringskassan	Ann-Sofi Wallén	Karolina Eriksson
Arbetsförmedlingen	Lars Ahlstrand	Erland Fischer

Revisorer

Revisorerna inom förbundet har till uppgift att granska styrelsen och om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, samt om det finns fungerande interna kontrollsystem. Samordningsförbundets medlemmar utser förtroendevalda revisorer. För verksamhetsåret 2017 har två revisorer för kommunernas och Region Uppsalas räkning utsetts via dåvarande Regionförbundet (numera Region Uppsala), Cecilia Forss som är ordförande samt Knut Rexed. De statliga myndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har anlitat Deloitte att granska förbundet.

Kansli och utvecklingsgrupper

Samordningsförbundets kansli består av en förbundschef, en verksamhetsutvecklare, en projektanställd processstödare, en ekonom och en administratör. Kansliet, under ledning av förbundschefen, bereder ärenden till styrelsen, verkställer beslut, säkerställer att ansökningar bereds enligt förbundets styrdokument samt utifrån lagstiftning. Vidare fungerar kansliet som stöd till förbundets utvecklingsinriktade arbete gentemot parterna. Kansliet deltar som adjungerade vid styrgrupper eller motsvarande men har ingen styrande roll i dessa, utan det är parterna som själva leder sin samverkan och förbundet stödjer genom sin närvaro och via finansiering till insatser som parterna sökt medel för.

Lokala utvecklingsgrupper finns i alla kommuner sedan två år. Det är parterna som valt att driva sin samverkan genom dessa. Styrelsens roll är att de genom sina satta mål och inriktning talat om att de uppmuntrar parternas initiativ till samverkan. Kansliet deltar som adjungerade vid lokusgruppernas möten och stödjer deras samverkan både på strategisk nivå samt om parterna önskar stöd även på operativ nivå för att möjliggöra att ansökningar till förbundet görs samt att de uppfyller de krav som satts upp för ansökningar.

Sedan maj 2016 finns en strategisk utvecklingsgrupp där strategiska utvecklingsfrågor diskuteras tillsammans med parterna. Syftet är att i denna grupp diskutera frågor som är aktuella för samtliga lokusgrupper, exempelvis kring gemensamma behov nu och framåt, kompetensutveckling, samt utbyta erfarenheter. Gruppen ska både fungera som stöd för förbundschefen men också fylla ett stöd för att underlätta parternas samverkan. Minst en part från respektive lokusgrupp deltar och samtliga parter är representerade.

Samordningsförbundet är sedan flera år medlem i Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) och förbundschefen deltar regelbundet i aktiviteter inom detta forum. Förbundschefen men även verksamhetsutvecklare har kontinuerlig kontakt med förbundschefer, samordnare och verksamhetsutvecklare från andra samordningsförbund för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor.

Måluppfyllelse

Förbundet finansierar insatser på såväl strukturell som individuell nivå. De sammantagna resultaten visar att Samordningsförbundet har uppfyllt sitt uppdrag att stödja medlemmarnas arbete att förbättra för individer i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering att närma sig eller nå egen försörjning.

Mål 2017

Uppnått ●
Ännu ej uppnått ●

Mål: Att stödja parterna i deras arbete med långsiktig samverkan som har fokus på att åtgärda strukturella hinder för att underlätta individens väg till arbete

Resultatmål:	Resultat:	Status:
att samverkanskoordinatorerna presenterar aktuella lotsärenden till lokusgrupperna löpande	Information har skett vid respektive lokusgruppsmöte och redovisats månadsvis till förbundet.	●
att tilläggsresurserna når uppsatta resultatmål som lokusgrupperna satt upp	Ingen av lokusgrupperna har uppnått angivna resultatmål för sina tilläggsresurser.	●

Kommentar: Mäts genom att undersöka antalet lotsärenden hos varje samverkanskoordinator, varifrån de kommer, vilka typer av ärenden man uppfattat som problematiska och vilka ärenden lokusgruppen agerat på för att lösa utmaningen. Lokusgrupperna har i ansökan angett resultatmål för sina olika tilläggsresurser som bekostas av förbundet. Det är därför lämpligt att följa utvecklingen av dessa. Ingen av lokusgrupperna har uppnått angivna resultatmål för sina tilläggsresurser. Orsaker till ej uppnådda mål är till exempel vakanser, för lågt antal deltagare eller att deltagare ej i angiven nivå gått vidare till arbete/studier.

Mål: Att enskilda personer uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete

Resultatmål:	Resultat:	Status:
att minst lika många procent av inskrivna deltagare (individer) i förbundets insatser går ut i arbete/studier som rikssnittet	Av 50 identifierade och avregistrerade deltagare har 10 stycken gått till arbete/studier, vilket utgör 20 %.	●

Kommentar: Mäts via SUS. Under 2015 var det 34 % i riket. Inom vårt förbund var det 31 %. Under 2016 var det 33 % i riket.

Mål: Att stödja vidareutveckling av samverkan mellan parterna

Resultatmål:	Resultat:	Status:
att minst 200 medarbetare under året får ökad kunskap om samverkan	Prognosen visar att målet kommer uppfyllas under året.	●

Kommentar: Detta kommer ske genom aktiviteter anordnade av förbundet (kansliet) eller finansiellt stöd till parterna, där antalet deltagare vid aktiviteter/seminarier räknas. Aktiviteterna inom förbundet har fokus på ökad samverkan i förhållande till arbetslivsinriktad rehabilitering och kommer där det är tillämpligt ta fokus även på jämlikhet.

Mål: Att fokusera på jämlikhet inom samverkan

Resultatmål:	Resultat:	Status:
Minst 50 stycken medarbetare ska även fått ökad kunskap om jämlikhet.	Prognosen visar att målet kommer uppfyllas under året.	●

Kommentar: Sker genom aktiviteter anordnade av förbundet (kansliet) eller finansiellt stöd till parterna, där antalet deltagare vid aktiviteter/seminarier räknas. Fokus har legat på att öka kunskapen kring jämställdhet, men där det är relevant även ta fokus på frågor som syftar till att öka kunskapen kring jämlikhet. Aktiviteterna inom förbundet har fokus på ökad samverkan i förhållande till arbetslivsinriktad rehabilitering.

Mål: Att stödja parternas utväxling av medel (t ex utlysningar inom ESF)

Resultatmål:	Resultat:	Status:
att beslut om externa medel till parterna ska ha tagits under året där stöd utgått från förbundet till medlemmarna för att underlätta godkända ansökningar	Parterna har under perioden ej sökt medel från förbundet till berednings- och processtöd.	
Kommentar: Möjlighet till finansiering av berednings- och processtöd erbjuds parterna vid utlysningar från t ex ESF. Förbundets kansli deltar i Forum för inkluderande arbetsmarknad (FIA) för att bevaka utlysningarna och påminna parterna om möjligheten att söka med till berednings- och processtöd. En ansökningar från parterna är inlämnade till ESF under våren. Bedömningen från Uppsala kommun efter dialog med förbundet var att inget stöd i själva ansökningsfasen var nödvändigt, varför egna resurser användes.		

Mål: Att stödja parternas arbete kring arbetsintegrerade sociala företag

Resultatmål:	Resultat:	Status:
att parterna har sökt stöd som beviljats från förbundet för att möjliggöra genomförande av minst fyra aktiviteter med syfte att öka kunskapen hos medlemmarna kring arbetsintegrerade sociala företag (ASF)	Parterna har endast sökt stöd för en aktivitet under perioden.	
Kommentar: Mäts genom kontroll av i vilken utsträckning parterna sökt medel för att arrangera seminarier eller andra kunskapshöjande aktiviteter. Förbundets roll blir att visa att det finns stöd att tillgå om parterna själva bedömer att de vill genomföra aktiviteter, samt att stimulera att parterna söker stöd hos förbundet för sitt genomförande. Kansliet har bjudit in till ett kunskapshöjande seminarium kring ASF samt löpande gett information till Lokusgrupperna om möjligheten att söka medel för aktiviteter. Kansliet har gjort studiebesök till Samordningsförbundet i Gävleborgs län som arbetar med ASF. Parter som ansökt om stöd under perioden är Östhammars kommun och Arbetsförmedlingen för en gemensam aktivitet.		

Statistik deltagare inom förbundets individinsatser

Under perioden har förbundets individinsatser stöttat 176 deltagare. Av dessa är 163 deltagare registrerade med personuppgifter i uppföljningssystemet SUS. 13 personer har registrerats in anonymt under perioden.

Av de 163 registrerade deltagarna är:

- 58 % kvinnor och 42 % män
- 45 % yngre än 30 år
- 40 % har haft offentlig försörjning i mer än 3 år
- 44 % har en grundskoleexamen eller lägre som högsta avslutade utbildningsnivå
- 13 % har någon form av eftergymnasial utbildning

50 stycken av deltagarna har avregistrerats från någon av förbundets individinsatser under perioden. Av dessa har 20 % (10 stycken) gått ut i arbete, studier eller eget företag. Av dessa 10 personer är 40 % kvinnor och 60 % män.

Verksamhetsutveckling

Arbetet som har fokuserat på ett hållbart sätt att arbeta med strukturnivån på lokal nivå hos våra parter har fortsatt under året. Detta arbete har förtydligats och vidareutvecklats baserat på lärdomar längs med vägen. Från starten i juni 2015 var utgångspunkten för arbetet att en och samma modell ska gälla i länet. Allt eftersom tiden gått har det blivit tydligare att detta inte är något som gynnar arbetet då lokala förutsättningar och behov ser mycket olika ut. Även insatser riktade direkt mot individ och konkreta resultat på individnivån har efterfrågats av medlemmarna.

De lokala utvecklingsgrupperna har dock uppskattats från parterna och kommer därför att finnas kvar utifrån parternas önskemål om att detta är en välfungerande samarbetsform. Därför har under våren ett arbete som fokuserat på att styrelsen ska formulera mål och inriktning för 2018 där de formulerar vad de vill prioritera i sin finansiering.

I mars 2017 fattade styrelsen beslut om att de vill att medlemmarna prioriterar mer individinsatser, samt har ökad flexibilitet utifrån lokala behov i lokusgrupperna. Detta innebär att parallellt med en utvecklad inriktning för 2018, så fortsätter arbetet med det som benämns långsiktig samverkan året ut, därefter finns inte detta arbete kvar. Det är alltså både en utvecklings- och avvecklingsfas som sker parallellt.

Långsiktig samverkan

Arbetet med lokala utvecklingsgrupper har fortsatt under året i enlighet med inriktning som fattades juni 2015.

Målet med långsiktig samverkan är att skapa ett bättre organiserat stöd till individer i behov av samordnad arbetslivs-inriktad rehabilitering. Basen i den långsiktiga samverkan är lokala utvecklingsgrupper för samverkan (lokusgrupper). Genom en långsiktig struktur för samordning får rätt individ, rätt insats, i rätt tid och från rätt aktör.

I alla kommuner finns även samverkanskoordinatorer. Syftet med samverkanskoordinatorernas arbete är att underlätta samverkan mellan myndigheterna.

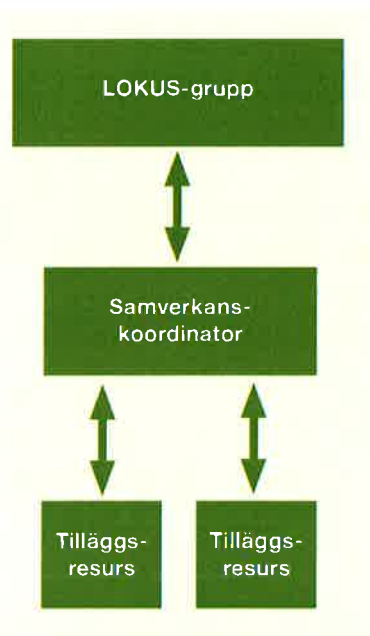
Till lokusgruppen är även mer operativa resurser kopplade. Dessa resurser finansieras av förbundet och har olika uppdrag och innehåll utifrån lokusgruppernas önskemål. Det gemensamma för tilläggsresurserna är att de arbetar operativt och har tydliga, till funktionen knutna resultatmål.

Antal tjänster inom ramen för långsiktig samverkan.

Lokusgruppen i Uppsala beviljades 2,5 samverkanskoordinatorer och 3 tilläggsresurser. De beviljades även arbetsledning med 0,3 tjänst. Lokusgruppen i Knivsta beviljades 0,5 samverkanskoordinator och 1,0 tilläggsresurs. Enköping/Håbo beviljades 2,0 samverkanskoordinatorer och 3,0 tilläggsresurser. Heby beviljades 1,0 samverkanskoordinator och 2,4 tilläggsresurser. Tierp beviljades 1,0 samverkanskoordinator och 2,0 tilläggsresurser. Älvkarleby beviljades 0,75 samverkanskoordinator och 0,9 tilläggsresurs. Östhammar beviljades 1,0 samverkanskoordinator. Alla lokusgrupper beviljades medel utifrån inkommen ansökan.

Mål och resultat

I verksamhetsplanen för år 2017 har angetts specifika mål gällande långsiktig samverkan. Dessa mål gäller redovisning av lotsärenden och resultat gällande individer som är inskrivna hos tilläggsresurserna. Samverkanskoordinatorerna har under perioden redovisat lotsärenden löpande vid respektive lokusgruppsmöte.

I sina analyser har lokusgrupperna angett att som ett led i ett kontinuerligt förbättringsarbete har lokusgrupperna fokuserat på en långsiktig hållbar samverkan mellan de fyra parterna för målgruppen där alla aktörers ordinarie verksamheter ska involveras och användas. Detta kommer ligga till grund för fortsatt arbete i linje med Samordningsförbundet inriktning 2018.

Tilläggsresurserna har under perioden registrerat deltagare i SUS. Resultatet visar att tilläggsresurserna ej har nått angivna resultatmål för året. Orsaker till ej uppnådda mål är t ex vakanser, för lågt antal deltagare eller att deltagare ej i angiven nivå gått vidare till arbete/studier.

Förbundet har månadsvis följt antalet lotsärenden och registrerade deltagare. Detta har möjliggjort både kontinuerlig återkoppling till lokusgrupperna samt löpande prognos av måluppfyllelsen.

Sammantaget visar utfallet att angivna mål till viss del kan anses uppfyllda. Resultatet för långsiktig samverkan som modell ligger i linje med den diskussion som förts i styrelsen och lett fram till en för 2018 ny inriktning.

Utvärdering

Utvärdering av långsiktig samverkan sker i samarbete med Uppsala Universitet. En uppföljningsplan för år 2016-2018 har tagits fram. Denna har reviderats löpande utifrån förbundsstyrelsens beslut om förnyad inriktning för år 2018. En slutrapport gällande utvärderingen kommer att lämnas in i januari år 2018.

Projekt

Under perioden har Samordningsförbundet helt eller delvis finansierat projekten; Begreppsdefiniering, GESAM, Kunskapsstöd vid vägval långa sjukfall, Processstöd Rehabkoordinatorer, Samhällsorientering, Ungdomscoach Häbo och Ungdomssatsningen Knivsta.

Begreppsdefiniering	
Samverkansparter:	Tierp kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Uppsala.
Mål:	Att alla parter godkänner rehabiliteringstrappan, informerar att den finns och att alla medarbetare får tillgång till den.
Resultat:	Ett förslag till verktyg presenterades för Lokusgruppen i juni 2017.
Målgrupp:	Målgrupp för projektet är medarbetare inom de olika organisationerna. Behovsgrupp är de individer som är i behov av samordnad rehabilitering.
Tidsperiod:	2016-11-01 till 2017-10-31

GESAM	
Samverkansparter:	Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen
Mål:	<p>Effektmål: Kvinnor och män ska vid övergången från att vara sjukskriven till att vara arbets-sökande</p> <ul style="list-style-type: none">- acceptera och vilja förändra sin situation för att få ett arbete,- ska vara lika nöjda avseende information och kommunikation oberoende funktions-hinder eller svårigheter i det svenska språket. <p>Tiden från att deltagaren skrivs in hos Arbetsförmedlingen tills deltagaren har påbörjat en aktivitet ska minska. Tiden från sjukskrivning till ny försörjning i arbete eller reguljära studier ska minska för både män och kvinnor. Färre individer återvänder till sjukskrivning efter insatser hos Arbetsförmedlingen.</p> <p>Insatsmål: Framtaget screeningverktyg för att identifiera personer med nedsatt hälsa som riskerar att inte längre ha rätt till sjukpenning. September 2017. Framtagna motiverande insatser hos Försäkringskassan. September 2017. Effektiva processflöden för insatser hos Arbetsförmedlingen. En dokumentation över projektets metoder och aktiviteter ska ha tagits fram vd projektets slut som också beskriver eventuella genuskillnader i metodiken. Genusspecifika aktiviteter beskrivs om sådana finns.</p>
Resultat:	Utfallet kan ej mätas då insatsen nyligen startat.
Målgrupp:	Målgrupp är sjukskrivna som inte längre har rätt till sjukpenning, har nedsatt hälsa och inte bedöms kunna återgå i arbete hos sin arbetsgivare eller som är arbetslösa. Målgruppen avgränsas genom att deltagare boende i Knivsta och Uppsala kommuner alternativt skriver in sig på Arbetsförmedlingen i Uppsala, ingår i projektet.
Tidsperiod:	2017-04-01 till 2019-03-31

Kunskapsstöd vid vägval långa sjukfall

Samverkansparter:	Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan
Mål:	Målet är att skapa ett forum för att förkorta sjukskrivningstiden och därigenom bidra till att sänka sjukpenningtalet till det nationella målet 9.0 dagar år 2020. Antalet långtidssjukskrivna är vid ansökningstillfället ca 1900 personer i länet, målsättningen är att 20 % av dessa är åter i arbete 2018-05-31.
Resultat:	Analysfas och löpande identifiering av utvecklingsområden pågår fram till juli 2017. Utvecklingsområden har identifierats för båda parterna och handlingsplan har upprättats.
Målgrupp:	Personer som varit sjukskrivna mer än 365 dagar.
Tidsperiod:	2016-08-01 till 2018-07-31

Processtöd Rehabkoordinatorer

Samverkansparter:	Region Uppsala, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan
Mål:	Rehabiliteringskoordinatorerna ska vara nöjda med processtödet insatser och anse sig ha fått ökad kunskap i linje med sin uppdragsbeskrivning.
Resultat:	Enkät visar att nöjdheten med processtödet är 4,7 av 6,0. Kunskapen att arbeta som rehabiliteringskoordinator har ökat från 2,6 till 4,1 på en 6,0 gradig skala. De skattar även att kunskapen är relevant till 4,8 av 6,0.
Målgrupp:	Hälsa- och sjukvårdens rehabiliteringskoordinatorer. Behovsgrupp är patienter som ska bibehålla eller återfå sin arbetsförmåga.
Tidsperiod:	2017-04-01 till 2019-03-31

Samordnad och utökad samhällsorientering i Uppsala län

Samverkansparter:	Kommunerna Uppsala, Östhammar, Heby, Tierp, Älvkarleby, Knivsta samt Arbetsförmedlingen i Uppsala och Arbetsförmedlingen i Norra uppland.
Mål:	Skapat en samordnande verksamhet gällande anmälan, startdatum, frånvaro och andra insatser för ett ökat deltagande, kortare väntan och färre avbrott. Skapat en uppbyggd kommunikatörsbank för koordination av språkgrupper och kommunikatörer för samtliga deltagande kommuner i projektet i nära samarbete med Arbetsförmedlingen. 100 % av målgruppen inom etableringen ska ha läst samhällsorientering på sitt modersmål alternativt på ett andra språk som personer behärskar inom sina 2 år i etableringsprocessen. 80 % av målgruppen inom etableringen ska ha läst samhällsorientering på sitt modersmål alternativt på ett andra språk som personerna behärskar inom de första 9 månaderna i etableringsprocessen. 100 % av de som läst samhällsorientering ska ha fått ett intyg efter genomförd kurs. Skapat en medvetenhet hos målgruppen anhöriginvandrare om deras möjlighet att delta i samhällsorientering. Samhällskommunikatörerna ska ha fått en ökad känsla av trygghet i sin anställning och en statushöjd profession. Skapat en grund för att succesivt kunna öka samhällsorienteringen med 20 timmar hälsoinformation anpassad efter målgruppens behov samt en kompetensförstärkning i ämnet hos kommunikatören.
Resultat:	Insatsen har precis startat varför utfall ej kan anges i denna delårsrapport.
Målgrupp:	Personer mellan 18 och 64 år som är nya i Sverige och har en etableringsplan eller är anhöriginvandrare (som är medborgare i ett land utanför EES-området eller utanför Schweiz och är folkbokförd i en kommun efter april 2013).
Tidsperiod:	2017-05-01 till 2019-07-31

Ungdomscoach Håbo

Samverkanspartner:	Håbo kommun och Arbetsförmedlingen
Mål:	Alla unga i åldern 20-24 år som varken arbetar eller studerar ska erbjudas en handlingsplan. Antalet individer i målgruppen som deltar i individanpassade åtgärder ska öka. Antalet individer i målgruppen som återgår till utbildning eller arbete ska öka.
Resultat:	I det täta samarbetet mellan Kommunen och Arbetsförmedlingen har Unga vuxna nätverket Framsteget vuxit fram. Ier unga vuxna blir inskrivna i Arbetsförmedlingen och färre blir utskrivna av okänd anledning. Allt fler unga vuxna väljer att återuppta sina studier med hjälp av utbildningskontraktet och det stöd som unga vuxna-coachen kan erbjuda. De unga vuxna som innan inte klarat av att studera via Komvux får idag mer stöd och klarar på så sätt av att stanna i studier.
Målgrupp:	Ungdomar i åldern 20-24 år som varken arbetar eller studerar.
Tidsperiod:	2016-09-05 till 2017-09-04

Ungdomssatsningen Knivsta

Samverkanspartner:	Knivsta kommun och Arbetsförmedlingen
Mål:	Samtliga ungdomar ska ha en upprättad plan för hur de individuella målen ska nås. Ungdomssatsningen ska arbeta med ca 40 ungdomar under tvåårsperioden. Antal ungdomar som har försörjningsstöd ska minska i antal i förhållande till befolkningsutvecklingen. 40 % av ungdomarna ska ha ett arbete, praktik eller studera. Att personer som är vuxna (över 19 år) och som nyttjar kommunens ungdoms verksamhet istället ska hitta annan fritidssysselsättning.
Resultat:	Samtliga ungdomar som deltar i insatsen har en skriftlig plan. Satsningen har under perioden arbetat med sju ungdomar. Målet kring försörjningsstöd kan utläsas först vid årets slut. Två ungdomar som skrivits in hos Yrkessamordnare har kommit ut i praktik eller påbörjat studier. Ingen person över 19 år har nyttjat kommunens ungdomsverksamhet.
Målgrupp:	Ungdomar 16-24 år, ungdomar som hoppat av skolan, ungdomar utan känd aktivitet, ungdomar som har eller är i behov av aktivitetsersättning.
Tidsperiod:	2017-01-01 till 2018-12-31

Mål och resultat

Inom varje projekt finns specificerade mål. I inkomna delårsrapporter tydliggörs utfall för angiven period.

Projektet Begreppsdefiniering tydliggör i sitt resultat att ett förslag till verktyg presenterades för lokusgruppen i juni 2017. Utfallet visar att projektet kan anses ligga i linje med angivna projektmål samt med av förbundet angivet syfte och inriktning.

I projektet GESAM kan utfall ej mätas då insatsen nyligen startat. Mätning av utfall kommer ske löpande och redovisas i samband med årsrapport 2017.

Utfall för Kunskapsstöd vid vägval långa sjukfall visar att analysfas pågår. Utvecklingsområden har identifierats för båda parterna och handlingsplan har upprättats. Resultaten visar att projektet kan anses ligga i linje med angivna projektmål samt med av förbundet angivet syfte och inriktning.

Projektet Processtöd Rehabkoordinatorer anger i sitt resultat att kunskapen kring uppdraget ökar, att kunskapen känns relevant och att de är nöjda med innehållet i processtödet. Resultaten visar att projektet kan anses ligga i linje med angivna projektmål samt med av förbundet angivet syfte och inriktning.

I projektet Samordnad och utökad samhällsorientering i Uppsala län kan utfall ej mätas då insatsen nyligen startat. Mätning av utfall kommer ske löpande och redovisas i samband med årsrapport 2017.

Utfall för Projekt Ungdomscoach Häbo visar att allt fler unga vuxna blir inskrivna i Arbetsförmedlingen och allt färre blir utskrivna av okänd anledning samt att allt fler unga vuxna väljer att återuppta sina studier med hjälp av utbildningskontraktet och det stöd som unga vuxna-coachen kan erbjuda. Resultaten visar att projektet kan anses ligga i linje med angivna projektmål samt med av förbundet angivet syfte och inriktning.

Ungdomssatsningen Knivsta visar att deltagare har skrivits in i projektet, att skriftliga planer upprättats och att ungdomar kommit ut i praktik eller påbörjat studier. Resultaten visar att projektet kan anses ligga i linje med angivna projektmål samt med av förbundet angivet syfte och inriktning.

Förbundets övergripande mål är att den enskilde uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete. De sammantagna resultaten från projekten som förbundet finansierar kan utifrån statistik över deltagare anses ligga i linje med förbundets mål.

Utvärderingar

Inga utvärderingsrapporter gällande projekt har lämnats in under perioden. Utvärderingar pågår inom projektet GESAM och Samhällsorientering. Dessa kommer att lämnas in i samband med att projekten avslutas.

Kompetenshöjande insatser med syfte att främja samverkan

Seminarier och studiebesök

Förbundet fortsätter att stödja enskilda kompetenshöjande insatser, dels utifrån medlemmarnas ansökningar, dels utifrån styrelsens uppsatta mål om kompetensutveckling.

Under våren har två seminarier genomförts- ett med fokus på genus och jämställdhet och ett om arbetsintegrerande sociala företag. Båda dessa seminarier har varit öppna för samtliga medlemmar att delta på. Utöver detta har förbundet arrangerat ett studiebesök i Lund kring Samsip genom finansiell samverkan, där alla parter gavs möjlighet att följa med kansliet. Nio personer deltog. Förbundet har deltagit i samverkan med universitetet, AIM-day. Det är ett forum där forskare och praktiker möts och diskuterar gemensamma utmaningar. Förbundet deltog med två frågeställningar kring hur praktiker i större utsträckning kan få in frågor kring kunskapsbaserad praktik och evidens i det arbete som utförs.

Parterna har också själva ansökt om egna kompetenshöjande insatser. Vänskapsdag Knivsta kring integration ansöktes om och beviljades på delegation där 150 personer deltog. Förbundet deltog och berättade om möjligheten att söka medel från förbundet.

Verktyg för utvecklad samverkan

Samverkanskoordinatorerna har tagit fram ett verktyg för parterna att utveckla sin samverkan. Detta verktyg kallas för Relation, dialog och lärande (RDL). Verktyget bygger på workshops utifrån av verksamheterna valda teman. Ingen RDL har hunnit genomföras under perioden.

Nätverk för stöd till samverkan

Samverkanskoordinatorerna träffas regelbundet i ett nätverk under ledning av förbundets verksamhetsutvecklare. Syftet är att tydliggöra roller och ansvar samt byta information och erfarenheter inom uppdraget.

Utöver detta nätverk finns ett nätverk för projektledare för projekt finansierade i förbundet. Då förbundet under denna period haft relativt få beviljade projekt så har deltagande även erbjudits till projektledare för andra projekt hos parterna. Sammanlagt har åtta projektledare deltagit vid fem olika tillfällen. Varje tillfälle har haft ett specifikt tema aktuellt för projektledarrollen. Förbundets verksamhetsansvarige och Arbetsförmedlingens projektsamordnare har tillsammans ansvarat för nätverket. Utvärdering visar att projektledarna tyckte nätverket var intressant, värdefullt och de har fått en möjlighet att skapa relationer med andra personer i liknande roll.

Forum för inkluderande arbetsmarknad

Förbundet ingår en gång i månaden i ett nätverk, Forum för inkluderande arbetsmarknad, FIA. Syftet är att samla länets resurser för att genomföra gemensamma ansökningar till ESF samt att utbyta erfarenheter kring tillväxt och arbetsmarknad i länet. Nätverket leds av Region Uppsala. Förbundet erbjuder möjlighet till finansiellt processtöd om parterna väljer att göra ansökningar. Under perioden är inga ansökningar gjorda, då utlysningar inte varit aktuella för parterna att göra under denna period. Däremot fortsätter arbetet med KISA med syfte att snabba på integrationsprocessen samt #jag med, med syfte att fånga upp unga som har hoppat av eller riskerar att hoppa av gymnasiet. Förbundet fortsätter också att finansiellt stödja processledaren för det sistnämnda projektet.

Systematisk kvalitetsutveckling

Förbundet arbetar med systematisk kvalitetsutveckling för att säkra att arbetet bedrivs på ett kvalitetssäkrat och ändamålsenligt sätt.

Reviderad förbundsordning

Under år 2016 gjordes en genomlysning av samtliga styrdokument. Förbundsordningen som, förutom lagen (Lag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, SFS 2003:1210) styr och reglerar förbundets arbete har reviderats och förändringar är godkända av samtliga medlemmar under våren 2017. Den träder i kraft 1 juli.

Månadsvisa nyckeltal genom SUS

Sedan ett år tillbaka följer förbundet samtliga insatser månadsvis för att följa progressen i insatserna. Progressen återkopplas till styrelse och till berörda insatser.

Riskanalys och internkontrollplan

Internkontroll är en del av verksamhetens systematiska kvalitets- och förbättringsarbete. Förbundsstyrelsen har för år 2017 antagit en internkontrollplan. Resultatet från aktiviteter inom denna ska redovisas till styrelsen vid delårs- och årsrapport. Redovisning sker i enlighet med inom internkontrollplanen beslutade processer/områden.

Ekonomi/budget

Internkontrollplanen anger att kontroll av utfall mot budget och kontroll av fakturor mot avtal genomförs. Kontroll av utfall mot budget har gjorts till styrelsen vid alla möten.

Stickprov av fakturor har gjorts under perioden och kontroll visar en korrekt hantering.

Upphandling/avtal

Internkontrollplanen anger att kontroll att gällande riktlinjer och avtal följs. Stickprov av fakturor har gjorts under perioden och kontroll visar en korrekt hantering.

Beslutsfattande/Delegation/Attest

Internkontrollplanen anger kontroll av utbetalningsunderlag följer kraven enligt delegations- och attestordningen och kontroll genom stickprov på utbetalningsunderlag. Stickprov av utbetalningsunderlag har gjorts under perioden och kontroll visar en korrekt hantering.

Internkontrollplanen anger att kontroll ska ske att alla beslut gällande finansiering av insatser följt antagen delegations- och attestordning. Kontroll visar att antaget styrdokument har följts i alla sådana beslut. Beslut om finansiering har tagits dels av förbundschef på delegation, dels av förbundsstyrelse.

Internkontrollplanen anger även att kontroll ska ske att delegationsbeslut gällande finansiering anmälts till styrelsen. Kontroll visar att alla sådana beslut tagna under perioden har anmälts till styrelsen på ett korrekt sätt.

Verksamhetsmål

Internkontrollplanen anger att kontroll ska ske att målen i verksamhetsplanen uppnås. Angivna mål i verksamhetsplanen följs upp i och med delårsrapport och årsredovisning. Uppföljningen visar att aktuella mål delvis kommer uppfyllas (se ovan under "Mål 2017 Samordningsförbundet Uppsala län"). Flera av målen kräver att parterna är aktiva inom sin ordinarie verksamhet. Detta innebär att förbundet ej äger måluppfyllnad av flertalet mål t ex resultatmål för tilläggsresurser eller parternas önskan om att ansöka om externa medel. Målen har utifrån detta setts över inför verksamhetsplanen 2018 och kommer utvecklas ytterligare framöver för att säkerställa att styrelsen äger frågorna som de följs upp på. Mål som är relevanta att formulera är sådana där styrelse och kansli har möjlighet att aktivt påverka och själva äger rådighet över.

Finansierade insatser

Internkontrollplanen anger att kontroll ska ske att projektplaner följts inom respektive insats. En undersökning av alla gällande insatser visar att projektplanerna följts. Undersökningen har inriktats på målgrupp, metod och styrning. Inkomna avvikelserapporter har införlivats i undersökningen.

Internkontrollplanen anger även att kontroll ska ske att angivna mål uppfyllts inom respektive insats. Alla insatser har kontrollerats utifrån angivna mål och aktuellt utfall. Kontrollen visar att insatserna arbetar utifrån angivna mål och att styrgrupperna diskuterar detta löpande. Kontrollen visar att långsiktig samverkan inte uppnått vissa angivna resultatmål. Se även ovan under "Projekt" där mål och resultat redovisas för respektive projekt.

Interkontrollplanen anger att kontroll ska ske att delaktighet och styrning sker från ansvariga projektägare. Granskning av styrgruppernas protokoll visar att detta sker. Projektägarna har regelbundet genomfört styrgruppsmöten och återrapportering till förbundet.

Ekonomisk redogörelse

Kommentar till delårsrapport 2017

För första halvåret 2017 redovisar Samordningsförbundet Uppsala län ett underskott på 566 tkr, att jämföra med ett underskott på 694 tkr vid delårsboks slutet för 2016.

Kostnaderna för samverkansinsatser är högre under första halvåret 2017. Fler insatser som förbrukar mer resurser har varit igång under januari till juni 2017 jämfört med samma period föregående år, främst inom projektverksamhet. För de förtroendevalda och förvaltningen har förbrukningen minskat jämfört med delåret 2016. För förvaltningen har försäljning av andelar i korträntefonden gett en intäkt på 174 tkr.

Ekonomisk översikt av verksamheten delår 2017		
	Utfall delår 2017	Utfall delår 2016
Intäkter	10 792	10 611
Samverkansinsatser	-9 384	-9 233
Förtroendevalda	-310	-317
Förvaltning	-1 664	-1 755
Resultat	-566	-694

Förbundsstyrelsen avser att använda överskottskapitalet från tidigare år till samverkansinsatser som kommer målgruppen tillgodo. Prognosen är att det samlade överskottet successivt betas av under nästkommande år. För att säkerställa att den årliga tilldelningen förbrukas är det viktigt med ett fortsatt inflöde av ansökningar.

Samverkansinsatser

Förbundsstyrelsen har inför verksamhetsåret 2017 fattat beslut om att fördela medel till olika former av samverkansinsatser: långsiktig samverkan genom lokusgrupper i varje kommun, projektverksamhet, samt övriga insatser som främjar samverkan på strukturell och organisatorisk nivå. Under halvåret har beslutats om nya insatser utifrån verksamhetsplanen.

Förbrukningskvoterna i tabellen nedan visar samverkansinsatsernas förbrukade andel av årsbudget. Riktvärdet är 50 procent.

Inriktning insatser 2017 – budgetfördelning			
	Förbrukning delår 2017, belopp i tkr	Budget 2017, belopp i tkr	Förbrukad andel av årsbudget, procent
Långsiktig samverkan	5 461	14 410	38
Projektverksamhet	2 251	4 873	46
Övriga samverkansinsatser	1 672	1 794	93
SUMMA	9 384	21 077	45

Samtliga samverkansinsatser har under första halvåret 2017 förbrukat 9 384 tkr, att jämföra med 9 233 tkr föregående halvår, se tabellen nedan.

Samverkansinsatser, belopp i tkr	delår 2017	delår 2016	Förbrukningskvot t o m 170630, %
Långsiktig samverkan			
Lokus Enköping-Håbo	1 121	1 058	66
Lokus Heby (Stig)	943	803	84
Lokus Knivsta	506	551	92
Lokus Tierp	714	650	71
Lokus Uppsala	1 262	1 360	69
Lokus Älvkarleby (Impl samv)	601	504	101
Lokus Östhammar	314	237	79
	5 461	5 163	
Projektverksamhet			
IPS/Isamverkan 150101-161231	0	701	0
Inspira PTSD 150901-160831	0	1 330	0
Återg arbete psykiatri UAS 160930	0	313	0
Enter Tillägg 151101-160630	0	454	0
ESF-projekt #jagmed 181231	453	418	99
Ungdomssatsningen Knivsta	443	0	63
Processtöd rehabkoord	230	0	67
Ungdomscoach Håbo	238	0	91
Kunskapsstöd vägval långa sjukfall	643	0	93
Begreppsdefiniering Tierp	199	0	100
Samhällsorientering	45	0	0
	2 251	3 216	
Övriga samverkansinsatser			
Ekonomi projektstöd	184	203	
Verksamhetsutveckling	268	249	
Processtödjare	137	0	
ESF processtöd ansökningar	0	-48	
Insatsutveckling finansierad verksamhet	0	17	
Info-kunskapshöjande ins anst medl	29	33	
Forskning utvärdering långsiktig samv UU	500	400	
Processtöd FK	200	0	
IPS-Belfast	126	0	
Processkartläggning FK	107	0	
Vänskapsdag Knivsta	94	0	
Studieresa Lund	27	0	
	1 672	855	
Samverkansinsatser totalt	9 384	9 233	

Förbrukningskvoterna i tabellen på föregående sida visar samverkansinsatsernas förbrukade andel av delårsbudget. Riktvärdet vid halvårsskiftet är 100 procent. Avvikande värden innebär att projektet har förbrukat mer eller mindre än vad som är rimligt och syftar till att ge signal om extra uppmärksamhet. Tabellen visar att insatsernas faktiska förbrukning i de flesta fall är något lägre än förväntat.

Förtroendevalda och förvaltning

Kostnader för förtroendemannastyrningen uppgick till 310 tkr första halvåret 2017, vilket är lägre än samma period 2016 (317 tkr) och lägre jämfört med budget (550 tkr). Lägre kostnader för konferenser och därför minskade arvodesutbetalningar samt lägre konsultkostnader är de främsta förklaringarna till avvikelserna.

Kansliets förbrukning för delåret 2017 är 1 664 tkr, vilket är lägre än budget (2 050 tkr) och 91 tkr lägre än delåret 2016 (1 755 tkr).

Externa kostnader (lokalhyra, IT-tjänster, m m) är 149 tkr högre än delåret 2016 medan personalkostnader är 79 tkr lägre. Försäljning av andelar i korträntefonden har gett en ränteutgång på 174 tkr. Dessa poster förklarar största delen av avvikelserna mot delåret 2016.

Kostnad förtroendevalda och förvaltning			
	Förbrukning delår 2017*	Förbrukning delår 2016	Budget delår 2017
Förtroendevalda	310 tkr	317 tkr 50 %	550 tkr 56 %
Förvaltning	1 664 tkr	1 755 tkr 92 %	2 050 tkr 81 %

* Förbrukning 2017 jämfört med föregående år och delårsbudget.

God ekonomisk hushållning

Samordningsförbundet ska ha en god ekonomisk hushållning. Den verksamhet som bedrivs ska vara effektiv och ändamålsenlig. Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet till nytta för målgruppen och med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip.

Förbundsstyrelsen har beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

- Verksamheten ska bedrivas inom den budgetram som beslutats av styrelsen.
- Samlat kapital från tidigare verksamhetsår ska nyttjas till ändamålsenliga insatser för målgruppen.
- Högsta möjliga avkastning ska uppnås utan att säkerhet eller betalningsförmåga äventyras.
- Förbundet ska vara självfinansierat genom sina medlemsavgifter och får inte teckna lån eller krediter utöver vad som krävs för att verksamheten ska fungera.
- Medelsplacering regleras till inlåning i svenska bank eller värdepapper utgivna av kommuner, landsting/regioner och svenska staten alternativt fonder med inriktning på den svenska penning- och obligationsmarknaden som står under Finansinspektionens tillsyn.

- Beslut om medelsplacering sker enligt gällande delegations-och attestordning.
- Medelsförbrukning: genom regelbunden resultatuppföljning ges möjlighet att agera om budgeten är på väg att överskridas. Ekonomisk uppföljning presenteras för förbundsstyrelsen vid varje styrelsemöte.
- Bunden reservfond. För att säkerställa god likviditet och möjlighet att hantera utbetalningar har styrelsen avsatt 1 000 000 kr i en bunden reservfond.
- Inflation. Risken att inflationen urholkar ett eventuellt överskottskapital hanteras genom att förbundet följer former för medelsplacering.

Budget och medelstildelning

Samordningsförbundets budget ska enligt lag fastställas i november året innan räkenskapsåret. Budget för 2017 har fastställts av förbundsstyrelsen den 25 november 2016.

Staten står för hälften av medlemsavgiften genom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Från Region Uppsala kommer 25 % medan länets åtta kommuner delar på resterande 25 %.

Medlemsintäkterna har varierat under åren med en högsta nivå på 24 000 tkr vid uppstarten och som lägst 20 200 tkr. Den totala tilldelningen för 2017 är 21 585 tkr, en ökning med 363 tkr jämfört med föregående år. Tillsammans med det samlade överskottet från tidigare år på 11 440 tkr (bunden reservfond ej medräknad) fanns 33 025 tkr att fördela helåret 2017. Prognosen för 2017 är ett underskott på 5,1 mkr på årsbasis. Erfarenheten har dock visat att de beviljade medlen inte nyttjas fullt ut enligt ansökan. Ett överskott kan ge konsekvenser vid medelstildelningen inför nästkommande år.

Kapitalförvaltning

Överskottet från verksamhetens uppstartsfas har placerats i Nordeas institutionella korträntefond. Värdet av fonden uppgår 2017-06-30 till 12 786 tkr. I värdet ingår orealiserad värdeökning med 1 117 tkr.

Under början av delåret har andelar i korträntefonden sålts för 2 mkr för att täcka ett tillfälligt likviditetsbehov.

Ovanstående placering följer av styrelsen beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Resultaträkning

Delårsbokslut 2017-06-30

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

		2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30	Budget 2017-06-30
Verksamhetens intäkter				
Sidointäkter	Not 1	89 840	0	86 500
Rörelseintäkter	Not 2	10 792 585	10 610 906	10 792 585
Summa verksamhetens intäkter		10 882 425	10 610 906	10 879 085
Verksamhetens kostnader				
Kostnader långsiktig samv och proj.verksamhet	Not 3	-7 711 640	-8 378 291	-9 642 000
Kostnader för övriga samverkansinsatser	Not 4	-1 081 466	-401 836	-882 000
Övriga driftskostnader	Not 5	-339 864	-280 486	-500 000
Kostnader för lokaler		-281 130	-93 802	-236 500
Kostnader för personal	Not 6	-2 193 293	-2 136 996	-1 750 000
Avskrivningar inventarier		-14 749	-13 631	-10 000
Summa verksamhetens kostnader		-11 622 142	-11 305 041	-13 020 500
Verksamhetens rörelseresultat		-739 717	-694 135	-2 141 415
Finansiella poster				
Ränteintäkter		155	224	0
Övriga finansiella intäkter		174 105	0	0
Räntekostnader		-414	0	0
Resultat efter finansiella poster		-565 871	-693 911	-2 141 415
PERIODENS RESULTAT		-565 871	-693 911	-2 141 415

Balansräkning

Delårsbokslut 2017-06-30

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

		2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar	Not 7	127 974	13 631	142 723
Summa anläggningstillgångar		127 974	13 631	142 723
Omsättningstillgångar				
Fordringar				
Kundfordringar		55 213	0	55 213
Övriga kortfristiga fordringar	Not 8	625 176	346 061	586 008
Interimsfordringar		65 755	89 785	69 387
Summa fordringar		746 144	435 846	710 608
Kortfristiga placeringar	Not 9	11 669 181	13 495 075	13 495 075
Kassa och bank	Not 10	9 793 105	12 050 418	3 866 243
Summa omsättningstillgångar		22 208 430	25 981 340	18 071 926
SUMMA TILLGÅNGAR		22 336 404	25 994 971	18 214 649
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Bunden reservfond		1 000 000	1 000 000	1 000 000
Överskott från tidigare år		12 214 958	12 266 391	12 266 391
Redovisat resultat fg år		-775 197	-51 433	-51 433
Periodens resultat		-565 871	-693 912	-775 197
Summa eget kapital		11 873 890	12 521 047	12 439 761
Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder		4 411 346	6 900 696	5 241 921
Övriga kortfristiga skulder	Not 11	260 535	276 468	276 138
Interimsskulder	Not 12	5 790 633	6 296 759	256 829
Summa kortfristiga skulder		10 462 514	13 473 924	5 774 888
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		22 336 404	25 994 971	18 214 649

Kassaflödesanalys

Delårsbokslut 2017-06-30

Samordningsförbundet Uppsala län, 222000-2576

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
Den löpande verksamheten		
Periodens resultat	-565 871	-693 912
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	14 749	13 631
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	-551 122	-680 281
Ökning / minskning av kortfristiga fordringar	-35 536	1 083
Ökning / minskning av kortfristiga skulder	4 687 626	7 416 149
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 100 968	6 736 951
Investeringsverksamhet	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0	0
Finansieringsverksamhet	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
Periodens kassaflöde	4 100 968	6 736 951
Likvida medel vid periodens början	17 361 318	18 808 543
Likvida medel vid periodens slut	21 462 286	25 545 494
Förändring i likvida medel	4 100 968	6 736 951

Redovisningsprinciper

Redovisningen följer lagen om kommunal redovisning (1997:614).

Kända intäkter och kostnader har periodiserats och ännu ej uttagna semesterdagar har skuldförts.

Avskrivning av inventarier med en förväntad livslängd över 3 år görs med 1/5-del av anskaffningsvärdet per år under 5 år från och med inköpsåret.

Uppföljning av budget har ägt rum på resultatnivå.

Noter

Noter till resultaträkning per 2017-06-30

Not 1. Sidointäkter

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
Hysesintäkter	88 340	0
Övr. ersättningar och intäkter	1 500	
Summa sidointäkter	89 840	0

Not 2. Rörelseintäkter

	Delår 2017	Delår 2016	Helår 2017	Helår 2016
Enköpings kommun	320 317	313 361	640 634	626 722
Heby kommun	103 116	101 738	206 232	203 476
Håbo kommun	154 438	151 917	308 876	303 834
Knivsta kommun	129 167	126 171	258 334	252 342
Tierps kommun	155 218	153 687	310 435	307 374
Uppsala kommun	1 602 529	1 575 378	3 205 058	3 150 756
Älvkarleby kommun	70 218	69 308	140 435	138 616
Östhammars kommun	163 144	161 167	326 288	322 333
Region Uppsala	2 698 147	2 652 726	5 396 293	5 305 452
Försäkringskassan/Arbetsförmedlingen	5 396 293	5 305 453	10 792 585	10 610 905
Summa medlemsavgifter	10 792 585	10 610 905	21 585 170	21 221 810
Summa rörelseintäkter	10 792 585	10 610 905	21 585 170	21 221 810

Not 3. Kostnader för långsiktig samverkan och projektverksamhet

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
Lokus Enköping-Håbo	-1 120 691	-1 057 716
Lokus Heby (Stig)	-943 351	-802 741
Lokus Knivsta	-505 944	-550 870
Lokus Tierp	-714 418	-650 199
Lokus Uppsala	-1 261 700	-1 360 182
Lokus Älvkarleby (Impl samv)	-601 469	-503 555
Lokus Östhammar	-314 392	-237 300
ESF-projekt #jagmed 181231	-452 590	-418 118
IPS/Isamverkan 150101-161231	0	-700 681
Inspira PTSD 150901-160831	0	-1 329 830
Återg arbete psykiatri UAS 160930	0	-313 352
Enter Tillägg 151101-160630	0	-453 747
Ungdomscoach Håbo	-238 235	0
Kunskapsstöd vägval	-642 452	0
Ungdomssatsning Knivsta	-442 547	0
Processtöd Rehabkoordinatorer	-230 000	0
Begreppsdefiniering Tierp	-198 598	0
Samhällsorientering	-45 253	0
Summa kostnader samverkansinsatser	-7 711 640	-8 378 291

Not 4. Kostnader för övriga samverkansinsatser

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
ESF processtöd ansökningar	0	48 215
Insatsutveckling finansierad verksamhet	0	-16 859
Info-kunskaphöjande ins anst medl	-29 168	-33 192
Forskning utvärdering långsiktig samv UU	-500 000	-400 000
Processtöd, FK	-200 000	0
IPS-Belfast	-126 000	0
Processkartläggning FK	-106 470	0
Vänskapsdag Knivsta	-93 408	0
Studieresa Lund	-26 420	0
Summa övriga utvecklingsinsatser	-1 081 466	-401 836

Not 5. Övriga driftskostnader

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
Förbrukningsinventarier	0	-9 378
IT-tjänster, programvaror och datorhyra	-128 764	-69 298
Konsultarvode	-18 625	-27 451
Medlemsavgifter, NNS och Pacta	-31 745	-31 282
Övriga kostnader	-160 739	-143 084
Öres- och kronutjämning	9	7
Summa övriga driftskostnader	-339 864	-280 486

Not 6. Kostnader för personal

	2017-01-01 2017-06-30	2016-01-01 2016-06-30
Arvoden till ledamöter	-176 138	-169 062
Lön tjänstemän	-1 147 473	-1 136 213
Pensionsförsäkringar och övr gruppförsäkr	-227 547	-238 639
Kompetensutveckling	-51 479	-11 900
Förändring av semesterlöneskuld	-120 636	-81 016
Arbetsgivaravgifter	-446 659	-419 404
Övr personalkostn, förmåner, representation	-23 361	-80 761
Summa kostnader för personal	-2 193 293	-2 136 996

Noter till balansräkning per 2017-06-30

Not 7. Materiella anläggningstillgångar

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Inventarier	401 992	254 505	401 992
Ackumulerade avskrivningar inventarier	-274 018	-240 875	-259 269
Summa materiella anläggningstillgångar	127 974	13 631	142 723

Not 8. Övriga kortfristiga fordringar

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Skattefordringar	394 761	127 974	346 730
Momsfordringar	230 415	218 087	132 276
Övriga kortfristiga fordringar	0	0	107 002
Summa övriga kortfristiga fordringar	625 176	346 061	586 008

Not 9. Kortfristiga placeringar

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Nordea institutionell Kortränta*	11 669 181	13 495 075	13 495 075
Summa övriga kortfristiga fordringar	11 669 181	13 495 075	13 495 075

* marknadsvärde 12 785 886 kr per 2017-06-30

Not 10. Kassa och bank

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Plusgirokonto	9 793 105	12 001 084	3 816 908
Sparkonto Nordea	0	49 335	49 335
Summa kassa och bank	9 793 105	12 050 418	3 866 243

Not 11. Övriga kortfristiga skulder

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Personalens källskatt	81 129	74 936	69 317
Avräkning särskild löneskatt på pensioner	101 807	130 184	141 770
Upplupna arbetsgivaravgifter	77 599	71 348	65 051
Summa övriga kortfristiga skulder	260 535	276 468	276 138

Not 12. Interimsskulder

	2017-06-30	2016-06-30	2016-12-31
Upplupna semesterlöner	222 574	204 883	101 938
Beräkn upplupna sociala avg semesterskuld	69 932	64 374	32 029
Periodisering av medlemsintäkter	5 396 293	5 305 452	44 170
Övriga uppl kostnader / förutbet intäkter	101 834	722 050	78 692
Summa interimsskulder	5 790 633	6 296 759	256 829

www.finsamuppsala.se

DELÅRSRAPPORT 2017 170101 – 170630

Syftet med Samordningsförbundets verksamhet är att genom finansiell samordning underlätta och förbättra möjligheterna för de individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser så att dessa ska kunna förbättra sin förmåga att utföra ett försäkringsarbete och

därigenom utveckla förutsättningarna till egen försörjning. Förbundet ska främja samverkan och underlätta en effektiv resursanvändning inom rehabiliteringsområdet mellan försäkringskassa, arbetsförmedling, landsting och kommun.

SAMORDNINGSFÖRBUNDET
UPPSALA LÄN

§ 374

Internkontrollplan

Överförmyndarnämnden beslutar

att anta internkontrollplan för 2018

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2017 -12- 2 2	
Dnr:	Dpl:

Föredragande

Ida Hellrup

Bakgrund

En interkontrollplan för 2018 har tagits fram. I arbetet har både nämndens ledamöter och medarbetare på förvaltningen deltagit.

Motivering

Överförmyndarnämnden är ansvarig för det interna kontrollarbetet och skall därför anta intern kontrollplan.

Delges: Kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN I UPPSALA LÄN

Plats och tid

Bergiussalen, Stationsgatan, kl. 14:30-16:10
Måndagen den 11 december 2017

Beslutande

Bertil Brunn (S) Uppsala	ordförande
Elisabeth Eklund (C) Östhammar	ledamot
Anette Pettersson (S) Tierp	ledamot
Bodil Persson (M) Heby	ledamot
Erik Jansson Broström (M) Uppsala	ledamot (§ 352-355)
Mårten Blix (M) Uppsala	tj.görande ersättare
Ulla Odhner (S) Heby	tj.görande ersättare
Kristina Österlund (S) Knivsta	tj.görande ersättare

Övriga deltagande

Birgitta Holmlund (S) Uppsala	ersättare
Alexandra Valdez (V) Uppsala	ersättare
Christer Lindström (M) Östhammar	ersättare

Ida Hellrup	chef
Filip Henriksen	sekreterare

Utses att justera

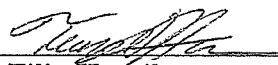
Mårten Blix

Justerings plats och tid

Uppsala 2017-12-21 kl. 16:00

Underskrifter

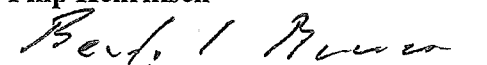
Sekreterare

Paragraf nr 352-381

Filip Henriksen

Ordförande

Bertil Brunn

Justerande

Mårten Blix

ANSLAG/BEVIS

Organ

Protokollet är justerat avseende § 352-381

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2017-12-11

Datum för anslags uppsättande

2017-12-22 Datum för anslags nedtagande 2018-01-19

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen

Underskrift

Filip Henriksen

Justerare

Utdragsbestyrkande

Internkontrollplan

År: 2018

Nämnd: Överförmyndarnämnden

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Kontrollansvarig	Tidpunkt för rapportering
Hög arbetsbelastning	Hög arbetsbelastning medför brister i ärendehantering vilket leder till rättsförluster för huvudmännen.	Genomgång av arbetsmiljö.	Enkät psykosocial arbetsmiljö och utvärdering av ny organisation.	Chef	Senast nämnd i december
Ansöknings- och anmälningssärenden äldre än 90 dagar	Den enskilde får inte hjälp av god man eller förvaltare inom rimlig tid	Genomgång av samtliga ärenden äldre än 90 dagar	Listor tas ut ur verksamhetssystemet Wärna	Samordnare	Kvartalsvis
Uttagsmedgivande	Gode män använder huvudmannens pengar eller resurser för egen räkning.	Kontroll att pengar eller saker kommit huvudmännen till del.	Telefonsamtal till fem huvudmän eller boenden för att kontrollera att pengar eller saker kommit huvudmannen till del.	Samordnare	Kvartalsvis
Följa rutiner	Klagomål från huvudmän på ställföreträdare följs inte upp på rätt sätt eller i rätt tid vilket leder till rättsförluster för huvudmännen.	Stickprover av att rutiner följs och att handläggning skett inom tid.	Kontroll av fem slumpvis utvalda akter.	Samordnare	Kvartalsvis

Internkontrollplan

År: 2018

Nämnd: Överförmyndarnämnden

Följa rutiner	Ärendehantering sker inte i enlighet med beslutade rutiner vilket leder till rättsförluster för huvudmännen.	Genomgång av bytesärenden.	Kontroll av fem slumpvis utvalda bytesärenden	Samordnare	Kvartalsvis
Följa rutiner	Ärendehantering sker inte i enlighet med beslutade rutiner vilket leder till rättsförluster för huvudmännen.	Genomgång av bytesärenden.	Kontroll av fem slumpvis utvalda arvskiften och kapitalplaceringar	Handläggare med särskilt ansvarsområde juridik	Kvartalsvis
Att fatta beslut utan behörighet	Bristande uppdatering av adresser leder till att förvaltningen inte har kännedom om ett ensamkommande barn flyttat till en annan kommun och därför fattar beslut som man inte har rätt att fatta.	Genomgång och uppdatering av rutiner.	Kontroll av fem slumpvis utvalda ärenden så att den senaste meddelade adressen är inlagd i adressfältet i Wärna	Handläggare med särskilt ansvarsområde juridik	Nämnd i april
Granskningsanmärkningar	Ställföreträdare brister i sitt uppdrag vilket leder till rättsförluster för huvudmännen.	Totalrevision av de årsräkningar som föregående år granskades med anmärkning.	Kontroll att granskningsanmärkning har utförts.	Handläggare med särskilt ansvarsområde granskning	Nämnd i december

§ 377

Verksamhetsplan

Överförmyndarnämnden beslutar

att anta verksamhetsplan och budget för 2018

ÖSTHAMMARS KOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2017 -12- 2 2	
Dnr:	Dpt:

Föredragande

Ida Hellrup

Bakgrund

En verksamhetsplan för 2018 har tagits fram. I arbetet har både nämndens ledamöter och medarbetare på förvaltningen deltagit. I de fall där nuvärde för indikatorer går att få fram kommer dessa att tas fram vid årsskiftet.

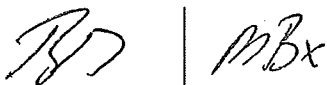
Motivering

I verksamhetsplanen beskriver nämnden hur överförmyndarverksamheten skall bedrivas under 2018. Verksamhetsplanen tar även upp de mål och uppdrag som nämnden fått från kommunfullmäktige i värdkommunen Uppsala i de fall där de är relevanta för samtliga sex kommuner i samverkan.

Delges: Kommunledningskontoren i samtliga samverkande kommuner

8

Justerare

Utdragsbestyrkande

29

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN I UPPSALA LÄN

Plats och tid

Bergiusalen, Stationsgatan, kl. 14:30-16:10
Måndagen den 11 december 2017

Beslutande

Bertil Brunn (S) Uppsala	ordförande
Elisabeth Eklund (C) Östhammar	ledamot
Anette Pettersson (S) Tierp	ledamot
Bodil Persson (M) Heby	ledamot
Erik Jansson Broström (M) Uppsala	ledamot (§ 352-355)
Mårten Blix (M) Uppsala	tj.görande ersättare
Ulla Odhner (S) Heby	tj.görande ersättare
Kristina Österlund (S) Knivsta	tj.görande ersättare

Övriga deltagande

Birgitta Holmlund (S) Uppsala	ersättare
Alexandra Valdez (V) Uppsala	ersättare
Christer Lindström (M) Östhammar	ersättare

Ida Hellrup	chef
Filip Henriksen	sekreterare

Utses att justera

Mårten Blix

Justeringens plats och tid

Uppsala 2017-12-21 kl. 16:00

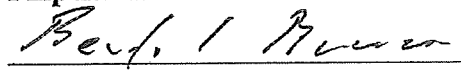
Underskrifter

Sekreterare

 Filip Henriksen

Paragraf nr 352-381

Ordförande

 Bertil Brunn

Justerande

 Mårten Blix
ANSLAG/BEVIS

Organ

Protokollet är justerat avseende § 352-381

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2017-12-11

Datum för anslags uppsättande

2017-12-22 Datum för anslags nedtagande 2018-01-19

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen

Underskrift

 Filip Henriksen

Verksamhetsplan och budget 2018

Överförmyndarnämnden

Ett aktiverande dokument som överförmyndarnämnden fattade beslut om 2017-12-11

Överförmyndarnämnden

Vi samverkar i en gemensam nämnd:
Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammars kommun.

Inledning

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden i Uppsala län (ÖFN) bildades den 1 januari 2011 efter beslut i kommunfullmäktige i Uppsala, Knivsta, Heby, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner. Nämnden har Uppsala kommun som värdkommun. Som gemensam nämnd tillsammans med flera kommuner har överförmyndarnämnden ett ansvar såväl för verksamhetens inriktning som dess genomförande. Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Överförmyndarnämnden utövar, i enlighet med föräldrabalken (1949:381), förmynderskapsförordningen (1995:379) samt lagen om god man för ensamkommande barn (2005:429) tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare.

Så här styrs den gemensamma överförmyndarnämnden

Den gemensamma överförmyndarnämnden bildades 2011 och organisationsformen möjliggörs genom att kommunallagen tillåter kommunerna att samarbeta inom vissa områden i en gemensam nämnd. De kommuner som ingår i den gemensamma nämnden är Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammars kommuner med Uppsala kommun som värdkommun för den gemensamma överförmyndarnämnden.

Avtal mellan kommunerna

Kommunerna har genom avtal reglerat att den gemensamma nämnden ska ansvara för de samverkande kommunernas överförmyndarverksamhet, i enlighet med det som åvilar var och en av kommunerna enligt gällande lagstiftning. Avtalet reglerar även fördelningen av den gemensamma nämndens kostnader.

Reglemente för den gemensamma överförmyndarnämnden

Respektive kommunfullmäktige har beslutat om ett gemensamt reglemente för den gemensamma överförmyndarnämnden, där bland annat den politiska representationen för kommunerna regleras.

Ägarsamråd

Kommunerna har minst två ägarsamråd per år där budget, mål och uppdrag för den gemensamma överförmyndarnämnden fastställs. Värdkommunen Uppsala beslutar sedan formellt om budgeten för den gemensamma överförmyndarnämnden.

Kommungemensamma mål och uppdrag

För kommungemensamma mål och uppdrag tillämpas värdkommunens Uppsalas mål och uppdrag i den utsträckning de är tillämpliga för verksamheten. Arbetet mot målen och uppdragen ska kunna komma alla sex kommuner till del för att vara tillämpliga. Dessa mål och uppdrag tar den gemensamma nämnden upp i sin verksamhetsplan.

Omvärld och förutsättningar

Under hösten 2017 har en omvärldsanalys gjorts inför verksamhetsplaneringen 2018.

De senaste två åren har inneburit ett mycket högt inflöde av antalet nya ärenden med ensamkommande barn. Jämfört med 2016, och särskilt i förhållande till 2015, har det under 2017 skett en kraftig minskning av antalet nya ärenden. Till och med november 2017 hade nämnden förordnat god man i 22 nya ärenden.

Migrationsverkets prognos för 2017 är ca 1500 ensamkommande barn för hela riket, vilket är betydligt färre än de två senaste åren. Många ensamkommande barn har blivit myndiga under 2017 och en stor mängd kommer att bli det under 2018, vilket innebär att ett stort antal ärenden kommer att avslutas. Den 1 juli trädde ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och vuxna i kraft. Systemet innebär att nämnden endast får en schablonersättning per barn och inte längre har möjlighet att återsöka hos Migrationsverket för sina kostnader. Nämnden beslutade därför om en sänkt

ersättningsnivå för gode män till ensamkommande barn i april 2017. Mot bakgrund av att den nya ersättningsnivån är ganska mycket lägre än tidigare, har nämnden haft en farhåga om att gode män kan komma att begära sig entledigade. Det finns i dagsläget en del exempel på att så skett men med hänsyn till att antalet ärenden med ensamkommande barn minskar, kan överförmyndarnämnden förhoppningsvis tillgodose behovet av ställföreträdare även framöver. I annat fall kommer rekryteringsinsatser behöva genomföras. Det finns en fördel med att kunna använda redan verksamma gode män framför nyrekryterade eftersom många ensamkommande just nu har en problematik som i många fall kräver erfarenhet av uppdraget.

Den nya lagstiftningen om framtidsfullmakter och anhörigbehörighet som infördes 1 juli 2017, kan på sikt innebära att behovet av gode män för äldre personer minskar. Instrumenten utgör alternativ till godmanskap och förvaltarskap. Genom framtidsfullmakt kan den enskilde, under förutsättning att hen är frisk, utse någon som kan ha hand om dennes personliga och ekonomiska angelägenheter om hen skulle behöva hjälp senare i livet. Med införandet av framtidsfullmakter ges den enskilde större möjligheter att själv bestämma hur dennes angelägenheter ska tas om hand i framtiden. I samband med införandet av framtidsfullmakter lagstiftades även om anhörigas möjligheter att hjälpa sina anhöriga. Numera krävs inte fullmakt för att en nära anhörig i vardagssituationer ska kunna företräda en person som efter 18-årsdagen blir beslutsoförmögen. Det gäller t ex att betala räkningar, ansöka om bidrag och inköp. Den nya lagstiftningen har dock ännu inte haft någon märkbar påverkan på nämndens verksamhet.

Under de kommande åren kommer antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas, vilket kommer att ställa stora krav på insatser från det allmänna och även på överförmyndarnämnden. Sannolikt kommer detta innebära en ökning av antalet ärenden.

Det finns en pågående diskussion kring behovet av en översyn av reglerna om överförmyndare, gode män och förvaltare och särskilt när det gäller möjligheten att anlita professionella ställföreträdare. Sveriges Kommuner och Landsting lämnade i april 2017 en skrivelse till Justitiedepartementet i frågan med fokus på behovet av reformation av lagstiftningen. I september 2017 lämnade de sju länsstyrelser som har tillsynsuppdrag över överförmyndarverksamhet, en skrivelse till regeringen om förbättring av tillsyn över och stöd till överförmyndarna. Även i denna skrivelse påpekas att området har behov av lagändringar. Riksrevisionen har under 2017 genomfört en granskning av om staten har skapat förutsättningar för kommunerna att utforma ett fungerande system för gode män och förvaltare. Syftet med granskningen, som ska presenteras i en rapport i december 2017, är att bedöma om staten säkerställer att överförmyndarverksamheten bedrivs rättssäkert och effektivt. Dessutom ska den besvara om de statliga insatserna och det rättsliga ramverket ger goda förutsättningar för överförmyndare att både föreslå och ge stöd åt ställföreträdare och att utöva tillsyn över dem.

Politisk plattform

Överförmyndarnämndens tillsyn ska verka för att den som har ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare inte drabbas av rättsförluster, dvs. inte får del av de rättigheter som hen har rätt till.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska förverkliga det uppdrag nämnden fått av ägarsamrådet och värdkommunen Uppsala. Ägarsamrådet fattar beslut om inriktningen för verksamheten och budgeten. Nämndens budget visar hur nämnden fördelar de ekonomiska resurser som den tilldelats av kommunerna.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll.

Överförmyndarförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling. Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget vid delårsuppföljningarna per april, per augusti och vid årsbokslutet.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Inriktningsmål	Handlar om kommunfullmäktiges mål i Mål och budget. Nämnden konkretiserar inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med egna nämndmål och strategier.
Uppdrag	Handlar om kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden i Mål och budget. Nämnden tar fram åtgärder för att beskriva hur nämnden genomför uppdraget.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera inriktningsmålen genom att formulera egna nämndmål, strategier och åtgärder. Nämndmål baseras på exempelvis statliga krav eller kommunala program och policier.
Budget	Nämndens budget utgår från Mål och budget och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda rollerna.
Nämndens strategier	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policier. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2017 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Nämndens åtgärder	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina strategier och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör riktade satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden enbart gäller för egenregin eller om den gäller alla.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i ett befintligt styrdokument som program, handlingsplan eller liknande.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 1

Den gemensamma överförmyndarnämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Nämndens ekonomiska resultat		-	-		+0	

Nämndens strategi för att nå målet:

Det är nödvändigt för nämnden med en god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Detta kräver vetskap om vilka behov kommunerna har inom nämndens ansvarsområde och en god uppföljning av verksamheten och ekonomin. Nämnden har en bra ordning för detta som ska upprätthållas. Till skillnad från tidigare år kommer nämnden under 2018 inte att erhålla någon statlig ersättning som kan påverka dess ekonomi.

Nämnden arbetar ständigt för att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika i myndighetsutövningen. Det finns behov av att utreda såväl om det förekommer omotiverade skillnader mellan kvinnor och män som vad dessa i så fall beror på.

Överförmyndarnämnden arbetar löpande med att effektivisera arbetet med granskning och handläggning.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Ägarsamråd och månadsuppföljningar	En god och jämställd service till kommuninvånarna och en ekonomi i balans.	Ekonomiska nyckeltal.	Ingen koppling
Säkerställa att kvinnor och män behandlas lika i myndighetsutövningen	Alla medarbetare på förvaltningen ska få gå en grundutbildning om jämställdhet	Att alla medarbetare på förvaltningen har deltagit i utbildning	Ingen koppling

Nämndmål: Granskningar av årsräkningar ska vara påbörjade senast den 1 september 2018

Indikatorer	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend
22 januari	-	-	17 %	-
19 februari	-	-	33 %	-
19 mars	-	-	50 %	-
23 april	-	-	67 %	-
21 maj	-	-	83 %	-
21 augusti	-	-	100 %	-

Nämndens strategi för att nå målet:

Granskning av ställföreträdarnas årsräkningar utgör en viktig och omfattande del av nämndens tillsynsarbete. Ställföreträdare ska enligt lag lämna in sin årsräkning senast den 1 mars varje år. Överförmyndarnämndens mål är att alla årsräkningar ska vara påbörjade senast den 1 september, vilket innebär att granskning utgör en stor del av arbetsuppgifterna på förvaltningen under perioden februari/mars till och med september. Det fortgående granskningsarbetet ska dokumenteras och redovisas till nämnden.

I granskningsarbetet ska det under året genomföras ett antal fördjupade granskningar. Dessa fördjupande granskningar kan vara en mer ingående kontroll av underlag för ställföreträdarens redovisning eller kontakt med den enskilde eller personer i hans eller hennes nätverk (hemtjänst, boendepersonal m.fl.) Arbetet med detta redovisas i enlighet med nämndens internkontrollplan för 2018.

För en effektivare hantering av arbetet under granskningsperioden, infördes ett nytt arbetssätt under ingången av 2017. Uppdelningen mellan medarbetare som enbart granskar respektive handlägger togs då bort och alla medarbetare som handlägger ska hädanefter också granska. För att ytterligare effektivisera hanteringen av arbetsuppgifterna infördes under hösten 2017 ett teambaserat arbetssätt.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Införande av teambaserat arbetssätt	Effektivare hantering av arbetsuppgifterna	Redogörelse av granskningsläget till nämnd vid varje ordinarie nämndmöte. Utvärdering av teambaserat arbetssätt under hösten 2018.	Ingen koppling

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7

I den gemensamma överförmyndarnämndens sex kommuner ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov

Uppdrag: Öka möjligheten till inflytande och egenmakt så att stöd och insatser bättre motsvarar behoven. (ÄLN, OSN, SCN och ÖFN)

Huvudmannens (dvs. den som har rätt till ställföreträdare) önskemål avseende vilken ställföreträdare han eller hon önskar ska tillgodoses i högre grad.

Nämndens åtgärder för att genomföra uppdraget:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Rekrytering av ställföreträdare	Det finns fler möjliga ställföreträdare att matcha mot huvudmännen.	Antal ställföreträdare	Ingen koppling
Tillvarata huvudmannens önskemål i högre grad.	Ställföreträdarskapet kommer att motsvara huvudmannens önskemål i högre grad.	Antal huvudmän som kunnat rekryteras i enlighet med huvudmannens önskemål.	Ingen koppling

Nämndmål: Nämnden ska ha tillräckligt med ställföreträdare

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Rekrytering av ställföreträdare i Heby	-	-	-	-	10	-
Rekrytering av ställföreträdare i Tierp	-	-	-	-	10	-
Rekrytering av ställföreträdare i Uppsala och Knivsta	-	-	-	-	40	-
Rekrytering av ställföreträdare i Älvkarleby	-	-	-	-	10	-
Rekrytering av ställföreträdare i Östhammar	-	-	-	-	10	-

Nämndens strategi för att nå målet:

Överförmyndarnämnden ska alltid arbeta för en jämställd tillsättning och rekrytering av ställföreträdare utan omotiverade skillnader mellan kvinnor och män.

För att nå rekryteringsmålen på såväl kort som lång sikt, ska förvaltningen fortsätta med utvecklingsarbete gällande rekrytering av ställföreträdare. Arbetet ska dokumenteras och redovisas till nämnden.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Informationsinsatser och utbildning	Rekryteringsmålet nås och personer i behov av ställföreträdare kan få hjälp.	Antal rekryterade ställföreträdare	Ingen koppling
Omvärldsbevakning av alternativa vägar till rekrytering för de svåraste uppdragen	Rekryteringsmålet nås och även personer med stora hjälpbehov kan få ett adekvat stöd av en ställföreträdare	Antal och andel svåra uppdrag där ställföreträdare har rekryterats	Ingen koppling
Fortsätta arbeta efter det system där nyligen godkända ställföreträdare erbjuds enklare uppdrag för att få in dem i verksamheten.	Få fler nya ställföreträdare att ta sitt första uppdrag.	Antal och andel rekryterade ställföreträdare som åtar sig uppdrag	Ingen koppling

Nämndmål: Nämndens servicenivåer ska upprätthållas

Indikatorer	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Andel huvudmän som fått ställföreträdare utsedd inom 90 dagar.		-	-	-	90 %	-
Andel ansökan om uttag som behandlats inom fem arbetsdagar.		-	-	-	100 %	-
Andel övriga tillståndsärenden som behandlats inom fem till tio arbetsdagar.		-	-	-	100 %	-
Andel ensamkommande barn som fått god man utsedd inom tre arbetsdagar.		-	-	-	100 %	-
Andel klagomål där utredning påbörjats inom fem arbetsdagar		-	-	-	100 %	-

Nämndens strategi för att nå målet:

Servicenivåerna syftar till att garantera att enskilda inte lider rättsförluster och att de får hjälp av ställföreträdare inom rimlig tid. Målsättningen är även att eventuell misskötsamhet hos en ställföreträdare upptäcks och hanteras snabbt och effektivt. Överförmyndarnämnden har beslutat om handläggningstider för olika typer av ärenden som förvaltningen har att följa. Uppföljning av detta sker i enlighet med den beslutade internkontrollplanen. Nämnden klarar i de flesta fall att upprätthålla servicenivåerna. Då vissa omständigheter som påverkar servicenivån ligger utom nämndens kontroll, t ex när det gäller att få in nödvändig utredning från externa parter, uppgår målsättningen till 90 % när det gäller "Antalet huvudmän som får ställföreträdare utsedd inom 90 dagar".

Servicenivån till de aktörer som kommer i kontakt med överförmyndarnämnden ska vara lika oavsett kön. Överförmyndarförvaltningen ska därför analysera om det förekommer omotiverade skillnader i bemötande av huvudmän som kontaktar förvaltningen t ex vad gäller klagomål. Om det förekommer skillnader ska förvaltningen analysera vad dessa beror på.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Bevakning av att servicenivåerna upprätthålls.	God och rättssäker service.	Kontroll av uppsatta indikatorer.	Ingen koppling
Rekrytering av ställföreträdare	Fler enskilda får ställföreträdare inom 90 dagar	Antal ställföreträdare.	Ingen koppling
Analys av varför det är fler kvinnor än män som klagar på sina ställföreträdare	Möjlighet att säkerställa att kvinnor och män får samma möjligheter till inflytande.	Redovisad analys	Ingen koppling

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 9

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommunen kännetecknas av god service, tillgänglighet och effektivitet. Verksamhetens kvalitet utvecklas kontinuerligt utifrån innovationer, omvärldsbevakning och ständiga förbättringar. Brukare och medarbetares erfarenheter och kompetens ska tas till vara i utveckling av verksamheten.

Kommunen ska som attraktiv arbetsgivare utveckla ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt. Kommunen har ledare som fungerar som kulturbärare i förbättring, förändring och medskapande. Kommunen har medarbetare med rätt kompetens att möta invånare, företag, organisationer och besökare. Ett aktivt arbete för ett jämställt och hållbart arbetsliv där god social och organisatorisk arbetsmiljö kombineras med bra villkor och utvecklingsmöjligheter lägger grunden till förmågan att både attrahera och behålla medarbetare.

Indikatorer	Nuvärde			Jämfövärd	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
1. Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro. Antalet ska minska för varje verksamhetsår.		-	-	-	-	↗
2. Totalindex HME. Indexet ska öka för varje verksamhetsår.		-	-	-	-	→
3. Andelen avslutade ärenden vad gäller rapporterade arbetsrelaterade arbetsskador och tillbud som registrerats i KIA. Andelen ska öka för varje verksamhetsår.		-	-	-	-	→

Kommunstyrelsen har en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö

Styrelsen kommer därför särskilt följa ovanstående tre indikatorer på kommunövergripande nivå under perioden 2018 – 2020, förutom den uppföljning som i övrigt är beslutad på arbetsmiljöområdet.

Nämndens strategi för att nå målet:

Med ett ökat ärendetryck, begränsade resurser och höga krav på kvalitet i verksamheten finns en reell risk att den arbetsrelaterade ohälsan ökar. En annan risk som uppstår under sådana förutsättningar är att arbetsmiljöarbetet blir mer reagerande än förebyggande och hälsofrämjande.

1. **Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil.** Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro ska minska (indikator 1).
2. **Systematiskt arbetsmiljöarbete - med välfungerande rutiner.** Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social arbetsmiljö såväl som fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. Respektive nämnd och förvaltning ansvarar för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs och följs upp enligt fastlagd fördelning och beslutade metodiker/rutiner.
3. **Dialog mellan chef och medarbetare om mål, förutsättningar och utveckling.** God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas bäst i regelbunden dialog mellan chefer och medarbetare.

Den enskilde medarbetaren behöver veta vilka förväntningar som ställs på hen när det gäller ansvarstagande och prestation - både mot mål och i verksamhetsutveckling. Detta måste i sin tur bindas upp mot gruppens gemensamma mål. Ledarskapet tydliggör medarbetarens uppdrag och ansvar, med tydliga mål som är framtagna i delaktighet med medarbetaren så att förutsättningar finns att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling (indikator 2).

Det är i dessa samtal som arbetsmiljömässiga förutsättningar ska adresseras – på individ- och gruppnivå. Chefens uppgift är att säkerställa att rätt förutsättningar finns för individ och grupp, så att de kan leva upp till överenskommelser och förväntningar. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan chefer och medarbetare. Arbetsmiljöarbetet ska förskjutas från reagerande till hälsofrämjande och förebyggande åtgärder (indikator 3).

Därmed blir dialogen mellan chefer och medarbetare en grundförutsättning för att verksamheten ska fungera väl och ge en hög grad av ansvarstagande, engagemang och frisknärvaro hos medarbetare och chefer.

4. **Strategisk och taktisk förmåga att förändra och förbättra förutsättningar som krävs för en god arbetsmiljö.** Nämnder och förvaltningar ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i den verksamhet man är satt att styra och leda.

Vid uppföljningen ska strukturella, organisatoriska och kunskapsmässiga förutsättningar alltid granskas. Syftet med det är att successivt förbättra möjligheterna för personalansvariga chefer att ta det stora ansvar för verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö som åligger dem. Det innebär att dialogen mellan olika chefsnivåer är lika viktig som dialogen mellan chefer och medarbetare.

Chefer har ett stort arbetsmiljöansvar, vilket kräver att delegationsordning och fördelning av arbetsmiljöuppgifter måste matcha varandra. Chefens möjlighet att fullgöra de arbetsmiljöuppgifter hen är ålagd måste åtföljas av tillräckliga befogenheter och resurser. Men om en chef inte kan lösa en arbetsmiljöfråga på sin nivå, måste returneringen fungera väl.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förvaltningens aktivitet	Förväntad effekt	Uppföljning
Ge överförmyndarförvaltningen i uppdrag att ytterligare främja ett hälsofrämjande arbetsliv där alla medarbetare mår bra, växer och utvecklas tillsammans.	Öka kunskap om systematiskt arbetsmiljöarbete.	Rutiner följs och säkrar arbetsmiljö.	Årlig uppföljning.
	Bevara låg korttidssjukfrånvaron genom tidiga aktiviteter.	Förebygga ökad sjukfrånvaro.	Uppföljning sjukfrånvaro
	Löpande dialog under året mellan chef och medarbetare om mål, uppdrag och arbetssituation.	Förbättrade förutsättningar för väl fungerande verksamhet med hög grad av ansvarstagande, engagemang och frisknärvaro.	Medarbetarundersökning
	Inrättande av team och samordnare.	Förbättrade förutsättningar att omfördela resurser och nå mål.	GDQ-mätning

Nämndmål: Arkivering och dokumenthantering ska ske i enlighet med överförmyndarnämndens arkivplan

Nämndens strategi för att nå målet:

Registrering av inkommande och utgående allmänna handlingar ska ske löpande i ärendesystemet Wärna. Rutinerna fungerar bra.

Nämndmål: En större del av nämndens ärenden ska hanteras i e-förvaltning

Indikatorer	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend
Andel ärenden som hanteras i e-förvaltning	72 %	-	↗	

Nämndens strategi för att nå målet:

Under första halvåret 2017 redovisades ca 72 procent av redogörelserna för ensamkommande barn i den elektroniska tjänsten E-Wärna.

E-Wärna innehåller även möjlighet till elektronisk redovisning av årsräkning, delräkning och sluträkning. Förvaltningen hade förhoppningar om att kunna börja använda under hösten 2017. Till följd av tekniska brister i systemet har detta senarelagts. Under slutet av 2017 kommer Explizit att lansera en uppdaterad version av Wärna kallad Wärna-Go, som förhoppningsvis möjliggör ytterligare digitalisering av handläggningen. I dagsläget är det dock oklart när förvaltningen kan börja använda Wärna-Go.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin:

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärderna	Uppföljning	Koppling till styrdokument
Uppdatering av förvaltningens hemsida.	Bättre service till medborgare och ställföreträdare	Frågor till ställföreträdare om hemsidans kvalitet	Ingen koppling

Budget 2018

Överförmyndarnämnden			
<i>Belopp i Tkr kronor (vänt belopp)</i>	Beslutad budget 2017	Prognos 2017	Budget 2018
Taxor och avgifter exkl. egen nämnd			
Statsbidrag	30 552,0	40 242,3	2 281,5
Försäljning verksamhet andra kommuner samt övriga ex	8 326,1	12 100,2	18 076,8
Övriga kommuninterna intäkter	3 780,0	3 575,2	0,0
Summa intäkter	42 658,1	55 917,7	20 358,3
Lämnade bidrag	-75,0		
Köp av huvudverksamhet inom egen nämnd			
Köp av huvudverksamhet externa utförare	-35,0		
Övriga kostnader	-59 854,3	-75 354,3	-44 737,0
Avskrivningar	-122,4	-99,3	-99,3
Summa kostnader	-60 086,7	-75 453,6	-44 836,3
Finansiella intäkter	0,0	0,6	0,0
Finansiella kostnader	-8,4	-5,9	-5,9
Summa nettokostnader¹	-17 437,0	-19 541,2	-24 483,9
Kommunbidrag			
Politisk verksamhet (1)	17 437,0	17 437,0	15 647,9
Infrastruktur, skydd m.m (2)			
Fritid och kultur (3)			
Pedagogiska verksamheter (4)			
Vård och omsorg (5)			
Särskilt riktade insatser (6)	0,0	0,0	8 836,0
Affärsverksamhet (7)			
Kommunledning och gemensam verksamhet (8)			
Summa kommunbidrag	17 437,0	17 437,0	24 483,9
Resultat	0,0	-2 104,2	0,0
<i>1. Nämnders nettokostnader omfattar även finansiella kostnader och intäkter.</i>			

Protokoll från styrelsemöte

Protokoll avser Styrelsemöte Östhammar Vatten AB
Sammanträdesdatum 2017-11-23
Plats Per capsulam, via mejl
Tid

Sekreterare

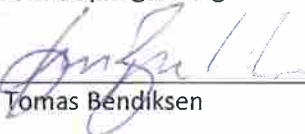
Gunilla Boström

Ordförande

Jacob Spangenberg

Justerare

Tomas Bendiksen

Ledamöter

Jacob Spangenberg, Ordförande
Margareta Widén Berggren, Vice ordförande
Pär-Olof Olsson, Ledamot
Tomas Bendiksen, Ledamot
Jonas Svensson, Ledamot
Lena Blad, VD

Frånvarande

Övriga närvarande

Gunilla Boström, Sekreterare

Frånvarande

Mötet öppnades

§30

Val av justerare

Till justerare utsågs Tomas Bendiksen.

§31

Fastställande av föredragningslista

Föredragningslistan faställdes med ett tillägg av en informationspunkt.

§32

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärenden

§33

Delårsrapport 2

Lena Blad

I Östhammar Vatten AB har de balanserade vinstmedlen redovisats felaktigt vid upprättande av delårsrapport per tertial 2. Det har redovisats som del av ovillkorat aktieägartillskott vilket har justerats i november.

Beslutsärenden

§34

Återbetalning del av balanserade vinstmedel till Östhammars kommun

Ärendenr: 106887

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har gjort en felberäkning vid debitering av anslutningsavgifter för anslutning till den kommunala VA-försörjningen i Östhammars kommun. Det har medfört att VA-verksamheten i Östhammars kommun per 30 april 2017 redovisat 1 136 000 kronor för högt resultat. Det balanserade resultatet för VA-verksamheten fördes per 1 maj 2017 över till Östhammar Vatten AB i samband med bolagiseringen av VA-verksamheten. Östhammars kommun har genom skriftlig framställan begärt att Östhammar Vatten återbetalar del av balanserade vinstmedel motsvarande 1 136 000 kronor som tillförts bolaget.

I Östhammar Vatten AB har de balanserade vinstmedlen redovisats felaktigt vid upprättande av delårsrapport per tertial 2. Det har redovisats som del av ovillkorat aktieägartillskott vilket har justerats i november.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att Östhammar Vatten AB återbetalar 1 136 000 kr till Östhammars kommun av balanserade vinstmedel.

§35

Delges
KS/KF

Budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Östhammar Vatten AB

Ärendenr: 105928

Ärendebeskrivning

Budget 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, visar på bolagets förväntade ekonomiska utveckling utifrån i dag känd fakta. Kostnadsutveckling bedöms med hänsyn till rationaliserings potential samt kända nya kostnader och påvisas behovet av eventuella taxejusteringar, när i tid samt beräknad storlek. Budget 2018 är ramen för bolagets internbudget för kommande räkenskapsår som färdigställs under november. Ägarkommunen är borgenär för sitt bolags förväntade lånebehov för finansiering av kommande investeringar. Investeringsplan med utblick till 2024 är grunden för bolagets planerade investeringsvolym utifrån kända faktorer.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att anta budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Östhammar Vatten AB
- att överlämna dessa till Östhammar kommun
- att uppdra till Gästriked Vatten AB att för bolagets räkning uppta lån i enligt investeringsplanen för 2018 i dialog med Östhammar kommun.

Mötet avslutades

Nästa styrelsemöte:

Datum: 13 december

Tid: kl 09:00-12:00

Plats: Östhammars kommunhus

Styrelsen Östhammar Vatten AB

Budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Östhammar Vatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att anta budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Östhammar Vatten AB
- att överlämna dessa till Östhammar kommun
- att uppdra till Gästrike Vatten AB att för bolagets räkning uppta lån i enligt investeringsplanen för 2018 i dialog med Östhammar kommun.

Ärendebeskrivning

Budget 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, visar på bolagets förväntade ekonomiska utveckling utifrån i dag känd fakta. Kostnadsutveckling bedöms med hänsyn till rationaliserings potential samt kända nya kostnader och påvisas behovet av eventuella taxjusteringar, när i tid samt beräknad storlek. Budget 2018 är ramen för bolagets internbudget för kommande räkenskapsår som färdigställs under november. Ägarkommunen är borgenär för sitt bolags förväntade lånebehov för finansiering av kommande investeringar. Investeringsplan med utblick till 2024 är grunden för bolagets planerade investeringsvolym utifrån kända faktorer.

Beslutsunderlag

- Budget 2018 plan 2019-2021 investeringsutblick 2024 Östhammar Vatten AB, ärendenummer 105928.

Föredragande i ärendet är VD

Lena Blad
VD

BOLAG: Östhammar Vatten AB**RESULTATBUDGET TOTAL**

Belopp i mnkr	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Överuttag (-) Underuttag (+)	0,0	7,2	8,1	0,3	-10,3
Periodiserad intäkt anläggningsavgift	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Intäkter	29,0	43,5	52,1	62,6	75,1
Summa intäkter	29,0	50,8	60,3	63,0	64,9
Verksamhetskostnader	-25,2	-44,3	-47,2	-48,7	-50,2
Större underhåll	-1,0	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Av- o nedskrivning	-6,5	-6,5	-6,4	-6,3	-6,3
Summa kostnader	-32,7	-55,3	-58,1	-59,5	-61,0
Rörelseresultat	-3,7	-4,5	2,2	3,4	3,9
Ränteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekostnader	-0,6	-1,9	-2,2	-3,5	-3,9
Resultat efter finansiella poster före skatt	-4,3	-6,4	0,0	0,0	0,0
Skatt	-0,2				
Resultat efter finansiella poster o skatt	-4,5	-6,4	0,0	0,0	0,0

BALANSBUDGET

Belopp i mnkr	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Anläggningstillgångar	166,1	165,2	164,7	164,4	164,2
Omsättningstillgångar	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Summa tillgångar	176,1	175,2	174,7	174,4	174,2
Eget Kapital budet	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Eget Kapital fritt*	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avsättningar	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Långfristiga skulder (lån)	166,1	178,9	186,7	186,7	176,3
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	3,2	3,4	3,2	3,2	3,1
kort skuld/fordran VA-kollektivet	0,0	-7,2	-15,3	-15,6	-5,3
Summa skulder och eget kapital	176,4	175,2	174,7	174,4	174,2

* Aktieägartillskott som tillfördes bolaget vid bolagiseringen förbrukas helt 2018

samt att underskott uppstår som redovisas som fordran mot VA-kollektivet

INVESTERINGSBUDGET

	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Belopp i mnkr								
Exploateringsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny- och reinvesteringar	1,7	5,6	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Nettoinvesteringar**	1,7	5,6	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala investeringar exkl. förs.	1,7	5,6	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0

**Nettoinvestering = investering minus eventuella bidrag och ersättningar

FINANSIERINGSBUDGET INVESTERINGAR

	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Belopp i mnkr					
Resultat exkl reavinst/förlust/period.intäkt	-4,5	-13,7	-8,2	-0,4	10,2
Avskrivningar	6,5	6,5	6,4	6,3	6,3
Försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering	-1,7	-5,6	-6,0	-6,0	-6,0
Finansieringsbehov	0,3	-12,8	-7,8	-0,1	10,5

NYCKELTAL	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Avkastning på totalt kapital	-2,6%	-3,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Soliditet	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Behov av taxehöjning i % brukningsavgift		0,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Taxehöjning i % anslutningsavgift (indexuppräkning)		2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Östhammar VATTEN AB - INVESTERINGSVERKSAMHET**Plan 2018-2021 utblick 2024****INVESTERINGSBUDGET I DETALJ**

(Utgifter anges med negativa belopp)

Belopp i tusental kr	Total invest	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	totalt 2018-2024
EXPLOTERINGSVERKSAMHET										
<i>Delsumma EXPLOATERINGSVERKSAMHET</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NY- OCH FÖRNYELSEINVESTERINGAR										
Förnyelseinvesteringar befintliga anläggningar och verk		-1 650		-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-36 000
Överföringsledning Vatten Alunda	-2 200		-2 200							-2 200
Skyddsbarriärer (Alunda, Österbybruk, Östhammar, Öregrund VV)	-1 450		-1 450							-1 450
Åtgärder Skalskydd, brandskydd	-1 925		-1 925							-1 925
	0									0
	0									0
<i>Delsumma ny- och förnyelseinvesteringar</i>	-41 575	-1 650	-5 575	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-41 575
Summa totala investeringar	-41 575	-1 650	-5 575	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-41 575

Protokoll från styrelsemöte

Protokoll avser Styrelsemöte Östhammar Vatten AB
Sammanträdesdatum 2017-12-13
Plats Ormön, kommunhuset Östhammar
Tid Kl 09:30-12:00
Övrig information

Sekreterare

Gunilla Boström

Ordförande

Jacob Spangenberg

Justerare

Pär-Olof Olsson

Ledamöter

Jacob Spangenberg, Ordförande
Margareta Widén Berggren, Vice ordförande
Pär-Olof Olsson, Ledamot
Jonas Svensson, Ledamot
Bertil Alm, Ersättare
Lena Blad, VD

Frånvarande

Tomas Bendiksen, Ledamot

Övriga närvarande

Anneli Westin, Chef Kund & verksamhetsservice
Gunilla Boström, Sekreterare

Frånvarande

Mötet öppnades

Ordförande hälsade de närvarande välkomna och förklarade sammanträdet öppnat.

§36

Val av justerare

Till justerare utsågs Pär-Olof Olsson.

§37

Fastställande av föredragningslista

Föredragningslistan faställdes med tillägg av två beslutspunkter, Taxejustering, bruksavgift samt Överföringsledning Alunda.

§38

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärenden

§39

Arvoden 2018 Östhammar Vatten AB

Lena Blad

Östhammar Vatten AB tillämpar arvodesreglementet (KF§51/2014) för Östhammars kommun, Ersättningar och förmåner till förtroendevalda i Östhammars kommun, enligt beslut KF 2017-04-25 §36.

Styrelsen informeras om

- att bolagsstämman föreslås att ersättning för styrelsen i anläggningsbolaget Östhammar Vatten AB följer samma arvodes principer som gäller Östhammars kommun.
- att bolagsstämman föreslås att arvoden utgår enligt beslutsunderlaget
- att arvoden utgår enligt detta underlag från det konstituerande mötet efter ordinarie bolagsstämma

§40

Vattenförsörjning Alunda

Lena Blad

Styrelsen fick en lägesinformation om vattenförsörjningen i Alunda.

Beslutsärenden

§41

Datum för styrelsemöten 2018 samt årsstämma 2018 Östhammar Vatten AB Ärendenr: 106287

Ärendebeskrivning

2016 beslutades att samtliga bolags styrelsemöten ska ligga på torsdagen den fjärde veckan i månaden och att Gästrikе Vattens styrelsemöte ligger först. Samtliga ledamöter från dotterbolagen bjuds in att delta på Gästrikе Vattens informationsärenden. Under 2018 görs undantag för Östhammar Vatten AB som kommer att ha styrelsemöten vid andra datum.

Föreslagna mötesdatum, tider för styrelsen Östhammar Vatten AB

- 19 februari	kl 09:30-11:00	Östhammar
- 28 maj	kl 09:30-11:00	Gävle
- 1 oktober	kl 09:30-11:00	Östhammar
- 26 november	kl 09:30-11:00	Gävle

Årsstämmorna för bolagen sker samma dag. De konstituerade styrelsemötena genomförs per capsulam, i anslutning till årsstämmorna, med justering av protokollen på stämman.

Årsstämma och konstituerande styrelsemöte: 26 april.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna föreslagna datum för styrelsen i Östhammar Vatten AB
- att godkänna föreslagna mötestider för styrelsen i Östhammar Vatten AB

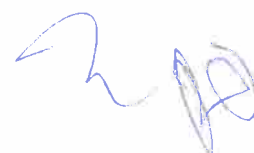
§42

Attestförteckning och delegationsordning 2018 Östhammar Vatten AB

Ärendenr: 105126

Ärendebeskrivning

Syftet är att tillse att alla ekonomiska transaktioner hanteras av dem som av styrelse tilldelats ekonomiskt ansvar för bolagets ekonomi.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att för Östhammar Vatten AB anta bifogad delegationsordning att gälla från 2018-01-01
- att att för Östhammar Vatten AB anta bifogad attestförteckning att gälla från 2018-01-01
- att VD för Östhammar Vatten AB vid semester, sjukdom eller annan kortare frånvaro, äger vidaredelegera sin beslutanderätt till person i Gästrik Vatten AB.
- att till VD för Östhammar Vatten AB delegera rätten att göra smärre justeringar av den av styrelse fastställda delegationsordning, sådana förändringar ska anmälas till styrelse vid nästkommande styrelsemöte.

§43

Internkontrollplan 2018 Östhammar Vatten AB

Ärendenr: 105982

Ärendebeskrivning

Syftet med internkontroll är att stödja och styra bolagets organisation i dess strävan att disponera tillgängliga resurser så effektivt som möjligt för uppnående av fastställda mål, upprätta en riktig och fullständig redovisning av ekonomiska transaktioner inom gällande regelverk samt säkerställa god ekonomisk hushållning.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att fastställa internkontrollplan 2018 för Östhammar Vatten AB enligt förslag.

§44

Internbudget 2018 Östhammar Vatten AB

Ärendenr: 106622

Ärendebeskrivning

Internbudget 2018 utgår från den av styrelsen fastställda verksamhetsplanen och budget 2018 plan 2019-2021, vilken är kraftigt underfinansierad. Anpassningar har gjorts i internbudget 2018 så att utöver löpande verksamhet genomförs begränsade åtgärder. Dessa åtgärder är främst en följd av tidigare års föreläggande samt brister i en säker arbetsmiljö med fokus på brandskydd skalskydd och elsäkerhet. Även ökad kunskap om ledningsnät genom digitalisering av kartdata samt utredningar för att tillse att produktion av dricksvatten är möjlig har prioriterats.

Internbudgeten omfattar företagets planerade större underhållsinsatser och investeringar. Aktuella projekt har bedömts som de som är prioriterade att genomföra för att säkerställa uppdraget som VA-huvudman och samtidigt minimalt belasta bolagets ekonomi. Det medför att det stora behovet av åtgärder som finns för VA-verksamheten har förskjutits under planperioden. Trots anpassningarna är budgeten för 2018 underfinansierad och en taxjustering föreslås ske från 1 april, ger 15 % ökning år 2018.

Underfinansieringen redovisas delvis som en fordran mot taxekollektivet, vilket ska regleras inom 3 år genom överuttag från VA-kollektivet och delvis kommer tillfört aktieägartillskott att nyttjas. Kostnader för utförande av en överföringsledning från Örbyhus till Österbybruk och Alunda för att säkerställa vattenförsörjningen är inte inkluderat då beslut för genomförande ännu inte fattats.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att fastställa internbudget 2018 inklusive plan för investeringar.
- att VD inom beviljad budgetram och plan för investeringar för Östhammar Vatten AB har rätt att omdisponera medel för bolaget utifrån verksamhetens bästa
- att vid sådan omdisponering informera styrelsen därom
- att uppdra till Mattias Nilsson lednings- och verksamhetsstöd, Östhammar kommun alternativt Björn Lindvåg, Gästrikvatten AB och Gunilla Alsén, Gästrikvatten AB, alternativt Pernilla Sandin kommunledningskontoret Gävle kommun eller Maria Wallin kommunledningskontoret Gävle kommun som ersättare, att tillsvidare för Östhammar Vatten AB:s räkning omsätta befintliga lån, samt
- att vid behov uppta nya lån för finansiering av investeringar i enlighet med av styrelsen fastställd plan för investeringar 2018 för Östhammar Vatten AB inom den av Östhammar kommun aktuella fastställda borgensramen.

§45

Delges

KS/KF

Justering av VA-taxan, brukningsavgift år 2018 och 2019

Ärendenr: 107188

Ärendebeskrivning

Gästrikvatten AB tog över VA-verksamheten för Östhammars kommun från 1 maj 2017. Fortfarande pågår arbete med att dokumentera status inom samtliga delar i Östhammar Vatten AB samt identifiera nuvarande och kommande behov.

Under senhösten 2017 har en genomlysning av nu gällande taxenivå och intäkter från debiterade mängder genomförts som intäktsunderlag för budget 2018 och kommande år. I beräkningen har antagits att den försålda mängden ligger kvar på samma nivå som 2017. En översyn har även utförts av kostnader och behov av åtgärder samt att en tidplan för genomföranden upprättats. Utifrån detta arbete konstateras att brukningstaxan behöver höjas.

En taxejustering föreslås ske från 1 april, vilket medför en intäktsökning med 15 % år 2018. Även budgeten för 2019 är underfinansierad och därför föreslås en taxejustering från 1 januari som ger en intäktsökning med 10 % år 2019.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att föreslå kommunfullmäktige besluta att från 1 april 2018 höja VA-taxans bruksavgift från 28,25 kr/m³ till 32,49 kr/m³
- att föreslå kommunfullmäktige besluta att från 1 april 2018 höja VA-taxans fasta avgift i enlighet med bilaga 1
- att föreslå kommunfullmäktige besluta att från 1 januari 2019 höja VA-taxans bruksavgift från 32,49kr/m³ till 34,76 kr/m³
- att föreslå kommunfullmäktige besluta att från 1 januari 2019 höja VA-taxans fasta avgift i enlighet med bilaga 2

Samtliga priser är exkl moms.

§46

Överföringsledning Alunda

Ärendenr: 107186

Ärendebeskrivning

För att kunna ansluta fler kunder och möjliggöra fortsatt tillväxt i Alunda i enlighet med den antagna översiktsplanen och den kommande fördjupade översiktsplanen både på kort sikt 3-5 år och på längre sikt behöver åtgärder vidtas. Inom en femårsperiod är ambitionen att ansluta 150-250 nya fastigheter. Alternativ till kortsiktiga och långsiktiga lösningar för vattenförsörjningen har utretts.

Utifrån alternativ för kortsiktiga och långsiktiga lösningar med tillräcklig vattenmängd, kostnader inklusive taxepåverkan och resursallokering förordas att en överföringsledning (Örbyhus-Österbybruk-Alunda) genomförs. Detta alternativ ger även förutsättningar för en långsiktig lösning för Österbybruks vattenförsörjning. En avsiktsförklaring mellan Östhammars kommun och Tierps kommun är en förutsättning för en långsiktig leverans av dricksvatten.

I samband med utredning och projektering under 2018 kommer även en långsiktig avloppshantering att utredas. Åtgärder behöver vidtas då även reningsverkets kapacitet nyttjas till fullo idag.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att genomföra utbyggnad av överföringsledning från Örbyhus, Tierps kommun till Österbybruk och Alunda under 2018-2020. Finansieringen beslutas efter att projekteringen är klar.

Mötet avslutades

Nästa styrelsemöte:

Datum: 19 februari

Tid: kl 09:30-11:00

Plats: Ormön, kommunhuset Östhammar

Åke Svedmert
T.f. sektionschef
Sektionen för statlig ersättning
asylsökande

Missiv
2017-12-14

Diarienummer
7.1-2017-126327

Till kommunstyrelsens ordförande

390 miljoner som ska hjälpa ensamkommande att stanna kvar i kommunen betalas ut i december 2017

Regeringen har beslutat att en ersättning ska betalas ut för att stärka kommunernas möjlighet att låta ensamkommande unga i asylprocessen, som fyller 18 år och fortfarande väntar på ett slutgiltigt beslut i sitt ärende, bo kvar i den kommun där de vistas. Medlen, som finns i ett nytt ramanslag 1:9 *Tillfälligt stöd till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl.*, kommer betalas ut av Migrationsverket i december 2017. För 2017 kommer Migrationsverket att betala ut totalt 390 miljoner kronor.

Regeringen har beslutat att ersättningen ska fördelas proportionellt mellan kommunerna, utifrån hur många asylsökande ensamkommande barn och unga som väntade på ett slutligt avgörande i sitt asylärende, och som var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem den 30 juni 2017. Fördelningsnyckeln baserar sig på antalet ensamkommande barn och unga som antingen fyller 18 år mellan 1 juli 2017 och 30 juni 2018 eller är mellan 18 och 20 år och har ett placeringsbeslut enligt socialtjänstlagen. Kommunerna kan inte överklaga regeringens beslut om fördelning av ersättningen.

Migrationsverket kommer inte ge kommunerna någon ytterligare information om den här ersättningen innan utbetalningarna. Som betalningsreferens på utbetalningarna från Migrationsverket anges: "Andel 390 miljoner 2017"

Om ni har frågor om ersättningen kan ni kontakta [kansliet på Migrationsverkets](#) sektion för statlig ersättning till asylsökande.

På [regeringens webbplats](#) finns mer information, inklusive listan över hur ersättningen ska fördelas mellan kommunerna.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "Åke Svedmert".

Åke Svedmert
T.f. sektionschef, sektionen för statlig ersättning asylsökande

§ 104/17

Dnr LS2017-0428

Förvaltningsorganisation för Primärvården och Hälsa och habilitering

Beslut

Regionfullmäktiges beslut

1. Förvaltningarna Primärvården och Hälsa och habilitering sammanförs till en ny förvaltning från och med den 1 januari 2018.
2. Ungdomsmottagningen City överförs från Akademiska sjukhuset till den nya förvaltningen från och med den 1 januari 2018.
3. Primärvårdens IT-avdelning överförs från Primärvården till Resurscentrum Region Uppsala från och med den 1 januari 2018 och får ett utökat uppdrag att svara för IT-stöd till alla privata vårdgivare som Region Uppsala har avtal med.
4. AT ST-enheten överförs från Regionkontoret till den nya förvaltningen från och med den 1 januari 2018.

Bilaga § 104/17 a

Reservation

Sören Bergqvist (V) inkommer med skriftlig reservation.

Bilaga § 104/17 b

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutade den 24 april 2013 om en ny organisation för den anslagsfinansierade delen av primärvården och att ändra namnet på förvaltningen Habilitering och hjälpmedel till Hälsa och habilitering.

Organisationsförändringen genomfördes från årsskiftet 2013–2014. Det innebär bland annat att förvaltningen Habilitering och hjälpmedel inte bara fick ett nytt namn utan även ett avsevärt utökat uppdrag jämfört med tidigare.

I februari 2014 togs ytterligare beslut av hälso- och sjukvårdsstyrelsen om vissa utökade uppdrag för Hälsa och habilitering och resurser avsattes till förvaltningen för att klara de uppdrag som överfördes från Primärvården. Totalt avsattes 3,0 miljoner kronor för administrativt stöd, inklusive tjänst som chefsläkare. Dessutom beslutade regionstyrelsen i mars 2014 bland annat att ett äldrecentrum skulle inrättas vid Hälsa och habilitering och att förvaltningens uppdrag att vara ett stöd för den samlade primärvården och att samordna

närvården skulle tydliggöras i en fortsatt process under 2014. Detta senare uppdrag har dock inte genomförts som planerat. Därefter har ytterligare uppgifter förts till Hälsa och habilitering, till exempel närvårdsavdelningen i Uppsala.

Region Uppsalas styrmodell har förändrats från 2016 och beställarutförarmodellen har ersatts av en uppdragsstyrning. Hälsa- och sjukvårdsstyrelsen och produktionsstyrelsen har också ersatts av vårdstyrelsen och sjukhusstyrelsen.

Med anledning av bland annat förändringar i styrmodellen initierades en översyn av gränssnittet mellan förvaltningarna Primärvården och Hälsa och habilitering. Vårdstyrelsen beslutade den 23 mars 2016 att uppdra till regiondirektören att se över fördelningen av uppdrag mellan förvaltningarna. Uppdraget har återrapporterats till styrelsen i juni 2016, varvid styrelsen beslutade att bevilja anstånd med en slutredovisning av uppdraget.

Regiondirektören har därefter, i beslut 5/2017, beslutat att genomföra en översyn av förvaltningsorganisation utifrån utgångspunkter och uppdrag i särskilda direktiv och särskild projektplan.

Förvaltningsöversynen ska enligt direktiven redovisa förslag till lösningar utifrån två huvudalternativ;

1. De nuvarande förvaltningarna Hälsa och habilitering och Primärvården behålls och vid behov görs justeringar av gränssnittet mellan förvaltningarna.
2. En ny förvaltning inrättas genom en sammanslagning av Hälsa och habilitering och Primärvården. I en gemensam förvaltning måste det finnas en tydlig avgränsning mellan vårdcentralsuppdragen som styrs av regelboken för vårdval och de gemensamma uppdragen för hela primärvården. Det bör prövas om vårdcentralerna kan organiseras som självstyrande enheter med stor självständighet.

Enligt direktiven skulle också förvaltningstillhörighet och uppdrag för Ungdomsmottagningen City, som ingår i Akademiska sjukhuset, ses över.

Under arbetets gång har utredningen även fått i uppdrag att se över följande frågor;

- Uppdrag och förvaltningstillhörighet för Primärvårdens IT-avdelning.
- Hantering av AT- och ST-frågor inom primärvården inklusive AT ST-enheten vid Regionkontoret och dess förvaltningstillhörighet.

I den bifogade rapporten ”Översyn av förvaltningsorganisation” föreslås följande:

-
1. Förvaltningarna Primärvården och Hälsa och habilitering slås ihop till en ny förvaltning från 2018.
 2. Sammanslagningen av förvaltningarna bedöms ge en effektivisering motsvarande cirka 5,0 miljoner kronor per år.
 3. Ungdomsmottagningen City får ett utökat uppdrag vad gäller samordning, utveckling med mera av länets ungdomsmottagningsverksamhet och överförs till den nya förvaltningen. Det är angeläget att förändringen genomförs på ett sådant sätt att kompetensförsörjningen säkras.
 4. Primärvårdens IT-avdelning får ett utökat uppdrag att svara för IT-stöd till alla privata vårdgivare och överförs till Resurscentrum Region Uppsala.
 5. AT ST-enheten vid Regionkontoret överförs till den nya förvaltningen från 2018 och kopplas till förvaltningens arbete med den framtida kompetensförsörjningen inom primärvården.
 6. Ansvarsfördelningen mellan den nya förvaltningen och hälso- och sjukvårdsavdelningen ska ses över under hösten 2017 inför bildande av den nya förvaltningen.
 7. Organisationsförändringarna bör genomföras från 2018, varför ett förberedande arbete med förvaltningens struktur med mera behöver inledas så snart som möjligt efter sommaren 2017.
 8. I arbetet med utforma den nya förvaltningen ska de privata vårdgivarnas möjligheter till insyn och delaktighet särskilt beaktas.

I rapporten föreslås att den nya förvaltningen får beteckningen ”Närvårdsförvaltningen”. Förslaget grundas på utredningsdirektiven där ”Närvårdsförvaltningen” anges som lämpligt arbetsnamn för en sammanslagen förvaltning. I det fortsatta arbetet under hösten 2017 med förvaltningsstrukturen bör även ingå att ta fram förslag på namn på förvaltningen som speglar dess nya, samlade uppdrag.

I rapporten finns en bedömning om effektiviseringsmöjligheter motsvarande cirka fem miljoner kronor vad gäller administrativa resurser. Det innebär att motsvarande belopp kan användas för att stärka den nya förvaltningens kärnverksamheter.

Om arbetet med organisationsförändringarna kan inledas i september efter regionfullmäktiges beslut är bedömningen att det finns tillräckligt med tid att genomföra uppdraget på ett planerat och strukturerat sätt fram till årsskiftet 2017/2018.

Kostnader och finansiering

I rapporten finns en bedömning om effektiviseringsmöjligheter motsvarande cirka fem miljoner kronor vad gäller administrativa resurser, främst då

dubbelbemanning på vissa tjänster kan undvikas. Det innebär att motsvarande belopp kan användas för att stärka den nya förvaltningens kärnverksamheter.

Konsekvenser

I förslaget till ny organisation framhålls vikten av att habiliteringsverksamheten värnas i den nya, samlade förvaltningen. Det innebär bland annat att habiliteringen föreslås bilda ett eget verksamhetsområde på samma sätt som idag då det är ett särskilt specialistområde med bland annat behov av FOU-stöd inriktat på habilitering. Det kan annars finnas en risk att den inte får tillräckliga förutsättningar att utveckla den särskilda kompetens som krävs för att fortsätta att bedriva en habiliteringsverksamhet med hög kvalitet.

Beredning

Som framgår av projektplanen har arbetet drivits av ett projektsekretariat med projektledare från Regionkontoret. Berörda förvaltningar har utsett särskilda kontaktpersoner som biträtt projektsekretariatet i dess arbete. Arbetet har avrapporterats till en styrgrupp, i vilken har ingått regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören. En referensgrupp med fackliga företrädare har följt arbetet fortlöpande. Vad gäller frågor kring ungdomsmottagningarna och deras uppdrag och organisering har synpunkter även inhämtas från företrädare för Akademiska sjukhuset och Ungdomsmottagningen City.

För att inhämta ytterligare underlag och synpunkter har projektsekretariatet genomfört två workshops; en om Hälsa och habiliterings samordningsuppdrag och uppdrag inom närvårdsområdet, och en om hälsoinriktad hälso- och sjukvård.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta enligt ovan.

Yrkanden och yttranden

Malena Ranch (MP) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag och om ändring av beslutsformulering nr. 3 till att Primärvårdens IT-avdelning överförs från Primärvården till Resurscentrum Region Uppsala från och med den 1 januari 2018.

Sofia Rogozinska (V) yrkar att habiliterings- och hjälpmedelsverksamheterna bildar en egen förvaltning.

Vivianne Macdisi (S) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag och avslag på yrkandet från Sofia Rogozinska (V).

Malena Ranch (MP) yrkar avslag på yrkandet från Sofia Rogozinska (V).

Anna-Karin Klomp (KD) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Regionfullmäktiges ordförande ställer regionstyrelsens förslag med yrkandet från Malena Ranch (MP) mot yrkandet från Sofia Rogozinska (V) och finner att regionfullmäktige beslutar enligt regionstyrelsens förslag och yrkandet från Malena Ranch (MP).

Kopia till

Förvaltningsdirektören, Hälsa och habilitering
Primärvårdsdirektören
Sjukhusdirektören, Akademiska sjukhuset
FoI-direktören
Registrator, Akademiska sjukhuset
Förvaltningsdirektören, Lasarettet i Enköping
Förvaltningsdirektören, Resurscentrum Region Uppsala
Hälso- och sjukvårdsdirektören
Privata vårdcentraler
Länets kommuner

2017-06-13

Slutversion

Översyn av förvaltningsorganisation

Sammanfattning

Syftet med denna rapport har varit att göra en uppföljning av de förändringar av förvaltningsstrukturen som genomfördes år 2014, då Hälsa och habilitering bildades genom att ta över ansvaret för olika anslagsfinansierade verksamheter från Primärvården.

Enligt antagna direktiv för översynen ska förslag till förändringar av förvaltningsstrukturen analyseras utifrån följande två huvudalternativ:

1. De nuvarande förvaltningarna Hälsa och habilitering och Primärvården behålls och vid behov görs justeringar av gränssnittet mellan förvaltningarna.
2. En ny närvårdsförvaltning inrättas genom en sammanslagning av Hälsa och habilitering och Primärvården.

Enligt direktiven ska också förvaltningstillhörighet och uppdrag för Ungdomsmottagningen City, som ingår i Akademiska sjukhuset, ses över.

Under arbetets gång har utredningen även fått i uppdrag att se över följande frågor;

- Uppdrag och förvaltningstillhörighet för Primärvårdens IT-avdelning.
- Hantering av AT- och ST-frågor inom primärvården inklusive AT ST-enheten vid Regionkontoret och dess förvaltningstillhörighet.

I rapporten lämnas följande förslag:

1. Förvaltningarna Primärvården och Hälsa och habilitering slås ihop till en ny förvaltning från 2018, med beteckning Närvårdsförvaltningen.
2. Sammanslagningen av förvaltningarna bedöms ge en effektivisering motsvarande cirka 5,0 miljoner kronor per år.
3. Ungdomsmottagningen City får ett utökat uppdrag vad gäller samordning, utveckling med mera av länets ungdomsmottagningsverksamhet och överförs till den nya Närvårdsförvaltningen.
4. Primärvårdens IT-avdelning får ett utökat uppdrag att svara för IT-stöd till alla privata vårdgivare och överförs till Resurscentrum Region Uppsala.
5. AT ST-enheten vid Regionkontoret överförs till Närvårdsförvaltningen från 2018 och kopplas till förvaltningens arbete med den framtida kompetensförsörjningen inom primärvården.
6. Ansvarsfördelningen mellan Närvårdsförvaltningen och hälso- och sjukvårdsavdelningen ska ses över under hösten 2017 inför bildande av den nya förvaltningen.
7. Organisationsförändringarna bör genomföras från 2018, varför ett förberedande arbete med Närvårdsförvaltningens struktur med mera behöver inledas så snart som möjligt efter sommaren 2017.
8. I arbetet med utforma Närvårdsförvaltningen ska de privata vårdgivarnas möjligheter till insyn och delaktighet särskilt beaktas.

Bakgrund, syfte och metod

Landstingsfullmäktige beslutade den 24 april 2013 om en ny organisation för den anslagsfinansierade delen av primärvården och att ändra namnet på förvaltningen Habilitering och hjälpmedel till Hälsa och rehabilitering. Organisationsförändringen genomfördes från årsskiftet 2013-2014. Den innebar bland annat att förvaltningen Habilitering och hjälpmedel inte bara fick ett nytt namn utan även ett avsevärt utökat uppdrag jämfört med tidigare. Det nya uppdraget omfattar bland annat ansvar för vissa anslagsfinansierade delar av primärvården, liksom för att vara ett stöd för den samlade primärvården i länet och att vara ett nav i utvecklingen av närvården.

I februari 2014 togs ytterligare beslut av hälso- och sjukvårdsstyrelsen om vissa utökade uppdrag för Hälsa och rehabilitering och resurser avsattes till förvaltningen för att klara de uppdrag som överfördes från Primärvården. Totalt avsattes 3,0 miljoner kronor för administrativt stöd, inklusive tjänst som chefsläkare. Dessutom beslutade landstingsstyrelsen i mars 2014 bland annat att ett äldrecentrum skulle inrättas vid Hälsa och rehabilitering och att dess uppdrag att vara ett stöd för den samlade primärvården och samordna närvården skulle tydliggöras i en fortsatt process under 2014. Detta senare uppdrag har dock inte genomförts som planerat.

Därefter har ytterligare uppgifter förts till Hälsa och rehabilitering, till exempel närvårdsavdelningen i Uppsala.

Regionens styrmodell har förändrats från 2016. Beställar-utförarmodellen har tagits bort och ersatts av en uppdragsstyrning. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen och produktionsstyrelsen har ersatts av en vårdstyrelse och en sjukhusstyrelse.

Med anledning av bland annat förändringar i styrmodellen initierades en översyn av gränssnittet mellan förvaltningarna Primärvården och Hälsa och rehabilitering. Vårdstyrelsen beslutade därför den 23 mars 2016 att uppdraga till landstingsdirektören att se över fördelningen av uppdrag mellan förvaltningarna. Uppdraget har återrapporterats till styrelsen i juni 2016, varvid styrelsen beslutade att bevilja anstånd med en slutredovisning av uppdraget.

Regiondirektören har därefter, i beslut 5/2017, beslutat att genomföra en översyn av förvaltningsorganisation utifrån utgångspunkter och uppdrag i särskilda direktiv och särskild antagen projektplan. Se bilagorna 1-3. Där finns även en förteckning över de verksamheter och uppdrag som berördes av organisationsförändringen 2014 och då överfördes från Primärvården till Hälsa och rehabilitering respektive till Akademiska sjukhuset och Landstingets ledningskontor.

Förvaltningsöversynen ska redovisa förslag till lösningar enligt två huvudalternativ;

1. De nuvarande förvaltningarna Hälsa och rehabilitering och Primärvården behålls och vid behov görs justeringar av gränssnittet mellan förvaltningarna.
2. En ny närvårdsförvaltning inrättas genom en sammanslagning av Hälsa och rehabilitering och Primärvården. I en gemensam förvaltning måste det finnas en

tydlig avgränsning mellan vårdcentralsuppdragen som styrs av regelboken för vårdval och de gemensamma uppdragen för hela primärvården. Det bör prövas om vårdcentralerna kan organiseras som självstyrande enheter med stor självständighet.

Som framgår av projektplanen har arbetet drivits av ett projektsekretariat med projektledare från Regionkontoret. Berörda förvaltningar har utsett särskilda kontaktpersoner som biträtt projektsekretariatet i dess arbete. Arbetet har avrapporterats till en styrgrupp, i vilken har ingått regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören. En referensgrupp med fackliga företrädare har följt arbetet fortlöpande. Vad gäller frågor kring ungdomsmottagningarna och deras uppdrag och organisering har synpunkter även inhämtas från företrädare för Akademiska sjukhuset och Ungdomsmottagningen City.

För att inhämta ytterligare underlag och synpunkter har projektsekretariatet genomfört två workshops; en om Hälsa och habiliterings samordningsuppdrag och uppdrag inom närvårdsområdet, och en om hälsoinriktad hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvårdsavdelningen

En viktig uppgift för hälso- och sjukvårdsavdelningen är att omvärldsspana på exempelvis statliga utredningar, förändringar inom andra landsting och internationella utvecklingslinjer. Medarbetarna vid avdelningen ingår i flertal nationella nätverk för erfarenhetsutbyte inom olika områden men också i chefsnätverk. Tillsammans med andra landsting/regioner i sjukvårdsregionen och i övriga landet samt med kommunerna i länet driver avdelningen frågor för att påverka utvecklingen av och förutsättningarna för hälso- och sjukvården. I uppdraget ingår även att ingå i det sjukvårdsregionala samarbetet så att sjukvårdsregionen stärks.

Vid avdelningen ingår att bereda politiska ärenden till exempel remiss- och revisionsvar, genomföra politiska beslut, utreda, upphandla, utveckla och förvalta valfrihetssystem samt att följa upp avtal generellt men också vid behov genomföra fördjupade uppföljningar. Avdelningen leder ett branschråd för primärvård där dialog hålls med vårdcentralscheferna i frågor gällande uppdragsstyrning, uppföljning och ersättningar. I avdelningens uppdrag ingår även att förebygga och agera utifrån smittskyddslagen.

Vid avdelningen finns regionövergripande strategiska samordningsfunktioner för närvård, asyl och integration, anhörigstöd, väntetidssamordning, patientsäkerhet med flera. Närvårdsutveckling samordnas genom särskilt utsedda politiker från respektive kommun och Region Uppsala. I det lokala närvårdsarbetet finns även ledningsforum för tjänstemän, där ingår närvårdsstrateg från Region Uppsala och närvårdskoordinator. Närvårdskoordinatorerna är samfinansierade mellan respektive kommun och Region Uppsala. Deras uppdrag är att stödja och vara drivande i den lokala närvårdsutvecklingen.

Avdelningen har även i uppdrag att utveckla stödstrukturer för kunskapsstyrning, det vill säga kunskaps-, uppföljnings- och utvecklingsstöd. Det handlar bland annat om att stödja

programrådsutveckling där även uppföljningsstöd ingår till viss del och stöd för effektiv läkemedelsanvändning samt rehabiliterings- och sjukskrivningsprocess. Det handlar även om stöd för att förbättra tillgänglighet, patientsäkerhet, personcentring, hälsoinriktning samt stöd för ökad användning av e-hälsa och utveckling av e-hälsotjänster.

Alla dessa ovanstående uppräknade delar av utvecklingsstödet berör primärvården i allra högsta grad. De flesta av dessa utvecklingsområden har även kopplingar till nationellt gemensamma utvecklingsinsatser och berör hela hälso- och sjukvården.

Hälsa och habilitering

Organisation

Som framgår av organisationsskissen i bilaga 4 är förvaltningen indelad i fyra områden; habilitering i länet, habilitering Uppsala, funktionsstöd och hälsa, samt särskild vård och integration. Dessutom svarar förvaltningen för två centrumbildningar (funktionshinder samt hälsa och integration). Ett ledningskontor svarar för stöd till förvaltningsdirektören och de olika verksamhetsområdena.

De verksamheter som omfattas av denna översyn är främst organiserade i områdena funktionsstöd och hälsa samt särskild vård och integration. Vissa berörda verksamheter finns också i förvaltningens stab, som forskningssamordning.

I ledningskontoret ingår förvaltningsdirektör med stab med bland annat chefläkare, samt fem avdelningar; ekonomi, IT och kommunikation, HR, FoU och samordning.

Uppdrag och verksamhet

Förvaltningens uppdrag regleras i verksamhetsuppdraget för vårdstyrelsens förvaltningar. Där anges att Hälsa och habilitering har till uppdrag att bedriva specialiserad habilitering, vissa anslagsfinansierade primärvårdsverksamheter samt vara ett branschstöd till den samlade primärvården och ha ett samordningsansvar för tre centrum.

I den specialiserade habiliteringen ingår habilitering för barn och vuxna, hjälpmedelscentral, syncentral, hörcentral, tolkcentral, audionommottagning, Center för kommunikativt och kognitivt stöd, taltjänst, samtalsmottagning för anhöriga, mobilt team för barn och vuxna och LSS-enheten för myndighetsutövning. Förvaltningen har också ansvar för medicinsk tillsyn upp till sjuksköterskenivå för LSS-boende för barn och ungdomar under 17 år.

I primärvårdsuppdraget ingår de verksamheter som överfördes till förvaltningen från Primärvården 2014, bland annat läkarinsatser vid närvårdsenheten i Östhammar, äldreårsenheten, Cosmos asyl- och integrationshälsan, husläkarmottagningen för hemlösa, FaR och friskvårdslotsning. Dessutom omfattar uppdraget verksamheter som har tillkommit efter 2014 som närvårdsavdelningen i Uppsala.

Förvaltningen har också olika samordningsuppdrag, till exempel för utveckling av hälsoinriktad hälso- och sjukvård i primärvården, familjecentraler, ungdomsmottagningar, inkontinensverksamhet och läkarinsatser i särskilt boende.

I samband med regionbildningen 2017 fick förvaltningen ansvar för den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning. Arbetet sker här i nära samarbete med länets kommuner.

I bilaga 1 finns en samlad förteckning över de uppdrag som överförts till Hälsa och habilitering från 2014 och som främst är föremål för denna översyn.

Primärvård i Uppsala län

Uppdrag och verksamhet

Primärvården i länet består till största delen av verksamhet inom vårdvalen för primärvård. Region Uppsalas avtal inom valfrihetssystem inom primärvård är uppdelade i vårdcentral respektive barnmorskemottagning och regleras av aktuellt förfrågningsunderlag för dessa vårdval. Barnavårdscentral är ett frivilligt tilläggsåtagande till vårdcentral. Andra tilläggsuppdrag som ger särskild ersättning för vårdcentraler är läkarinsatser på särskilt boende, ungdomsmottagning, ansvarig läkare på barnmorskemottagning samt deltagande i arbete vid familjecentral.

Det finns totalt 40 vårdcentraler och åtta filialer inom länet (filial är en mottagning med begränsade öppettider och ibland även begränsat vårdutbud), varav 20 vårdcentraler och sex filialer drivs i egen regi och 20 vårdcentraler och två filialer drivs i extern regi. Därutöver finns 30 barnavårdscentraler och tolv barnmorskemottagningar i egen regi. I privat regi finns det 14 barnavårdscentraler och elva barnmorskemottagningar. Primärvårdens (egen regi) andel av antalet listade personer vid vårdcentraler i regionen är 58 % och de privatas andel är 42 %.

Offentliga primärvården bedriver vårdcentraler i länets alla kommuner förutom i Håbo kommun där vårdcentralerna bedrivs i privat regi. Privata vårdcentraler finns etablerade i Bålsta, Uppsala, Enköping, Knivsta och Öregrund.

Organisation offentlig primärvård

Den offentliga primärvården i Region Uppsala leds av primärvårdsdirektören. Primärvårdens ledningskontor/stab har funktioner som stödjer primärvårdsdirektören i dennes roll som förvaltningschef. I staben ingår chefsläkare, ekonomi, HR, kommunikation, försörjning, och utveckling. Därtill kommer Primärvårdens IT-avdelning som tillhör förvaltningen men arbetar åt och är finansierad av alla vårdcentraler, även de privata. För att leda verksamheten har primärvårdsdirektören utsett verksamhetschefer för en eller flera vårdcentraler och som är organisatoriskt direkt underställda primärvårdsdirektören. Inom Primärvården finns 26 vårdcentraler eller filialer och verksamhet bedrivs på 31 platser i länet. Vårdcentralerna är i sin tur indelade i fyra olika nätverk. Den nätverksansvariga verksamhetschefen ingår i primärvårdens ledningsgrupp

tillsammans med primärvårdsdirektören, administrativa chefer och chefsläkare. Se organisation i bilaga 5.

Utöver verksamhet inom vårdvalet har den offentliga primärvården en liten del anslagsfinansierad verksamhet som regleras i verksamhetsuppdraget som beslutas av vårdstyrelsen. Denna verksamhet består av:

- Journottagningar vid husläkarcentrum i Enköping, Tierps och Östhammars vårdcentraler. I uppdraget ingår att journottagningen vid Östhammars vårdcentral och Tierps vårdcentral ansvarar för jour vid närvårdsenheten i Östhammar samt vid den geriatriska avdelningen i Tierp.
- Arbetsterapi för patienter som remitteras/hänvisas från länets vårdcentraler. Uppdraget är begränsat till handskenor, handbandage och handträning.
- IT-avdelning, PV/IT, ska stödja och ge service till både landstingsdrivna och privat drivna verksamheter inom primärvården.

Ungdomsmottagningar

I Uppsala län finns elva ungdomsmottagningar, varav tio bedrivs som tilläggsåtagande inom vårdval barnmorskemottagning, och en bedrivs av kvinnosjukvården vid Akademiska sjukhuset. Av de tio tilläggsåtagandena hör två till privata aktörer och åtta till Primärvården i egen regi. Ungdomsmottagningen City tillhör således Akademiska sjukhuset och övriga ungdomsmottagningar ingår i primärvården.

Ungdomsmottagningar är en stark aktör för att främja hälsa och förebygga ohälsa bland ungdomar, bland annat när det gäller sexualitet och reproduktiv hälsa.

Ungdomsmottagningar är ett frivilligt åtagande för kommuner och landsting.

Tillgänglighet, organisation, verksamhetens innehåll och bemanning varierar över länet.

Det saknas formella lokala och regionala uppdrag. Det saknas även nationella

rekommendationer och fastställda kvalitetsindikatorer för ungdomsmottagningar. I juni 2017 kommer det att gå upp ett förslag till beslut i vårdstyrelsen där tilläggsåtagande för ungdomsmottagning fastställs som bilaga till förfrågningsunderlag/regelbok barnmorskemottagning.

Tillsammans med en förstärkning av psykosociala resurser till Ungdomsmottagningen City och med inrättandet av en ny samordningsfunktion med adekvat läkarkompetens innebär det nya tilläggsåtagandet för ungdomsmottagningar att Region Uppsala kan säkerställa en mer jämlik tillgång till förebyggande stöd och behandling för ungdomar i länet. Samordningsfunktionen ger förutsättningar för likartade arbetssätt, gemensamma metoder och utbyte av erfarenheter mellan mottagningar och kommuner.

Samordningsfunktionen och de länsövergripande psykosociala stödresurserna hanteras i budget 2018 för vidare beslut. Förslagsvis knyts dessa resurser till Ungdomsmottagningen City som då får en samordnande funktion för alla ungdomsmottagningar i länet.

AT ST inom primärvården

AT- och ST-frågor inom primärvården handläggs av Regionkontoret. Av neutralitetsskäl överfördes verksamheten från Primärvården till Regionkontoret (tidigare Landstingets ledningskontor) från 2014. Alla AT-läkare anställs vid Akademiska sjukhuset medan ST-läkarna från mars 2016 anställs på den utbildande vårdcentralen, som svarar för cirka 30 % av lönekostnaderna. Övriga lönekostnader finansieras centralt från Regionkontoret. Med anledning av den för vårdcentralerna positiva finansieringsmodellen finns en stor efterfrågan att få anställa ST-läkare. Då tillgången till ST-block är större än efterfrågan är det viktigt att blocken tillsätts på ett rättvist sätt, oberoende av vem som är huvudman för vårdcentralen.

Vid AT ST-enheten finns tre heltidstjänster, samt en tjänst på 40 %. Av dessa är en tjänst studierektor för AT-läkare i primärvården och en tjänst är studierektor för ST-läkare i allmänmedicin.

Utgångspunkter och överväganden

Översynen av förvaltningsorganisationen ska utifrån direktiven hänsyn tas till olika faktorer och förutsättningar. Vissa kan vara mer styrande, till exempel lagstiftning om vårdval och beslutad inriktning i Regionplan och budget, medan andra mer kan ses aspekter som bör tas i beaktande i en organisationsöversyn som denna. Under arbetets gång har ytterligare förutsättningar tillkommit. Nedan redovisas olika utgångspunkter och överväganden för översynen.

Utgångspunkter och överväganden enligt direktiv

- Förvaltningsöversynen ska beakta effekterna av den inriktning av hälso- och sjukvården som anges i Regionplan och budget 2017-2019. Där framkommer bland annat att samverkan med kommunernas socialtjänst ska förstärkas med inriktning mot en mer sammanhållen vård och socialtjänst, att den mobila vården ska utökas och att den öppna vården utanför sjukhus ska förstärkas och resurser överföras från sjukhusvården till primärvården.
- Den nya organisationen som infördes från 2014 har successivt börjat fungera allt bättre och accepteras av berörda parter. Det tar dock tid att genomföra och få effekt av stora organisationsförändringar, vilket har beaktats vid bedömningen av hur den nya organisationen fungerar.
- Ett huvudsyfte med organisationsförändringen 2014 var att värna konkurrensneutraliteten mellan regionens primärvård och de privata utförarna. Även om regionen nu ändrat sin styrmodell så finns det fortfarande en skyldighet att ha vårdval inom primärvården och då tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV). Behovet av att värna konkurrensneutraliteten kvarstår sålunda.
- Regionens primärvård har i uppdrag att driva och utveckla vårdcentraler och andra primärvårdsmottagningar. Det bör i översynen särskilt övervägas om de

särskilda mottagningar som överförts till Hälsa och habilitering, som Husläkarmottagningen för hemlösa, åter ska föras till Primärvården.

- I SOU 2016:2, Effektiv vård, föreslås att primärvården delas upp i en allmän och riktad primärvård. Allmän primärvård kommer att i stort motsvara den nuvarande primärvården med bland annat reglering av vårdvalssystem. Den riktade primärvården ska fullgöra primärvårdens uppdrag mot främst äldre med omfattande vårdbehov. Hälsa och habiliterings uppdrag att svara för olika verksamheter som främst riktar sig mot äldre, till exempel Mobila äldreakuten, kan ses som en plattform för en fortsatt utveckling av en särskild organisation för en riktad primärvård. Hur en framtida riktad primärvård för äldre och andra med stora vårdbehov ska organiseras och ha för uppdrag måste utredas i särskild ordning, i nära samverkan med länets kommuner.
- Det bör också ses över om uppdrag som primärt berör samverkan med kommuner och andra intressenter bör ligga kvar på Hälsa och habilitering och vilken roll Regionkontoret bör ha i arbetet med att utveckla samarbetet med länets kommuner. Det gäller främst olika samordningsuppdrag, som läkarinsatser i särskilt boende och samordning av familjecentraler, samt ansvar för olika centrumbildningar.
- Stödet till den samlade primärvården var ett nytt uppdrag som 2014 lades på Hälsa och habilitering främst av konkurrensneutralitets skäl. Här har förvaltningen haft vissa problem med att utföra uppdraget, främst då det inte har varit tydligt definierat och inte heller tydligt avgränsat mot uppdraget för Regionkontorets beställarfunktion och Primärvården. Det har ibland medfört en bristande förståelse och acceptans för förvaltningens uppdrag. Uppdraget måste tydliggöras och avgränsas oberoende av framtida organisationslösning. Ett alternativ kan vara att uppdraget läggs i ny samlad organisation för vårdval och primärvårdssamordning.
- Vissa uppdrag överfördes 2014 till Akademiska sjukhuset. Förutom barnspecialistmottagningarna var det ett antal psykologtjänster som i huvudsak arbetar på primärvårdsnivå. Dessa organisationsförändringar har inte omfattats av förvaltningsöversynen. Psykologernas fortsatta uppdrag och organisatoriska tillhörighet får beaktas i den pågående utvecklingen av tidiga insatser för barns psykiska hälsa.
- Från 2017 har landstinget tagit över regionförbundets uppdrag och bildat Region Uppsala. Nya samrådsorgan med länets har inrättats, vilket kommer att påverka samarbetet på olika plan och därmed även Region Uppsalas förvaltningsorganisation. Regionen och länets kommuner har bland annat beslutat att inrätta en gemensam nämnd för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård. Nämnden har organisatoriskt kopplats till Hälsa och habilitering, vilket måste beaktas vid överväganden om var frågor som rör FoU-medel inom primärvården ska hanteras.

- Ett uppdrag som har ingått i översynen är samordning av ungdomsmottagningar. En kartläggning av ungdomsmottagningarnas samordningsbehov har nyligen genomförts. Den visar på behov av ett gemensamt och tydligt uppdrag för mottagningarna och ett stort behov av samordning mellan de olika utförare som finns. I arbetet med att förstärka samordningen har frågan om vilken roll Ungdomsmottagning Uppsala City ska ha vad gäller samordning och utveckling, liksom mottagningens förvaltningstillhörighet, studeras.

Tillkommande utgångspunkter och överväganden

- Under arbetets gång har projektsekretariatet fått propåer från olika håll om frågor som bör beaktas i det fortsatta utredningsarbetet. Det gäller till exempel organisering av det systematiska vårdhygieniska arbetet inom primärvården och frågan om hur gemensamma utbildningar, information och möten för alla distriktsläkare och annan personal bäst organiseras. Det är frågor som visar på behov av en samordning av insatser för alla som arbetar inom primärvården och att till exempel allmän information och utbildning inte ges vid olika tillfällen beroende på vem som är huvudman för olika mottagningar.
- I samband med förändringen av Primärvårdens uppdrag från 2014 gjordes en översyn av ansvaret för utbildning av AT/ST-läkare, som resulterade i att Regionkontoret fick ta över ansvaret för detta uppdrag. Effekterna av denna organisationsförändring har också studerats liksom möjligheterna att överföra verksamheten från Regionkontoret till en annan förvaltning.
- Även organisering av IT-frågorna för primärvård och privata specialister har aktualiserats under arbetets gång. IT-avdelningen för primärvård svarar för IT-stöd till all primärvård, medan bland annat Regionkontorets IT-enhet och MSI ger stöd till privata specialister som har avtal med Region Uppsala. Dessutom har Hälsa och habilitering en egen IT-enhet. I en utredning kring hantering av privata vårdgivare från Regionkontorets IT-enhet framgår att ansvaret för IT-frågorna är splittrat och att en samordning vad gäller etablering, vårdsystemfrågor och utbildningsinsatser sannolikt skulle vara effektivt både för Region Uppsala och för berörda vårdgivare.
- Som underlag och inriktning för primärvårdens roll inom regionens hälso- och sjukvård ska en målbild för framtidens primärvård tas fram, utifrån utgångspunkten hur primärvården ska kunna möta dagens och morgondagens krav från befolkningen och utgöra den verkliga basen i hälso- och sjukvårdssystemet. Målbilden ska baseras på vad som anges RPB 2017-2019 om bland annat resursomfördelning från sjukhusvård till primärvård, ökat akutansvar, e-hälsosatsningar och att säkra kompetensförsörjningen av allmänspecialister, samt utifrån förslag i SOU 2016:2, Effektiv vård, om riktad och allmän primärvård. I ett tidigt skede har bland annat identifierats att det idag saknas ett samlat stöd för utveckling av primärvården. Arbetet med förvaltningsöversynen bör fortlöpande

stämmas av med målbildsarbetet, som ska redovisas till vårdstyrelsen i oktober 2017.

Analys av huvudalternativ

Sammanfattning av synpunkter

Under arbetets gång har synpunkter inhämtas från berörda förvaltningschefer, utsedda kontaktpersoner från Primärvården, Hälsa och habilitering, hälso- och sjukvårdsavdelningen, samt i två workshops. Dessutom har synpunkter inhämtas från utsedda företrädare för de privata vårdgivarna. Projektsekretariatet har också möten med olika berörda parter, som Ungdomsmottagningen City, PV IT-avdelningen och AT ST-enheten vid Regionkontoret. Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter om förvaltningsöversynen som framkommit i dessa kontakter.

Från *Hälsa och habilitering* framförs bland annat att förvaltningen inte har fått alla förutsättningar för att genomföra sitt utökade uppdrag, då vissa uppdrag har varit otydliga och det interna samarbetet med främst Primärvården har varit problematiskt. De största svårigheterna har varit olika samordningsuppdrag, främst primärvård och närvård, samt för folkhälsofrågor. Avgränsningen mellan strategiska och mer operativa frågor har varit oklar, vilket har medfört problem i relationen gentemot hälso- och sjukvårdsavdelningen. De flesta nya uppdrag bedöms dock ha fungerat väl.

Vad gäller en eventuellt framtida förändrad organisation framhålls vikten av vissa uppdrag och mandat förtydligas samt att konkurrensneutraliteten beaktas och att hela primärvården representeras i olika sammanhang som i programråd och olika utvecklingsprojekt. Angränsningen mot Regionkontoret måste vara tydlig även för en ny, sammanslagen förvaltning. Habiliteringens roll som specialistverksamhet måste särskilt beaktas. Från förvaltningens sida är man öppen för de båda organisationslösningar som är aktuella i förvaltningsöversynen. Det bör finnas förutsättningar att bedriva arbetet mer effektivt i en samlad förvaltning, då visst dubbelarbete har förekommit med nuvarande organisationslösning.

Från *Primärvården* bedöms främst olika samordningsuppdrag, hantering av FoU-frågor och folkhälsoenhetens arbete fungerat dåligt efter organisationsförändringen. Hälsa och habilitering anses vara för långt från berörda verksamheter för att kunna genomföra uppdraget på ett effektivt sätt. Samarbetet mellan förvaltningarna har inte heller fungerat vilket har försvårat arbetet, liksom Primärvårdens bristande samarbete med de privata utförarna. Förvaltningens företrädare anser också att centrala primärvårdsfunktioner för BVC och MVC som ligger på Akademiska sjukhuset bör tas med i översynen för att närmare kopplas till primärvården.

Primärvården ser stora vinster med en sammanslagen förvaltning som kan ge samordningsvinster och bli mer effektiv än dagens lösning då det idag bedöms att det

sker visst dubbelarbete. Konkurrensaspekten måste dock beaktas liksom kopplingen för en ny förvaltning gentemot Regionkontoret.

Vid *workshopen den 5 april 2017* om Hälsa och habiliterings samordningsuppdrag och närvårdsverksamheter deltog utsedda kontaktpersoner från Primärvården och Hälsa och habilitering, samt några företrädare för hälso- och sjukvårdsavdelningen. Där framkom bland annat att det bedrivs ett visst dubbelarbete med nuvarande organisation, att några uppdrag är otydliga och därmed svåra att utföra, samt att alla deltagare var öppna för en sammanslagning av förvaltningarna. Dessutom framkom att vissa frågor bör hanteras särskilt, som läkarinsatser i särskilt boende och samordning av ungdomsmottagningar.

Vid *workshopen den 25 april 2017* om olika uppdrag vad gäller hälsoinriktad hälso- och sjukvård deltog verksamma inom området från Hälsa och habilitering, Primärvården, Akademiska sjukhuset, samt Regionkontoret och Folktandvården. I gruppdiskussionerna framkom bland annat att en sammanslagen förvaltning vore att föredra men att regionövergripande strategiska stöd ska ligga på Regionkontoret medan förvaltningen ska arbeta närmare verksamheterna med ett operativt stöd. Det regionövergripande strategiska stödet bedöms behöva bli bättre än idag. Koppling till det befolkningsinriktade folkhälsoarbetet är också viktigt. En nackdel med en samlad förvaltning är att den riskerar komma längre från de privata vårdcentralerna. Samverkan med kommunerna är viktig i det förebyggande arbetet och här kan närvårdssamverkan vara en plattform för dialog. Det hälsoinriktade synsättet bör ingå i alla kliniska processer och arbetet bör omfatta alla fyra levnadsvanor. Uppföljningen av insatserna inom det hälsoinriktade arbetet bör förstärkas och uppdragen bli tydligare.

Synpunkter har även inhämtats från utsedda *kontaktpersoner för de privata vårdgivarna* inom primärvården. De såg inga hinder att slå ihop förvaltningarna från konkurrenssynpunkt. Det skulle i stället stärka möjligheterna att utveckla primärvården och underlätta samarbete. Vårdcentralerna behöver samarbeta mer, med ökad transparens och kan ofta komplettera varandra. En förutsättning är att de privata vårdcentralerna får ökat inflytande i olika processer och mer kan påverka skeenden. Regelboken bör samtidigt justeras för att underlätta en utveckling mot ökat samarbete och mindre konkurrens.

Synpunkter har framförts från *AT ST-enheten vid Regionkontoret* om lämplig organisatorisk placering för deras del. Enheten tillhör idag Regionkontoret och FoU-avdelningen och enheten anser att det är en lämplig placering. Inom Regionkontoret har man mest koppling till HR-avdelningen och dess arbete med kompetensförsörjning. En alternativ organisatorisk placering är Akademiska sjukhuset och Avdelningen för forskning och utbildning. En återgång till placering på Primärvården eller till en ny sammanslagen förvaltning förordas inte, då enheten av konkurrensskäl bör vara på ”neutral mark” eftersom det är stor konkurrens mellan vårdcentralerna om att få ST- och AT-block till sina mottagningar.

Från företrädare för *Primärvårdens IT avdelning* har framfört följande synpunkter. Inför en kommande organisationsförändring bör särskilt beaktas att avdelningen är gemensamt finansierad av alla vårdcentraler och därmed ska ge vårdcentralerna samma service oberoende av huvudman. Avdelningen arbetar med att starta vårdcentraler och svarar för deras hårdvara, samt svarar fortlöpande på frågor kring vårdsystem såsom Cosmic och andra IT-frågor. Dessutom sköter avdelningen fakturering och andra administrativa uppgifter kring vårdcentralernas avtal om funktionshyra. Avdelningen är också öppen för och anser det vore effektivt att ta över arbetet med privata specialisternas IT-frågor. Därutöver ökar möjligheter till samordning av digital utvecklingen om en aktör, PV-IT, ges ansvar för det verksamhetsnära införandet, stödet och supporten.

Vad gäller förvaltningstillhörighet förordas en ”neutral placering”, till exempel inom Resurscentrum Region Uppsala. Det innebär att Primärvården eller en ny förvaltning måste ha egen beställarkompetens inom IT-området. Om avdelningen förs till den nya, sammanslagna förvaltningen bör verksamheten samordnas med Hälsa och habiliterings IT-enhet. En sådan lösning kan dock försvåra möjligheterna att ta över uppgifter kring privata specialister.

Vid möte med företrädare för *Ungdomsmottagningen City och Akademiska sjukhuset* framfördes att mottagningen bör ses som specialmottagning bland länets ungdomsmottagningar och då svara för utbildning, riktlinjer, samordning med mera. Mottagningen ansvarar idag för vissa av dessa uppgifter men saknar mandat. Vad gäller förvaltningstillhörigheten bedöms det som bättre att tillhöra Akademiska sjukhuset främst då det underlättar rekrytering av viss personal. Samtidigt är verksamheten en del av primärvården och inte specialistsjukvård, vilket talar för en förändring av förvaltningstillhörigheten.

Alternativ 1 - Justering av gränssnittet mellan förvaltningarna

Merparten av de verksamheter och uppdrag som överförts till Hälsa och habilitering från 2014 är klart avgränsade och tydliga och har fungerat väl efter organisationsförändringen. De problem som varit har i först hand gällt några av samordningsuppdragen samt frågor som rör folkhälsoenheten och primärvårdens FoU. Eventuella förändringar av gränssnittet bör därför främst omfatta följande verksamheter, som då bör ses över och tydliggöras inför eventuell flyttning mellan Primärvården, Hälsa och habilitering samt Regionkontoret.

- *Samordning ungdomsmottagningar.* Uppdraget bör överföras till Ungdomsmottagningen City, som i sin tur överförs till Primärvården. Det innebär att mottagningen får ett samlat ansvar för utbildning, utveckling och uppföljning av ungdomsmottagningsverksamheten i länet. Samordningsuppdraget berör en person.
- *Samordning väntetider i vården.* Uppdraget avser väntetider i primärvården. Uppdraget bör överföras och samordnas med Regionkontorets uppdrag med väntetidssamordning. Berör en person.

- *Hälsoinriktade insatser.* Uppdraget att samordna och utveckla det hälsoinriktade arbetet föreslås överföras till Primärvården. Det skulle bland annat underlätta arbetet med att få med hälsoinriktade insatser i olika kliniska processer som berör alla utförare och hela primärvården. Hälsa och habilitering arbetar inte med kliniska processer och har därför haft svårt att driva detta arbete effektivt. Berör fem personer.
- *FoU-medel.* Uppdraget avser att samordna olika forskningsinsatser och fördela FoU-medel inom primärvården. Hälsa och habilitering har från 2017 även ansvar för den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning, som hanterar frågor som rör socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Trots detta kan det övervägas om inte uppdraget kring FoU-medel bör överföras till Primärvården, som har nära kontakt med kliniska verksamheten och dess behov av utveckling. Det är viktigt att särskilda arbetsformer kring fördelning av medlen utvecklas där även företrädare för de privata vårdgivarna ges möjlighet att medverka. Berör 5 personer.
- *Stöd till den samlade primärvården.* Här sker idag ett visst dubbelarbete mellan Hälsa och habilitering och hälso- och sjukvårdsavdelningen. Uppdragen bör samordnas vid vårdavtalsenheten inom hälso- och sjukvårdsavdelningen, som därmed får huvudansvar för information med mera till alla primärvårdsutförare. Ansvarsförändringen bör följas av en överföring av resurser.
- *Samordning och utveckling av närvård.* Även här sker ett visst dubbelarbete, varför uppdraget helt bör överföras till Regionkontoret och hälso- och sjukvårdsavdelningen. Ansvarsförändringen bör följas av en överföring av resurser.
- *Läkarinsatser särskilt boende.* Ansvarsfördelningen gentemot hälso- och sjukvårdsavdelningen bör förtydligas, varefter ett utökat uppdrag kan ligga kvar på Hälsa och habilitering.

Den ovan föreslagna justeringen av gränssnittet mellan förvaltningarna berör ett drygt tiotal personer och bedöms inte medföra några direkta effektiviseringsvinster på kort sikt. På längre sikt bedöms uppdragen kunna fungera bättre än idag och på så vis kan verksamheten bli mer effektiv.

En variant och ett mer omfattande alternativ för justering av gränssnittet är att i stort återgå till den tidigare förvaltningsstrukturen. Det skulle innebära en förvaltning för primärvård och en för habilitering med mera, samt att vissa uppdrag för samordning och utveckling eventuellt överförs till hälso- och sjukvårdsavdelningen.

Inget av dessa alternativ med justering av gränssnittet mellan förvaltningarna bedöms kortsiktigt medföra några besparingsmöjligheter. Om organisationsförändringen på sikt blir mer effektiv än dagens förvaltningsorganisation, så kan den på sikt bidra till ökad kvalitet och därmed till positiva ekonomiska effekter.

Alternativ 2 - Sammanslagning av förvaltningarna

Vid en sammanslagning av Hälsa och habilitering med Primärvården bör det beaktas att vissa verksamheter idag har nära kontakter och samarbete, liksom det fortsatta behovet av konkurrensneutralitet inom primärvården och habiliteringens särskilda roll.

Region Uppsala är både finansiär och dominerande utförare inom primärvården, vilket bör återspeglas även i en kommande, sammanslagen organisation. Drift och utveckling av vårdcentraler bör därför i möjligaste mån hållas separerad från den övriga förvaltningen. Habiliteringen som specialistverksamhet måste också beaktas och värnas i den kommande organisationen.

En sammanslagen förvaltning ska arbeta transparent och ha ett nära samarbete med de privata utförarna. Det kommer till exempel att innebära att förvaltningen ska svara för information och viss utbildning för olika personalkategorier inom primärvården.

Flera av verksamheterna inom Hälsa och habilitering är antingen samfinansierade med en eller flera kommuner eller arbetar i nära samverkan med kommunerna, vilket bör beaktas då en ny förvaltning ska utformas.

En ny sammanslagen förvaltning bör i grunden utgå från hur förvaltningarna är organiserade idag, med fyra verksamhetsområden inom Hälsa och habilitering och ett 20-tal verksamhetschefer (vårdcentraler) inom Primärvården, samt ett ledningskontor i respektive förvaltning. För att inte en kommande förvaltningschef ska få alltför stort spann av verksamheter och chefer direkt under sig, så bör verksamheterna samordnas inom ett mer begränsat antal områden, förslagsvis habilitering, primärvård, och särskild primärvård.

I ett senare skede bör även ansvarsfördelningen mellan den nya förvaltningen och hälso- och sjukvårdsavdelningen ses över och förtydligas.

Förslag och fortsatt arbete

Inledning

Enligt direktiven har två alternativ vad gäller förvaltningsorganisation studerats. Därtill har ytterligare frågor utretts. Det gäller förvaltningstillhörighet och uppdrag för Ungdomsmottagningen City och Primärvårdens IT-avdelning, samt framtida organisatoriska placering för Regionkontorets AT ST-enhet.

Utifrån diskussioner i olika referensgrupper och analyser i projektsekretariatet redogörs nedan för förslag till förändring av förvaltningsorganisation med mera. Då vissa frågor som kommit upp under arbetets gång inte har studerats tillräckligt redovisas avslutningsvis några frågor som behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet att genomföra utredningens förslag om förändrad förvaltningsstruktur.

Huvudförslag

Vad gäller huvudfrågan om förvaltningsorganisationen föreslås att Hälsa och habilitering och Primärvården sammanförs i en förvaltning från 2018, som förslagsvis benämns *Närvårdsförvaltningen*. Det är den lösning som bedöms som mest effektiv och som även har stort stöd bland de berörda som konsulterats i översynsarbetet. Förvaltningen kan delas i tre verksamhetsområden; habilitering, primärvård och särskild primärvård. På så vis kan habiliteringen värnas liksom konkurrensneutraliteten inom primärvården. Dessutom kommer frågor som rör övrig primärvård och samverkan med kommunerna att samlas inom ett särskilt verksamhetsområde. I bilaga 8 redovisas en organisationskiss över förslaget. I det fortsatta genomförandearbetet får en mer detaljerad organisation utformas.

Enligt direktiven ska frågan om vårdcentralerna kan drivas som mer självstyrande enheter prövas. Utredningens bedömning är att det är svårt att hitta en bra modell för självstyrande enheter inom ramen för en ny, gemensam förvaltning. Ett utökat självstyre riskerar att försämra samarbete mellan vårdcentraler och det kan bli svårare att utnyttja olika stordriftsfördelar. Genom att alla vårdcentraler föreslås samlas inom ett eget verksamhetsområde så kan det samtidigt finnas förutsättningar att driva de offentliga vårdcentralerna relativt självständigt, i konkurrens men även i ett nära samarbete med både offentliga och privata vårdcentralerna. Det bör därför i ett fortsatt genomförandearbete prövas om det kan finnas lämpliga modeller för att driva Närvårdsförvaltningens vårdcentraler mer självständigt än idag.

Hälsa och habilitering har idag i uppdrag att samordna länets ungdomsmottagningar, som alla är en del av primärvården förutom *Ungdomsmottagningen City*, som ingår i Akademiska sjukhuset. Ungdomsmottagningarna bedriver i huvudsak verksamhet inom ”första linjen”, varför Ungdomsmottagningen City bör överföras till primärvården och ingå i den nya Närvårdsförvaltningen. Samtidigt bör mottagningen få ett utökat uppdrag för samordning, utveckling, utbildning och uppföljning för länets ungdomsmottagningar. Den samordnartjänst för ungdomsmottagningar som ska inrättas från 2018 bör därför föras till Närvårdsförvaltningen och Ungdomsmottagningen City. Ett nytt länsövergripande uppdrag för ungdomsmottagningar ska antas under 2017 och gälla från 2018.

Idag handläggs *primärvårdens AT- och ST-frågor* inom Regionkontoret. En förutsättning för den föreslagna nya Närvårdsförvaltningen är att den ska kunna hantera frågor som både rör de egna vårdcentralerna och frågor som rör alla vårdcentraler i länet, till exempel fördelning av FoU-medel och olika samordningsuppgifter. Därför bör det också finnas goda förutsättningar att den nya förvaltningen ska kunna hantera primärvårdens AT- och ST-frågor på ett objektiva sätt och även vara en viktig resurs i närvårdsförvaltningens arbete med den framtida kompetensförsörjningen. AT ST-enheten vid Regionkontoret bör därför överföras till Närvårdsförvaltningen. Alternativen att vara kvar på Regionkontoret eller samordnas med Akademiska sjukhusets AT-och ST-verksamhet bedöms som sämre, främst utifrån vikten av verksamheten knyts närmare till primärvården, som en resurs inom kompetensförsörjningen.

Primärvårdens IT-avdelning är en del av Primärvården, men finansieras av alla vårdcentraler. IT-stöd till privata specialister ges av Regionkontorets IT-enhet och MSI. I en nyligen redovisad utredning från Regionkontoret om hantering av privata vårdgivare framkommer att stödet är fragmenterat och att det finns behov av samordning. Enligt utredningen bedöms Primärvårdens IT-avdelning ha goda förutsättningar att ta på sig ett utökat uppdrag och svara för IT-stöd till alla privata vårdgivare. En sådant utökat uppdrag innebär att avdelningen inte enbart skulle arbeta åt utförare inom primärvården utan även inom den specialiserade vården. Avdelningens förvaltningstillhörighet bör därför ses över. Den samlade bedömningen är att avdelningen överförs till Resurscentrum Region Uppsala. Alternativet att ingå som en del av Närvårdsförvaltningen eller fortsätta tillhöra Primärvården bedöms som sämre, främst utifrån de nära kontakter som finns inom resurscentrum, till exempel EPJ, och den kunskap och miljö kring IT-frågor som finns inom förvaltningen. Det kan också vara en fördel att ha en organisatorisk tillhörighet utanför den dominerande utföraren. En överföring till resurscentrum bör kunna ske redan under hösten 2017, dock senast från 2018.

Om Primärvårdens IT-avdelning överförs till Resurscentrum Region Uppsala är det viktigt att IT-kompetens även finns inom Närvårdsförvaltningen, liksom inom Primärvården om inga förändringar görs av förvaltningsstrukturen. Det kan avse stöd och vårdsystemsamordning till habiliteringsverksamheten och strategier som arbetar med förvaltningens IT-prioriteringar, handlingsplaner för e-hälsa med mera. De är också viktigt att de vårdenheter som idag finns inom Hälsa och habilitering får adekvat IT-stöd, antingen från Närvårdsavdelningens IT-enhet eller från Primärvårdens IT-avdelning.

Effektivisering

Enligt beslut i HSS (dnr HSS 2011-0029) övertog Hälsa och habilitering ansvaret för anslagsfinansierad primärvård från 2014. Det beslutades samtidigt om att förstärka Hälsa och habilitering med resurser om 3,0 miljoner kronor årligen för nya tjänster inom administration och för en chefsläkare. 3,0 miljoner kronor tillfördes därför Hälsa och habilitering i anslaget för 2015, som främst har använts till kostnader för chefsläkare, controller och HR-konsult.

Vid en sammanslagning av förvaltningarna och då all primärvårdsverksamhet åter samlas i en gemensam förvaltning är bedömningen att effektivisering kan göras med motsvarande det belopp som tillfördes Hälsa och habilitering. Till detta borde det finnas ytterligare samordnings- och effektiviseringsmöjligheter då förvaltningarna har dubbla tjänster som till exempel HR-chef, ekonomichef och förvaltningsdirektör. Totalt bedöms effektiviseringsmöjligheterna uppgå till ca 5,0 miljoner kronor. I bilagorna 6 och 7 redovisas nuvarande resurser inom respektive förvaltnings ledningskontor.

Om beslutet blir att gå vidare med huvudförslaget att slå ihop förvaltningarna till en gemensam Närvårdsförvaltning bör det utredas vidare vilka samordnings- och effektiviseringsmöjligheter som ytterligare går att genomföra och hur mycket resurser som i och med det kan frigöras.

Om endast mindre delar av verksamheten flyttas och uppdelningen i två förvaltningar med ansvar för primärvård kvarstår kan inte motsvarande effektiviseringar genomföras.

Frågor att utreda vidare och fortsatt arbete

I det fortsatta arbetet bör särskilt följande frågor analyseras vidare:

- Ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvårdsavdelningen och Närvårdsförvaltningen främst vad gäller samordning av primärvård, närvårdsutveckling och ansvar för utveckling av primärvården. Även om förvaltningsstrukturen inte ändras bör dessa frågor ses över.
- När det gäller ST-utbildning finns planer att samordna den för Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping. Det kommer att innebära att alla ST-läkare anställs på Akademiska sjukhuset och att vissa kommer att ha delar av sina placeringar i Enköping. I detta arbete bör också beaktas hur ST-frågorna i primärvården ska hanteras, om det finns några fördelar med samordning eller utökad samverkan mellan primärvårdens och sjukhusvårdens ST-utbildningar.
- Om det inte inrättas en ny, samlad Närvårdsförvaltning bör frågan om placering av AT ST-enheten ses över ytterligare.
- Det nya samordningsuppdraget för Ungdomsmottagningen City behöver utarbetas i nära samverkan med länets ungdomsmottagningar.
- I arbetet med att utforma Närvårdsförvaltningens uppdrag kring hälsoinriktade insatser bör ansvar och uppgifter mellan förvaltningen och Regionkontoret vad gäller befolkningsperspektivet respektive patientperspektivet ses över.
- I tilläggsbudgeten för 2018 bör effekterna av föreslagna åtgärder beaktas, till exempel vad gäller överföring av Primärvårdens IT-avdelning till Resurscentrum Region Uppsala och Ungdomsmottagningen Citys flyttning från Akademiska sjukhuset. Det innebär en omfördelning av resurser mellan berörda styrelser och nämnder.
- I det fortsatta genomförandearbetet bör prövas om det kan finnas lämpliga modeller för att driva Närvårdsförvaltningens vårdcentraler mer självständigt än idag.
- Under arbetet med översynen har synpunkter framförts från bland annat den fackliga referensgruppen kring närvårdsavdelningens förvaltningstillhörighet. Denna fråga har dock inte ingått i uppdraget för denna översyn. I det fortsatta arbetet under hösten 2017 bör närvårdsavdelningens organisatoriska tillhörighet prövas; om den ska fortsätta tillhöra Hälsa och habilitering om nuvarande förvaltningsuppdelning kvarstår eller om den ska ingå i en nybildad Närvårdsförvaltning.
- I arbetet med att utforma Närvårdsförvaltningen bör särskild hänsyn tas till hur de privata vårdgivarnas insyn och delaktighet ska säkerställas.

Arbetet med att bilda en ny förvaltning till 2018 kommer att vara tidskrävande och förutsätter att relativt stora resurser avsätts under en kort tid. Ett särskilt genomförandeprojekt bör därför inledas så snart som möjligt utifrån en projektplan där alla berörda intressen beaktas och medel avsätts för att genomföra

organisationsförändringen. För att utföra projektet effektivt måste en särskild ansvarig utses, som bör vara med i det fortsatta arbetet med att verkställa Närvårdsförvaltningens uppdrag.

Bilagor

1. Regiondirektörsbeslut – Översyn av förvaltningsorganisation
2. Regiondirektörsbeslut – Direktiv
3. Regiondirektörsbeslut - Projektorganisation
4. Organisation - Hälsa och habilitering
5. Organisation – Primärvården
6. Hälsa- och habiliterings ledningskontor – personal och tjänster
7. Primärvårdens ledningskontor – personal och tjänster
8. Förslag organisation - ”Närvårdsförvaltningen”

Regionfullmäktige 2017-09-27

RESERVATION

Ärende 104 Förvaltningsorganisation för Primärvården och Hälsa och habilitering

Vänsterpartiet har svårt att förstå den brådska med vilket detta ärende ska behandlas. Den politiska styrelse, Vårdstyrelsen, som gett uppdraget är inte den första instans som ska diskutera och ta ställning till förslaget. I stället ska ärendet hastas fram och en grundlig diskussion i partigrupperna har knappast varit möjlig.

Vänsterpartiet beklagar att det tidigare beslutet och bildandet av den nya förvaltningen Hälsa och habilitering inte har respekterats utan snarare i stora delar motarbetats av andra förvaltningar och även av ledningskontoret. Därmed har den möjlighet som ombildningen skapade inte kunna förverkligas.

Det finns en uppenbar risk att habiliteringsverksamheten kan komma att få svårighet att hävda sig i den nu föreslagna nya förvaltningen. Habiliteringen är en liten men mycket betydelsefull verksamhet som byggts upp under lång tid och till stora delar är framgångsrik och ibland ett föredöme för andra regioner och landsting. Det var inte problem inom habiliteringen som skulle åtgärdas då den nuvarande förvaltningsformen beslutades utan det handlade om att lyfta bort anslagsfinansierad verksamhet från Primärvården och renodla vårdcentralsuppdraget. När nu ett förslag föreligger att förändra förvaltningsorganisationen igen finns det skäl att bevaka att habiliteringen inte kommer i kläm.

Vänsterpartiet yrkar:

- Att habiliterings- och hjälpmedelsverksamheterna bildar en egen förvaltning.

Sören Bergqvist (V)

§ 271/17

Dnr LS2017-0542

Strategi för närvårdssamverkan i Uppsala län 2018-2020 tjänsteutlåtande

Beslut

Regionstyrelsens beslut

Strategi för närvårdssamverkan i Uppsala län 2018–2020 antas enligt bilaga.

Bilaga § 271/17

Ärendebeskrivning

Regionalt forum beslutade i januari 2017 om att ta fram ett gemensamt styrdokument för Region Uppsala och länets kommuner avseende samverkan inom hälso- och sjukvård och omsorg. Som ett resultat har en strategi för närvårdssamverkan i Uppsala län tagits fram. Strategin innehåller en politisk viljeinriktning och fokusområden för närvårdsarbetet och har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från Region Uppsala och länets kommuner.

Att utveckla närvårdssamverkan är ett långsiktigt arbete som bygger på goda relationer och att det finns tillit och förtroende mellan de som ska samverka. Arbetet måste organiseras, struktureras och formaliseras för att bli hållbart över tid. En viktig utgångspunkt är den gemensamma processen med strategin för att fastställa en övergripande inriktning. Strategin gäller under perioden 2018–2020 och omfattar de huvudmän i länet som bedriver verksamhet inom hälsa, stöd, vård och omsorg.

Strategin för närvårdssamverkan är ett viktigt underlag till respektive huvudmans verksamhets- och budgetplanering de närmaste åren och den innehåller bl.a. gemensamma ställningstaganden avseende huvudmännens roller, mål och fokusområden. Region Uppsala och kommunerna förbinder sig att verka för ett förtroendefullt samarbete kring gemensamma målgrupper, ta ett gemensamt ansvar för ett långsiktigt utvecklingsarbete och var för sig ansvara för att erforderliga resurser och kompetenser finns inom respektive ansvarsområde. Utvecklingen inom närvårdssamverkan de kommande tre åren ska inriktas mot att stärka grundläggande förutsättningar, effektivisera arbetssätt och verktyg samt förändra vårdstrukturen och kraftsamla kring vissa grupper. Utifrån strategin ska handlingsplaner för lokal samverkan tas fram i kommunerna, där både regionala och lokala prioriteringar framgå.

Beredning

En arbetsgrupp med representanter från kommunerna och Region Uppsala har tagit fram underlaget. Bred förankring av innehållet har skett både politiskt och

på tjänstemannanivå och resultatet har förankrats i patientsäkerhetsgruppen, skolchefsnätverket, tjänstemannaledning hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO), samrådet HSVO och regionalt forum. Efter godkännandet i regionalt forum fattas beslut om strategin av respektive huvudmans politiska styrelser.

Strategin har beretts i hälso-, sjukvård- och FoUU-utskottet 2017-11-27.

Yrkanden

Regionstyrelsen ordförande Börje Wennberg (S) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Regionstyrelsens ordförande finner att regionstyrelsen beslutar enligt föreliggande förslag.

Kopia till

Enköpings kommun
Heby kommun
Håbo kommun
Knivsta kommun
Tierps kommun
Uppsala kommun
Älvkarleby kommun
Östhammars kommun

Älvkarleby
kommun

Knivsta
kommun

Region Uppsala

ENKÖPINGS
KOMMUN

TIERPS
KOMMUN

HÅBO
KOMMUN

HEBY
KOMMUN

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Strategi för närståndsamarbeten i Uppsala län 2018-2020

INNEHÅLL

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte	3
1.2 Målgrupper	3
1.3 Definitioner	3
1.4 Utgångspunkter.....	4
2. Gemensam avsiktsförklaring.....	4
3. Ansvar enligt lagstiftningen.....	4
3.1 Ansvarsfördelning mellan huvudmännen	4
4. Mål och fokusområden för närvårdssamverkan	5
4.1 Övergripande mål.....	5
4.2 Fokusområden 2018-2020	5
5. Styrning och organisation	7
5.1 Regional samverkan	7
5.2 Lokal samverkan.....	7
5.3 Planering och uppföljning	8

1. Inledning

Uppsala läns hälso- och sjukvård och omsorg ska vara säker, jämställd, jämlik och tillgänglig utifrån behov. För att uppnå detta behöver den utgå ifrån individens egna förutsättningar. En god hälso- och sjukvård och omsorg utgår från ett hälsofrämjande perspektiv och finns där och när invånaren behöver den. Många av de människor som möter hälso- och sjukvården och socialtjänsten har dessutom komplexa behov som förutsätter att insatser samordnas. Samtidigt ökar fokus på att kunna erbjuda en nära vård och omsorg där avstånden, både fysiska och i form av utvecklade tjänster, till vården och omsorgen minskar.

För att möta behoven i framtiden behöver anpassade tjänster och arbetssätt utvecklas. Oavsett vilken huvudman som involveras ska patienter och brukare få den hjälp de behöver och ha inflytande över sin vård och behandling. Det kräver god samverkan mellan huvudmännen och en sammanhållen vårdkedja mellan regional och kommunal nivå.

Att utveckla närvårdssamverkan är ett långsiktigt arbete som bygger på goda relationer och att det finns tillit och förtroende mellan de som ska samverka. Arbetet måste organiseras, struktureras och formaliseras för att bli hållbart över tid. Kontinuerlig dialog och modet att våga gå från ord till handling är framgångsfaktorer. En viktig utgångspunkt är en gemensam process för framtagande av strategin för närvårdssamverkan i länet. Strategin gäller under perioden 2018-2020 och omfattar de huvudmän i länet som bedriver verksamhet inom hälsa, stöd, vård och omsorg.

1.1 Syfte

Strategin är ett gemensamt styrdokument för hälsa, stöd, vård och omsorg och tas fram i samarbete mellan Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län. I strategin klargörs utgångspunkterna för närvårdssamverkan i Uppsala län. Vidare fastställs gemensamma mål och fokusområden för utvecklingen av närvårdssamverkan. Strategin ska bidra till att säkra ett gott omhändertagande för de personer som har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser och omsorg från både Region Uppsala och kommunerna.

1.2 Målgrupper

Närvårdssamverkan omfattar insatser inom hälso- och sjukvården och omsorgen till samtliga målgrupper där Region Uppsala och kommunerna behöver samverka, dvs. alla patienter och brukare med behov som behöver hanteras sammanhållet mellan olika verksamheter. Några målgrupper som har särskilda samverkansbehov och behöver en stor del av vårdens och omsorgens resurser är barn och unga, äldre med komplex sjukdomsbild, kroniskt sjuka samt personer med psykisk ohälsa.

1.3 Definitioner

Med *närvård* avses ett samverkansarbete mellan Region Uppsala och kommunerna för att skapa goda förutsättningar för invånarnas hälsa och välbefinnande. Närvård innebär gränsöverskridande vårdssamverkan och handlar om att koppla ihop resurser mellan huvudmännen för att tillsammans ge bättre vård och omsorg än var och en för sig.

Med *samverkan* avses någon form av aktivitet som överskrider organisatoriska gränser för att uppnå ett gemensamt mål. För att samverkan ska fungera krävs både samordning och samarbete. När den gränsöverskridande aktiviteten ska ske behövs en samordnande struktur och riktlinjer/rutiner som beskriver vad, hur, när och varför detta ska ske. Därefter sker samarbetet i form av det praktiska genomförandet mellan organisationer och personal inom olika områden.

1.4 Utgångspunkter

Huvudmännen ska arbeta med utgångspunkt från nationella författningar, styrdokument och riktlinjer. Till stöd för detta upprättas länsövergripande överenskommelser, riktlinjer och rutiner där Region Uppsala och kommunerna ska samverka och där ansvarsfördelningen mellan huvudmännen har tydliggjorts.¹

Region Uppsala och kommunerna har var för sig ekonomiskt ansvar för de beslut och insatser som görs inom respektive organisation. Parterna kan vid behov överenskomma om gemensam finansiering av vissa verksamheter eller insatser.

2. Gemensam avsiktsförklaring

Region Uppsala och kommunerna

- förbinder sig att bibehålla och vidareutveckla ett förtroendefullt samarbete kring gemensamma målgrupper.
- tar ett gemensamt ansvar för ett långsiktigt utvecklingsarbete med utgångspunkt från den grundläggande ansvarsfördelningen, mål och fokusområden i närvårdsstrategin.
- ansvarar var för sig för att erforderliga resurser och kompetenser finns inom respektive ansvarsområde, vilket innebär att resursbrist aldrig får vara ett skäl för parterna att inte ta sin del av ansvaret för vård, omsorg och stöd till den enskilde.

3. Ansvar enligt lagstiftningen

De lagstadgade ansvarsområdena utgör kommunernas respektive Region Uppsalas fundament för att skapa de broar som samverkan mellan huvudmännen och utförarna utgör. De överenskommelser, riktlinjer och rutiner som med stöd i lagstiftningen tas fram som stöd för samverkan mellan huvudmännen publiceras i ViS och finns tillgängliga via Region Uppsalas hemsida.²

3.1 Ansvarsfördelning mellan huvudmännen

Region Uppsala och kommunerna har enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) var för sig ett hälso- och sjukvårdsansvar. Region Uppsala ansvarar för all hälso- och sjukvård med undantag för det ansvar som enligt hälso- och sjukvårdslagen åligger kommunerna.³ Region Uppsala och kommunerna har utifrån ädelöverenskommelsen förtydligat respektive huvudmans ansvar för hemsjukvården i en särskild överenskommelse.⁴

Kommunerna ansvarar för socialtjänsten och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Verksamheter inom socialtjänsten lyder under socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om vård av missbruk i vissa fall (LVM).⁵

Den som är huvudman för skolan ansvarar även för elevhälsan. Elevhälsan omfattar förebyggande och hälsofrämjande arbete genom medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.⁶

¹ Dokumenten publiceras i dokumentsamlingen Vård i Samverkan (ViS).

² <https://www.region uppsala.se/sv/Extranat/Samarbetsprojekt/Vard-i-samverkan/>

³ Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)

⁴ ViS, Ansvarsfördelning gällande hälso- och sjukvård i ordinärt boende.

⁵ Socialtjänstlag (2001:453), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbruk i vissa fall.

⁶ Skollagen (2010:800)

Region Uppsala har ansvar för att erbjuda tandvård.⁷

De författningar som gäller för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och skolan innehåller bestämmelser om samverkan mellan huvudmännen. Region Uppsala och kommunerna ska utifrån de gällande författningarna sluta övergripande överenskommelser inom vissa områden, där stort samverkansbehov har identifierats.⁸

4. Mål och fokusområden för närvårdssamverkan

I strategin för närvårdssamverkan fastställs mål och fokusområden som stöd för den gemensamma utvecklingen och planeringen av närvårdssamverkan i länet. Det övergripande målet tydliggör de långsiktiga effekter som eftersträvas. För att nå det övergripande målet ska fokus ligga på tre utvecklingsområden – Stärk grundläggande förutsättningar, Effektivisera arbetssätt och verktyg, Förändra vårdstrukturen och kraftsamla kring vissa grupper.

4.1 Övergripande mål

Länets invånare upplever en god, sammanhållen och nära hälso- och sjukvård och omsorg

Det innebär att

- invånarna får ett individanpassat stöd och en vård och omsorg med hög kvalitet där patientens/brukarens integritet, delaktighet och behov av kontinuitet tillgodoses.
- vården och omsorgen finns tillgänglig när och där patienten/brukaren behöver den och genomförs i allt större utsträckning utanför slutenvården i andra vårdformer som t.ex. vårdcentral, mobila team och via digitala lösningar.
- hälsovården omfattar en förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa där elevernas utveckling mot utbildningens mål stöds.
- vården och omsorgen arbetar sjukdomsförebyggande genom att erbjuda stöd till förändring av ohälsosamma levnadsvanor.
- tandvårdens uppsökande verksamhet bidrar till god munhälsa genom att hög tillgänglighet till munvård är en naturlig del i vården av den enskilde.
- anhöriga är delaktiga i arbetet runt patienten/brukaren vilket bidrar till hög trygghet och kvalitet på vården och omsorgen och vid förflyttningarna däremellan.

4.2 Fokusområden 2018-2020

Stärk grundläggande förutsättningar

Det omfattar

- utvecklingsförmåga och ledarskap
- personal- och kompetensförsörjning
- effektivisering
- forskning och utveckling

De grundläggande förutsättningarna handlar om verksamheternas möjligheter att svara upp mot behoven utifrån sina resurser och uppdrag. Ledningarnas aktiva stöd och ägarskap för samverkan och det gemensamma utvecklingsarbetet krävs för att lyckas, liksom en samordningsstruktur och organisation där huvudmännen kan diskutera och hantera förutsättningar och behov.

⁷ Tandvårdslag (1985:125)

⁸ Se bilaga 2 för översikt av samverkansområden.

Tillgången till personal och kompetens inom vården och omsorgen är avgörande för att kunna utveckla verksamheterna. Det tvärprofessionella perspektivet i vård och omsorg stärks allt mer. En viktig utmaning och möjlighet är att nyttja kompetenser mer relevant oavsett organisationstillhörighet. Det finns även behov av utvecklad kompetens för att arbeta mer teambaserat och i nya vårdmiljöer med digitala verktyg.

Effektivisering är en viktig drivkraft för samverkan. Det kan handla om att tydliggöra ansvarsfördelningen för att undvika överlappande verksamhet och överbygga eventuella glapp mellan verksamheter. Viktigt är också stimulans av gemensamt erfarenhetsutbyte och möjligheter att driva gemensamma utvecklingsprojekt samt att dela på eller tydliggöra ansvaret för kostnader och andra resurser för att nå gemensamma mål.

Framgångsrik forskning och utveckling inom vården och omsorgen bör anpassas till vårdens förändringar, vilka bl.a. innebär att en större del av vården utförs utanför sjukhusen och med digitala hjälpmedel. Ett akademiskt systemtänkande som inkluderar den kommunala sfären innebär att alla möten i vården utgör en potentiell källa för patientnära forskning.

Effektivera arbetssätt och verktyg

Det omfattar

- utveckling av verksamhetssystem
- personcentrering
- e-hälsa och digitalisering
- implementering av riktlinjer och rutiner

Väl fungerande verksamhetsstöd är viktiga hjälpmedel för att organisera och utveckla, följa upp och säkra kvaliteten i verksamheter. Ändamålsenliga stödsystem som utgår från de professionellas behov kan förenkla arbetet och minska spilltid för administration.

En viktig väg framåt är förändrade arbetssätt som stödjer utvecklingen inom hälso- och sjukvården och omsorgen, bl.a. genom ett personcentrerat arbetssätt och teamarbete runt patienter och brukare. Ett personcentrerat arbetssätt och utvecklingen inom e-hälsoområdet kan bidra till vidareutveckling av verktyg och arbetssätt, speciellt för vårdteam som inte ingår i samma verksamhet eller organisation.

E-tjänster och digitalisering är viktiga verktyg för att klara framtidens utmaningar inom hälso- och sjukvården. Genom att till fullo utnyttja digitaliseringens möjligheter kan vi stärka tryggheten i vården och uppnå en mer jämlik vård och jämlik hälsa samtidigt som resurserna används mer effektivt. Med hjälp av sammanhållna och användarvänliga IT-stöd kan information presenteras och överföras på ett säkrare och effektivare sätt och säkerställa koordinerade insatser till den enskilde. Därmed kan personal inom vård och omsorg, oberoende av geografiska, organisatoriska eller tekniska gränser, planera och utföra insatser av hög kvalitet.

För att nya verktyg och arbetssätt ska få genomslag krävs implementering. Det räcker sällan med att upprätta riktlinjer för att få genomslag i vården. En ny riktlinje och/eller rutin måste ofta förankras lokalt för att slå rot. Bara om den passar individerna som ska tillämpa den och organisationen som de arbetar i, får den ordentligt genomslag. I en decentraliserad sjukvård spelar lokal förankring stor roll, till exempel hur lokala experter och opinionsbildare förmedlar, kommunicerar och tolkar ny kunskap.

Förändra vårdstrukturen och kraftsamla kring vissa grupper

Det omfattar

- utveckling av mobil sjukvård
- stärkt vård utanför sjukhus
- prioritering av barn och unga, multisjuka äldre, kroniskt sjuka och personer med psykisk ohälsa

För att uppnå det övergripande målet behöver vårdstrukturen förändras och utvecklas. Förstärkning av en mer nära vård behöver ske i tätt samspel mellan huvudmännen som har ansvar för samma invånare. En ökad närhet och tillgänglighet är generella krav samtidigt som lokala förutsättningar och behov i befolkningen skiljer sig åt och behöver avspeglas i vårdstrukturen. Viktiga områden är arbetet med att utveckla mobila lösningar som ersättning för akut och inneliggande vård samt utvecklingen av öppenvården generellt. Nya arbetssätt och verktyg inom e-hälsoområdet utgör ett viktigt stöd och vården behöver utvecklas och organiseras gemensamt för att säkerställa kontinuitet, trygghet och resurseffektivitet.

En bättre samverkan kan bidra till bättre kontinuitet för patienter med komplexa behov som möter olika vårdgivare. Några grupper – barn och unga, multisyka äldre, kroniskt sjuka och personer med psykisk ohälsa – bedöms vara särskilt viktiga att fokusera på inom närvårdssamverkan. För dem har ökad koordinering och samordning av vårdens insatser över såväl förvaltningsgränser som huvudmannagränser stor betydelse.

5. Styrning och organisation

Beslut om strategin fattas på politisk nivå. Strategin utgör ett av underlagen för Region Uppsalas och kommunernas årliga verksamhetsplaner och budgetar. Ledningarnas inställning till samverkan är avgörande för resultatet. Cheferna hos huvudmännen har ansvar för att prioritera samarbetet och ge verksamheter och medarbetare de förutsättningar som krävs för att arbeta utifrån inriktningen i strategin.

5.1 Regional samverkan

Den regionala samverkan utgår från ett regionalt forum för länets ledande politiker samt ett politiskt samråd för hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) där information och samverkan ska ske i ärenden som berör Region Uppsala och kommunerna. Samrådet har en rådgivande roll och ska inte fatta formella beslut som binder deltagande parter. Samrådet ska ta fram förslag på vilka sakfrågor som ska prioriteras, både på kort och på lång sikt. Som stöd finns en tjänstemannaledning som ska bereda ärenden till samrådet och ansvara för samverkan på tjänstemannanivå i frågor där Region Uppsala och en eller flera kommuner är berörda.

För samverkan som rör socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård har en nämnd för kunskapsstyrning inrättats. Nämnden ska verka för och bidra till kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. För att uppnå detta har nämnden möjlighet att fatta beslut om ekonomiska stimulansmedel. Utgångspunkten ska vara ett gemensamt behov hos huvudmännen.

5.2 Lokal samverkan

Inom ramen för närvårdssamverkan har lokala politiska styrgrupper bildats i kommunerna. I de lokala styrgrupperna sitter särskilt utsedda politiker från respektive kommun samt Region Uppsala. Styrgrupperna ska fatta beslut om och följa upp verksamhetsplaner för det lokala närvårdsarbetet. I varje kommun finns även tjänstemannagrupper samt närvårdskoordinatorer med uppdrag att stödja politiken och driva det lokala närvårdsarbetet. En väl fungerande samverkan förutsätter att de lokala verksamhetsplanerna utgår från avsikten med den regionala strategin och dess inriktning.

5.3 Planering och uppföljning

I den regionala strategin för närvårdssamverkan fastställs gemensamma mål och fokusområden. Beslut om strategin fattas på politisk nivå. Strategin utgör därefter ett gemensamt underlag till Region Uppsalas och kommunernas arbetsprocesser med årliga verksamhetsplaner och budgetar.

De politiska styrgrupperna i varje kommun fattar varje år beslut om en lokal verksamhetsplan. Beredningen sker i tjänstemannagrupperna. Utgångspunkten för verksamhetsplanerna ska tas i de fokusområden som har beslutats i den länsövergripande närvårdsstrategin.

Uppföljning sker av de lokala verksamhetsplanerna i respektive kommun. Dessutom sker uppföljning av närvårdssamverkan genom att strategin är ett underlag i de planeringsprocesser som genomförs i kommunerna och Region Uppsala. Därmed omfattas strategin av de uppföljningar som genomförs avseende huvudmännens mål och budgetdokument.